

СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 169 Год. LXVI

Вторник, 28 декември 2010

Цена на овој број е 450 денари

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

СОДРЖИНА

	Стр.		Стр.
3625. Исправка на Законот за финансиски-те друштва.....	3	3632. Одлука за давање согласност на Од-луката за утврдување на цената на Го-дишната претплата на Регистарот на прописи на Република Македонија за 2011 година.....	24
3626. Одлука за давање согласност на Од-луката за утврдување на цена на услу-гата за пополнување на образецот за утврдување на продажна цена на ста-новите во општествена сопственост....	3	3633. Одлука за давање согласност на Од-луката за утврдување на цената на Го-дишната претплата на службеното гласило „Службен весник на Репуб-лика Македонија“ за 2011 година.....	24
3627. Одлука за престанок и за давање на трајно користење движни ствари на Министерството за култура.....	4	3634. Одлука за давање согласност на Го-дишната инвестициона програма на ЈП „Службен весник на Република Македонија“ за 2011 година.....	24
3628. Одлука за запишување на право на сопственост на недвижна ствар во ко-рист на Република Македонија во Јав-ната книга за запишување на правата на недвижностите.....	6	3635. Одлука за давање согласност на Од-луката за утврдување на цената за об-јавување огласи, акти и неважечки документи во службеното гласило „Службен весник на Република Маке-донија“.....	24
3629. Одлука за запишување на право на сопственост на недвижна ствар во ко-рист на Република Македонија во Јав-ната книга за запишување на правата на недвижностите.....	6	3636. Одлука за започнување на постапка за доделување на концесија за кори-стење на вода за производство на еле-ктрична енергија од хидроелектрични центри на Црна Река и учество во Јавно приватно партнерство со АД ЕЛЕМ.....	24
3630. Одлука за престанок и давање на трајно користење на движна ствар.....	6		
3631. Одлука за престанок и за давање на трајно користење на движни ствари на општините.....	7		

	Стр.		Стр.
3637. Одлука за престанок и за давање на трајно користење на недвижна ствар на општина Битола.....	25	3648. Листа на земјоделски и прехранбени производи по потекло од Република Хрватска кои се увезуваат во Република Македонија без плаќање на царина во рамките на годишни квоти за прво полугодие од 2011 година.....	30
3638. Програма за изменување и дополнување на Програмата со мерки за унапредување на рибарството и аквакултурата во 2010 година.....	26	3649. Листа на земјоделски и прехранбени производи по потекло од Република Молдова кои се увезуваат во Република Македонија без плаќање на царина во рамките на годишни квоти за прво полугодие од 2011 година.....	31
3639. Исправка на Решението за разрешување и именување членови на Управниот одбор на Дирекцијата за технолошки индустриски развојни зони.....	26	3650. Листа на стоки на царински квоти по потекло од Република Турција кои се увезуваат во Република Македонија за прво полугодие од 2011 година.....	32
3640. Правилник за изменување на Правилникот за енергетска ефикасност на градежни објекти.....	26	3651. Листа на стоки на царински квоти по потекло од Украина кои се увезуваат во Република Македонија за прво полугодие од 2011 година.....	32
3641. Листа на земјоделски производи со потекло од Заедницата за увоз во Република Македонија во прво полугодие од 2011 година (нула-царинска стапка во рамки на квоти).....	27	3652. Листа на тарифни концесии дадени од Република Македонија на Швајцарската конфедерација за прво полугодие од 2010 година.....	33
3642. Листа на земјоделски производи со потекло од Заедницата за увоз во Република Македонија во прво полугодие од 2011 година (концесии во рамки на квоти).....	27	3653. Листа на тарифни концесии за земјоделски производи што потекнуваат од Норвешка за прво полугодие од 2011 година.....	33
3643. Листа на риба и рибини производи со потекло од Заедницата за увоз во Република Македонија во прво полугодие од 2011 година (нула-царинска стапка во рамки на квоти).....	28	3654. Правилник за начинот на вршење и видот на здравствено-хигиенските прегледи на лицата кои прележале цревен тифус, бациларна дизентерија или салмонелоза, како и формата и содржината на образецот на картонот на бацилоносител.....	34
3644. Листа на производи со потекло од Заедницата за увоз во Република Македонија во прво полугодие од 2011 година (нула-царинска стапка во рамки на квоти).....	28	3655. Правилник за дополнување на Правилникот за начинот и постапката на водење бази на податоци за научно-истражувачката дејност.....	37
3645. Листа на царински стапки за производи со потекло од Заедницата за увоз во Република Македонија во прво полугодие од 2011 година (концесија во рамки на квоти).....	28	3656. Тарифник за утврдување на висината на надоместоците што ги наплатува Комисијата за хартии од вредност.....	38
3646. Листа на производи со потекло од Заедницата за увоз во Република Македонија во прво полугодие од 2011 година по спогодбата за доделување на взаемни трговски повластици за некои вина.....	29	3657. Одлука од Судскиот совет на Република Македонија.....	42
3647. Листа на земјоделски и прехранбени производи по потекло од Република Албанија кои се увезуваат во Република Македонија без плаќање на царина во рамките на годишни квоти за прво полугодие од 2011 година.....	29	3658. Решение од Судскиот совет на Република Македонија.....	42
		3659. Решение од Судскиот совет на Република Македонија.....	42
		3660. Одлука за методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи.....	43

	Стр.		Стр.
3661. Одлука за видовите и содржината на финансиските извештаи на банките....	215	3668. Правилник за изменување и дополнување на Правилникот за минималните стандарди за пресметка на техничките резерви.....	337
3662. Одлука за изменување на Одлуката за единствената тарифа на надоместоци за услугите што ги врши Народната банка на Република Македонија.....	313	3669. Правилник за методот за вреднување на ставките од билансот на состојба и изготвување на деловните биланси.....	337
3663. Листа на категоризирани спортисти во Република Македонија за период јули 2010 – декември 2010 година.....	314	3670. Правилник за формата и содржината на Ревизорскиот извештај и минималниот опфат на ревизија на друштвата за осигурување и реосигурување.....	339
3664. Листа на стручни лица и тренери кои учествувале во работата за остварување на спортските резултати на категоризирани спортисти во Република Македонија.....	315	3671. Одлука за утврдување на цената на годишната претплата на службеното гласило „Службен весник на Република Македонија“ за 2011 година.....	342
3665. Листа на спортисти на кои им е доделено национално спортско признание за 2010 година.....	316	3672. Одлука за утврдување на цената на годишната претплата на Регистарот на прописи на Република Македонија за 2011 година.....	342
3666. Исправка на листа на категоризирани спортисти – спортска надеж.....	317	3673. Одлука за утврдување на цената за објавување на огласи, акти и неважечки документи во службеното гласило „Службен весник на Република Македонија“.....	343
3667. Правилник за изменување на Правилникот за радиофреквенции кои можат да се користат без одобрение за користење на радиофреквенции.....	317	Огласен дел	1-64

ЗАКОНОДАВНО-ПРАВНА КОМИСИЈА НА СОБРАНИЕТО НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

3625.

По извршеното срамнување со изворниот текст е утврдено дека во текстот на Законот за финансиските друштва („Службен весник на Република Македонија“ број 158/10) е направена грешка, поради што се дава

ИСПРАВКА НА ЗАКОНОТ ЗА ФИНАНСИСКИТЕ ДРУШТВА

Во членот 30 став (1) наместо зборовите: „освен банките“ треба да стојат зборовите: „освен субјектите од членот 2 став (1) на овој закон“.

Бр. 10-5171/1
27 декември 2010 година
Скопје

Од Законодавно-правната
комисија на Собранието
на Република Македонија

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

3626.

Врз основа на член 11, став 1, точка 5 од Законот за јавните претпријатија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 38/96, 6/02, 40/03, 49/06, 22/07, 83/09 и 97/10), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 21.12.2010 година, донесе

ОДЛУКА ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА ОДЛУКАТА ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ЦЕНА НА УСЛУГАТА ЗА ПОПОЛНУВАЊЕ НА ОБРАЗЕЦОТ ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ПРОДАЖНА ЦЕНА НА СТАНОВИТЕ ВО ОПШТЕСТВЕНА СОПСТВЕНОСТ

Член 1

Со оваа одлука се дава согласност на Одлуката за утврдување на цена на услугата за пополнување на образецот за утврдување на продажна цена на становите во општествена сопственост, донесена од Управниот одбор на Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија, под бр. 02-21283/9-2 од 15.12.2010 година.

Член 2

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 51-6688/1
21 декември 2010 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
д-р **Васко Наумовски**, с.р.

3627.

Врз основа на член 54 став 2 и член 54-а од Законот за користење и располагање со стварите на државните органи („Службен весник на Република Македонија” бр. 8/2005 и 150/2007), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 24.11.2010 година, донесе

О Д Л У К А
ЗА ПРЕСТАНОК И ЗА ДАВАЊЕ НА ТРАЈНО КОРИСТЕЊЕ ДВИЖНИ СТВАРИ
НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА КУЛТУРА

Член 1

Со оваа одлука на досегашниот корисник Националната установа Национална и Универзитетска библиотека „Св.Климент Охридски“ - Скопје му престанува користењето на движните ствари: 21 наслови на книги во тираж 800, и тоа:

Ред. бр.	Наслов на делото и автор	Назив на издавачка куќа	ИСБН број	Број на страници	Количина (тираж)
1.	„Златна рипка” Жан Мари Ле Клезис	Микена	9989-55-285-4	214	800
2.	„Избрани раскази” Хенрик Сјенкјевич	Микена	978-9989-55-263-2	192	800
3.	„Поларна мечка” Хенрик Понтопидан	Микена	978-9989-55-260-1	61	800
4.	„Патникот Каманита” Карл Адолф Гелеруп	Микена	978-9989-55-277-0	275	800
5.	„Имаго” Карл Шпителер	Микена	9989-55-286-X	176	800
6.	„Интерпретатори” Акинванде Олуволе Шојинка	Микена	978-9989-55-283-5	325	800
7.	„Црвениот крин” Анатол Франц	Микена	978-9989-55-290-8	270	800
8.	„Село” Иван Бунин	Микена	9989-55-278-9	294	800
9.	„Еден, ниен и сто илјади” Луизи Пирандело	Микена	978-9989-55-172-7	180	800
10.	„Падот на кралот” Јоханес В. Јенсен	Микена	9989-55-287-8	288	800
11.	„Сидарта” Херман Хесе	Микена	978-9989-55-262-5	124	800
12.	„Патници на колесницата” Патрик Вајт	Микена	978-9989-55-259-5	706	800
13.	„За Егејското Море” Паскал Гилевски	Микена	9989-55-284-3	126	800
14.	„Странецот” Алберт Ками	Микена	978-9989-55-172-7	107	800

15.	„Патишта до слободата” Бертранд Расел	Микена	9989-55-286-6	198	800
16.	„Гаволот седи во огледало” Херта Милер	Микена	978-9989-55-29-8	108	800
17.	„Избор поезија” Октавио Паз	Микена	9989-55-279-7	110	800
18.	„Евангелието според Исус Христос” Жозе Сарамаго	Микена	978-9989-55-172-7	435	800
19.	„Мазурка за двајца мртвци” Камило Хосе Села	Микена	978-9989-55-261-8	344	800
20.	„Сто години осаменост” Габриел Гарсија Маркес	Микена	978-9989-55-192-5	452	800
21.	„Рибата може да пее” Халдор Килјан Лакснес	Микена	9989-55-291-6	284	800

Член 2

Движните ствари од член 1 на оваа одлука му се даваат на трајно користење без надомест на Министерството за култура.

Член 3

Директорот на Национална и Универзитетска библиотека „Св.Климент Охридски“ - Скопје склучува договор со министерот за култура, со кој се уредуваат правата и обврските за движните ствари од член 1 на оваа одлука во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на оваа одлука.

Член 4

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија”.

Бр. 51-6793/1
24 ноември 2010 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Зоран Ставрски**, с.р.

3628.

Врз основа на член 91 став 2 од Законот за користење и располагање со стварите на државните органи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 8/2005 и 150/2007), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 21.12.2010 година, донесе

О Д Л У К А**ЗА ЗАПИШУВАЊЕ НА ПРАВО НА СОПСТВЕНОСТ НА НЕДВИЖНА СТВАР ВО КОРИСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО ЈАВНАТА КНИГА ЗА ЗАПИШУВАЊЕ НА ПРАВАТА НА НЕДВИЖНОСТИТЕ****Член 1**

Се запишува право на сопственост на недвижна ствар, објект кој се наоѓа на граничниот премин “Свети Наум“ во Охрид на КП бр. 2263 во КО Љубаништа, број на зграда 1, намена на зграда и друг објект Б4, влез 1, кат приземје, намена на посебниот дел од зградата ДП, внатрешна површина во м2 450.00; број на зграда 1, намена на зграда и друг објект Б4, влез 1, кат 01, намена на посебниот дел од зградата ДП, внатрешна површина во м2 199.00; број на зграда 2, намена на зграда и друг објект ПО, влез 1, кат приземје, намена на посебниот дел од зградата ПП, внатрешна површина во м2 24.00, во корист на Република Македонија во Јавната книга за запишување на правата на недвижностите.

Член 2

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 51-7252/1 21 декември 2010 година Скопје	Заменик на претседателот на Владата на Република Македонија, д-р Васко Наумовски , с.р.
--	---

3629.

Врз основа на член 91 став 2 од Законот за користење и располагање со стварите на државните органи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 8/2005 и 150/2007), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 21.12.2010 година, донесе

О Д Л У К А**ЗА ЗАПИШУВАЊЕ НА ПРАВО НА СОПСТВЕНОСТ НА НЕДВИЖНА СТВАР ВО КОРИСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО ЈАВНАТА КНИГА ЗА ЗАПИШУВАЊЕ НА ПРАВАТА НА НЕДВИЖНОСТИТЕ****Член 1**

Се запишува право на сопственост на недвижна ствар земјиште кое се наоѓа во Љубаништа, за КО Љубаништа, на КП 2263, викано место/улица Св. Наум, катастарска култура и класа ДМ, површина во м2 3334, КП бр. 2263, викано место/улица Св. Наум, ката-

старска култура и класа ЗП31, површина во м2 530, КП бр. 2263, викано место/улица Св. Наум, катастарска култура и класа ЗП32, површина во м2 37, во корист на Република Македонија во Јавната книга за запишување на правата на недвижностите.

Член 2

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 51-7252/2 21 декември 2010 година Скопје	Заменик на претседателот на Владата на Република Македонија, д-р Васко Наумовски , с.р.
--	---

3630.

Врз основа на член 54 став 2 и член 54-а од Законот за користење и располагање со стварите на државните органи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 8/2005 и 150/2007), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 21.12.2010 година, донесе

**О Д Л У К А
ЗА ПРЕСТАНОК И ДАВАЊЕ НА ТРАЈНО
КОРИСТЕЊЕ НА ДВИЖНА СТВАР****Член 1**

Со оваа одлука на досегашниот корисник – Агенцијата за поттикнување на развојот на земјоделството му престанува користењето на следната движна ствар:

- патничко моторно возило марка пежо 106 дизел, тип XN 1,5 D, со број на шасија VF31CVJZE52513775, број на мотор 10FY8NO741604, година на производство 2000, со сила на моторот во KW 44, работна зафатнина на моторот во см 3 – 1527, бела боја, со регистерски таблици SK 682 NR.

Член 2

Движната ствар од член 1 на оваа одлука, се дава на трајно користење без надомест на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 3

Директорот на Агенцијата за поттикнување на развојот на земјоделството склучува договор со министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, за уредување на правата и обврските за движната ствар од член 1 на оваа одлука.

Член 4

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 51-7357/1 21 декември 2010 година Скопје	Заменик на претседателот на Владата на Република Македонија, д-р Васко Наумовски , с.р.
--	---

3631.

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за користење и располагање со стварите на државните органи („Службен весник на Република Македонија” бр.8/2005 и 150/2007), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на ден 21.12.2010 година, донесе

О Д Л У К А
ЗА ПРЕСТАНОК И ЗА ДАВАЊЕ НА ТРАЈНО КОРИСТЕЊЕ НА ДВИЖНИ СТВАРИ
НА ОПШТИНИТЕ

Член 1

Со оваа одлука на досегашниот корисник Министерството за информатичко општество му престанува користењето на движни ствари и тоа:

Компјутерска опрема за учениците од основните училишта	Опис на компјутерските системи	Вкупен број на компјутерски работни места
	1 систем со 14 компјутерски работни места содржи: 1 Хост компјутер - персонален компјутер Haier PC HV-2008 (3PCI), 14 Монитори HL 1510W, 13 тенки клиенти-терминал XD2, 14 глумчиња DM-9001, 14 тастатури DK-2088,	64210

Компјутерска опрема за учениците од основните училишта	Опис на компонентите потребни за инсталација на компјутерски систем
	Монитор HL 1510W
	Глумче DM-9001
	Подложка за глумче
	Тастатура DK-2088
	Тенок клиент-терминал HD2
	Персонален компјутер Haier PC HV-2008 (3PCI) или Персонален компјутер Haier PC HV-2008 (2PCI)
	USB разводник 7 портен
	USB рипитер TLD-UR04
	USB кабел 1.8м TLD-UE01
	USB кабел 3м TLD-UE01
	USB кабел 5м TLD-UE01
	UTP cat 5E кабел 5м
	STP cat 6E кабел 10м

Член 2

Движните ствари од член 1 од оваа одлука се даваат на трајно користење без надомест на општините за потребите на основните училишта, и тоа на:

Р.Бр.	Општина	Основно училиште (централно)	Број на компјутерски работни места
1	Берово	„Дедо Иљо Малешевски“	196
2	Берово	„Никола Петров Русински“, с. Русиново	84
3	Пехчево	„Ванчо Китанов“	196
4	Битола	„Александар Турунцев“, с. Кукуречани	140
5	Битола	„Даме Груев“	168
6	Битола	„Елпида Караманди“	168
7	Битола	„Гоце Делчев“	224
8	Битола	„Ѓорѓи Сугарев“	196
9	Битола	„Св. Кирил и Методиј“	112
10	Битола	„Св. Климент Охридски“	224
11	Битола	„Коле Канински“	168
12	Битола	„Крсте П. Мисирков“, с. Бистрица	84
13	Битола	„Стив Наумов“	168
14	Битола	„Тодор Ангелевски“	168
15	Битола	„Д-р Трифун Пановски“	168
16	Могила	„Браќа Миладиновци“, с. Добрушево	56
17	Могила	„Гоце Делчев“	56
18	Могила	„Кочо Рацин“, с. Ивањевци	84
19	Новаци	„Славко Лумбарковски“	140
20	М.Брод	„Св. Климент Охридски“	168
21	Пласница	„Стив Наумов“	112
22	Пласница	„Мирче Ацев“, с. Лисичани	56
23	Валандово	„Јосип Броз Тито“	224
24	Валандово	„Страшо Пинџур“, с. Јосифово	140
25	Виница	„Гоце Делчев“	140

26	Виница	„Кочо Рацин“, с. Блатец	56
27	Виница	„Никола Парапунов“, с. Драгобраште	84
28	Виница	„Славчо Стојменски“	140
29	Гевгелија	„Климент Охридски“, с. Миравци	84
30	Гевгелија	„Крсте Мисирков“	140
31	Гевгелија	„Ристо Шуклев“, с. Негорци	84
32	Гевгелија	„Владо Кантарчиев“	280
33	Богданци	„Кирил и Методиј“, с. Стојаково	84
34	Богданци	„Петар Мусев“	196
35	Дојран	„Кочо Рацин“, Нов Дојран	112
36	Гостивар	„Ѓон Бузуку“, с. Србиново	56
37	Гостивар	„Чајла“, с. Чајле	84
38	Гостивар	„Башкими“	420
39	Гостивар	„Фаик Коница“, с. Дебреше	140
40	Гостивар	„Гоце Делчев“	308
41	Гостивар	„Исмаил Кемали“	336
42	Гостивар	„Мустафа Кемал Ататурк“	308
43	Гостивар	„Прпарими“, с. Чегране	84
44	Гостивар	„Лириа“, с. Вруток	84
45	Маврово и Ростуше	„Ѓорѓи Пулевски“, с. Ростуше	84
46	Маврово и Ростуше	„Блаже Конески“, с. Скудриње	84
47	Маврово и Ростуше	„Денче Дејаноски“, М. Анови	84
48	Маврово и Ростуше	„Јосип Броз Тито“, с. Жеровница	84
49	Врапчиште	„Врапчиште“, с. Врапчиште	420
50	Врапчиште	„Мехмед Дерала“, с. Градец	140
51	Врапчиште	„Сали Лиси“, с. Добридол	168
52	Врапчиште	„Наим Фрашери“, с. Неготино	140
53	Дебар	„Братство Единство“	280
54	Дебар	„Ристе Ристески“, с. Д. Косоврасти	56
55	Дебар	„Саид Најдени“	196
56	Центар Жупа	„Мустафа Кемал Ататурк“ Центар Жупа	224
57	Центар Жупа	„Неџати Зекирија“, с. Коџаџик	84
58	Делчево	„Св. Климент Охридски“	140
59	Делчево	„Ванчо Прке“	280

60	М. Каменица	„Кирил и Методиј“, М. Каменица	308
61	Д. Хисар	„Браќа Миладиновци“, с. Жван	84
62	Д. Хисар	„Даме Груев“, с. Смилево	84
63	Д. Хисар	„Гоце Делчев“	224
64	Кавадарци	„Димката Ангелов-Габерот“, с. Ваташа	84
65	Кавадарци	„Димката Ангелов -Габерот“, Кавадарци	140
66	Кавадарци	„Гоце Делчев“	140
67	Кавадарци	„Страшо Пинџур“	84
68	Кавадарци	„Тошо Велков Пепето“	168
69	Кавадарци	„Тодор Хаџитефов“	196
70	Росоман	„Пере Тошев“	84
71	Кичево	„Кузман Јосифоски Питу“	168
72	Кичево	„Санде Штерјоски“	448
73	Кичево	„Д-р Владо Полежиноски“	168
74	Другово	„Христо Узунов“	84
75	Осломеј	„Герѓ Кастриоти-Скендербеу“ с. Србица	84
76	Осломеј	„Милто Гурра“, с. Стрелци	56
77	Осломеј	„Наим Фрашери“, с. Јагол Доленци	56
78	Зајас	„Фаик Коница“, с. Грешница	140
79	Кочани	„Св. Кирил и Методиј“	196
80	Кочани	„Крсте П. Мисирков“, с. Оризари	84
81	Кочани	„Малина Попиванова“	168
82	Кочани	„Никола Карев“	168
83	Кочани	„Раде Кратовче“	196
84	Зрновци	„Тодор Арсов“	84
85	Чешиново-Облешево	„Климент Охридски“	140
86	Чешиново-Облешево	„Страшо Пинџур“, с. Соколарци	56
87	Кратово	„Кочо Рацин“	308
88	Крива Паланка	„Илинден“	224
89	Крива Паланка	„Јоаким Крчовски“	224
90	Ранковце	„Христијан Тодоровски-Карпош“	140
91	Крушево	„Св. Кирил и Методиј“, с. Бучин	140

92	Крушево	„Никола Карев“	196
93	Куманово	„11 Октомври“	168
94	Куманово	„Бајрам Шабани“	280
95	Куманово	„Браќа Миладиновци“	420
96	Куманово	„Браќа Рибар“, с. Табановце	112
97	Куманово	„Јероним Де Рада“, с. Черкези	168
98	Куманово	„Карпош“, с. Умин Дол	56
99	Куманово	„Кирил и Методиј“, с. Романовце	140
100	Куманово	„Кочо Рацин“	224
101	Куманово	„Крсте Мисирков“	420
102	Куманово	„Магдалена Антова“, с. Карпош	168
103	Куманово	„Битолскиот Конгрес“, с. Лопате	140
104	Куманово	„Наим Фрашери“	280
105	Куманово	„Толи Зордумис“	168
106	Куманово	„Вера Которка“, с. Клечовце	56
107	Куманово	„Вук Караџиќ“	112
108	Куманово	„Христијан Карпош“	420
109	Липково	„Антон Зако Чајупи“, с. Отља	84
110	Липково	„Дитурија“, с. Липково	168
111	Липково	„Фаик Коница“, с. Слупчане	224
112	Липково	„7 Марси“, с. Опае	168
113	Липково	„Култура“, с. Матејче	112
114	Липково	„Рилиндија“, с. Лојане	252
115	Ст.Нагоричане	„Христијан Карпош“ с. Драгоманце	84
116	Ст.Нагоричане	„Христијан Тодоровски Карпош“ с.М.Нагоричане	84
117	Ст.Нагоричане	„Светозар Марковиќ“, с. Ст. Нагоричане	84
118	Неготино	„Гоце Делчев“	196
119	Неготино	„Страшо Пинџур“	168
120	Демир Капија	„Димче Ангелов Габерот“	84
121	Охрид	„Живко Чинго“, с. Велгошти	84
122	Охрид	„Братство Единство“	756
123	Охрид	„Григор Прличев“	224
124	Охрид	„Христо Узунов“	224
125	Охрид	„Св. Климент Охридски“	84
126	Охрид	„Кочо Рацин“	84
127	Охрид	„Св. Наум Охридски“, с. Пештани	140
128	Охрид	„Ванчо Николески“, с. Лескоец	84
129	Дебарца	„Дебрца“, с. Белчишта	56

130	Прилеп	„Блаже Конески“	224
131	Прилеп	„Добре Јованоски“	280
132	Прилеп	„Гоце Делчев“	196
133	Прилеп	„Кире Гаврилоски-Јане“	336
134	Прилеп	„Кирил и Методиј“, с. Канатларци	168
135	Прилеп	„Климент Охридски“	168
136	Прилеп	„Кочо Рацин“	196
137	Прилеп	„Круме Волнароски“, с. Тополчани	84
138	Прилеп	„Рампо Левката“	168
139	Прилеп	„Страшо Пинџур“, с. Мало Коњари	140
140	Долнени	„Ѓорче Петров“, с. Ропотово	84
141	Долнени	„Мирче Ацев“, с. Лажани	84
142	Долнени	„Пецо Даскалот“, с. Долнени	84
143	Долнени	„Пере Тошев“, с. Дупјачани	56
144	Долнени	„Исмаил Ќемали“, с. Костинци	28
145	Долнени	„Вера Циривири Трена“, с. Дебреште	112
146	Долнени	„Лирија“, с. Житоше	224
147	Кривогаштани	„Јонче Смугрески“, с. Обршани	84
148	Кривогаштани	„Манчу Матак“, с. Кривогаштани	84
149	Пробиштип	„Браќа Миладиновци“	196
150	Пробиштип	„Никола Карев“	196
151	Радовиш	„Кирил и Методиј“, с. Ораовица	84
152	Радовиш	„Коста Рацин“, с. Подареш	112
153	Радовиш	„Крсте Петков Мисирков“	280
154	Радовиш	„Никола Карев“	168
155	Радовиш	„Орце Николов“, с. Ињево	140
156	Конче	„Гоце Делчев“, с. Конче	280
157	Ресен	„Браќа Миладиновци“, с. Царев Двор	84
158	Ресен	„Димитар Влахов“, с. Љубојно	56
159	Ресен	„Гоце Делчев“	196
160	Ресен	„Мите Богоевски“	252
161	Св.Николе	„Даме Груев“, с. Ерџелија	112
162	Св.Николе	„Гоце Делчев“	112
163	Св.Николе	„Кирил и Методиј“	308
164	Лозово	„Методи Митевски-Брицо“	112
165	Чаир	„Никола Вапцаров“	196
166	Чаир	„Рајко Жинзифов“	252
167	Чаир	„Васил Главинов“	224

168	Чаир	„Цветан Димов“	196
169	Чаир	„7 Марси“	224
170	Чаир	„Јане Сандански“	196
171	Чаир	„Лирија“	224
172	Чаир	„Конгреси и Манастири“	168
173	Чаир	„Тефејјуз“	168
174	Ш. Оризари	„26 Јули“	392
175	Ш. Оризари	„Браќа Рамиз Хамид“	364
176	Чучер - Сандево	„Александар Урдаревски“, с. Сандево	112
177	Чучер - Сандево	„Св. Кирил и Методиј“, с. Кучевиште	84
178	Чучер - Сандево	„Михаљ Грамено“, с. Брест	28
179	Бутел	„Живко Брајковски“	252
180	Бутел	„Ацо Шопов“	140
181	Бутел	„Гоце Делчев“, с. Љубанци	84
182	Бутел	„Св. Климент Охридски“	196
183	Бутел	„Лиман Каба“, с. Љуботен	84
184	Бутел	„Панајот Гиновски“	168
185	Бутел	„Петар Здравковски-Пенко“	336
186	Центар	„11 Октомври“	224
187	Центар	„Димитар Миладинов“	252
188	Центар	„Гоце Делчев“	84
189	Центар	„Јохан Хајнрих Песталоци“	224
190	Центар	„Св. Кирил и Методиј“	224
191	Центар	„Кочо Рацин“	224
192	Центар	„Коле Неделковски“	84
193	Гази Баба	„25 Мај“	308
194	Гази Баба	„Дане Крапчев“	196
195	Гази Баба	„Григор Прличев“	140
196	Гази Баба	„Кирил и Методиј“, с. Стајковци	84
197	Гази Баба	„Крсте Мисирков“	308
198	Гази Баба	„Крум Тошев“, с. Трубарово	84
199	Гази Баба	„Наум Наумовски Борче“	112
200	Гази Баба	„Наум Охридски“, с. Булачани	56
201	Гази Баба	„Стив Наумов“	280
202	Гази Баба	„Вера Јоциќ“	168
203	Гази Баба	„Његош“, колон. Идризово	224
204	Арачиново	„Бајрам Шабани“, с. Грушино	56

205	Арачиново	„Ѓерѓ Кастриот-Скендербеу“ с. Арачиново	364
206	Илинден	„Браќа Миладиновци“ с. Миладиновци	112
207	Илинден	„Гоце Делчев“	168
208	Илинден	„Ристо Крле“, с. Кадино	112
209	Петровец	„Братство Единство“, с. Коњари	112
210	Петровец	„Кочо Рацин“, с. Петровец	196
211	Карпош	„Аврам Писевски“, с. Бардовци	84
212	Карпош	„Братство“	140
213	Карпош	„Димо Хаџи Димов“	280
214	Карпош	„Христијан Тодоровски Карпош“	168
215	Карпош	„Јан Амос Коменски“	224
216	Карпош	„Лазо Трповски“	196
217	Карпош	„Петар Поп Арсов“	252
218	Карпош	„Вера Циривири Трена“	168
219	Карпош	„Владо Тасевски“	308
220	Карпош	„Војдан Чернодрински“	224
221	Ѓорче Петров	„Димитар Поп Георгиев –Беровски“	168
222	Ѓорче Петров	„Ѓорче Петров“	168
223	Ѓорче Петров	„Јоаким Крчоски“, с. Волково	84
224	Ѓорче Петров	„Мирче Ацев“	196
225	Ѓорче Петров	„Страшо Пинџур“	168
226	Ѓорче Петров	„Тихомир Милошевски“, с. Ново Село	168
227	Сарај	„Бајрам Шабани“ с. Кондово	112
228	Сарај	„Дитурија“	280
229	Сарај	„Дрита“, с. Рашче	84
230	Сарај	„Емин Дураку“, с. Буковиќ	84
231	Сарај	„Фаик Коница“, с. Радушја	84
232	Сарај	„Ибе Паликуќа“, с. Бојане	84
233	Сарај	„Сами Фрашери“, с. Глумово	84
234	Кисела Вода	„Кирил Пејчиновиќ“	224
235	Кисела Вода	„Св. Климент Охридски“, с. Драчево	140
236	Кисела Вода	„Круме Кепески“	168
237	Кисела Вода	„Кузман Шапкарев“, н. Драчево	140
238	Кисела Вода	„Кузман Јосифовски Питу“	112
239	Кисела Вода	„Невена Георгиева Дуња“	168
240	Кисела Вода	„Партенија Зографски“	168
241	Кисела Вода	„Рајко Жинзифов“, н. Драчево	168

242	Аеродром	„Блаже Конески“	168
243	Аеродром	„Браќа Миладиновци“	84
244	Аеродром	„Димитар Македонски“	168
245	Аеродром	„Гоце Делчев“, Горно Лисиче	112
246	Аеродром	„Ѓорѓија Пулевски“	196
247	Аеродром	„Лазо Ангеловски“	280
248	Аеродром	„Љубен Лапе“	196
249	Сопиште	„Драга Стојановска“, с. Ракотинци	112
250	Студеничани	„Алија Авдовик“, с. Батинци	196
251	Студеничани	„Мустафа Кемал Ататурк“, с. Количани	84
252	Студеничани	„Наим Фрашери“, с. Студеничани	196
253	Зелениково	„Марко Цепенков“, с. Зелениково	140
254	Струга	„Ашим Агуши“, с. Радолишта	112
255	Струга	„Браќа Миладиновци“	364
256	Струга	„Единство“, с. Октиси	112
257	Струга	„Гоце Делчев“, с. Јабланица	84
258	Струга	„Гоце Делчев“, с. Подгорци	84
259	Струга	„Јосип Броз Тито“	140
260	Струга	„Св. Климент Охридски“, с. Драслајца	140
261	Струга	„Мурат Лабуништи“, с. Лабуниште	224
262	Струга	„Нури Мазари“, с. Делоогожда	84
263	Струга	„Орхан Џемаили“, с. Г. Татеши	84
264	Струга	„Зини Хани“, с. Велешта	196
265	Вевчани	„Страшо Пинџур“	168
266	Струмица	„Даме Груев“, с. Куклиш	84
267	Струмица	„Герас Цунев“, с. Просениково	112
268	Струмица	„Гоце Делчев“, с. Вељуса	56
269	Струмица	„Св. Кирил и Методиј“, с. Дабиља	84
270	Струмица	„Маршал Тито“, Струмица	168
271	Струмица	„Маршал Тито“, с. Муртино	84
272	Струмица	„Никола Вапцаров“	196
273	Струмица	„Сандо Масев“	224
274	Струмица	„Видое Подгорец“	224
275	Василево	„Гоце Делчев“, с. Василево	196
276	Босилово	„Гоце Делчев“, с. Босилово	84
277	Босилово	„Св. Кирил и Методиј“, с. Иловица	168
278	Ново Село	„Видое Подгорец“, с. Колешино	56
279	Ново Село	„Мануш Турновски“, с. Н. Село	168

280	Тетово	„Андреја Савевски-Ќиќиш“	112
281	Тетово	„Братство Миѓени“	280
282	Тетово	„Герѓ Кастриоти -Скендербеу“, с. Порој	224
283	Тетово	„Гоце Делчев“	196
284	Тетово	„Истикбал“	560
285	Тетово	„Кирил и Методиј“	196
286	Тетово	„Лирија“	224
287	Тетово	„Наим Фрашери“	308
288	Тетово	„Беса“, с. Вешала	56
289	Тетово	„Прпарими“, с. Речица	196
290	Тетово	„Реџеп Вока“, с. Шипковица	84
291	Тетово	„Рилиндја“, с. Селце	84
292	Желино	„Фан Ноли“, с. Требош	84
293	Желино	„Хасан Тахсини“, с. Седларево	56
294	Желино	„Ибрахим Темо“, с. Стримница	84
295	Желино	„Љуиѓ Гуракуќи“, с. Желино	112
296	Желино	„Пашко Васа“, с. Групчин	84
297	Боговиње	„11 Октомври“, с. Урвич	56
298	Боговиње	„Абдил Фрашери“, с. Боговиње	196
299	Боговиње	„Дервиш Цара“, с. Долно Палчиште	84
300	Боговиње	„Лириа“, с. Жеровјане	56
301	Боговиње	„Сабедин Бајрами“, с. Камењане	308
302	Боговиње	„Сами Фрашери“, с. Пирок	112
303	Брвеница	„7 Марси“, с. Челопек	196
304	Брвеница	„Гоце Делчев“, с. Стенче	56
305	Брвеница	„Коста Рацин“, с. Брвеница	84
306	Јегуновце	„Шемшово“, с. Шемшово	84
307	Јегуновце	„Александар Здравковски“, с. Јегуновце	84
308	Јегуновце	„Симче Настовски“, с. Вратница	84
309	Теарце	„Еќрем Чабеј“, с. Слатино	112
310	Теарце	„Фаик Коница“, с. Доброште	112
311	Теарце	„Исмаил Ќемали“, с. Нераште	84
312	Теарце	„Кирил Пејчиновиќ“, с. Теарце	196
313	Теарце	„Асдрени“, с. Глоѓи	112
314	Велес	„Блаже Конески“	252
315	Велес	„Благој Кирков“	224
316	Велес	„Јордан Хаџи Константинов Цинот“	196
317	Велес	„Кирил и Методиј“	224

318	Велес	„Рајко Жинзифов“, с. Долно Оризари	112
319	Велес	„Стојан Бурчевски -Буридан“, с. Иванковци	84
320	Велес	„Васил Главинов“	336
321	Чашка	„Петар Поп Арсов“, с. Богомила	84
322	Чашка	„Тодор Јанев“	84
323	Градско	„Даме Груев“	84
324	Штип	„Димитар Влахов“	336
325	Штип	„Гоце Делчев“	168
326	Штип	„Тошо Арсов“	168
327	Штип	„Ванчо Прке“	532
328	Карбинци	„Страшо Пинџур“, с. Карбинци	140
Вкупно			53760

Ред. Бр	Општина	Основно училиште(подрачно)	Број на компјутерски работни места
1	Берово	„Дедо Иљо Малешевски“-ПУ с.Будинарци	40
2	Берово	„Дедо Иљо Малешевски“-ПУ с.Митрашинци	40
3	Берово	„Дедо Иљо Малешевски“-ПУ с.Двориште	50
4	Пехчево	„Ванчо Китанов“-ПУ с.Црник	30
5	Битола	„Даме Груев“-ПУ с.Долно Оризари	100
6	Битола	„Елпида Караманди“-ПУ с.Цапари	30
7	Битола	„Коле Канински“-ПУ с.Буково	40
8	Битола	„Крсте П. Мисирков“-ПУ с.Кишава	100
9	Битола	„Тодор Ангелевски“-ПУ с.Горно Оризари	100
10	Битола	„Елпида Караманди“-ПУ с. Доленци	10
11	Битола	„Св. Кирил и Методиј“-ПУ с. Логоварди	10
12	Битола	„Св. Климент Охридски“-ПУ с. Лавци	10
13	Могила	„Браќа Миладиновци“-ПУ с.Дедебалци	40
14	Могила	„Кочо Рацин“-ПУ с.Беранци	20
15	Могила	„Кочо Рацин“-ПУ с.Д.Српци	30
16	Могила	„Кочо Рацин“-ПУ с. Трновци	10

17	Могила	„Кочо Рацин“-ПУ с. Св. Тодори	10
18	Могила	„Кочо Рацин“-ПУ с. Лознани	10
19	М.Брод	„Св. Климент Охридски“-ПУ с.Самоков	50
20	М.Брод	„Св. Климент Охридски“-ПУ с.Манастирец	10
21	Пласница	„Мирче Ацев“-ПУ с.Вранештица	10
22	Валандово	„Јосип Броз Тито“-ПУ с.Пирава	60
23	Валандово	„Јосип Броз Тито“-ПУ с.Чалаклија	50
24	Валандово	„Јосип Броз Тито“-ПУ с. Брајковци	10
25	Виница	„Гоце Делчев“-ПУ с.Истибање	30
26	Виница	„Славчо Стојменски“-ПУ с.Градец	30
27	Гостивар	„Ѓон Бузуку“-ПУ с.Трново	30
28	Гостивар	„Ѓон Бузуку“-ПУ с.Падалиште	40
29	Гостивар	„Башкими“-ПУ с.Лакавица	30
30	Гостивар	„Исмаил Кемали“-ПУ с.Симница	30
31	Гостивар	„Прпарими“-ПУ Чегране	160
32	Гостивар	„Прпарими“-ПУ с.Форино	160
33	Гостивар	„Прпарими“-ПУ с.Корито	20
34	Гостивар	„Лириа“-ПУ с.Равен	100
35	Гостивар	„Лириа“-ПУ с.Речане	80
36	Маврово и Ростуше	„Ѓорѓи Пулевски“-ПУ с.Требиште	30
37	Маврово и Ростуше	„Јосип Броз Тито“-ПУ с.Врбјане	20
38	Врапчиште	„Сали Лиси“-ПУ с.Топлица	60
39	Врапчиште	„Наим Фрашери“-ПУ с.Сенекосе	100
40	Врапчиште	„Наим Фрашери“-ПУ с.Калиште	60
41	Врапчиште	„Наим Фрашери“-ПУ с.Ѓургевеиште	30
42	Врапчиште	„Наим Фрашери“-ПУ с.Ломница	30
43	Дебар	„Братство Единство“-ПУ с.Цепциште	100
44	Дебар	„Ристе Ристески“-ПУ с.Горно Косоврасти	60
45	Дебар	„Ристе Ристески“-ПУ с.Могорче	120
46	Центар Жупа	„Мустафа Кемал Ататурк“-ПУ с.Броштица	30
47	Делчево	„Св. Климент Охридски“-ПУ с.Град	50
48	Делчево	„Св. Климент Охридски“-ПУ с.Тработилиште	40
49	Делчево	„Св. Климент Охридски“-ПУ с.Разловци	50

50	Делчево	„Ванчо Прке“-ПУ с.Бигла	20
51	Делчево	„Св. Климент Охридски“-ПУ с. Вирче	10
52	Ма. Каменица	„Кирил и Методиј“-ПУ с.Саса	50
53	Кавадарци	„Димката Ангелов-Габерот“-ПУ с.Сопот	30
54	Кавадарци	„Страшо Пинџур“-ПУ с.Дреново	50
55	Кавадарци	„Страшо Пинџур“-ПУ с.Возарци	30
56	Кавадарци	„Тодор Хаџитефов“-ПУ с.Бегниште	10
57	Росоман	„Пере Тошев“-ПУ с.Сирково	20
58	Осломеј	„Милто Гурра“-ПУ с.Црвивци	40
59	Осломеј	„Милто Гурра“-ПУ с.Шутово	50
60	Осломеј	„Наим Фрашери“-ПУ с.Туин	60
61	Зајас	„Фаик Коница“-ПУ с.Белчишта	40
62	Зајас	„Реџо Рушит Зајаз“-ПУ с.Зајаз Цума	60
63	Зајас	„Реџо Рушит Зајаз“-ПУ с.Зајаз Теке	80
64	Зајас	„Реџо Рушит Зајаз“-ПУ с.Колари	60
65	Зајас	„Реџо Рушит Зајаз“-ПУ с.Д.Строгомиште	60
66	Кочани	„Св. Кирил и Методиј“-ПУ с.Подлог	100
67	Кочани	„Раде Кратовче“-ПУ с.Нивичани	20
68	Чешиново	„Климент Охридски“-ПУ с.Кучичино	40
69	Чешиново	„Страшо Пинџур“-ПУ с.Чешиново	100
70	Кратово	„Кочо Рацин“-ПУ с.Криланица	30
71	Кратово	„Кочо Рацин“-ПУ с.Ш.Рудари	10
72	Кратово	„Кочо Рацин“-ПУ с. Страцин	10
73	Кратово	„Кочо Рацин“-ПУ с. Туралево	10
74	Кратово	„Кочо Рацин“-ПУ с.Сакулица	10
75	К.Паланка	„Илинден“-ПУ с.Конопница	80
76	К.Паланка	„Илинден“-ПУ с.Мождивњак	80
77	К.Паланка	„Јоаким Крчовски“-ПУ с.Д.Река	20
78	К.Паланка	„Јоаким Крчовски“-ПУ с.Огут	10
79	К.Паланка	„Јоаким Крчовски“-ПУ с.Нерав	10
80	К.Паланка	„Јоаким Крчовски“-ПУ с.Подржикоњ	20
81	К.Паланка	„Јоаким Крчовски“-ПУ с.Дубровница	10
82	К.Паланка	„Јоаким Крчовски“-ПУ с.Жидилово	50
83	Ранковце	„Христијан Тодоровски-Карпош“-ПУ с.Псача	40
84	Ранковце	„Христијан Тодоровски-Карпош“-ПУ с.Герман	10

85	Крушево	„Никола Карев“-ПУ с.Норово	40
86	Куманово	„Браќа Миладиновци“-ПУ с.Пчиња	40
87	Куманово	„Браќа Рибар“-ПУ с.Сопот	30
88	Куманово	„Кирил и Методиј“-ПУ с.Агино Село	40
89	Куманово	„Кочо Рацин“-ПУ с.Орашец	30
90	Куманово	„Толи Зордумис“-ПУ с. Режановце	30
91	Липково	„Дитуриа“-ПУ с.Гошинце	40
92	Липково	„Дитуриа“-ПУ с.Лукаре	40
93	Липково	„Фаик Коница“-ПУ с.Руница	20
94	Липково	„Фаик Коница“-ПУ с.Алашевце	20
95	Липково	„Култура“-ПУ с.Ропалце	112
96	Липково	„Култура“-ПУ с.Никуштак	112
97	Ст. Нагоричане	„Христијан Тодоровски Карпош“-ПУ с.Бајловце	20
98	Неготино	„Гоце Делчев“-ПУ с.Долни Дисан	50
99	Охрид	„Григор Прличев“-ПУ нас.Рача	40
100	Охрид	„Св. Климент Охридски“-ПУ с.Далјан/Св.Еразмо	10
101	Охрид	„Кочо Рацин“-ПУ с.Д.Лакочереј	50
102	Охрид	„Ванчо Николески“-ПУ с.Косел	40
103	Охрид	„Ванчо Николески“-ПУ с.Куратица	10
104	Дебарца	„Дебрца“-ПУ с.Велмеј	10
105	Дебарца	„Дебрца“-ПУ с.Требеништа	60
106	Дебарца	„Дебрца“-ПУ с.Мешеишта	20
107	Дебарца	„Дебрца“-ПУ с.Лешани	10
108	Дебарца	„Дебрца“-ПУ с. Злести	10
109	Дебарца	„Дебрца“-ПУ с. Ботун	10
110	Дебарца	„Дебрца“-ПУ с.Издеглавје	10
111	Прилеп	„Кирил и Методиј“-ПУ с.Подмол	10
112	Прилеп	„Круме Волнароски“-ПУ с.Старо Лагово	50
113	Долнени	„Пецо Даскалот“-ПУ с.Вранче	30
114	Долнени	„Пере Тошев“-ПУ с.Десово	60
115	Долнени	„Исмаил Кемали“-ПУ с.Црнилиште	100
116	Пробиштип	„Браќа Миладиновци“-ПУ с.Злетово	160
117	Радовиш	„Орце Николов“-ПУ с.Калуѓерица	60
118	Радовиш	„Орце Николов“-ПУ с.Злово	40
119	Св.Николе	„Гоце Делчев“-ПУ с.Горобинци	60
120	Чучер - Сандево	„Александар Урдаревски“-ПУ с.Г.Блаце	60

121	Чучер - Сандево	„Михаљ Грамено“-ПУ с.Малино	20
122	Чучер - Сандево	„Михаљ Грамено“-ПУ с.Танушеви	10
123	Г. Баба	„Кирил и Методиј“-ПУ с.Страчинци	80
124	Г. Баба	„Наум Охридски“-ПУ с.Црешево	40
125	Ѓорче Петров	„Јоаким Крчоски“-ПУ с.Никиштани	40
126	Сарај	„Бајрам Шабани“-ПУ с.Долно Свиларе	140
127	Сарај	„Дитуриа“-ПУ с.Грчец	80
128	Сарај	„Дитуриа“-ПУ с.Крушопек	140
129	Сарај	„Дрита“-ПУ с.Копаница	140
130	Сарај	„Емин Дураку“-ПУ с.Арнакиа	40
131	Сарај	„Емин Дураку“-ПУ с.Чајлане	40
132	Сарај	„Емин Дураку“-ПУ с.Раовиќ	20
133	Сарај	„Ибе Паликуќа“-ПУ с.Лавскарци	60
134	Сарај	„Ибе Паликуќа“-ПУ с.Паничари	20
135	К.Вода	„Рајко Жинзифов“-ПУ с.Пинтија	60
136	Аеродром	„Гоце Делчев“-ПУ с.Долно Лисиче	80
137	Сопиште	„Драга Стојановска“-ПУ с.Држилово	10
138	Сопиште	„Драга Стојановска“-ПУ с.Света Петка	60
139	Сопиште	„Драга Стојановска“-ПУ с.Чифлик	60
140	Сопиште	„Драга Стојановска“-ПУ с.Патишка Река	30
141	Студеничани	„Алија Авдовиќ“-ПУ с.Драчевица	40
142	Студеничани	„Мустафа Кемал Ататурк“-ПУ с.Горно Количани	40
143	Студеничани	„Мустафа Кемал Ататурк“-ПУ с.Палиград	20
144	Студеничани	„Мустафа Кемал Ататурк“-ПУ с.Црвена Вода	10
145	Студеничани	„Мустафа Кемал Ататурк“-ПУ с.Вртекица	10
146	Студеничани	„Наим Фрашери“-ПУ с.Моране	140
147	Студеничани	„Алија Авдовиќ“-ПУ с.Елово	30
148	Студеничани	„Алија Авдовиќ“-ПУ с.Цветово	40
149	Студеничани	„Алија Авдовиќ“-ПУ с.Малчиште	10

150	Студеничани	„Алија Авдовиќ“-ПУ с.Црн Врв	40
151	Зелениково	„Марко Цепенков“-ПУ с.Страхојадица	20
152	Зелениково	„Марко Цепенков“-ПУ с.Смесница	10
153	Зелениково	„Марко Цепенков“-ПУ с.Вражалец	10
154	Зелениково	„Марко Цепенков“-ПУ с.Гумалево	10
155	Зелениково	„Марко Цепенков“-ПУ с.Дејковци	10
156	Зелениково	„Марко Цепенков“-ПУ с.Добрино	10
157	Зелениково	„Марко Цепенков“-ПУ с.Тисовица	10
158	Зелениково	„Марко Цепенков“-ПУ с.Палиград	20
159	Струга	„Ашим Агуши“-ПУ с.Франгово	100
160	Струга	„Ашим Агуши“-ПУ с.Заграчани	80
161	Струга	„Единство“-ПУ с.Д.Белица	60
162	Струга	„Гоце Делчев“, с. Јабланица -ПУ с.Луково	30
163	Струга	„Јосип Броз Тито“ -ПУ с.Мислешово	80
164	Струга	„Јосип Броз Тито“ -ПУ с.Враништа	100
165	Струга	„Јосип Броз Тито“ -ПУ с.Радожда	50
166	Струга	„Мурат Лабуништи“-ПУ с.Боровец	30
167	Струга	„Нури Мазари“-ПУ с.Корошишта	100
168	Струга	„Нури Мазари“-ПУ с.Ливада	80
169	Струга	„Орхан Цемаили“-ПУ с.Мислодежда	40
170	Струмица	„Даме Груев“-ПУ с.Костурино	40
171	Струмица	„Сандо Масев“-ПУ с.Баница	40
172	Василево	„Гоце Делчев“-ПУ с.Нова Мала	112
173	Босилово	„Св Кирил и Методиј“-ПУ с.Турново	80
174	Босилово	„Св Кирил и Методиј“-ПУ с.Моноспитово	100
175	Тетово	„Братство Миѓени“-ПУ с.Сарачино	120
176	Тетово	„Ѓерѓ Кастриоти -Скендербеу“-ПУ с.Ѓермо	40
177	Тетово	„Истикбал“-ПУ с.Гајре	40
178	Тетово	„Истикбал“-ПУ с.Лисец	30
179	Тетово	„Беса“-ПУ с.Бозовце	30
180	Тетово	„Реџеп Вока“-ПУ с.Бродец	60
181	Тетово	„Рилиндја“-ПУ с.Вејце	60
182	Желино	„Фан Ноли“-ПУ с.Палатица	140
183	Желино	„Љуиѓ Гуракуќи“-ПУ с.Г.Лешница	10
184	Желино	„Пашко Васа“-ПУ с.Добарце	100
185	Желино	„Пашко Васа“-ПУ с.Ларце	140

186	Желино	„Пашко Васа“-ПУ с.Чифлик	84
187	Желино	„Пашко Васа“-ПУ с.Рогле	40
188	Желино	„Пашко Васа“-ПУ с.Мерово	40
189	Желино	„Пашко Васа“-ПУ с.Церово	20
190	Боговиње	„11 Октомври“-ПУ с.Јеловјане	20
191	Боговиње	„11 Октомври“-ПУ с.Ново Село 2	112
192	Боговиње	„Абдил Фрашери“-ПУ с.Раковец	30
193	Боговиње	„Абдил Фрашери“-ПУ с.Селце	10
194	Боговиње	„Дервиш Цара“-ПУ с.Калник	56
195	Боговиње	„Сабедин Бајрами“-ПУ с.Г.Седларце	60
196	Брвеница	„Гоце Делчев“-ПУ с.Теново	80
197	Брвеница	„Гоце Делчев“-ПУ с.Гургурница	84
198	Јегуновце	„Шемшово“-ПУ с.Жилче	40
199	Јегуновце	„Симче Настовски“-ПУ с.Јажинце	60
200	Теарце	„Екрем Чабеј“-ПУ с.Непроштено	40
201	Теарце	„Фаик Коница“-ПУ с.Одри	112
202	Велес	„Стојан Бурчевски -Буридан“-ПУ с. Сујаклари	40
203	Велес	„Васил Главинов“-ПУ с.Бузалково	140
204	Чашка	„Петар Поп Арсов“-ПУ с.Извор	50
205	Чашка	„Тодор Јанев“-ПУ с.Мелница	80
206	Чашка	„Тодор Јанев“-ПУ с.Г.Јаболчиште	168
207	Чашка	„Тодор Јанев“-ПУ с. Д.Јаболчипте	10
208	Градско	„Даме Груев“-ПУ с.Виничани	30
209	Штип	„Димитар Влахов“-ПУ населба Баби	168
210	Штип	„Гоце Делчев“-ПУ нас.Т.Чешми	50
211	Штип	„Тошо Арсов“-ПУ нас.Македонка	30
212	Штип	„Ванчо Прке“-ПУ с.Лакавица	10
213	Карбинци	„Страшо Пинџур“-ПУ с.Крупиште	20
Вкупно			10450

Член 3

Министерот за информатичко општество склучува договор со градоначалниците на општините од член 2 од оваа одлука со кој се уредуваат правата и обврските за движните ствари од член 1 од оваа одлука, кои се даваат на трајно користење.

Член 4

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 51-7431/1
21 декември 2010 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
д-р **Васко Наумовски**, с.р.

3632.

Врз основа на член 11, точка 5 од Законот за јавните претпријатија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 38/96, 6/02, 40/03, 49/06, 22/07, 83/09 и 97/10), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 21.12.2010 година, донесе

О Д Л У К А**ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА ОДЛУКАТА ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ЦЕНАТА НА ГОДИШНАТА ПРЕТПЛАТА НА РЕГИСТАРОТ НА ПРОПИСИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА 2011 ГОДИНА**

1. Со оваа одлука се дава согласност на Одлуката за утврдување на цената на годишната претплата на Регистарот на прописи на Република Македонија за 2011 година на ЈП Службен весник на Република Македонија ц.о. Скопје бр. 02-7497/1 од 20.12.2010 година, донесена од Управниот одбор на ова јавно претпријатие, на седницата одржана на 20.12.2010 година.

2. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 51-7433/1 21 декември 2010 година Скопје	Заменик на претседателот на Владата на Република Македонија, д-р Васко Наумовски , с.р.
--	---

3633.

Врз основа на член 11, став 1, точка 5 од Законот за јавните претпријатија („Службен весник на Република Македонија“ бр.38/96, 6/02, 40/03, 49/06, 22/07, 83/09 и 97/10), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 21.12.2010 година, донесе

О Д Л У К А**ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА ОДЛУКАТА ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ЦЕНАТА НА ГОДИШНАТА ПРЕТПЛАТА НА СЛУЖБЕНОТО ГЛАСИЛО „СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА“ ЗА 2011 ГОДИНА**

Со оваа одлука се дава согласност на Одлуката за утврдување на цената на годишната претплата на службеното гласило „Службен весник на Република Македонија“ за 2011 година, бр.02-7495/1 од 20.12.2010 година, донесена од Управниот одбор на ЈП Службен весник на Република Македонија, на седницата одржана на 20.12.2010 година.

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 51-7434/1 21 декември 2010 година Скопје	Заменик на претседателот на Владата на Република Македонија, д-р Васко Наумовски , с.р.
--	---

3634.

Врз основа на член 11, став 1, точка 7 од Законот за јавните претпријатија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 38/96, 6/02, 40/03, 49/06, 22/07, 83/09 и 97/10), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 21.12.2010 година, донесе

О Д Л У К А**ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА ГОДИШНАТА ИНВЕСТИЦИОНА ПРОГРАМА НА ЈП „СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА“ ЗА 2011 ГОДИНА**

Со оваа одлука се дава согласност на Годишната инвестициона програма на ЈП „Службен весник на Република Македонија“ за 2011 година бр. 02-7494 од 20.12.2010 година, усвоена од Управниот одбор на Јавното претпријатие „Службен весник на Република Македонија“, на седницата одржана на 20.12.2010 година.

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 51-7435/1 21 декември 2010 година Скопје	Заменик на претседателот на Владата на Република Македонија, д-р Васко Наумовски , с.р.
--	---

3635.

Врз основа на член 11 став 1 точка 5 од Законот за Јавните претпријатија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 38/1996, 6/2002, 40/2003, 49/2006, 115/2007, 22/2007, 83/2009 и 97/2010), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 21.12.2010 година, донесе

О Д Л У К А**ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА ОДЛУКАТА ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ЦЕНАТА ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ОГЛАСИ, АКТИ И НЕВАЖЕЧКИ ДОКУМЕНТИ ВО СЛУЖБЕНОТО ГЛАСИЛО „СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА“****Член 1**

Владата на Република Македонија дава согласност на Одлуката за утврдување на цената за објавување огласи, акти и неважечки документи во службеното гласило „Службен весник на Република Македонија“ бр. 02-7496/1 од 20.12.2010 година, донесена од Управниот одбор на Јавното претпријатие Службен весник на Република Македонија – Скопје, на седницата одржана на 20.12.2010 година.

Член 2

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 51-7436/1 21 декември 2010 година Скопје	Заменик на претседателот на Владата на Република Македонија, д-р Васко Наумовски , с.р.
--	---

3636.

Врз основа на член 26 став 2 од Законот за концесии и други видови на јавно приватно партнерство („Службен весник на Република Македонија“ бр. 7/2008, 139/08, 64/2009 и 52/2010), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 21.12.2010 година, донесе

О Д Л У К А
ЗА ЗАПОЧНУВАЊЕ НА ПОСТАПКА ЗА ДОДЕЛУВА-
ЊЕ НА КОНЦЕСИЈА ЗА КОРИСТЕЊЕ НА ВОДА ЗА
ПРОИЗВОДСТВО НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА ОД
ХИДРОЕЛЕКТРИЧНИ ЦЕНТРАЛИ НА ЦРНА РЕКА И
УЧЕСТВО ВО ЈАВНО ПРИВАТНО ПАРТНЕРСТВО
СО АД ЕЛЕМ

Член 1

Доделувањето на концесија за користење на вода за производство на електрична енергија и моќност која ќе се користи за задоволување на потребите од електрична енергија, а особено во времето на врвните оптоварувања, посебно во зимската сезона и високите дневни оптоварувања, е особено енергетски и економски значајно.

Концесијата за користење на водата за производство на електрична енергија од хидроелектрични центри покрај енергетското ќе има и големо значење за обезбедување на поголем проток на Црна Река во летниот сушен период со што ќе се овозможи наводнување на земјоделските површини во долината на реката Вардар и Тиквешката како и за други потреби што ќе ги утврди Владата.

Член 2

Цели кои треба да се остварат со доделување на концесијата се:

- зголемување на производството на електрична енергија,
- подобрување на сигурноста во снабдувањето со електрична енергија.

Член 3

Предмет на концесија е доделување на концесија за вода за производство на електрична енергија од хидроелектрични центри на Црна Река.

Член 4

Основен услов за доделување на концесијата е должината на концесиониот период кој не може да биде подолг од 70 години, како и учество во јавно приватно партнерство со АД ЕЛЕМ.

Концесионерот ќе има право да изгради хидроелектрични центри на Црна река согласно спецификациите во тендерската документација за доставување на понуди, истите да ги управува, и по завршување на концесиониот период да ги пренесе на Република Македонија.

Член 5

Концесијата се доделува преку јавен повик кој ќе се организира и спроведе како постапка за доделување на концесија со ограничен повик.

Најповолниот понудувач, под услови и на начин определени со тендерската документација, ќе основа правно лице кое како концесионер ќе го склучи договорот за концесија.

Член 6

Пресметувањето и начинот на плаќање на концесиониот надоместок е определен со Одлуката за определување на висината на надоместокот за концесија за користење на водата донесена од страна на Владата на Република Македонија и објавена во „Службен весник на Република Македонија“.

Член 7

Постапката за доделување на концесија ќе ја спроведе Комисија за спроведување на постапката формирана од Министерот за економија. Комисијата ќе го подготви јавниот повик најдоцна до 31 декември 2010 година и по негово одобрување од страна на Владата на Република Македонија ќе се објави во домашни и меѓународни гласила.

Постапката ќе се спроведе во рок од најкасно 18 месеци од денот на објавувањето на јавниот повик.

Член 8

Висината на надоместокот за издавање на тендерската документација ќе изнесува 5.000 евра во денарска противвредност.

Член 9

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 51-7558/1
21 декември 2010 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.

3637.

Врз основа на член 17 став 4 од Законот за користење и располагање со стварите на државните органи („Службен весник на Република Македонија“ бр.8/2005 и 150/2007), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 21.12.2010 година, донесе

О Д Л У К А
ЗА ПРЕСТАНОК И ЗА ДАВАЊЕ НА ТРАЈНО КО-
РИСТЕЊЕ НА НЕДВИЖНА СТВАР НА ОПШТИНА
БИТОЛА

Член 1

Со оваа одлука на досегашниот корисник Министерството за одбрана му престанува користењето на недвижна ствар, објект бр.6 кој се наоѓа во Касарната „Стеван Наумов-Стив“ во Битола со вкупна површина од 1.673 м², лоциран на Катастарска парцела бр. 17595/1, Катастарска општина Битола, евидентирани во Имотен лист бр. 26860, сопственост на Република Македонија.

Член 2

Недвижната ствар - објект од член 1 од оваа одлука се дава на трајно користење без надомест на општина Битола.

Член 3

Примопредавањето на недвижната ствар од член 1 од оваа одлука ќе се изврши помеѓу Министерството за одбрана и општина Битола во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на оваа одлука.

Член 4

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 51-7702/1
21 декември 2010 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
д-р **Васко Наумовски**, с.р.

3638.

Врз основа на член 31 и 32 од Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2010 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.156/2009 и 95/2010) и член 15 од Законот за рибарство и аквакултура („Службен весник на Република Македонија“ бр. 7/2008 и 67/2010), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 21.12.2010 година, донесе

**ПРОГРАМА
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ПРОГРАМАТА СО МЕРКИ ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА РИ-
БАРСТВОТО И АКВАКУЛТУРАТА ВО 2010 ГОДИНА**

I

1. Во Програмата со мерки за унапредување на рибарството и аквакултурата во 2010 година („Службен весник на Република Македонија“ бр. 7/2010 и 75/2010) во делот I во воведната реченица износот „64.300.000,00“ се заменува со износот „62.300.000,00“ и износот „3.000.000,00“ се заменува со износот „1.000.000,00“.

Во табелата во точката 4 во колоната „Средства“ износот „2.300.000,00“ се заменува со износот „300.000,00“.

Во „ВКУПНО СРЕДСТВА“ во колоната „Средства“ износот „64.300.000,00“ се заменува со износот „62.300.000,00“.

2. Во делот III во табелата, во потточка 2.4. во колоната „Опис“ бројот „20“ се заменува со бројот „30“.

3. Во делот V во ставот 1 износот „2.300.000,00“ се заменува со износот „300.000,00“.

Табелата 4 Општи мерки се менува и гласи:

4.	Општи мерки	
	Вид на мерка	Средства
4.1.	Набавка на обрасци за:	150.000,00
	- легитимации за стопански риболов	30.000,00
	- легитимации за рибочуварска служба	30.000,00
	- евиденција за уловена риба при вршење рекреативен риболов	30.000,00
	- годишни државни дозволи за рекреативен риболов на сите риболовни води	30.000,00
	- еднодневни, седумдневни и петнаесетдневни дозволи за рекреативен риболов	30.000,00
4.2.	Материјални трошоци за спроведување на програмата	150.000,00
	Вкупно	300.000,00

Ставовите (2), (3) и (4) се бришат.

Ставот (5) кој станува став (2) се менува и гласи:

„Средствата од став (1) точка 4 ќе ги користи министерството за набавка на потребните обрасци и за вршење надзор над реализација на средствата од оваа програма.“

4. Во делот VI во ставот (2) по бројот „1.2.“ записката се заменува со сврзникот „и“, а зборовите: „и дел V точка 4“ се бришат.

5. Во делот VII ставот (7) се брише.

Ставот (8) станува став (7).

Ставот (9) кој станува став (8) се менува и гласи:

„Средстата од дел V точка 4 потточка 4.1. се реализираат врз основа за доставени фактури за испорачани обрасци за легитимации и дозволи за вршење на стопански и рекреативен риболов.“

6. Во делот VIII во ставот (3) по зборот „порибување“ се става точка, а зборовите до крајот на реченицата се бришат.

II

Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 51-7387/1
21 декември 2010 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
д-р **Васко Наумовски**, с.р.

3639.

**ИСПРАВКА
НА РЕШЕНИЕТО ЗА РАЗРЕШУВАЊЕ И ИМЕНУ-
ВАЊЕ ЧЛЕНОВИ НА УПРАВНИОТ ОДБОР НА ДИ-
РЕКЦИЈАТА ЗА ТЕХНОЛОШКИ ИНДУСТРИСКИ
РАЗВОЈНИ ЗОНИ**

Во Решението за разрешување и именување членови на Управниот одбор на Дирекцијата за технолошки индустриски развојни зони („Службен весник на Република Македонија“ бр. 164/2010) во точка 2 наместо „Соколов“ треба да стои „Солаков“.

Од Владата на Република Македонија

МИНИСТЕРСТВО ЗА ЕКОНОМИЈА

3640.

Врз основа на член 130 став 8 од Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија“ бр. 63/2006, 36/2007, 106/2008 и 119/2010), министерот за економија донесе

**П РА В И Л Н И К
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ПРАВИЛНИКОТ ЗА ЕНЕР-
ГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ НА ГРАДЕЖНИ ОБЈЕКТИ**

Член 1

Во Правилникот за енергетска ефикасност на градежни објекти („Службен весник на Република Македонија“ бр.143/2008 и 154/2009), во членот 26 зборовите: „1 јануари 2011 година“ се заменуваат со зборовите: „31 декември 2011 година“.

Член 2

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 12-8995/2
24 декември 2010 година
Скопје

Министер
за економија,
Фатмир Бесими, с.р.

3641.

Врз основа на член 4 став 1 од Одлуката за начинот и постапката при распределба на стоките во рамките на тарифни квоти („Службен весник на Република Македонија” бр.101/2007, 168/2008 и 26 /2010), Министерство-то за економија ги објавува листите на стоки за прво полугодие од 2011 година, за кои ќе се користи принципот на распределба „прв дојден, прв корисник” (first come, first served) и тоа

Л И С Т А
НА ЗЕМЈОДЕЛСКИ ПРОИЗВОДИ СО ПОТЕКЛО ОД ЗАЕДНИЦАТА ЗА УВОЗ
ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО ПРВО ПОЛУГОДИЕ ОД 2011 ГОДИНА
(НУЛА-ЦАРИНСКА СТАПКА ВО РАМКИ НА КВОТИ)

Анекс IV (б)

(наведено во Член 27(3) (б))

Тарифна ознака	Опис	Квота за период 01.01.- 31.03.2011 г.	Квота за период 01.04.- 30.06.2011 г.	Единица мерка	Применливи царини за надминати количини (% од MFN)
0401 20	Млеко и павлака, неконцентрирани и без додаден шеќер или други материи за засладување: Со содржина на маснотија што надминува 1%, но не надминува 6% по маса:	550.000	550.000	kg	100
0406 20 0406 30	Сирење стругано или во прав, од сите видови: Сирење топено, освен стругано или во прав:	40.000	40.000	kg	70
0406 90	Друго сирење:	125.000	125.000	kg	100
1601	Колбаси и слични производи, од месо, од други кланични производи за јадење или од крв, сложени прехранбени производи врз основа на овие производи:	850.000	850.000	kg	70
1602	Други приготвени или конзервирани производи од месо, од јастиви месни кланични производи или од крв:	462.500	462.500	kg	70
2003 10 2003 20 00	Печурки за јадење од видот <i>Agaricus</i> ; Трифли	12.500	12.500	kg/net eda/kg	100
2009	Овошни сокови (вклучувајќи шира од грозје) и сокови од зеленчук, неферментирани и без додаток на алкохол, со додаток или без додаток на шеќер или други средства за засладување:	75.000	75.000	kg	100
2309 90 99 90	Производи што се употребуваат за исхрана на животни: Друго: Друго вклучувајќи премикси: Друго: Друго: Друго: Друго	3.000.000	3.000.000	kg	70

3642.

Л И С Т А
НА ЗЕМЈОДЕЛСКИ ПРОИЗВОДИ СО ПОТЕКЛО ОД ЗАЕДНИЦАТА ЗА УВОЗ
ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО ПРВО ПОЛУГОДИЕ ОД 2011 ГОДИНА
(КОНЦЕСИИ ВО РАМКИ НА КВОТИ)

Анекс IV (в)

(наведено во Член 27(3) (в))

Тарифна ознака	Опис	Квота за период 01.01.- 31.03.2011 г.	Квота за период 01.04.- 30.06.2011 г.	Единица мерка	Применливи царини (% од MFN)
0203	Месо свинско, свежо, разладено или замрзнато:	0	1000.000	kg	70
0203	Месо свинско, свежо, разладено или замрзнато:	200.000	0	kg	50
0406	Сирење и урда	150.000	150.000	kg	70
0701 90	Компири свежи или разладени	25.000	25.000	kg	50

3643.

Л И С Т А
НА РИБА И РИБИНИ ПРОИЗВОДИ СО ПОТЕКЛО ОД ЗАЕДНИЦАТА ЗА УВОЗ ВО
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО ПРВО ПОЛУГОДИЕ ОД 2011 ГОДИНА
(НУЛА-ЦАРИНСКА СТАПКА ВО РАМКИ НА КВОТИ)

Анекс V (в)

(наведено во Член 28(2))

Тарифна ознака	Опис	Квота за период 01.01.- 31.03.2011 г.	Квота за период 01.04.- 30.06.2011 г.	Единица мерка	Применливи царини за надминати количини (% од MFN)
0301 93 00	Жив крап	18.750	18.750	kg	70

3644.

Л И С Т А
НА ПРОИЗВОДИ СО ПОТЕКЛО ОД ЗАЕДНИЦАТА ЗА УВОЗ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
ВО ПРВО ПОЛУГОДИЕ ОД 2011 ГОДИНА (НУЛА-ЦАРИНСКА СТАПКА ВО РАМКИ НА КВОТИ)

Анекс III

Тарифна ознака	Опис	Квота за период 01.01.- 31.03.2011 г.	Квота за период 01.04.- 30.06.2011 г.	Единица мерка	Применливи царини за надминати количини (% од MFN)
1517 10	Маргарин, исклучувајќи течен маргарин	25.000	25.000	kg	100
1704 90	Производи од шеќер (вклучувајќи бела чоколада), без какао: Друго:	66.250	66.250	kg	50
1806	Чоколада и други прехранбени производи што содржат какао:	87.500	87.500	kg	50
1902	Теста, варени или неварени или полнети (со месо или други материи) или поинаку приготвени како што се шпагети, макарони, резанки, лазањи, њоки, равиоли, канелони, кус-кус, приготвен или неприготвен	25.000	25.000	kg	50
1905	Леб, печива, колачи, бисквити и други пекарски производи, со додаток на какао; нафора, капсули за фармацевтска употреба, обланди, оризова хартија и слични производи	107.500	107.500	kg	50
1905 31	Слатки бисквити:	82.500	82.500	kg	50
1905 32	Вафли и обланди:				
1905 90	Друго:	37.500	37.500	kg	50

3645.

Л И С Т А
НА ЦАРИНСКИ СТАПКИ ЗА ПРОИЗВОДИ СО ПОТЕКЛО ОД ЗАЕДНИЦАТА ЗА УВОЗ
ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО ПРВО ПОЛУГОДИЕ ОД 2011 ГОДИНА
(КОНЦЕСИЈА ВО РАМКИ НА КВОТИ)

Тарифна ознака	Опис	Квота за период 01.01.- 31.03.2011 г.	Квота за период 01.04.- 30.06.2011 г.	Единица мерка	Применливи царини во %
2201	Вода, вклучувајќи природна или вештачка минерална вода и газирана вода, без додаток на шеќер или на други средства за засладување или ароматизација, мраз и снег	37.500	37.500	l	12

3646.

Л И С Т А
НА ПРОИЗВОДИ СО ПОТЕКЛО ОД ЗАЕДНИЦАТА ЗА УВОЗ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
ВО ПРВО ПОЛУГОДИЕ ОД 2011 ГОДИНА ПО СПОГОДБАТА ЗА ДОДЕЛУВАЊЕ НА
ВЗАЕМНИ ТРГОВСКИ ПОВЛАСТИЦИ ЗА НЕКОИ ВИНА

Тарифна ознака	Опис	Квота за период 01.01.- 31.03.2011 г.	Квота за период 01.04.- 30.06.2011 г.	Единица мерка	Применливи царини за надминати количини (% од МФН)
ex 2204 10 ex 2204 21	Квалитетни пенливи вина Вина од свежо грозје	330.000	330.000	l	100

3647.

Л И С Т А
НА ЗЕМЈОДЕЛСКИ И ПРЕХРАНБЕНИ ПРОИЗВОДИ ПО ПОТЕКЛО ОД РЕПУБЛИКА АЛБАНИЈА
КОИ СЕ УВЕЗУВААТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА БЕЗ ПЛАЌАЊЕ НА ЦАРИНА
ВО РАМКИТЕ НА ГОДИШНИ КВОТИ ЗА ПРВО ПОЛУГОДИЕ ОД 2011 ГОДИНА

Анекс 3.4. Табела 2

Тарифна ознака	О п и с	Квота за период 01.01.- 31.03.2011 г.	Квота за период 01.04.- 30.06.2011 г.	Един. мерка	Применливи царини за надминати количини
0406 10	Младо (незрело или несолено) сирење, вклучувајќи сирење од сурутка и урда:	12.500	12.500	kg	МФН
0406 90 29 00	Кашкавал	12.500	12.500	kg	МФН
0701	Компир, свеж или разладен:	75.000	75.000	kg	МФН
0702 00	Домат, свеж или разладен:	37.500	37.500	kg	МФН
0706	Моркови, бросква или репка угарница, (бела репка), цвекло, целер, коренаш, ѓрдокви и сличен коренест зеленчук за јадење, свеж или разладен:	50.000	50.000	kg	МФН
0707 00	Краставици и корнишони, свежи или разладени:	25.000	25.000	kg	МФН
0807 ex 0807 11 00 00	Лубеници од 1 март до 15 јули	625.000	625.000	kg	МФН
1601 00	Колбаси и слични производи, од месо, од други јастиви месни делови за јадење или од крв, сложени прехранбени производи врз основа на овие производи:	37.500	37.500	kg	МФН
1602	Други приготвени или конзервирани производи од месо, од јастиви месни делови или од крв:	25.000	25.000	kg	МФН

3648.

Л И С Т А
НА ЗЕМЈОДЕЛСКИ И ПРЕХРАБЕНИ ПРОИЗВОДИ ПО ПОТЕКЛО ОД РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА
КОИ СЕ УВЕЗУВААТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА БЕЗ ПЛАЌАЊЕ НА ЦАРИНА
ВО РАМКИТЕ НА ГОДИШНИ КВОТИ ЗА ПРВО ПОЛУГОДИЕ ОД 2011 ГОДИНА

Анекс 3.4. Табела 2

Тарифна ознака	О п и с	Квота за период 01.01.- 31.03.2011 г.	Квота за период 01.04.- 30.06.2011	Единечна мера	Применливи царини за надминати количини (% од МФН)
0203 21 0203 22 0203 29	Месо свинско, замрзнато: Трупови и полутки: Бутови, плешки и парчиња од нив, со коски: Друго:	75.000	75.000	kg	45
0401 20	Млеко и павлака, неконцентрирани и без додаден шеќер или други материи за засладување: Со содржина на маснотија што надми- нува 1% но не надминува 6% по маса:	150.000	150.000	kg	45
0406 30	Сирење топено, освен стругано или во прав	37.500	37.500	kg	45
0406 90	Друго сирење	37.500	37.500	kg	45
1001	Пченица и наполица:	5.000.000	5.000.000	kg	45
1101 00	Брашно од пченица или наполица	50.000	50.000	kg	45
1512 19	Рафинирано масло од сончоглед	50.000	50.000	kg	45
1601 00	Колбаси и слични производи, од месо, од други јастиви месни делови за јадење или од крв, сложени прехранбени про- изводи врз основа на овие производи:	100.000	100.000	kg	45
1602	Други приготвени или конзервирани производи од месо, од јастиви месни де- лови или од крв:	275.000	275.000	kg	45
2103 90 90 90	Сосови и препарати на сосови; мешани мирудии и мешани мирудиски средства: Друго: Друго:	75.000	75.000	kg	45
2104 10	Супи и чорби и препарати за тие производи:	135.000	135.000	kg	45
2204 29	Вино флаширано	10.000	10.000	l	45
2401 10	Тутун, суров и непреработен: Тутун, неоджилен/нережан:	625.000	625.000	kg	45
2402 20	Цигари што содржат тутун:	25.000	25.000	1000 p/st/kg	45

3649.

Л И С Т А
НА ЗЕМЈОДЕЛСКИ И ПРЕХРАБЕНИ ПРОИЗВОДИ ПО ПОТЕКЛО ОД РЕПУБЛИКА МОЛДОВА
КОИ СЕ УВЕЗУВААТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА БЕЗ ПЛАЌАЊЕ НА ЦАРИНА
ВО РАМКИТЕ НА ГОДИШНИ КВОТИ ЗА ПРВО ПОЛУГОДИЕ ОД 2011 ГОДИНА

Анекс 3.4. Табела 2

Тарифен број	Опис на производот	Квота за период 01.01.- 31.03.2011 г.	Квота за период 01.04.- 30.06.2011	Единица мерка	Применливи царини за надминати количини
0202	Месо говедско, замрзнато:	25.000	25.000	kg	МФН
0405	Путер и други маснотии и масла добиени од млеко; млечни премази	25.000	25.000	kg	МФН
0713	Сушен мешунест зеленчук, во зрно, лупен или нелупен или кршен:	25.000	25.000	kg	МФН
0802	Друго јатчесто овошје во лупа, свежо или сушено, лупено или нелупено:	25.000	25.000	kg	МФН
1001	Пченица и наполица:	250.000	250.000	kg	МФН
1003 00	Јачмен:	250.000	250.000	kg	МФН
1209	Семе, плодови и спори, наменети за сеидба:	25.000	25.000	kg	МФН
1601 00	Колбаси и слични производи од месо од други јастиви месни делови за јадење или од крв сложени прехранбени производи врз основа на овие производи	12.500	12.500	kg	МФН
1602	Други приготвени или конзервирани производи од месо, од јастиви месни делови или од крв	12.500	12.500	kg	МФН
1703	Меласи добиени при екстракција или рафинирање на шеќер:	75.000	75.000	kg	МФН
1704	Производи од шеќер (вклучувајќи бела чоколада), без какао	12.500	12.500	kg	МФН
1806	Чоколади и други прехранбени производи што содржат какао	12.500	12.500	kg	МФН
1905	Леб, печива, колачи, бисквити и други пекарски производи, со додаток на какао или без додаток на какао; нафора, капсули за фармацевтска употреба, обланди, оризова хартија и слични производи	12.500	12.500	kg	МФН
2001	Зеленчук, овошје, јатчесто овошје и други делови на растенија за јадење, приготвени или конзервирани во оцет или оцетна киселина:	25.000	25.000	kg	МФН
2005 10 2005 20	Друг зеленчук приготвен или конзервиран на друг начин освен во оцет или оцетна киселина, незамрзнат: Хомогенизиран зеленчук: Компир:	25.000	25.000	kg	МФН
2007	Џемови, овошни желеа, мармелади, пиреа од овошје и јатчесто овошје и пасти од овошје и јатчесто овошје добиени со варење, со додавање или без додавање на шеќер или други средства за засладување:	25.000	25.000	kg	МФН
2008	Овошје, јатчесто овошје и други јастиви делови на растенија, поинаку приготвени или конзервирани, со додавање или без додавање на шеќер или други средства за засладување или алкохол, на друго место неспомнати или опфатени:	25.000	25.000	kg	МФН
2009	Овошни сокови (вклучувајќи шира од грозје) и сокови од зеленчук, неферментирани и без додаток на алкохол, со додаток или без додаток на шеќер или други средства за засладување:	12.500	12.500	kg	МФН
2402	Пури, цигарилоси и цигари, од тутун или од замени за тутун:	12.500	12.500	1000 p/st/kg	МФН

3650.

Л И С Т А
НА СТОКИ НА ЦАРИНСКИ КВОТИ ПО ПОТЕКЛО ОД РЕПУБЛИКА ТУРЦИЈА КОИ СЕ
УВЕЗУВААТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА ПРВО ПОЛУГОДИЕ ОД 2011 ГОДИНА

Анекс А кон Протокол 1

Тарифна ознака	О п и с	Квота за период 01.01.- 31.03.2011 г.	Квота за период 01.04.- 30.06.2011	Единица мерка	Царин- ска стапка
0207	Месо и јастиви делови од живина од тарифен број 0105, свежи, разладени или замрзнати:	750.000	750.000	kg	0%
0713 40 00 90	Сушен мешункаст зеленчук, во зрно, лупен или нелупен или кршен: Леќа: Друга	125.000	125.000	kg	0%
0802 22 00 00	Друго јајчесто овошје во лушпа, свежо или сушено: Лешници (Coryles. spp.): Лупени	62.500	62.500	kg	0%
0805	Агруми, свежи или сушени:	2.000.000	2.000.000	kg	0%
0806 20	Грозје: Сушено:	62.500	62.500	kg	0%
1509 10 90 00	Маслиново масло и негови фракции, пречистено или непречистено, но хемиски немодификувано: Од првото пресување: Друго	25.000	25.000	l	0%
2005 70	Друг зеленчук приготвен или конзервиран на друг начин освен во оцет или оцетна киселина, незамрзнат, освен производите од тар.број 2006: Маслинки:	175.000	175.000	kg/net eda/kg	0%
2008	Овошје, јајчесто овошје и други јастиви делови на растенија, поинаку приготвени или конзервирани со додавање или без додавање на шеќер или други средства за засладување или алкохол на друго место неспомнати или опфатени:	50.000	50.000	kg	0%

3651.

Л И С Т А
НА СТОКИ НА ЦАРИНСКИ КВОТИ ПО ПОТЕКЛО ОД УКРАИНА КОИ СЕ УВЕЗУВААТ
ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА ПРВО ПОЛУГОДИЕ ОД 2011 ГОДИНА

(Анекс II на Протокол Б)

Тарифен број	Опис на производот	Квота за период 01.01.- 31.03.2011 г.	Квота за период 01.04.- 30.06.2011	Единица мерка
0201 0202	Месо говедско, свежо или разладено: Месо говедско, замрзнато:	250.000	250.000	kg
0203 21 0203 22 0203 29	Месо свинско замрзнато:	75.000	75.000	kg
0402	Млеко и павлака, концентрирани или со додаден шеќер или други материи за засладување	100.000	100.000	kg
1003 00 90 20	Јачмен добиточен	1.250.000	1.250.000	kg
1701 12	Шеќер од шеќерна репка	3.750.000	3.750.000	kg
1704	Производи од шеќер (вклучувајќи бела чоколада), без какао	25.000	25.000	kg
1806	Чоколади и други прехранбени производи што содржат какао	25.000	25.000	kg
1905 31 1905 32	Слатки бисквити: Вафли и обланди:	12.500	12.500	kg
2007	Џемови, овошни желеа, мармалади, овошни пиреа и овошни пасти добиени со варење, со додавање или без додавање на шеќер или други средства за засладување	25.000	25.000	kg
2201	Вода, вклучувајќи природна или вештачка минерална вода и газирана вода, без додаток на шеќер или други средства за засладување или амортизација; мраз и снег	25.000	25.000	l

3652.

Л И С Т А
НА ТАРИФНИ КОНЦЕСИИ ДАДЕНИ ОД РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА НА
ШВАЈЦАРСКАТА КОНФЕДЕРАЦИЈА ЗА ПРВО ПОЛУГОДИЕ ОД 2010 ГОДИНА

АНЕКС II

ХС Тарифен број	Наименување	Квота за период 01.01.-31.03.2011 г.	Квота за период 01.04.-30.06.2011	Единична мерка	Преференцијална царинска стапка
0402	Млеко и павлака, концентрирани или со додаден шеќер или други материи за засладување:	12.500	12.500	kg	Слободно
0406 90 13 00	Emmentaler	12.500	12.500	kg	Слободно
0406 90 15 00	Gruyère, Sbrinz				
0406 90 17 00	Bergkäse, Appenzell				
0406 90 18 00	Fromage fribourgeois, Vacherin Mont d'Or i Tête de Moine				
0406 90 25 00	Tilsit				
ex 0406 90 69 00	Полутврдо и тврдо сирење од овчо или козјо млеко				
ex 0406 90 79 00	Paulin				

3653.

Л И С Т А
НА ТАРИФНИ КОНЦЕСИИ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКИ ПРОИЗВОДИ ШТО ПОТЕКНУВААТ
ОД НОРВЕШКА ЗА ПРВО ПОЛУГОДИЕ ОД 2011 ГОДИНА

Анекс 2

Тарифна ознака	Наименување	Квота за период 01.01.-31.03.2011 г.	Квота за период 01.04.-30.06.2011	Единична мерка	Царинска стапка
0406	Сирење и урда:	12.500	12.500	kg	Слободно

Бр. 11-8997/1
16 декември 2010 година
Скопје

Министер,
Фатмир Бесими, с.р.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗДРАВСТВО**3654.**

Врз основа на член 45-а, став 2 од Законот за заштита на населението од заразни болести („Службен весник на Република Македонија“ бр.66/04, 139/08 и 99/09 година), министерот за здравство, донесе

П Р А В И Л Н И К**ЗА НАЧИНОТ НА ВРШЕЊЕ И ВИДОТ НА ЗДРАВСТВЕНО-ХИГИЕНСКИТЕ ПРЕГЛЕДИ НА ЛИЦАТА КОИ ПРЕЛЕЖАЛЕ ЦРЕВЕН ТИФУС, БАЦИЛАРНА ДИЗЕНТЕРИЈА ИЛИ САЛМОНЕЛОЗА, КАКО И ФОРМАТА И СОДРЖИНАТА НА ОБРАЗЕЦОТ НА КАРТОНОТ НА БАЦИЛОНОСИТЕЛ****I. ОПШТИ ОДРЕДБИ****Член 1**

Со овој правилник се пропишува начинот на вршење и видот на здравствено-хигиенските прегледи на лицата кои прележале цревен тифус, бациларна дизентерија или салмонелоза, како и формата и содржината на образецот на картонот на бацилоносител.

Член 2

Здравствено-хигиенските прегледи на лицата кои прележале цревен тифус, бациларна дизентерија или салмонелоза се вршат по завршување на лекувањето за да се утврди дали излучуваат причинители на заразната болест од која боледувале.

Член 3

Здравствено-хигиенските прегледи на лицата од член 1 на овој правилник ги врши надлежната здравствена установа - Центар за јавно здравје.

II. ЗДРАВСТВЕНО-ХИГИЕНСКИ ПРЕГЛЕД**Член 4**

Здравствено-хигиенскиот преглед на лицата кои преболеле дизентерија или салмонелоза опфаќа бактериолошки преглед на изметот.

Бактериолошкиот преглед од став 1 на овој член се врши три дена последователно по престанокот на клиничките знаци на болеста.

Член 5

Здравствено-хигиенските прегледи на лицата кои преболеле цревен тифус или паратифус А и Б опфаќа бактериолошки преглед на изметот и мочката.

Бактериолошкиот преглед од став 1 на овој член се врши три пати. Првиот бактериолошки преглед се врши по изминати седум дена од денот на престанокот на лекувањето, а остантите прегледи на растојание од најмалку 24 часа од извршениот прв преглед, односно втор преглед.

Ако резултатите од прегледите од став 2 на овој член се негативни, се врши повторен преглед по истекот на шест месеци од последниот бактериолошки преглед со негативен наод.

Член 6

Лицата за кои со извршените здравствено-хигиенски прегледи се утврди стално или повремено дека излучуваат бацили на цревен тифус, паратифус А и Б, дизентерија, заразно труење со храна предизвикано од салмонели, се сметаат за бацилоносител на овие заразни болести и се ставаат под здравствен надзор се додека не се утврди на база на лабоараториски наоди дека не излучуваат причинители на овие болести.

Од страна на здравствената установа, која врз основа на извршен здравствено-хигиенски преглед утврдила дека лицето по завршеното лекување излучува причинители на заразна болест која ја прележало или е бацилоносител, се поднесува пријава до Центарот за јавно здравје според местото на живеење или престојување на лицето кое излучува причинители на заразната болест.

Член 7

Здравствено-хигиенски преглед на лицата за кои ќе се утврди дека се бацилоносител на цревен тифус, или паратифус А и Б, опфаќа бактериолошки преглед на изметот и мочката.

Здравствено-хигиенскиот преглед на лицето од став 1 на овој член започнува по истекот на 30 дена од денот кога е утврдено дека лицето е бацилоносител.

Бактериолошкиот преглед на изметот и мочката се врши еднаш месечно се додека со три последователно добиени лабораториски наоди не се утврди дека лицето од став 1 на овој член, не излучува причинители на заразната болест од која боледувало.

Член 8

Ако во период од една година од денот на започнување на здравствено-хигиенскиот преглед на бацилоносителот на цревен тифус, или паратифус А и Б не се добијат три последователно негативни лабораториски наоди дека лицето не излучува причинители на овие заразни болести, тоа лице се смета за хроничен бацило-

носител и подлежи на понатамошни здравствено-хигиески прегледи кои опфаќаат бактериолошки прегледи на изметот и мочката и се вршат на секои шест месеци.

Здравствен надзор над хроничните бацилоносители престанува во случај кога на основа на шест последователно добиени лабораториски наоди од изметот и мочката во интервали не покуси од месец дена, се утврди дека лицето веќе не излучува причинители на црвен тифус или паратифус А и Б. Примероците од изметот и мочката треба да се земаат под контрола. Најмалку еден од примероците треба да се земе по примена на пургативни средства.

Член 9

Лицата за кои при епидемиолошки испитувања, при појава на црвен тифус или паратифус А и Б се посомнева дека носат причинители на овие болести, подлежат на здравствено-хигиески преглед кој се состои од бактериолошки преглед на изметот.

Ако лицата од став 1 на овој член со здравствено-хигиескиот преглед се утврди дека носат причинители на црвен тифус или паратифус А и Б, здравствениот надзор се врши како во членовите 7 и 8 од овој правилник.

Член 10

Причинителите на црвен тифус или паратифус А и Б откриени кај лица при вршење на здравствено-хигиески преглед или епидемиолошко испитување, задолжително се подвргнуваат на фаготипизација.

Член 11

Здравствено-хигиески преглед на бацилоносител на дизентерија или салмонелоза се состои од бактериолошки преглед на изметот.

Бактериолошкиот преглед на изметот на лицата од став 1 на овој член, на шигели и салмонели се врши така што се земаат два примерока од изметот на растојание од најмалку 24 часа. Во случај на позитивен наод, повторното се зема измет за бактериолошки преглед и тоа два примерока на растојание од најмалку 24 часа, по истекување на 14 дена од добивање на позитивен наод од извршениот бактериолошки преглед.

Кога врз основа на два последователно добиени бактериолошки наоди се утврди дека лицето излучува идентични причинители на шигела или салмонела, се продолжува со земање на измет така што повторно се земаат примероци од измет на растојание од најмалку 24 часа и тоа секои три месеци, се додека не се утврди дека лицето не ги излучува неведените причинители на разна болест.

Ако врз основа на два последователно добиени лабораториски наоди се утврди дека лицето не излучува причинители на шигела или салмонела, се смета дека лицето не е повеќе бацилоносител.

Здравствено-хигиескиот преглед на лицата од став 1 на овој член, започнува најдоцна по истекот на петтиот ден, сметајќи од денот кога е утврдено дека лицето е бацилоносител.

III. ФОРМА И СОДРЖИНА НА ОБРАЗЕЦОТ

Член 12

Податоците од извршените здравствено-хигиески прегледи на бацилоносителот се водат на посебен образец - картон на бацилоносител.

Картонот на бацилоносител содржи лични податоци за лицето кое прележало црвен тифус, паратифус А и Б, бациларна дизентерија или салмонелоза (име и презиме, единствен матичен број, занимање, адреса), здравствени услови во домот (податоци за начинот на снабдување со вода, одведување на отпадните води, начин на диспозиција на цврст отпад), податоци за членовите во фамилијата (име и презиме на членовите, возраст, сродство со бацилоносителот) и податоци за болеста (дијагноза, причинител, шифра по МКБ, датум на заболување, како е утврдена болеста, каде е упатен за лекување, податоци за вакциналниот статус во врска со болеста).

Образецот на картонот на бацилоносителот е даден во прилог број 1 и е составен дел на овој правилник.

IV. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 15

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи Правилникот за здравствените прегледи на лицата што преболеле црвен тифус, бациларна дизентерија или салмонелоза („Службен лист на Социјалистичка Федеративна Република Југославија“ бр. 42/85 година).

Член 16

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 16-10736/1
20 декември 2010 година
Скопје

Министер,
д-р **Бујар Османи**, с.р.

Прилог бр. 1

Број _____
Датум _____**КАРТОН НА БАЦИЛОНОСИТЕЛ**

Назив на причинителот на заразната болест _____

ЛИЧНИ ПОДАТОЦИ:

Презиме, татково име и име _____

ЕМБ _____

Занимање _____

Адреса _____

Место на живеење _____ општина _____

боледувал од _____ до _____

Установен како бацилоносител на ден _____

- дали бацилоносителот подготвува јадење дома: да / не

- дали бацилоносителот работи со храна и каде _____

- дали членовите од фамилијата вршат промет на храна и која _____

ЗДРАВСТВЕНИ УСЛОВИ ВО ДОМОТ:**1. Снабдување со вода (индивидуално / јавно)**

- приклучен на градска водоводна мрежа да / не

- цистерна

- бунар (хигиенски/нехигиенски)

- извор (саниран / несаниран)

2. Одведување на отпадни води

- приклучен на канализациона мрежа да / не

- прописна септичка јама да / не

- непрописна, попивателна јама да / не

3. Диспозиција на цврст отпад

- на депонија

- на ѓубриште - бетонирано / на земја

4. Податоци за домашни

Членови на фамилија - број	Презиме и име	Возраст/година на раѓање	Сродство со бацилоносителот

ПОДАТОЦИ ЗА БОЛЕСТА

Заболување: дијагноза _____

Причинител: _____

Шифра МКБ _____

Датум на заболувањето: _____

Датум на смртта _____

Болеста е утврдена: клинички / лабораториски да / не

Болниот е : упатен во болница да/не

Ставен под здравствен надзор да/не

Материјал земен за лабораториски преглед да/не

Болниот е вакциниран против оваа болест да / не / непотполно

Датум на последна вакцинација / ревакцинација

Болниот е вакциниран против оваа болест да / не / непотполно

Датум на последна вакцинација / ревакцинација

Во _____

Датум _____

Презиме и име на лекар _____

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА**3655.**

Врз основа на член 54 став 3 и член 57 став 1 алинеја 7 од Законот за научно – истражувачката дејност („Службен весник на Република Македонија” бр.46/08 и 103/08), министерот за образование и наука, донесе

П Р А В И Л Н И К**ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА ПРАВИЛНИКОТ ЗА НАЧИНОТ И ПОСТАПКАТА НА ВОДЕЊЕ
БАЗИ НА ПОДАТОЦИ ЗА НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКАТА ДЕЈНОСТ****Член 1**

Во Правилник за начинот и постапката на водење бази на податоци за научно-истражувачката дејност („Службен весник на Република Македонија“ бр. 52/10) во членот 17 по ставот 2 се додаваат пет нови ставови 3, 4, 5, 6 и 7 кои гласат:

„Податоци за одбранети и објавени научни трудови (магистерски и докторски труд), кои се составен дел од базата на податоци за библиографиите на научните истражувачи, се евидентира електронски и во Министерството за образование и наука.

Субјектите од член 2 од Правилникот за начинот и постапката на водење бази на податоци за научно-истражувачката дејност до Министерството за образование и наука доставуваат во електронска верзија (електронски запис) примерок од секој одбранет и објавен научен труд.

Примерокот од став 4 на овој член се доставува најдоцна 30 дена од денот на неговата одбрана/објавување.

Податоци за објавени стручни трудови (име и презиме на авторот, називот на стручниот труд, каде и кога е објавен, апстракт од трудот), кои се составен дел од базата на податоци за библиографиите на научните истражувачи, се евидентира електронски од страна на Министерството за образование и наука.

Авторот на стручниот труд, податоците од ставот 6 на овој член до Министерството за образование и наука ги доставува во електронска верзија (електронски запис), најдоцна 30 дена од денот на објавувањето на стручниот труд.“

Член 2

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-9945/1

17 декември 2010 година

Скопје

Министер,

Никола Тодоров, с.р.

КОМИСИЈА ЗА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**3656.**

Врз основа на член 227 став 4 од Законот за хартии од вредност („Службен весник на Република Македонија“ бр. 95/2005, 25/2007, 07/2008 и 57/2010), Комисијата за хартии од вредност на Република Македонија, на својата седница одржана на 06.12.2010 година, донесе

**ТАРИФНИК
ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ВИСИНАТА НА НАДОМЕСТОЦИТЕ ШТО ГИ НАПЛАТУВА
КОМИСИЈАТА ЗА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ**

Член 1

Средствата за работа на Комисијата за хартии од вредност се обезбедуваат од надоместоците кои Комисијата ги наплатува за покривање на трошоците за извршените услуги и тоа:

	Вид на услуги согласно Законот за хартии од вредност	Висина на надоместок
1	Надоместок за разгледување и одлучување по барање за издавање хартии од вредност по пат на јавна понуда во обем до 1.000.000 евра во денарска противвредност по среден курс на Народна Банка на Република Македонија на денот на уплатата	0,40% од обемот на емисијата
2	Надоместок за разгледување и одлучување по барање за издавање хартии од вредност по пат на јавна понуда во обем од 1.000.001 евра до 10.000.000 евра во денарска противвредност по среден курс на Народна Банка на Република Македонија на денот на уплатата	0,35% од обемот на емисијата
3	Надоместок за разгледување и одлучување по барање за издавање хартии од вредност по пат на јавна понуда во обем од 10.000.001 евра до 50.000.000 евра во денарска противвредност по среден курс на Народна Банка на Република Македонија на денот на уплатата	0,30% од обемот на емисијата
4	Надоместок за разгледување и одлучување по барање за издавање хартии од вредност по пат на јавна понуда во обем над 50.000.001 евра во денарска противвредност по среден курс на Народна Банка на Република Македонија на денот на уплатата	0,25% од обемот на емисијата
5	Надоместок за разгледување и одлучување по барање за издавање хартии од вредност по пат на приватна понуда	1,5% од обемот на емисијата на поднесеното барање, но не помалку од 100.000 денари
6	Надоместок за разгледување и одлучување по барање за одобрение за измени на Проспектот на издавачот	7.000 денари
7	Надоместок за разгледување и одлучување по барање за дозвола за промена на идентитетот на познатиот купувач	7.000 денари
8	Надоместок за разгледување и одлучување по барање за одобрение за необјавување на ценовно чувствителни информации во Проспектот на издавачот односно во Извештајот на акционерското друштво со посебни обврски за известување	7.000 денари
9	Надоместок за разгледување и одлучување по барање за давање дозвола за основање на берза	0,50% од износот на основната главнина
10	Надоместок за разгледување и одлучување по барање за давање дозвола за основање на депозитар за хартии од вредност	0,50% од износот на основната главнина
11	Надоместок за разгледување и одлучување по барање за давање дозвола за основање и работа на брокерска кука и работа на банка за вршење на работи со хартии од вредност	0,50% од износот на основната главнина
12	Надоместок за разгледување и одлучување по барање за давање дозвола за основање и работа на друштво за инвестиционо советување	0,50% од износот на основната главнина
13	Надоместок за разгледување и одлучување по барање за давање согласност за стекнување на квалификувано учество во берза, депозитар и брокерска кука	30.000 денари
14	Надоместок за разгледување и одлучување по барање за давање, односно обновување на дозвола за работа на брокер или инвестиционен советник	7.000 денари

15	Надоместок за учество на обука за вршење на работи со хартии од вредност	12.500 денари
16	Надоместок за учество на обука за инвестиционо советување	25.000 денари
17	Надоместок за повторно полагање на дел од стручен испит за вршење на работи со хартии од вредност	1.000 денари
18	Надоместок за повторно полагање на дел од стручен испит за инвестиционо советување	1.500 денари
19	Надоместок за издавање на дупликат на уверение за работа со хартии од вредност односно уверение за инвестиционо советување	1.500 денари
20	Надоместок за разгледување и признавање на уверение за работа со хартии од вредност односно уверение за инвестиционо советување стекнато во странство	10.000 денари
21	Надоместок за давање дозвола за основање подружница на странска брокерска кука во Република Македонија	0,50% од износот на основната главнина потребна за вршење на услугите со хартии од вредност согласно дозволата за работа
22	Надоместок за разгледување и одлучување по барање за издавање согласност за актите на здруженијата на учесниците на пазарот на хартии од вредност	7.000 денари
23	Надоместок за разгледување и одлучување по барање за давање согласност за именување директор на берза, брокерска кука или депозитар на хартии од вредност	12.000 денари
24	Надоместок за надзор на берзите	0,006% од вкупната пазарна капитализација на сите сегменти на пазарот на последниот ден на тргување во претходната година
25	Надоместок за надзор на депозитари	0,004% од вкупната номинална вредност на сите запишани долгорочни хартии од вредност во депозитарот на последниот ден на тргување од претходната година
26	Надоместок за надзор на брокерските куки, односно банките со дозвола за работа со хартии од вредност	0,03% од вкупниот промет со долгорочни хартии од вредност што месечно го остваруваат брокерските куки, посебните организациони единици на овластените банки со дозвола за работење добиена од Комисијата и подружниците на странските брокерски куки кои имаат добиено дозвола за работење од Комисијата и 2,5% од висината на вкупните приходи од останатите услуги согласно дозволата за работа
27	Надоместок за надзор на друштвата за управување со инвестициски фондови и инвестициските фондови	0,50% од нето вредноста на имотот на фондовите со кои управува друштвото на последниот ден во годината
28	Надоместок за надзор на друштвата за инвестиционо советување	2,5% од вкупните месечни приходи на друштвото

29	Надоместок за вршење теренска контрола кај учесниците на пазарот на хартии од вредност	1.000 денари од секоја теренска контрола на која се утврдени неправилности и незаконитости во работењето
30	Еднократен годишен надоместок за водење, разгледување и проверка на извештаите на акционерско друштво во Регистарот на акционерски друштва со посебни обврски за известување, и истиот се уплатува најдоцна до крајот на месец февруари од тсковната година односно 15 дена по уписот во Регистарот за друштвата запишани во текот на годината	7.000 денари
31	Надоместок за давање препис на податоци кои се водат во Регистарот на акционерски друштва со посебни обврски за известување на Комисијата за хартии од вредност	500 денари

	Вид на услуги согласно Законот за инвестициски фондови и Законот за девизно работење	Висина на надоместок
1	Надоместок за разгледување и одлучување по барање за давање одобрение за издавање и воведување хартии од вредност и документи за удел во резидентните инвестициони фондови во странство и за издавање и воведување на странски хартии од вредност во Република Македонија	0,25% од обемот на вредноста на издадените и воведените хартии од вредност
2	Надоместок за разгледување и одлучување по барање за издавање дозвола за работење на друштво за управување со фондови	0,70% од износот на основната главнина
3	Надоместок за разгледување и одлучување по барање за добивање одобрение за основање на отворен фонд	0,40% од износот на паричните средства кои треба да се приберат
4	Надоместок за разгледување и одлучување по барање за добивање одобрение за основање на затворен фонд	0,40% од износот на основната главнина
5	Надоместок за разгледување и одлучување по барање за добивање одобрение за избор или промена на депозитарна банка	20.000 денари
6	Надоместок за разгледување и одлучување по барање за давање согласност за именување на член на надзорен односно одбор на директори на друштво за управување со фондови	12.000 денари
7	Надоместок за разгледување и одлучување по барање за давање согласност за пренос на трети лица на извршувањето на работите и активностите на друштвото за управување со инвестициски фондови	10.000 денари
8	Надоместок за разгледување и одлучување по барање за добивање согласност за стекнување на квалификувано учество во друштвото за управување со инвестициски фондови	30.000 денари
9	Надоместок за давање дозвола за основање подружница на странско друштво за управување со инвестициски фондови во Република Македонија	0,70% од износот на основната главнина потребен за вршење на услугите со хартии од вредност согласно дозволата за работа
10	Надоместок за упис на друштво за управување со приватен фонд во регистарот на приватни фондови што го води Комисијата	50.000 денари
11	Надоместок за промена на впишаните податоци на друштво за управување со приватен фонд во регистарот на приватни фондови што го води Комисијата	30.000 денари
12	Надоместок за давање одобрение за припојување на инвестициски фондови	10.000 денари

	Вид на услуги согласно Законот за преземање на акционерски друштва	Висина на надоместок
1	Надоместок за поднесување барање за издавање дозвола за понуда за откуп	15.000 денари
2	Надоместок за издавање дозвола за понуда за откуп (кога хартиите од вредност што се предмет на преземање се плаќаат со пари, во случај на алтернативна понуда, во случај на комбинирана алтернативна понуда и во случај на променета понуда за откуп кога се нуди повисока цена)	0,15% од депонираниот паричен износ потребен за плаќање на хартиите од вредност во депозитар за хартии од вредност
3	Надоместок за издавање дозвола за понуда за откуп (во случај на комбинирана понуда, (освен кога понудувачот нуди акции или обврзници што првпат ќе ги издаде заради преземањето, и во случај на променета понуда за откуп кога се нуди поповолен однос на замена)	0,15% од вкупната пазарна цена на хартиите од вредност што се нудат за замена на хартиите од вредност - предмет на преземањето
4	Надоместок за издавање дозвола за понуда за откуп кога понудувачот нуди акции или обврзници што првпат ќе ги издаде заради преземањето(комбинирана понуда)	0,25% од вкупната номинална вредност на хартиите од вредност што се нудат за замена

Други приходи		
		Висина
1	Надоместок за разгледување и одлучување по барање за издавање согласност на поединечните акти и на измените и дополнувањата на поединечните акти на депозитари на хартии од вредност, берзи, брокерски куќи, посебните организациони единици на овластените банки со дозвола за работење добиена од Комисијата, друштва за инвестиционо советување, друштва за управување со инвестициски фондови, инвестициски фондови	15.000 денари

Член 2

(1) Надоместоците треба да бидат уплатени во целост на денот на поднесување на барањето, на жиро-сметка на Комисијата.

(2) По исклучок на став 1 од овој член, надоместоците за надзор на берзите, депозитарите, брокерските куќи, посебните организациони единици со дозвола за работа со хартии од вредност и друштвата за управување со инвестициски фондови од членот 1 на овој тарифник се утврдуваат еднаш годишно и се плаќаат со примена на формулите од став 3, 4, 5 и 6 на овој член на 12 месечни рати во рок од 15 дена по истек на месецот за претходниот месец.

(3) Месечниот надоместок за надзор на берзите се пресметува со примена на следнава формула:

$$\frac{\text{Вкупна пазарна капитализација на сите сегменти на пазарот на последниот ден на тргување во претходната година} \times 0,006\%}{12}$$

(4) Месечниот надоместок за надзор на депозитарите се пресметува со примена на следнава формула:

$$\frac{\text{Вкупна номинална вредност на сите запишани долгорочни хартии од вредност во депозитарот на последниот ден на тргување во претходната година} \times 0,004\%}{12}$$

(5) Месечниот надоместок за надзор на брокерските куќи, односно банките со дозвола за работа со хартии од вредност се пресметува со примена на следнава формула:

$$\text{Вкупниот месечен промет со долгорочни хартии од вредност} \times 0,03\% + \text{вкупни приходи од останатите услуги согласно дозволата за работа} \times 2,5\%$$

(6) Месечниот надоместок за надзор на друштвата за управување со инвестициски фондови и инвестициските фондови се пресметува со примена на следнава формула:

$$\frac{\text{Нето вредноста на имотот на фондовите со кои управува друштвото на последниот ден во годината} \times 0,5\%}{12}$$

(7) Месечниот надоместок за надзор на друштвата за инвестиционо советување се пресметува со примена на следнава формула:

Вкупни месечни приходи на друштвото $\times 0,25\%$

(8) Друштвата за инвестиционо советување од став 7 на овој член се должни надоместокот за надзор да го уплатат 15 дена по истек на месецот за претходниот месец.

Член 3

Со денот на влегувањето во сила на овој Тарифник престанува да важи Тарифникот за утврдување на висина на надоместоци што ги наплатува Комисијата за хартии од вредност („Службен весник на Република Македонија“ бр. 57/2008 и 64/09).

Член 4

Овој Тарифник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се објави по добивањето на согласност од Владата на Република Македонија.

Бр. 03-2989/1
6 декември 2010 година
Скопје

Комисија за хартии од вредност
на Република Македонија
Претседател,
Марина Накева-Кавракова, с.р.

СУДСКИ СОВЕТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

3657.

Судскиот Совет на Република Македонија на седницата одржана на ден 23.12.2010 година, согласно член 44 од Законот за судовите в.в. со член 2 од Законот за Изменување и дополнување на Законот за судовите („Службен весник на Република Македонија“ бр. 150/2010) и член 31 алинеја 12 од Законот за Судски Совет на Република Македонија, донесе

О Д Л У К А

Бројот на судиите на Вишиот управен суд се определува на 15 судии, вклучувајќи го и претседателот на судот. Одлуката од став 1 се објавува во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 07-1981/1
23 декември 2010 година
Скопје

Судски совет
на Република Македонија
Претседател,
Васил Грчев, с.р.

3658.

Судскиот совет на Република Македонија, врз основа на член 73 став 1, 2 и 3 од Законот за судовите, член 47 став 1 и член 31 од Законот за Судскиот совет на Република Македонија, на седницата одржана на ден 23.12.2010 година, го донесе следното

Р Е Ш Е Н И Е

Се утврдува престанок на судиската функција на Исмајил Лимани - судија на Апелациониот суд Скопје, по сопствено барање.

Со денот на престанокот на судиската функција на судијата му престанува правото на плата како судија, заклучно со 23.12.2010 година.

Решението влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на РМ“.

Бр. 07-1983/1
23 декември 2010 година
Скопје

Судски совет
на Република Македонија
Претседател,
Васил Грчев, с.р.

3659.

Судскиот совет на Република Македонија, врз основа на член 31 став 1 алинеја 2 од Законот за Судскиот совет на Република Македонија („Службен весник на РМ“ бр.60/2006), на седницата одржана на ден 23.12.2010 година, го донесе следното

Р Е Ш Е Н И Е

Се утврдува престанок на функцијата претседател на Јордан Митриновски— претседател на Апелациониот суд Скопје, по сопствено барање.

Со денот на престанокот на функцијата претседател на претседателот му престанува правото на плата како претседател, заклучно со 23.12.2010 година.

Решението влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на РМ“.

Бр. 07-1984/1
23 декември 2010 година
Скопје

Судски совет
на Република Македонија
Претседател,
Васил Грчев, с.р.

3660.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 47 став 1 алинеја 6, член 68 став 2 и член 69 став 1 од Законот за Народната банка на Република Македонија („Службен весник на РМ“ бр. 158/2010) и член 103 став 2 алинеја 2 од Законот за банките („Службен весник на РМ“ бр. 67/2007, 90/2009 и 67/2010), Советот на Народната банка на Република Македонија, донесе

О Д Л У К А
ЗА МЕТОДОЛОГИЈА ЗА ЕВИДЕНТИРАЊЕ И ВРЕДНУВАЊЕ НА
СМЕТКОВОДСТВЕНИТЕ СТАВКИ И ЗА ПОДГОТОВКА НА
ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ

1. Со оваа одлука се пропишува Методологијата за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи (во понатамошниот текст: „Методологија“).

Методологијата е во прилог на оваа одлука и е нејзин составен дел.

2. Банките се должни да ги водат трговските книги, деловната и сметководствената документација и да ги подготвуваат финансиските извештаи согласно со Методологијата.

3. Банките се должни да го усогласат водењето на трговските книги со Методологијата најдоцна до 1 јануари 2011 година.

4. Одредбите од оваа одлука се применуваат и на филијалите на странските банки и на штедилниците во Република Македонија.

5. Оваа одлука влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на РМ“, а ќе почне да се применува од 1 јануари 2011 година.

6. Со отпочнувањето на примената на оваа одлука престанува да важи Одлуката за методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи („Службен весник на РМ“ бр. 118/07).

О. бр.02-15/XVI-1/2010
23 декември 2010 година
Скопје

Гувернер и претседател
на Советот на Народната банка
на Република Македонија,
м-р **Петар Гошев**, с.р.

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи***1. Вовед**

Со оваа Методологија се пропишува евидентирањето и вреднувањето на сметководствените ставки и подготовката на финансиските извештаи на банките во Република Македонија. Банките се должни да ги применуваат барањата од оваа Методологија како основа за своите сметководствени политики, за сметководственото евидентирање на активностите кои ги извршуваат и за изготвување на финансиските извештаи.

Методологијата за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи (во понатамошниот текст „Методологија“) се заснова врз Меѓународните стандарди за финансиско известување („МСФИ“) објавени од Одборот за меѓународни сметководствени стандарди („ОМС“) и врз Толкувањата издадени од Комисијата за толкување на меѓународното финансиско известување („КТМФИ“) на Комитетот за меѓународни сметководствени стандарди („КМС“), важечки за периодите кои започнуваат на или по 1 јануари 2010 година. Сепак, оваа Методологија нема намера да ги опфати сите поединости од важечките МСФИ и КТМФИ. Затоа, кога е потребно, треба да се употребат соодветните МСФИ и КТМФИ, како дополнителен референтен извор за консултации и за понатамошен увид во специфичните детали за одредени прашања.

Текстот во Методологијата е структуриран според моделот на финансиски извештаи за банките, како што е пропишан од НБРМ и е во согласност со МСФИ. Во рамки на Методологијата се опишани критериумите за класифицирање, мерење, признавање и обелоденување за секоја позиција. Како дополнување, за да се овозможи посоодветно прикажување, за секоја позиција се вклучени и соодветните групи или сметки од сметковниот план за банките, како и соодветната белешка од моделот на финансиските извештаи за банките.

При примената на оваа Методологија треба да се имаат предвид и:

- моделот на финансиски извештаи за банките, вклучувајќи ги и белешките кон финансиските извештаи;
- сметковниот план за банките;
- подзаконските акти, пропишани од НБРМ.

Оваа Методологија ќе се користи при изготвувањето на поединечните/неконсолидираните и консолидираните финансиски извештаи.

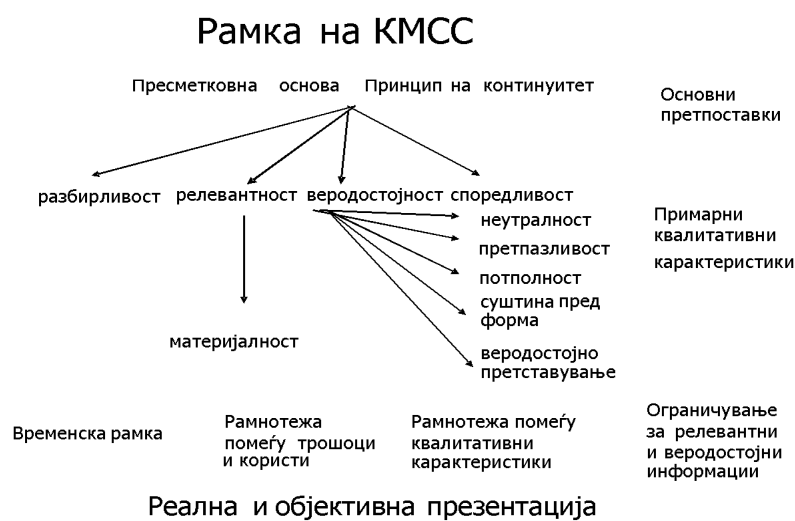
прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

2. Општи сметководствени принципи

2.1. Основни претпоставки на сметководството и на финансиското известување

2.1.1. МСФИ рамка

2.1.2. Основни претпоставки

Изготвувањето на финансиските извештаи, во согласност со МСФИ и со оваа Методологија, се заснова на двете основни претпоставки:

- Пресметковна основа - ефектите од трансакциите и настаните се признаваат кога ќе настанат (а не кога ќе бидат примени или платени парични средства) и се евидентираат во сметководствената евиденција и се прикажуваат во финансиските извештаи во периодот за кој се однесуваат; и
- Принцип на континуитет во работењето - се претпоставува дека банката ќе продолжи со работењето во догледна иднина (најмалку 12 месеци од датумот на издавање на финансиските извештаи).

2.1.3. Квалитативни карактеристики на финансиските извештаи

Квалитативни карактеристики се атрибутите кои ја прават информацијата којашто се содржи во финансиските извештаи корисна за

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

корисниците. Четири основни квалитативни карактеристики се:

- разбирливост;
- релевантност;
- веродостојност; и
- споредливост.

Разбирливост - информациите прикажани во финансиските извештаи мора да бидат лесно разбирливи за корисниците, за кои се смета дека имаат разумно познавање за економските активности и за сметководството.

Релевантност - информациите се релевантни кога влијаат врз економските одлуки на корисниците со тоа што им помагаат да ги оценат минатите, сегашните и идните настани, или да ги потврдат или коригираат своите минати оценки.

Врз релевантноста на информациите влијае нивната природа и материјалност. Информацијата е материјална доколку нејзиното испуштање или погрешно прикажување може да влијае врз економските одлуки на корисниците, донесени врз основа на финансиските извештаи. Материјалноста зависи од големината на ставката или проценетата грешка во конкретни ситуации на испуштање на информацијата или при нејзино погрешно прикажување.

Веродостојност

- **Веродостојно претставување** - за да бидат веродостојни, информациите мора верно да ги претставуваат трансакциите.
- **Суштината пред формата** - трансакциите и другите настани треба да се евидентираат и да се прикажат во согласност со нивната суштина и економска реалност, а не само во согласност со нивната правна форма.
- **Претпазливост** - при изготвувањето на финансиските извештаи, банката треба да го почитува принципот на претпазливост, во смисла на тоа средствата или приходите да не се преценети, а обврските и трошоците да не се потценети. Меѓутоа, претпазливоста не подразбира создавање прекумерни исправки и резервирања и намерно потценување на средствата или приходите или намерно преценување на обврските и трошоците.
- **Потполност** - непотполната информација може да предизвика неточни или погрешни заклучоци.

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

– **Неутралност** - информациите коишто се содржат во финансиските извештаи се неутрални доколку се ослободени од пристрасност.

Споредливост - финансиските извештаи на банката мора да бидат споредливи во текот на времето со цел да се идентификуваат трендовите во нејзината финансиска состојба и успешност во работењето. Исто така, финансиските извештаи на различни банки мора да бидат споредливи за да може да се даде оценка на нивната финансиска состојба, на успешноста во работењето и на промените во финансиската состојба. Според тоа, мерењето и прикажувањето на финансискиот ефект на слични трансакции и други настани мора да биде извршено на доследен начин од страна на банката во текот на различни периоди и на доследен начин за различни банки.

2.1.4. Реален и објективен приказ/Објективно прикажување

Финансиските извештаи, изготвени врз основа на примарните квалитативни карактеристики и со примена на соодветните сметководствени стандарди, претставуваат реален и објективен приказ на финансиската состојба и на финансискиот резултат на банката.

2.2. Елементи на финансиските извештаи

Финансиските извештаи, изготвени во согласност со оваа Методологија, вклучуваат:

- Биланс на состојба (во МСС 1 именуван како: Извештај за финансиската состојба);
- Биланс на успех;
- Извештај за сеопфатна добивка (ја прикажува добивката/загубата од Билансот на успех и сите останати добивки и загуби во периодот коишто не се прикажани во Билансот на успех. Во овој извештај, за останатите добивки и загуби коишто не се прикажани во Билансот на успех треба да се прикаже прометот за периодот на сметките за ревалоризациски резерви);
- Извештај за промените во капиталот и резервите;
- Извештај за паричниот тек; и
- Белешки кон финансиските извештаи.

Банките се должни да ги пополнат податоците во годишните финансиски извештаи за тековната и за претходната финансиска година,

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

согласно со Одлуката за видовите и содржината на финансиските извештаи на банките. По исклучок, банката треба во Билансот на состојба да прикаже дополнително и податоци со состојба на 1 јануари од претходната финансиска година, доколку банката: ретроактивно применува сметководствена политика, прави ретроактивна корекција на грешка или прави ретроактивна прекласификација на ставките од финансиските извештаи.

Во финансиските извештаи, податоците за претходниот/ите период/и се внесуваат од ревидираните финансиски извештаи за претходната/ите година/и.

2.3. Трансакции во странска валута

Види МСС 21

Известувачка валута е валутата во која се прикажани финансиските извештаи.

Функционална валута е валутата на примарното економско опкружување во кое работи една банка.

Странска валута е валута различна од функционалната валута. Трансакција во странска валута е трансакција која гласи на странска валута или може да се претвори во странска валута.

Функционалната валута на банките кои работат во Република Македонија е македонскиот денар (МКД).

Известувачката валута на финансиските извештаи во согласност со МСФИ, изготвени во согласност со оваа Методологија е македонскиот денар (МКД).

Монетарни ставки се паричните средства и побарувањата и обврските кои ќе бидат наплатени или платени во парични средства.

Известување во функционална валута за трансакции во странска валута

МСС 21.21 Трансакциите во странска валута треба да се евидентираат почетно во нивната функционална валута, со примена на соодветниот девизен курс на денот на трансакцијата.

МСС 21.23 На секој датум на билансот на состојба:

- монетарните ставки во странска валута треба да се курсираат користејќи го официјалниот среден девизен курс на датумот на билансот на состојба;

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

- немонетарните ставки кои се евидентирани по историска набавна вредност, деноминирана во странска валута, треба да се курсираат користејќи го девизниот курс на денот на трансакцијата; и
- немонетарните ставки кои се евидентираат по објективна вредност, деноминирана во странска валута, треба да се курсираат користејќи ги девизните курсеви на датумот кога е определена објективната вредност.

MCC 21.28 Курсните разлики кои произлегуваат од наплатата на монетарни ставки или од курсирањето на монетарните ставки по курсеви што се различни од оние што се користени при почетното евидентирање, во текот на периодот или во претходните финансиски извештаи, треба да се признаат во билансот на успех во периодот во кој се појавиле (постои исклучок за курсни разлики кои произлегуваат од монетарна ставка која претставува дел од нето-вложување на банката во странско работење - види подолу).

Странско работење

Странско работење е подружница, придружено друштво, заедничко вложување или филијала на банката, чишто активности се засновани или се извршуваат надвор од Република Македонија или во валута различна од МКД.

MCC 21.47 Кога банка од Македонија презема правно лице во странство (странско работење), гудвилот и корекциите на сметководствената вредност до објективната вредност на средствата и обврските (коишто произлегуваат од стекнувањето на тоа странско работење) треба да бидат третирани како средства и обврски на странското работење. Во финансиските извештаи на странското работење, тие треба да бидат изразени во функционалната валута на странското работење.

Банките кои имаат странско работење чијашто функционална валута е различна од МКД, при изготвувањето на финансиските извештаи на банката, треба да ги спроведат следните процедури за сведување на финансиските извештаи на странското работење од функционалната валута во МКД:

- средствата и обврските од билансот на состојба (вклучувајќи ги и споредливите информации за претходниот период) треба да се курсираат по средниот курс на датумот на билансот на состојба;
- приходите и расходите од билансот на успех (вклучувајќи ги и споредливите информации за претходниот период) треба да се курсираат по курсевите важечки на денот на трансакциите.

Сите курсни разлики кои ќе произлезат од сведувањето на финансиските извештаи на странското работење од неговата функционална валута во МКД, во финансиските извештаи на банката треба да се признаат како одделна компонента во ревалоризациските резерви.

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

При отуѓување на странското работење, кумулативниот износ на курсните разлики кои се однесуваат на странското работење, прикажани како посебна компонента од ревалоризациските резерви, треба да се признае во билансот на успех кога се признава добивка или загуба од отуѓувањето.

2.4. Корекции на претходен период и други сметководствени промени

	Грешки од претходен период	Промени на сметководствените оценки	Промени на сметководствените политики
Примена на промената	Ретроактивно	Перспективно (тековен период и понатаму)	Промена побарана од НБРМ или од нов МСФИ: како што е побарано од НБРМ или од новиот стандард Друга промена: ретроактивно

2.4.1. Грешки од претходен период

Види МСС 8

Грешки од претходен период се пропусти и грешки во финансиските извештаи за еден или повеќе претходни периоди како резултат на злоупотреба или пропуст во користењето информации, а кои:

- биле достапни кога финансиските извештаи за тие периоди биле одобрени за издавање, и
- разумно се смета дека би можело да бидат добиени и земени предвид при изготвувањето на тие финансиски извештаи.

Примери за грешки од претходен период се: ефекти од математички грешки, грешки во примената на сметководствените политики, превиди или погрешни толкувања на факти и измама.

Грешка од претходниот период треба да се коригира со ретроактивно искажување, освен во случаите кога не може да се одредат ефектите специфични за периодот или кумулативниот ефект од грешката.

МСС 8.42

Во финансиските извештаи, грешките од претходниот период треба да

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

се коригираат:

- со корекција на споредливите износи од претходниот период; или
- со корекција на почетната состојба на средствата, обврските и капиталот за најраниот претходен период прикажан во финансиските извештаи, доколку грешката се појавила пред најрано прикажаниот период.

Обелоденување

Банката треба да ја обелодени природата и износот на корекцијата поради грешки од претходен период за секоја ставка од финансиските извештаи.

2.4.2. Промени на сметководствени оценки

Види МСС 8

Промена на сметководствени оценки е корекција на сметководствената вредност на средство или обврска, како резултат на проценка на тековниот статус на средството или обврската или на очекуваните идни користи и обврски од средството или обврската. Ова е резултат на нови информации или нови ситуации и согласно со тоа, не е корекција на грешка.

Вообичаено, промената на: корисниот век на употреба, остатокот на вредноста или методот на амортизација на недвижностите и опремата и на нематеријалните средства се смета за промена на сметководствената оценка.

МСС 8.36 Ефектите од промената на сметководствената оценка треба перспективно да се признаат во билансот на успех за годината во:

- периодот на промена, доколку промената влијае само врз тој период; или
- периодот на промената и идните периоди, доколку промената влијае и врз идните периоди.

Обелоденување

Банката треба да ја обелодени природата и износот на промена на сметководствената оценка која има ефект во тековниот период или се очекува да има ефект во идните периоди.

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи***2.4.3. Промени на сметководствени политики**

Види МСС 8

Методологијата може да се промени ако тоа се бара од МСФИ или КТМФИ толкување; или ако промената доведе до веродостојно и пореално прикажување на настани или трансакции во финансиските извештаи.

Таквата промена се евидентира како корекција на почетната состојба на задржаната добивка и на споредливите износи од најраниот претходен период прикажан во финансиските извештаи.

Примената на нов или ревидиран МСФИ или одредени поглавја од оваа методологија може да биде или **ретроактивно** или **перспективно**, како што се бара од соодветниот стандард или од Методологијата.

МСС 8.22

Ретроактивната примена доведува до примена на новата сметководствена политика, како таа политика да била отсекогаш во употреба. Ретроактивното коригирање значи корекција на податоците во финансиските извештаи, како новите барања отсекогаш да биле на сила (т.е. повторно искажување на споредливите информации или на почетните состојби во финансиските извештаи, вклучувајќи го и влијанието врз задржаната добивка).

Перспективната примена значи дека новата сметководствена политика се применува по датумот на кој политиката е променета. Ефектот од промената се признава во тековниот и во идните периоди.

Обелоденување

Банката треба да го обелодени името на МСФИ и/или поглавјето од Методологијата поради кои настанала промената, природата на промената и износот на корекција за секоја одделна позиција од финансиските извештаи за тековната и за претходните години.

2.5. Настани по датумот на билансот на состојба

Види МСС 10

МСС 10.3

Настани по датумот на билансот на состојба се оние настани, поволни и неповолни, кои се случуваат помеѓу датумот на билансот на состојба и датумот кога финансиските извештаи се одобрени за издавање. Постојат два вида на вакви настани:

- оние кои обезбедуваат доказ за условите кои постоеле на датумот на билансот на состојба (**настани по датумот на билансот на состојба за кои се врши корекција**); и

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

- оние кои укажуваат на услови кои се појавиле по датумот на билансот на состојба (**настани по датумот на билансот на состојба за кои не се врши корекција**).

Признавање**Настани по датумот на билансот на состојба за кои се врши корекција**

МСС 10.9 Банките се должни да ги коригираат своите финансиски извештаи за сите настани кои се случуваат по датумот на билансот на состојба, но пред издавањето на овие финансиски извештаи, а кои обезбедуваат доказ за условите кои постоеле на датумот на билансот на состојба.

Примери за коригирање на настани по датумот на билансот на состојба се:

- добивањето информација по датумот на билансот на состојба која укажува на тоа дека некое средство било оштетено на датумот на билансот на состојба, односно дека износот на претходно признаената исправка на вредноста/загуба поради оштетување треба да се коригира (на пример добивање информација по датумот на билансот на состојба за влошена финансиска ситуација или за банкротирање на клиент на банката);
- распределба на добивката за плаќање на бонуси и награди на вработените или раководството, доколку банката имала сегашна законска или изведена обврска на датумот на билансот на состојба да изврши такви плаќања како резултат на настани пред тој датум;
- разрешување на судски спор по датумот на билансот на состојба на штета на банката, со што се потврдува дека банката веќе имала сегашна обврска на датумот на билансот на состојба; следствено, банката е должна да направи корекција на веќе признаениот износ на резервирања за потенцијални обврски врз основа на судски спорови;
- настан по датумот на билансот на состојба кој ги побива претпоставките што биле земени предвид при определувањето на резервирањето (на пример разрешување на судски спор по датумот на билансот на состојба во корист на банката) - ова бара да се преиспита соодветноста на претходно издвоениот износ на резервирања;
- добивање на каква било информација по датумот на билансот на состојба која влијае врз претпоставките на интерните модели на проценка;

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

- откривање на измами или грешки кои покажуваат дека финансиските извештаи биле неточни.

Настани по датумот на билансот на состојба за кои не се врши корекција

МСС 10.11 Банката не треба да ги коригира своите финансиски извештаи за настани по датумот на билансот на состојба кои се однесуваат за услови по датумот на билансот на состојба.

Примери за настани по датумот на билансот на состојба за кои не се врши корекција се:

- опаѓање на пазарната вредност на вложувањата на банката, по датумот на билансот на состојба;
- голема деловна комбинација, по датумот на билансот на состојба;
- објавување план за прекинување на извршувањето на одредена финансиска активност, за отуѓување на средства или за подмирување на обврски поврзани со прекинување на извршувањето на одредена финансиска активност, по датумот на билансот на состојба;
- големи трансакции со обични акции и потенцијални трансакции со обични акции, по датумот на билансот на состојба;
- големи промени по датумот на билансот на состојба во цените на средствата или девизните курсеви;
- промени во даночните стапки или даночните закони донесени или објавени по датумот на билансот на состојба;
- нови преземени и потенцијални обврски, на пример со издавање значајни гаранции, по датумот на билансот на состојба;
- започнување на голем судски спор кој произлегува единствено од настани кои се случиле по датумот на билансот на состојба.

2.6. Пребивање (нетирање)

Види МСС 1, 18 и 32

МСС 1.32 Пребивање (нетирање) на средствата и обврските и на приходите и расходите вообичаено не се бара или не е дозволено од МСФИ, освен ако се исполнети одредени услови, предвидени во соодветниот стандард. Пребивањето, под одредени услови, може да се употреби за следните ставки:

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

- финансиски средства и обврски;
- одложен данок;
- добивки и загуби при продажба на финансиски инструменти;
- приходи и расходи од курсирање кои произлегуваат од одделни ставки во билансот на состојба доколку се користи дневно или месечно курсирање;
- добивки и загуби поврзани со продажба на нетековни средства;
- расходи и приходи поврзани со дополнително издвојување и ослободување на поделно резервирање или исправка на вредноста.

2.7. Тест на оштетување

Види МСС 36

МСС 36.2,9 Банките се должни најмалку еднаш годишно да ги проценуваат средствата за оштетување. Следната табела покажува според кое поглавје од оваа Методологија и според кој стандард секое средство треба да биде проценето за оштетување:

Позиција од билансот на состојба	Поглавје од Методологијата	МСФИ	Опис/Објаснување
Парични средства и парични еквиваленти	3.2	МСС 39	-
Средства за тргување	3.3.1	Н/П	Се мери според објективната вредност; краткорочни средства
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање	3.3.2	Н/П	Се мери според објективната вредност
Дериватни средства за управување со ризик	3.3.3	Н/П	Се мери според објективна вредност
Кредити на и побарувања од банки	3.6	МСС 39	-
Кредити на и побарувања од клиенти	3.6	МСС 39	-
Вложувања во хартии од вредност	3.4 и 3.5	МСС 39	-
Заложени средства	3.8	Н/П	Во зависност од претходната

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања	3.9	МСС 36	класификација -
Недвижности и опрема	3.10	МСС 36	-
Нематеријални средства	3.11	МСС 36	-
Одложени даночни средства	3.12	Н/П	-
Останата актива	3.13	МСС 36	Освен за средства за користи за вработени кои не се проценуваат за оштетеност
Нетековни средства кои се чуваат за продажба и група за отуѓување	3.14	МСС 36	Генерално, депризнавање за 12 месеци

Н/П - неприменливо

Ова поглавје ги обработува генералните карактеристики на оштетувањето кои можат заеднички да се употребат за сите позиции од билансот на состојба коишто подлежат на тест за оштетување.

Примери за показатели дека средството може да биде оштетено се:

- значително опаѓање на пазарната вредност;
- значајни промени со неповолно влијание врз банката во технолошкото, пазарното, економското или законодавното окружување;
- зголемени пазарни каматни стапки или други пазарни стапки за поврат на вложувањата кои влијаат врз дисконтната стапка употребена во пресметката на употребната вредност на средството;
- застареност или физичко оштетување на средството;
- значителни промени со неповолен ефект врз банката како што се планови за прекинување или реструктурирање на операциите на коишто припаѓа средството;
- економското остварување на средството е, или ќе биде полошо од очекуваното.

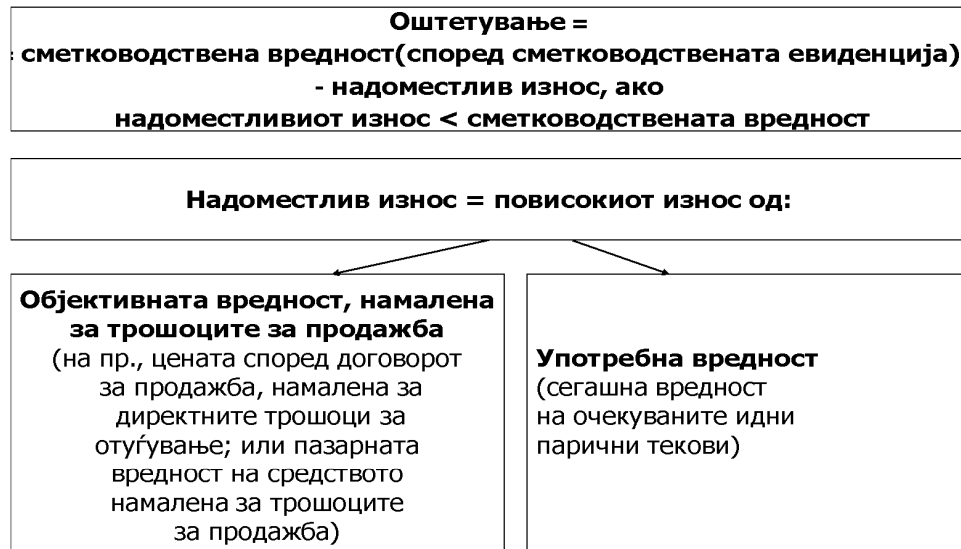
Мерење според МСС 36

Банката треба да процени, на секој датум на билансот на состојба, дали постои каков било показател дека некое средство може да биде оштетено (види погоре).

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

Ако постои такво навестување, банката треба да го процени надоместливиот износ на средството. Загуба поради оштетување/исправка на вредноста е износот за кој сметководствената вредност на едно средство (или единица која создава парични средства) е повисока од надоместливиот износ.

МСС 36.18 Надоместливиот износ е дефиниран како повисокиот износ од објективната вредност на средството (или единица која создава парични средства), намалена за трошоците за продажба и неговата употребна вредност.

Најдобар доказ за објективната вредност на средството, намалена за трошоците за продажба, е цената во обврзувачкиот договор за продажба во трансакција на нормална комерцијална основа и со услови кои важат и за останатите учесници на пазарот, коригирана за трошоците што се директно поврзани со отуѓувањето на средството. Ако не постои обврзувачки договор, објективната вредност е пазарната вредност на средството намалена за трошоците за отуѓување.

Употребна вредност е сегашната вредност на очекуваните идни парични текови. Дисконтната стапка треба да биде стапката пред оданочувањето која ја одразува временската вредност на парите и ризикот специфичен за средството. Идните парични текови треба да бидат проценети за средствата во нивната тековна состојба.

Проценките на идните парични текови не треба да ги вклучуваат проценетите идни парични приливи и одливи за кои се очекува да произлезат

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

од идното реструктурирање на кое банката сè уште не е обврзана или од подобрувањето (зголемувањето) на остварувањата на средството.

МСС 36.60 Загубата поради оштетување - исправката на вредноста, треба да биде признаена како расход во билансот на успех, во позицијата „Загуби поради оштетување на нефинансиските средства, на нето-основа“ (само за недвижности и опрема, нематеријални средства, преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања и други средства).

МСС 36.10 Без разлика дали постои показател за оштетување, банката треба да изврши годишно тестирање за оштетување на:

- сите нематеријални средства со неограничен корисен век на употреба или на нематеријално средство кое сè уште не е расположливо за употреба;
- преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања (добиеени како резултат на активирано обезбедување);
- гудвил кој произлегол од минати деловни комбинации.

Годишните тестови за оштетување може да се извршат во секое време во текот на годината. Меѓутоа, треба да бидат извршени во исто време секоја година. Различни средства може да се тестираат за оштетување во различни периоди.

За недвижностите и опремата не е потребно специфично тестирање; банките се обврзани да ги проценуваат показателите за оштетување на секој датум на билансот на состојба.

Анулирање на загубата поради оштетување

МСС 36.110 На секој датум на известување, банката треба да процени дали сè уште постои или, пак, можеби е намален показателот за постоење на загуба поради оштетување за средството, признаена во претходниот период (освен гудвил).

Факторите кои покажуваат дека повеќе не постои загуба поради оштетување треба да бидат спротивни на показателите прикажани на почетокот од ова поглавје (кои укажуваат на постоење на загуба поради оштетување). Доколку надоместливиот износ на средството се зголеми поради промена во проценките користени при неговото определување, во моментот кога последната загуба поради оштетување била признаена, сметководствената вредност на средството треба да се зголеми на неговиот сегашен надоместлив износ. Зголемената сметководствена вредност на дадено средство, како резултат на анулирање на загубата поради оштетување, не треба да ја надмине сметководствената вредност која би

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

била определена (намалена за амортизацијата) кога не би била признаена загуба поради оштетување за средството во претходните периоди.

Загубата поради оштетување не се анулира доколку промената на надоместливиот износ се должи на нови фактори или на намалување на дисконтот употребен при проценката на сегашната вредност.

Анулирањето на загуба поради оштетување (ослободување на исправка на вредноста) се прикажува во билансот на успех во позицијата „Загуби поради оштетување на нефинансиските средства“, на нето-основа (само за недвижности и опрема, нематеријални средства и останата актива).

МСС 36.121 По ослободувањето на исправката на вредноста (анулирањето на загуба поради оштетување), трошокот за амортизација на средството треба да се коригира во идните периоди за да се распредели ревидираната сметководствена вредност на средството, намалена за остатокот на вредноста (доколку постои), на систематска основа, за неговиот преостанат корисен век на употреба.

МСС 36.124 Признаената загуба поради оштетување за гудвил не може да се анулира во следни периоди.

Презентација според МСС 36

Во Билансот на состојба, загубата поради оштетување се евидентира на посебна сметка за оштетување (исправка на вредноста) во рамки на соодветното средство, односно како корекција на сегашната сметководствена вредност на средството. Во билансот на успех се прикажуваат како Загуби поради оштетување на нефинансиските средства, на нето-основа.

Обелоденување според МСС 36

Потребни обелоденувања:

- износот на загуби поради оштетување (исправка на вредноста) признаени во билансот на успех;
- износот на ослободување на исправка на вредноста (анулирања на загуби поради оштетување) признаени во билансот на успех;
- настаните кои довеле до признавање на дополнителни или до анулирање на загуби поради оштетување; и
- дали надоместливиот износ на едно средство е неговата објективна вредност, намалена за трошоците за продажба или неговата употребна вредност.

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

3. Средства

Средство е ресурс контролиран од банката како резултат на минати настани, од којшто банката очекува прилив на идни економски користи.

Средствата главно се поделени на финансиски и нефинансиски средства.

3.1. Финансиски средства - основни принципи

МСС 32.11 **Финансиско средство** е средството коешто е:

- парично средство,
- сопственички инструмент издаден од друго правно лице,
- договорно право да се примат пари или друго финансиско средство од друго лице;
- договорно право да се разменат финансиски инструменти со друго лице според услови коишто се потенцијално поволни за банката; или
- договор кој може да биде подмирен или ќе се подмири со сопственички инструменти на банката и е:
 - а) недериват за кој банката е или може да биде обврзана да добие променлив број од своите сопственички инструменти, или
 - б) дериват кој може да биде или ќе биде подмирен на друг начин, а не со размена на одреден износ на пари или на друго финансиско средство за фиксен број од нејзините сопственички инструменти.

Финансиските средства, според оваа Методологија, мораат да бидат класифицирани во една од следните категории:

- Парични средства и парични еквиваленти (поглавје 3.2.);
- Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех (поглавје 3.3.);
- Финансиски средства кои се чуваат до достасување (поглавје 3.4.);
- Финансиски средства расположливи за продажба (поглавје 3.5.);
- Кредити и побарувања (поглавје 3.6.);

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

- Вложувања во подружници, придружени друштва и заеднички вложувања (поглавја 3.7., 6.8. и 6.9.).

Општите правила поврзани со признавањето, депривањето, мерењето и обелоденувањето на финансиските средства се наведени во ова поглавје, додека специфичностите за секоја категорија финансиски средства се вклучени во одделните поглавја за одредените категории.

Финансиски инструмент е секој договор од којшто произлегуваат финансиското средство на едно лице и финансиската обврска или сопственичкиот инструмент на друго лице.

Освен погоре-наведените, следните финансиски инструменти се обработени во следните поглавја од оваа Методологија:

- Права и обврски врз основа на наеми (поглавје 6.4., освен за побарувањата по наеми, признаени во билансот на состојба на наемодавателот, за кои се применуваат одредбите за депривање и за загуби поради оштетување од ова поглавје);
- Права и обврски на работодавците, според плановите за користи за вработените (поглавје 5.9.);
- Сопственички инструменти издадени од банката, вклучувајќи опции, варанти, и други финансиски инструменти кои се класифицирани како акционерски капитал на банката (поглавје 4.10.);
- Финансиски инструменти, договори и обврски за плаќање врз основа на акции (поглавје 6.1).

3.1.1. Признавање

МСС 39.14 Банката треба да признае финансиско средство во својот биланс на состојба единствено кога станува странка на договорните одредби на финансискиот инструмент.

МСС 39.38 За „вообичаена“ набавка или продажба на финансиски средства, банката може да одбере да го признае средството на датумот на тргување или на датумот на порамнување.

Под „вообичаена“ набавка или продажба на финансиски средства се подразбираат спот-трансакциите, односно трансакциите кај кои периодот помеѓу датумот на тргување и датумот на порамнување не е подолг од општоприфатената конвенција (на пример: купопродажба на странски валути, хартии од вредност и слични финансиски инструменти).

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

Одбраниот метод на почетно признавање, банката треба да го применува доследно за сите набавки и продажби на финансиски инструменти коишто припаѓаат на иста категорија на финансиски средства.

Дериватите се признаваат кога банката станува странка на договорните одредби на финансискиот инструмент, на датумот на тргување.

Датум на тргување е датумот на кој настанува трансакцијата, односно датумот на кој се склучува договорот.

Датум на порамнување е датумот на кој средството се испорачува на банката. Сметководството на датумот на порамнување се однесува на признавањето на средството на денот кога тоа е пренесено на банката, односно на депризнавањето на обврската на банката на денот кога продадениот финансиски инструмент ќе се пренесе на другата договорна страна.

Кога банката ќе одбере сметководство на датумот на порамнување за „вообичаена“ набавка или продажба на финансиски средства, треба да ги евидентира сите промени на објективната вредност на средството кое треба да се прими во периодот помеѓу датумот на тргување и датумот на порамнување, на ист начин како што би се евидентирало последователно средството според неговата класификација.

Ова значи дека:

- за финансиските средства коишто банката ги мери според нивната набавна вредност или амортизирана набавна вредност, банката не треба да признава никакви промени во вредноста во периодот помеѓу датумот на тргување и датумот на порамнување;
- за финансиските средства коишто се мерат според нивната објективна вредност и промените во објективната вредност се признаваат во билансот на успех, банката треба да ги евидентира промените во објективната вредност во периодот помеѓу датумот на тргување и датумот на порамнување на соодветна сметка од билансот на успех;
- за финансиските средства, класифицирани како расположливи за продажба, банката треба да ги евидентира промените во објективната вредност во периодот помеѓу датумот на тргување и датумот на порамнување на соодветната сметка од ревалоризациските резерви / разлики од вреднување на средствата расположливи за продажба.

Ова прилагодување се прави за потребите за изготвување на финансиските извештаи.

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи***Договор за повторно купување**

Во случај на договор за повторно купување (познати под англискиот термин како: sale buy-back agreement), продавачот ги задржува сите ризици и награди кои произлегуваат од сопственоста на средството. Овие трансакции се третираат на следниот начин:

- продавачот ги чува средствата што се предмет на договорот за повторно купување во својот биланс на состојба (средствата не се депризнаваат), во оригиналната позиција од билансот на состојба и ги вреднува финансиските инструменти во согласност со соодветната сметководствена политика за тоа средство. Продавачот, истовремено, на страната на обврските, признава обврска за примениот износ од купувачот.
- купувачот признава побарување за износот платен на продавачот.

Репо-договори

Репо-договорите се третираат на ист начин како и договорот за повторно купување, поради сличната економска суштина. Хартиите од вредност, коишто се предмет на репо-договорот, се третираат како обезбедување по договорот.

Позајмени хартии од вредност

Во случај на договори за позајмување на хартии од вредност, примателот на хартии од вредност во суштина не ги презема сите ризици и награди кои произлегуваат од сопственоста на средството, бидејќи тој е обврзан да врати иста класа на финансиски инструмент на давателот на хартии од вредност на однапред договорен датум. Како резултат на договореното позајмување, ризиците (т.е. кредитниот ризик на должникот) и правата (права на упис, дивиденди) исто така остануваат на давателот на хартиите од вредност. Последователно, позајмените хартии од вредност остануваат во билансот на состојба на давателот. Примателот на хартии од вредност не ги евидентира позајмените хартии од вредност во својот биланс на состојба.

3.1.2. Почетно мерење

МСС 39.43 Банката почетно го признава финансиското средство по неговата набавна вредност, којашто е еднаква на објективната вредност на дадениот надоместок за средството, зголемена за трансакциските трошоци кои се директно поврзани со набавката на средството. Исклучок од ова правило е почетното признавање на финансиско средство, кое се мери по објективна вредност преку билансот на успех, за кое трансакциските трошоци не се

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

вклучуваат при почетното мерење на средството, туку се признаваат веднаш во билансот на успех.

Вообичаено, цената на трансакцијата се третира како објективна вредност на финансиското средство. Сепак, ако цената на трансакцијата несоодветно ја претставува објективната вредност на финансиското средство, тогаш почетната вредност се проценува со употреба на техники за вреднување.

3.1.3. Последователно мерење

Класификацијата определува како ќе се мерат финансиските средства во последователните периоди. Финансиските средства треба да се класифицираат во една од следните категории:

- Парични средства и парични еквиваленти;
- Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех;
- Финансиски средства кои се чуваат до достасување;
- Финансиски средства расположливи за продажба; и
- Кредити и побарувања.

За целите на прикажувањето во билансот на состојба, поделбата помеѓу категориите на финансиските средства и соодветните позиции во билансот на состојба е претставена во следната табела:

Категории на финансиски средства (поглавје каде што се обработени)	Содржина/објаснување	Позиција во билансот на состојба
Парични средства и парични еквиваленти (поглавје 3.2)	Парични средства во благајна и на сметката Депозити по видување Краткорочни, високоликвидни вложувања	Парични средства и парични еквиваленти (поглавје 3.2)
Финансиски средства по објективна вредност преку	Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, чувани за тргување	Средства за тргување (поглавје 3.3.1.)

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

билансот на успех (поглавје 3.3)	Деривати за тргување	
	Деривати за заштита од ризик Вградени деривати Други деривати чувани за управување со ризик	Дериватни средства чувани за управување со ризик (поглавје 3.3.3)
	Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање (поглавје 3.3.2.)
Финансиски средства кои се чуваат до достасување (поглавје 3.4.)	Должнички хартии од вредност	Вложувања во хартии од вредност
Финансиски средства расположливи за продажба (поглавје 3.5.)	Должнички и сопственички хартии од вредност, кредити и побарувања	Вложувања во хартии од вредност
	Неконсолидирани подружници и придружени друштва	Вложувања во хартии од вредност
Кредити и побарувања (поглавје 3.6.)	Кога должникот е банка	Кредити на и побарувања од банки
	Кога должникот е небанкарско лице	Кредити на и побарувања од други клиенти

МСС 39.46 Генерално, финансиските средства последователно се мерат по објективна вредност или по амортизирана набавна вредност. Следната табела ги прикажува принципите на мерење за одделните категории на финансиски средства и сметководствениот третман на ефектите од последователното мерење:

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

Категории на финансиски средства	Последователно мерење	Промена во објективна вредност	Тест за оштетување
Парични средства и парични еквиваленти	Амортизирана набавна вредност	Незначајно	ДА
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех	Објективна вредност	Биланс на успех	НЕ
Средства кои се чуваат до достасување	Амортизирана набавна вредност	Незначајно	ДА
Средства расположливи за продажба	Објективна вредност	Капитал	ДА
Кредити и побарувања	Амортизирана набавна вредност	Незначајно	ДА

По првичната класификација на финансиското средство, банката:

- не смее да ги прекласифицира дериватните финансиски инструменти од една во друга категорија;
- не смее да ги прекласифицира финансиските инструменти (средства или обврски) класифицирани како финансиски инструменти по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање;
- може да ги прекласифицира финансиските инструменти (со исклучок на дериватните финансиски инструменти) од категоријата „чувани за тргување“ во категоријата „расположливи за продажба“ или во категоријата „кредити и побарувања“ (види поглавје 3.3. од оваа Методологија);
- може да ги прекласифицира кредитите и побарувањата почетно класифицирани во категоријата „расположливи за продажба“ во категоријата „кредити и побарувања“ (види поглавје 3.5.2 од оваа Методологија);
- може да ги прекласифицира финансиските средства почетно класифицирани во категоријата „расположливи за продажба“ во категоријата „чувани до достасување“ (види поглавје 3.5.2 од оваа Методологија);
- не смее да ги прекласифицира во друга категорија финансиските средства коишто се чуваат до достасување (во спротивно, банката задолжително ќе треба да ги спроведе одредбите од поглавје 3.4.1 од оваа Методологија);

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

- не смее да ги прекласифицира во други категории кредитите и побарувањата почетно класифицирани во категоријата „кредити и побарувања“.

Принципи на мерење по амортизирана набавна вредност

МСС 39.9 Амортизираната набавна вредност на финансиско средство (или на финансиска обврска, види поглавје 4.1) е износот по кој се мери финансиското средство (или финансиската обврска) земајќи ги предвид:

- износот при почетното признавање;
- намален за отплатите на главницата;
- намален или зголемен за износот на акумулирана амортизација со употреба на методот на ефективна каматна стапка, за секоја разлика помеѓу износот при почетното признавање и износот при достасувањето; и
- намален за исправката на вредноста поради оштетување или ненаплатливост.

МСС 39.АГ6 Мерењето со употреба на методот на ефективна каматна стапка овозможува амортизирање на набавната вредност на финансискиот инструмент и на приходот/расходот од камата во периодот на очекувано достасување на инструментот. Ефективната каматна стапка е еднаква на стапката која ги дисконтира очекуваните идни парични приливи и одливи од инструментот до датумот на крајна достасаност на инструментот или за пократок временски период, доколку е тоа соодветно.

При пресметката на ефективната каматна стапка, банката треба да ги земе предвид:

- сите очекувани идни парични текови (приливи и одливи) за кои е извесно дека ќе настанат согласно со договорните услови (на пример опција за предвременно плаќање и провизии и надомести за предвременно плаќање). Кога очекуваните идни парични текови не може веродостојно да се одредат, ќе се користат паричните текови до крајната достасаност на финансискиот инструмент, согласно со договорот;
- сите платени и/или наплатени провизии и надомести кои претставуваат составен дел од ефективната камата на финансискиот инструмент;
- трансакциските трошоци што се директно поврзани со

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

трансакцијата; и

– премиите и/или дисконтите одобрени на финансискиот инструмент.

При пресметувањето на ефективната каматна стапка, банката нема да ја земе предвид исправката на вредноста (загубите поради оштетување) на финансискиот инструмент.

Провизиите и надоместите кои претставуваат составен дел од ефективната камата на финансискиот инструмент, трансакциските трошоци што се директно поврзани со трансакцијата и премиите и/или дисконтите одобрени на финансискиот инструмент се смета дека се директно поврзани со одобрувањето на финансискиот инструмент. Поради тоа, тие не се признаваат во целост како приходи или расходи во билансот на успех на банката во моментот на одобрување на финансискиот инструмент, туку претставуваат корекција на каматната стапка на финансискиот инструмент и соодветно се разграничуваат и се признаваат во билансот на успех, во периодот на достасување на финансискиот инструмент.

Банката треба да изврши суштинска анализа на провизиите и надоместите поврзани со кредитните производи и да определи дали тие претставуваат составен дел од ефективната камата на кредитот, или пак претставуваат надомест за услуга извршена од банката. Притоа, доколку надоместот е директно поврзан со одобрувањето на кредитот или пак претставува надомест којшто се наплатува на редовна основа, во истиот момент со задолжувањето и наплатата на редовната договорна камата, до крајното достасување на кредитот, тој претставува составен дел од ефективната камата; а доколку надоместот претставува компензација за друга услуга, освен одобрување на кредитот, извршена од банката, тој претставува приход од провизии и надомести. Следствено, провизиите и надоместите банката соодветно ќе ги евидентира како акумулирана амортизација на кредитот и како приход од камата, или пак, како побарување и приход од провизии и надомести.

Примери за провизии и надомести кои претставуваат составен дел од ефективната камата на финансискиот инструмент се:

- надомест за оценка на финансиската состојба на клиентот;
- надомест за посредување при договарање на условите на финансискиот инструмент;
- надомест за поднесување барање и обработка на барањето за одобрување кредит;
- надомест за повлекување на средствата по финансискиот инструмент;

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

- редовен месечен надомест за управување со кредитот до крајното достасување на кредитот, којшто се задолжува и се наплатува во истиот момент со задолжувањето и наплатата на редовната договорна камата; и слично.

За разграничувањето на провизиите и надоместите на оние кои се составен дел од ефективната камата и на оние кои претставуваат приходи од провизии и надомести, види Прилог А.1.

Примери за трансакциски трошоци што се директно поврзани со трансакцијата се:

- провизии и надомести платени на продажни агенти, советници, брокери, дилери и други;
- надомест платен на регулаторни тела;
- платени даноци и царини за финансискиот инструмент; и слично.

Доколку, во текот на животниот век на финансискиот инструмент настанат значителни промени во очекуваните парични текови (освен исправката на вредноста), во насока на промена на периодот и/или износот на претплати, тогаш сметководствената вредност на побарувањето (поточно, соодветната сметка за акумулирана амортизација) треба да се коригира/усогласи со истовремено признавање приход или расход во билансот на успех. Износот којшто треба да се коригира се пресметува како разлика помеѓу првичниот амортизациски план и новите очекувани парични текови, дисконтирани со примена на првичната ефективна каматна стапка.

По исклучок, во случаите на предвремена отплата блиску до договорниот рок на отплата и/или незначителни/ситни износи на претплата, банката не треба да прави нова пресметка на ефективната каматна стапка, односно на разграничувањето на акумулираната амортизација, бидејќи тие промени се незначителни. Во првиот случај (предвремена отплата блиску до крајниот рок на достасување), банката може во целост да го приходува целиот преостанат износ на акумулирана амортизација на датумот на предвремената отплата. Во вториот случај (незначителни износи на претплата), банката треба да продолжи со разграничување на акумулираната амортизација согласно со првично утврдениот амортизациски план.

МСС 39.48 *Принципи на мерење по објективна вредност*

АГ69-АГ82 Објективната вредност се утврдува на различни начини, во зависност од тоа дали средството или обврската се тргува на активен пазар или не се тргува.

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи**Активен пазар: Објавена цена*

За потребите на оваа Методологија, за финансиското средство се смета дека е тргувано на активен пазар, доколку објавените цени за финансиското средство се лесно и редовно достапни од берза, дилер, брокер, пазари преку шалтер, индустриска група или регулаторна агенција и тие цени ги претставуваат тековните и редовни пазарни трансакции на нормални, комерцијални основи. Соодветната котирана пазарна цена за средство кое се чува или за обврска која треба да се издаде е вообичаено тековната *куповна цена*; додека за средството кое ќе биде стекнато или за обврската која се чува е тековната *продажна/понудена цена*.

Непостоење на активен пазар: Техники за вреднување

Доколку не постои активен пазар за финансиското средство или обврска, банката, за да ја одреди објективната вредност на средството или обврската, ги применува следните техники за вреднување, и тоа по следниов редослед:

- употреба на информации за постигнатите цени на скорешни (од последните 6 месеци), нормални, комерцијални трансакции за истиот финансиски инструмент помеѓу запознаени, доброволни странки (ако се достапни);
- ако претходната техника за вреднување не може да се примени (нема информација за постигнатите цени од скорешните трансакции за истиот финансиски инструмент), тогаш за утврдување на објективната вредност треба да се примени тековната пазарна цена на друг инструмент, кој е во суштина ист (во смисла на тоа дека е со иста валута и со ист или сличен рок на достасување);
- ако информациите за објективната вредност од претходните две техники за вреднување се несоодветни или пак тие не можат да се применат, тогаш објективната вредност на финансискиот инструмент се утврдува преку анализа на дисконтираните парични текови или други алтернативни модели за определување на цената.

Техниките за вреднување треба да ги опфатат сите фактори кои учесниците на пазарот ги земаат предвид при определување на цената и треба да се доследни на усвоените економски методологии за определување на цената на финансиските инструменти.

Анализата на дисконтираните парични текови е важна и често применувана техника за определување на објективната вредност на многу средства и обврски. Еден од најважните фактори при примената на оваа техника е определувањето соодветна дисконтна стапка.

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

Дисконтната стапка треба да ги опфати:

- неизвесностите и ризиците од проценката на паричните текови што се поврзани со одредено средство или обврска, бидејќи тие ризици и неизвесности ќе се менуваат и
- целта на мерењето.

Соодветна дисконтна стапка може да се определи на следниот начин:

- стапка врз основа на тековниот пазарен принос на инструментот или на инструмент со слични карактеристики;
- повикување на стапка ослободена од ризик, коригирана за соодветниот ризик на средството. При определувањето на дисконтната стапка и двата фактора треба да се земат предвид поодделно. Каматната стапка што е ослободена од ризик, нормално, се темели врз државни обврзници со споредливи карактеристики (валута и достасување) на средствата или обврските за кои дисконтната стапка ќе се применува. Определувањето на премијата за ризикот на средството е потешко, а пресметката на премијата може да биде посложена или поедноставна, т.е. онака како што ќе смета банката дека е соодветно.

Непостоење на активен пазар: Сопственички инструменти

Објективната вредност на сопственичките инструменти кои немаат тргувана цена на активен пазар и дериватите што се поврзани со нив и коишто мора да се подмират со испорака на вакви некотирани сопственички инструменти е **реално измерлива**, доколку: (i) променливоста во опсегот на проценките на објективна вредност за тој инструмент е незначителна, или (ii) веројатноста за различните проценки во опсегот може да се определи и да се употреби во проценката на објективната вредност.

Доколку објективната вредност **не може да се измери реално**, сопственичките инструменти кои немаат тргувана цена на активен пазар и дериватите што се поврзани со нив и коишто мора да се подмират со испорака на вакви некотирани сопственички инструменти треба да се мерат по нивната набавна вредност.

3.1.4. Оштетување/Исправка на вредноста на финансиските средства

Ова поглавје го опишува оштетувањето/исправката на вредноста на финансиските средства. Општите правила за оштетување на средствата се опишани во поглавје 2.7 од оваа Методологија.

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

Исправката на вредноста (оштетувањето) на активните билансни позиции на банката е подетално регулирано во Одлуката за управување со кредитниот ризик, пропишана од НБРМ.

МСС 39.58 Банката треба, најмалку на квартална основа, да проценува дали постојат објективни докази за оштетување на финансиското средство или на група финансиски средства.

Финансиско средство е оштетено доколку неговата сметководствена вредност е поголема од неговиот проценет надоместлив износ. Доколку постои каков било доказ за тоа, банката треба да го процени надоместливиот износ на тоа средство или на групата средства и да признае исправка на вредноста (загуба поради оштетување).

Објективниот доказ дека дадено финансиско средство или група средства се оштетени или ненаплатливи вклучува информации за средството во врска со:

- значајна финансиска потешкотија на издавачот на финансискиот инструмент или должникот;
- фактичко прекршување на договорот, како што е неплаќање или доцнење на плаќањата по камата или главница;
- давање олеснување на должникот од страна на доверителот, поради финансиски потешкотии на должникот, а коишто доверителот инаку не би ги дал на други;
- голема веројатност дека должникот ќе влезе во стечајна постапка или во друг вид на финансиска реорганизација;
- исчезнување на активен пазар за финансиското средство поради финансиски потешкотии; или
- податоци кои укажуваат на тоа дека постои мерливо намалување во проценетите идни парични текови од група финансиски средства, од почетното признавање на овие средства, иако намалувањето не може индивидуално да се поврзе со финансиското средство, вклучувајќи:
 - а) негативни промени во платежната способност на должникот (на пример зголемен број на задоцнети плаќања или зголемен број на должници по кредитни картички кои го достигнале нивното максимално дозволено пречекорување и кои го плаќаат минималниот месечен износ; или
 - б) национални или локални економски услови кои се во сооднос со

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

оштетувањето на средствата (на пример: зголемување во стапката на невработеност во географската област на должникот, намалување на цените на имотот во соодветната област, а кој служи како обезбедување, намалување на цената на нафтата за кредити на нафтени производители или негативни промени во индустриските услови кои влијаат на должниците).

За сопственичките инструменти, **значителното и/или продолженото намалување** на објективната вредност под нивната набавна вредност е објективен доказ за оштетување. Во рамките на оваа Методологија, како продолжено намалување се смета она кое трае подолго од 9 месеци, а како значително намалување ако објективната вредност е пониска од 70% од набавната вредност. Меѓутоа, падот на објективната вредност не е единствениот показател за оштетување за сопственичките инструменти, односно банката треба да ги има предвид сите елементи и показатели при оцена на оштетувањето на вложувањата во сопственички хартии од вредност. Банката може да предвиди показатели за оштетување на вложувањата во сопственички хартии од вредност, пократки од 9 месеци и пониски од 70% или комбинација од овие два или други показатели.

Кога исправката на вредноста за вложување во сопственички хартии од вредност еднаш ќе се утврди, тогаш понатаму падот на објективната вредност треба да се мери од почетната набавна вредност на вложувањето (не од сегашната сметководствена вредност, намалена за исправката на вредноста) и од почетниот датум од кога банката го има вложувањето (не од датумот на последното утврдување на исправката на вредноста). Ова значи дека кога банката ќе утврди дека намалувањето на објективната вредност претставува оштетување, потоа секое понатамошно намалување на објективната вредност е оштетување без разлика на големината и периодот на пад на објективната вредност.

Во случај на пораст на објективната вредност, банката не смее да врши ослободување на исправката на вредноста за вложувањата во сопственички хартии од вредност расположливи за продажба. Така, секое понатамошно зголемување на објективната вредност на вложувањето во сопственички хартии од вредност за кои банката има утврдено исправка на вредноста, банката сметководствено ќе го евидентира како зголемување на објективната вредност на соодветните сметки за промени во објективната вредност и ревалоризациските резерви.

Исправката на вредноста (оштетувањето) може да се мери и да се признае:

- на поединечна основа за финансиски средства кои се поединечно значајни ставки/изложености;
- на групна основа за „портфолио на мали кредити“; или

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

- на групна основа за група слични финансиски средства за кои поединечна исправка на вредноста не може да се определи или не била определена.

*Поединечна исправка на вредноста**Финансиски средства кои се евидентираат по амортизирана набавна вредност*

МСС 39.63 По амортизирана набавна вредност се евидентираат кредитите и побарувањата и финансиските средства кои се чуваат до достасување.

Износот на исправката на вредноста - загубата поради оштетување, е еднаков на **разликата помеѓу сметководствената вредност на средството и сегашната вредност на очекуваните идни парични текови** (исклучувајќи ги идните загуби кои не се случиле), дисконтирани со првобитната ефективна каматна стапка на инструментот (надоместлив износ).

Сметководствената вредност на средството треба да биде намалена до неговиот проценет надоместлив износ, преку користење сметка за исправка на вредноста во рамки на соодветното средство. Износот на загубата треба да биде вклучен во билансот на успех во позицијата „Исправка на вредноста (загуби поради оштетување) на финансиските средства, на нето-основа“.

Доколку причините за оштетување исчезнат, претходно признаениот износ на исправка на вредноста (загуба поради оштетување) треба да се ослободи/анулира преку коригирање на сметката за исправката на вредноста во рамки на соодветното средство. Ослободувањето на исправката на вредноста не треба да резултира во сметководствена вредност на финансиското средство која го надминува износот, кој инаку би ја претставувал амортизираната набавна вредност на средството, доколку не било признаено оштетување. Износот на ослободувањето треба да биде вклучен во билансот на успех во позицијата „Исправка на вредноста (загуби поради оштетување) на финансиските средства, на нето-основа“.

Финансиски средства кои се евидентираат по набавна вредност

МСС 39.66 Исправката на вредноста (загуба поради оштетување) на некотирани сопственички инструменти (или на деривати поврзани со нив), кои не се евидентирани по објективна вредност бидејќи таа не може реално да се измери, се мери како разлика помеѓу сметководствената вредност на финансиското средство и сегашната вредност на проценетите идни парични текови, дисконтирани со тековната пазарна стапка на поврат за слични финансиски средства.

Сметководствената вредност на средството треба да се намали до

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

проценетиот надоместлив износ, преку коригирање на сметката за исправка на вредноста во рамки на соодветното средство. Износот на загубата треба да биде вклучен во билансот на успех во позицијата „Исправка на вредноста (загуби поради оштетување) на финансиските средства, на нето-основа“.

Исправката на вредноста/загуба поради оштетување на некотираните сопственички инструменти последователно не може да се анулира/ослободи.

Финансиски средства расположливи за продажба

МСС 39.67 Кога намалувањето на објективната вредност за финансиските средства расположливи за продажба било признаена директно во ревалоризациските резерви и кога постои објективен доказ дека средството е оштетено, тогаш кумулативната загуба (разликата помеѓу почетната набавна вредност и тековната објективна вредност на средството), којашто била признаена директно во ревалоризациските резерви, треба да се отстрани од ревалоризациските резерви и да се признае во билансот на успех во позицијата „Исправка на вредноста (загуби поради оштетување) на финансиските средства, на нето-основа“, и покрај тоа што финансиското средство не се депризнава.

Исправката на вредноста (загубата поради оштетување), признаена во билансот на успех за сопственичките инструменти класифицирани како расположливи за продажба, последователно не може да се ослободи/анулира преку билансот на успех.

Доколку, во последователниот период, објективната вредност на должничкиот инструмент класифициран како расположлив за продажба, се зголеми и зголемувањето може објективно да се поврзе со некој настан кој се случил откако исправката на вредноста (загубата поради оштетување) била признаена во билансот на успех, исправката на вредноста треба да се ослободи/анулира. Притоа, износот на ослободување ќе биде вклучен во билансот на успех во позицијата „Исправка на вредноста (загуби поради оштетување) на финансиските средства, на нето-основа“. Останатиот износ, до новата објективна вредност (ако има), претставува зголемување на објективната вредност на средството и се признава во ревалоризациските резерви.

Исправка на вредноста (загуба поради оштетување) на групна основа

МСС 39.АГ84-92 Износот на загуби поради оштетување кои не се специфично идентификувани, но за кои искуството покажува дека постојат во портфолиото на кредити и побарувања, исто така се признава како трошок и се одзема од вкупната сметководствена вредност на кредитите и побарувањата преку користење сметка за групна исправка на вредноста.

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

Финансиските средства треба да се групираат врз основа на слични кредитни карактеристики кои ја покажуваат платежната способност на должникот за отплата на достасаните износи. Идните парични текови на групата се проценуваат врз основа на минато (историско) искуство за загуби за средства со кредитни карактеристики што се слични на оние во групата **заснована на принципот на настанати загуби** (не на очекувани загуби). Проценките во промените на идните парични текови ги одразуваат и се директно поврзани со промените во соодветните видливи податоци од период во период (се земаат предвид **само настанатите, не и очекуваните загуби**).

Методологијата и претпоставките употребени за проценување на идните парични текови се предмет на редовно тестирање, со цел да се потврди моделот да се намалат разликите помеѓу проценетите и реално настанатите загуби.

Кога некое средство, првично проценето на групна основа, се смета за поединечно оштетено, треба да се тргне од групата.

3.1.5. Депризнавање

МСС 39.17 Банката треба да го депризнае финансиското средство кога договорните права на паричните текови од финансиското средство се истечени или кога финансиското средство е пренесено и преносот се квалификува за депризнавање.

Банката треба да употреби метод „чекор по чекор“ за да определи дали се исполнети критериумите за депризнавање (види Прилог А2).

3.2. Парични средства и парични еквиваленти**3.2.1. Класификација**

Види МСС 7

Парични средства

Паричните средства ги опфаќаат: паричните средства во благајната, средствата на сметката на банката и депозитите по видување (вклучувајќи ги и трансакциските депозити).

Парични еквиваленти

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

МСС 7.6 Парични еквиваленти се краткорочни, високо ликвидни вложувања со рок на достасаност до три месеци или помалку, од датумот на стекнување.

	Средства	Понатамошни објаснувања
Парични средства	Банкноти и ковани пари во благајна	-
	Сметка кај НБРМ	-
	Неограничени депозити во НБРМ, вклучувајќи ја и задолжителната резерва во денари	Задолжителната резерва во девизи се исклучува за целите на изготвување на извештајот за паричниот тек
	Депозити по видување	-
Парични еквиваленти	Високо ликвидни финансиски инструменти со рок на достасаност помала од три месеци	За целите на изготвување на извештајот за паричниот тек, оваа позиција генерално вклучува: ▪ благајнички и државни записи со кои може да се тргува на секундарниот пазар ▪ орочени депозити со договорен рок на достасаност помал од три месеци

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

3.2.2. Признавање

Види МСС 39 и МСС 7

За да се квалификуваат како парични средства и парични еквиваленти, финансиските средства мора да може брзо да се конвертираат во познат одредлив износ на парични средства и да содржат незначителен ризик од промена на својата вредност.

3.2.3. Мерење

Види МСС 39

Паричните средства и паричните еквиваленти се евидентираат по амортизирана набавна вредност. Таа вообичаено е еднаква со нивната номинална вредност.

3.2.4. Обелоденување

Види МСС 7

Банката треба да обелодени:

- компоненти на паричните средства и паричните еквиваленти и да прикаже усогласување на износите во својот извештај за паричен тек со соодветните ставки искажани во билансот на состојба;
- износ на парични средства и парични еквиваленти во банката што не се расположливи за користење (ограничени депозити);
- сметководствена политика за парични средства и парични еквиваленти;
- ефект од промената во политиката за определување на парични средства и парични еквиваленти, во согласност со МСС 8 Сметководствени политики, промени во сметководствените проценки и грешки.

Во моделот на финансиските извештаи за банките треба да се пополни белешката 18 - Парични средства и парични еквиваленти.

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

3.2.5. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
10	ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО ДЕНАРИ, ЗЛАТО И БЛАГОРОДНИ МЕТАЛИ
13	МЕЃУБАНКАРСКИ ТРАНСАКЦИИ ВО ДЕНАРИ
30	ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО СТРАНСКА ВАЛУТА
31	ТЕКОВНИ СМЕТКИ ВО СТРАНСКА ВАЛУТА ВО ДОМАШНИ И СТРАНСКИ БАНКИ
33	МЕЃУБАНКАРСКИ ТРАНСАКЦИИ ВО СТРАНСКА ВАЛУТА

3.3. Финансиски средства евидентирани по објективна вредност преку билансот на успех

Види МСС 32, МСС 39 и МСФИ 7

Финансиските средства по објективна вредност преку билансот на успех се состојат од:

- средства за тргување (поглавје 3.3.1);
- финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање (поглавје 3.3.2); и
- дериватни средства чувани за управување со ризик (вградени деривати, деривати за заштита од ризик и други деривати чувани за управување со ризик) (поглавје 3.3.3).

МСС 39.9 **Дериват** (како термински договори, опции, свопови итн.) е финансиски инструмент со следните карактеристики:

- неговата вредност се менува како резултат на промена на определена каматна стапка, цена на финансиски инструмент, цена на трговска стока, девизен курс, индекс на цени или стапки, кредитен рејтинг или кредитен индекс, или други променливи (основни променливи);
- не бара почетно нето-вложување или бара мало почетно нето-вложување во однос на други видови на договори од кои се очекува да имаат сличен одговор на промените на пазарните фактори; и
- се подмирува на иден датум.

Дериватите можат да бидат: деривати за тргување, деривати за

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

заштита од ризик, други деривати кои не се квалификуваат за заштита од ризик и вградени деривати. Дериватите за тргување се прикажуваат како Средства за тргување, а другите деривати се прикажуваат како Дериватни средства чувани за управување со ризик.

МСС 39.50 Банката не може да ги прекласифицира од оваа категорија дериватите и финансиските инструменти по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање. За овие финансиски средства почетната класификација не може последователно да се менува.

Банката не може да прекласифицира последователно финансиски средства од другите категории во категоријата на финансиски средства евидентирани по објективна вредност преку билансот на успех.

Банката може да прекласифицира финансиски инструменти, со исклучок на дериватните финансиски инструменти, од категоријата „финансиски средства чувани за тргување“ во категоријата:

- финансиски средства расположливи за продажба; или
- кредити и побарувања (само доколку средството ги исполнува критериумите на кредити и побарувања и доколку банката има намера и можност да ги чува овие средства подолг период или до нивното достасување).

Притоа, финансиското средство се прекласифицира по неговата објективна вредност на датумот на прекласификација, којашто станува негова набавна вредност или амортизирана набавна вредност, соодветно на категоријата во којашто се прекласификува. Сите добивки или загуби претходно признаени во Билансот на успех не треба да се анулираат.

Признавање и мерење

Види МСС 32 и МСС 39

Финансиските средства по објективна вредност преку билансот на успех почетно се признаваат по објективната вредност. Трансакциските трошоци на овие средства не се вклучуваат во износот по кој првично се мери инструментот. Тие се евидентираат веднаш во билансот на успех во позицијата „Приходи/расходи од провизии и надомести“.

МСС 39.55 По почетното признавање, финансиските средства по објективна вредност, преку билансот на успех, се мерат по објективна вредност без намалување за трансакциските трошоци кои можат да настанат при продажба или отуѓување. Добивките или загубите од промените во објективната вредност треба да се вклучат во билансот на успех во периодот во кој

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

настануваат, и тоа: за средствата за тргување - во позицијата „Нето-приходи од тргување“; за финансиските средства по објективна вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање - во позицијата „Нето-приходи од други финансиски инструменти евидентирани по објективна вредност“.

Дериватите се признаваат кога банката станува странка на договорните одредби на инструментот (датум на тргување).

Дериватите се признаваат по нивната објективна вредност.

Дериватите се деприватат од билансот на состојба во случај на реализација, истекување на рокот или од други причини наведени во поглавјата за депривавање.

Дериватите се мерат по нивната објективна вредност, а промените во објективната вредност се признаваат и се прикажуваат во зависност од класификацијата на дериватот (види поглавје 3.3.3 од оваа Методологија).

Обелоденување

Види МСФИ 7

Треба да се обелоденат:

- структурата на средствата за тргување според видот на вложувањето и понатамошната поделба според видот на издавачот;
- структурата на дериватите за тргување според видот на дериватот;
- сметководствената вредност на финансиските средства по објективна вредност дадени како обезбедување и условите на обезбедувањето;
- структурата на финансиските средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање според видот на вложувањето и понатамошната поделба според видот на издавачот.

МСФИ 7.12, 12А Доколку банката прекласифицирала средства од оваа категорија во категориите на финансиски средства расположливи за продажба или кредити и побарувања, банката треба да ги обелодени следниве податоци:

- прекласифицираниот износ на финансиски средства од оваа категорија во секоја одделна категорија;
- причините поради коишто е направена прекласификација на

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

финансиски средства во тековниот и претходниот период;

– сметководствената и објективната вредност на финансиските средства коишто биле прекласифицирани во тековната или во претходната година, сè до депризнавање на прекласифицираните финансиски средства;

– добивките или загубите од промената во објективната вредност на прекласифицираното финансиско средство признаени во Билансот на успех во текот на годината кога е направена прекласификацијата и во претходната година;

– за годината во којашто е направена прекласификацијата и во сите идни периоди сè до депризнавање на прекласифицираните финансиски средства, банката треба да ги прикаже сите добивки, загуби, приходи и расходи признаени во Билансот на успех;

– за годината во којашто е направена прекласификацијата и во сите идни периоди сè до депризнавање на прекласифицираните финансиски средства банката треба да ги прикаже сите добивки или загуби од промените во објективната вредност коишто би биле признаени во Билансот на успех доколу средството не било прекласифицирано.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополнат белешката 19 - Средства за тргување и белешката 20 - Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање.

3.3.1. Средства за тргување

МСС 39.9 Средствата за тргување се оние средства кои банката ги стекнува или кои настанале главно за тргување, односно за да се оствари приход од нивната продажба на краток рок и/или да се оствари приход како резултат на настанатите или очекуваните краткорочни промени во цените на пазарот.

Финансиското средство се класифицира како чувано за тргување доколку е:

– стекнато или настанато за целите на купопродажбата во блиска иднина;

– дел од портфолио од идентификувани финансиски инструменти со кои збирно/групно се управува и за коишто постои доказ за скорешен, фактички/реален модел на тргување и остварување на краткорочни профити;

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

- дериват кој не се чува за целите на управувањето со ризици или за заштита од ризик.

Средствата за тргување вклучуваат:

- државни и корпоративни должнички хартии од вредност;
- благајнички записи;
- сопственички инструменти со котирана пазарна цена; и друго.

Дериватите за тргување вклучуваат:

- термински договори чиј предмет се девизните курсеви;
- свопови чиј предмет се каматни стапки;
- термински договори чиј предмет се стапки, индекси и сл.;
- различни видови на опции и фјучерси.

Финансиските средства и дериватите чувани за тргување во основната структура на билансот на состојба се прикажуваат како „Средства за тргување“.

3.3.1.1. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
36	ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ И ДРУГИ ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ ВО СТРАНСКА ВАЛУТА ЧУВАНИ ЗА ТРГУВАЊЕ
40	ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ И ДРУГИ ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ ВО ДЕНАРИ ЧУВАНИ ЗА ТРГУВАЊЕ
46	ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ И ДРУГИ ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ ВО ДЕНАРИ СО ВАЛУТНА КЛАУЗУЛА ЧУВАНИ ЗА ТРГУВАЊЕ
350	ДЕРИВАТИ ВО СТРАНСКА ВАЛУТА ЧУВАНИ ЗА ТРГУВАЊЕ
450	ДЕРИВАТИ ВО ДЕНАРИ ЧУВАНИ ЗА ТРГУВАЊЕ
750	ДЕРИВАТИ ВО СТРАНСКА ВАЛУТА ЧУВАНИ ЗА ТРГУВАЊЕ
850	ДЕРИВАТИ ВО ДЕНАРИ ЧУВАНИ ЗА ТРГУВАЊЕ

3.3.2. Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање

МСС 39.9

При почетното признавање, секое финансиско средство може да биде определено како финансиско средство по објективна вредност преку билансот на успех, освен некотираните сопственички инструменти и оние

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

финансиски инструменти кои немаат котирана пазарна цена и чијашто објективна вредност не може реално да се измери.

Банката може да ја користи оваа категорија само за средства и обврски за кои ваквата класификација ќе придонесе за пореален приказ, бидејќи:

- се елиминираат или значително се намалуваат сметководствените неусогласености кои би произлегле при мерењето и признавањето на средствата и обврските или поврзаните приходи и расходи на различни основи; или
- група на финансиски средства, финансиски обврски или и двете заедно се управуваат и нивното остварување се мери според објективната вредност, во согласност со документираните стратегии за вложувања или управување со ризиците; како и бидејќи следењето и известувањето до раководниот кадар на банката за таа група се врши по објективна вредност.

Во оваа категорија на финансиски средства може да се класифицираат вложувањата во должнички и сопственички хартии од вредност и кредити и побарувања, кои ги исполнуваат условите наведени погоре.

Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање се прикажуваат во основната структура на билансот на состојба во позицијата „Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање“.

3.3.2.1. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
39	ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ И ДРУГИ ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ, КРЕДИТИ И ПОБАРУВАЊА ВО СТРАНСКА ВАЛУТА ПО ОБЈЕКТИВНА ВРЕДНОСТ ПРЕКУ БИЛАНСОТ НА УСПЕХ
43	ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ И ДРУГИ ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ, КРЕДИТИ И ПОБАРУВАЊА ВО ДЕНАРИ ПО ОБЈЕКТИВНА ВРЕДНОСТ ПРЕКУ БИЛАНСОТ НА УСПЕХ
49	ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ И ОСТАНАТИ ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ, КРЕДИТИ И ПОБАРУВАЊА ВО ДЕНАРИ СО ВАЛУТНА КЛАУЗУЛА ПО ОБЈЕКТИВНА ВРЕДНОСТ ПРЕКУ БИЛАНСОТ НА УСПЕХ

3.3.3. Дериватни средства чувани за управување со ризик

Дериватните средства чувани за управување со ризик вклучуваат:

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

- деривати за заштита од ризик;
- други деривати коишто не се квалификуваат за заштита од ризик;
и
- вградени деривати.

3.3.3.1. Деривати за заштита од ризик (хеџинг-деривати)

Банките преземаат активности за заштита од ризик со цел да ја намалат изложеноста кон различни финансиски ризици, како на пример валутен ризик, каматен ризик, ценовен ризик, и друго. Терминот „заштита од ризик“ („хеџинг“) се однесува на стратегијата и активностите за управување со ризик, додека терминот „сметководство за заштита од ризик“ („сметководство за хеџинг“) се однесува на сметководствените методи за евидентирање на активностите за заштита од ризик во сметководствената евиденција на банката.

МСС 39.85 Сметководството за заштита од ризик претставува пребивање (нетирање), целосно или делумно, на промените во објективната вредност на инструментот за заштита од ризик и на промените во објективната вредност или паричните текови на ставката за заштита од ризик.

Сметководството за заштита од ризик не е задолжително за примена.

МСС 39.78 Ставката за заштита од ризик може да биде:

- признаено средство или обврска,
- цврсто преземена обврска, непризнаена во билансот на состојба,
- високо веројатна предвидена трансакција,
- нето-вложување во странско работење.

Инструментите за заштита од ризик се дериватни финансиски инструменти, назначени како обезбедување на ризикот од ставката за заштита од ризик. По исклучок, недериватни инструменти може да се назначат како инструменти за заштита од ризик само за заштита од валутен ризик. Продадените опции не можат да се употребат како поодделен инструмент за заштита од ризик поради можноста за потенцијални добивки и загуби, освен кога се дел од сложена опциска стратегија која вклучува и купени опции (на пример нула трошочна структура).

За целите на заштитата од ризик, само дериватите кои вклучуваат надворешна странка на банката можат да се определат како инструменти за заштита од ризик.

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

Инструментот за заштита од ризик може да се определи за целиот или само за дел од номиналниот износ од ставката за заштита од ризик (на пример 50%). Инструментот за заштита од ризик може да го покрива целиот или само дел од преостанатиот временски период на ставката за заштита од ризик.

Сметководството за заштита од ризик ги опфаќа следните чекори/постапки:

при започнувањето со заштитата од ризикот	
постапка 1	- одредување на потребата за сметководство за заштита од ризик
постапка 2	- избор на сметководствениот метод за евидентирање на заштитата од ризик
постапка 3	- одредување дали се исполнети условите за сметководство за заштита од ризик
постапка 4	- изготвување формална документација за заштитата од ризикот
последователно (најмалку еднаш полугодишно, на датумот на билансот на состојба)	
постапка 5	- мерење на ефективноста на заштитата од ризик во иднина
постапка 6	- мерење на ефективноста на заштитата од ризик во изминатиот период
постапка 7	- повторна оцена на односот на заштита од ризик и/или дали сè уште постои потреба дериватот да се користи како инструмент за заштита од ризик
постапка 8	- сметководствено евидентирање на заштитата од ризик

Услови за сметководство за заштита од ризик

МСС 39.88

Заштитата од ризикот се квалификува за сметководство за заштита од ризик само доколку се исполнети следните услови:

– при почнувањето на заштитата од ризик да постои формална документација за односот/релацијата на заштита од ризик, целта и стратегијата за управување со ризиците на банката во врска со преземањето на заштитата од ризик. Оваа документација треба да вклучи:

а) идентификување на инструментот за заштита од ризик, на поврзаната ставка за заштита од ризик или на трансакција,

б) ризикот од кој се врши заштитата, и

в) како банката ќе ја мери ефективноста на инструментот за заштита од ризик;

– да се очекува заштитата од ризикот да биде високо ефективна во

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

пребивањето на промените во објективната вредност или паричните текови кои можат да се припишат на ризик од кој се врши заштитата;

– ефективноста на заштитата од ризик да може веродостојно да се измери;

– за заштита од ризикот од парични текови, проектираната трансакција којашто е предмет на заштитата на ризик мора да биде многу веројатна и мора да е изложена на промени на паричните текови;

– промените на објективната вредност или на паричните текови на ставката за заштита од ризик да можат да влијаат врз билансот на успех; и

– заштитата од ризик да биде проценувана на континуирана основа и да биде фактички утврдено дека е високо ефективна во текот на периодот на финансиското известување.

Ефективност на заштитата од ризик

МСС39,АГ105-113 Заштитата од ризик претставува однос помеѓу промените на објективната вредност или на паричните текови на ставката за заштита од ризик и промените на објективната вредност на инструментот за заштита од ризик. Заштитата од ризик ќе се смета за **високо ефективна** (односно ќе биде задоволен еден од условите за сметководство за заштита од ризик) ако односот помеѓу промените во објективната вредност или во паричните текови на ставката за заштита од ризик и промените во објективната вредност на инструментот за заштита од ризик е **од 80 до 125 проценти**.

Мерењето на ефективноста на заштитата од ризик зависи од видот на односот на заштита од ризик, ризикот од кој се врши заштитата, ставката за заштита од ризик, инструментот за заштита од ризик итн. Генерално, ефективноста на заштитата од ризикот од објективната вредност може да се мери како однос помеѓу промените на објективната вредност на ставката за заштита од ризик и промените на објективната вредност на инструментот за заштита од ризик. Ефективноста на заштитата од ризикот од паричните текови, пак, може да се мери како однос помеѓу промените на паричните текови на ставката за заштита од ризик и промените на објективната вредност на инструментот за заштита од ризик. Моделите за мерење на ефективноста на заштитата од ризик се одредуваат за секоја заштита од ризик одделно.

При започнувањето со заштитата од ризикот, банката мора јасно да го документира моделот по кој ќе ја мери ефективноста на заштитата од ризик. Овој модел ќе се употребува за целиот период на вршењето на заштитата од ризик.

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

Ефективноста на заштитата од ризик задолжително се оценува/проверува во времето на изготвувањето на финансиските извештаи на банката (најмалку полугодишно). Притоа, се мери ефективноста на заштитата од ризик во изминатиот период и ефективноста на заштитата од ризик во иднина (како оценка дали е задоволен еден од условите за сметководство за заштита од ризик).

Сметководствени методи за евидентирање на заштитата од ризик

Согласно со МСС 39, методи за сметководство за заштита од ризик се:

- заштита од ризикот од објективната вредност;
- заштита од ризикот од паричните текови;
- заштита од ризикот од нето-вложување во странско работење.

Заштита од ризикот од објективната вредност

Заштита од ризикот од објективната вредност е заштита од ризикот од изложеноста на промените на објективната вредност на признаеното средство или обврска или од непризнаената цврста обврска којашто може да се припише на конкретен ризик и којашто може да има влијание врз билансот на успех.

МСС 39.89 Доколку заштитата од ризикот од објективната вредност ги задоволува условите за примена на сметководство за заштита од ризик, тогаш:

- инструментот за заштита од ризик се мери според објективната вредност и промените во неговата објективна вредност се признаваат во билансот на успех; и
- ставката за заштита од ризик исто така се мери според објективна вредност, дури и кога средството е класифицирано како средство кое се мери според набавната вредност или според амортизираната набавна вредност. Промените во објективната вредност на ставката за заштита од ризик се признаваат во билансот на успех.

Промените во објективната вредност на инструментот за заштита од ризик и на ставката за заштита од ризик ќе се пребијат помеѓу себе во билансот на успех и во услови на перфектна заштита од ризик (100% ефективност) ќе имаат нула ефект на билансот на успех. Во услови на неперфектна заштита од ризик, ефектот во билансот на успех на нето-основа го претставува неефективниот дел на заштитата од ризик.

Усогласувањето на сегашната сметководствена вредност на ставката за заштита од ризик, кај оние средства кои инаку се мерат по амортизирана набавна вредност, предизвикува промена на ефективната каматна стапка на

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

каматоносниот инструмент. Како резултат на ова, приходот или расходот од камата на ставката за заштита од ризик сега дополнително ќе ја вклучи и амортизацијата на усогласувањето на сегашната сметководствена вредност на ставката за заштита од ризик по објективна вредност.

Заштита од ризикот од паричните текови

Заштита од ризикот од паричните текови е заштита од ризикот од изложеноста на променливоста на паричните текови којашто може да се припише на конкретен ризик поврзан со признаено средство, обврска или за многу веројатна проектирана трансакција и којашто може да има влијание врз билансот на успех.

МСС 39.96 Заштитата од ризикот од паричните текови треба да се евидентира на следниот начин:

– како посебна компонента од капиталот се признава помалиот износ од:

а) кумулативните промени на објективната вредност на инструментот за заштита од ризик, од започнувањето со заштитата од ризик, и

б) сегашната (објективната) вредност на кумулативните промени на очекуваните идни парични текови на ставката за заштита од ризик од започнувањето со заштитата од ризик;

– преостанатата добивка или загуба од инструментот за заштита од ризик (ако има) се признава во билансот на успех.

МСС 39.97-100 Заради пребивање на приходите и расходите на инструментот за заштита од ризик и на ставката за заштита од ризик во билансот на успех, промените во објективната вредност на инструментот за заштита од ризик (признаени во капиталот на банката) треба да се отстранат од капиталот и да се признаат во билансот на успех во истиот момент кога и промените во паричните текови на ставката за заштита од ризик се признаваат во билансот на успех. Начинот на кој ова се прави зависи од видот на ставката за заштита од ризик. На пример:

– ако проектираната трансакција предизвика признавање на финансиско средство или обврска во билансот на состојба, тогаш акумулираната ревалоризациска резерва од заштитата од ризик ќе се отстрани од капиталот и ќе се признае во билансот на успех во моментот кога признаеното средство или обврска ќе имаат ефект врз билансот на успех (на пример во моментот на признавањето на приходи или расходи од камата);

– ако проектираната трансакција придонесе кон признавање на нефинансиско средство или обврска во билансот на состојба, тогаш

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

може да се примени еден од следните два начина:

- а) акумулираната ревалоризациска резерва за заштитата од ризик ќе се отстрани од капиталот и ќе се признае во билансот на успех во моментот кога признаеното нефинансиско средство или обврска ќе имаат ефект врз билансот на успех (на пример во моментот на признавањето на трошоци за амортизација или приходи од продажба); или
- б) акумулираната ревалоризациска резерва од заштитата од ризик ќе се отстрани од капиталот и ќе се признае во почетната набавна вредност на признаеното нефинансиско средство или обврска.

Заштита од ризикот од нето-вложување во странски работења

МСС 39.102 Заштитата од ризикот од нето-вложување во странски работења треба да биде евидентирана на ист начин како и заштитата од ризикот од паричните текови.

Сметководство за заштита од ризик од нето-вложување во странско работење може да биде применето само за изложеноста на странска валута (поточно за курсните разлики) којашто настанува помеѓу функционалната валута во работењето со странство (функционалната валута на странското работење) и функционалната валута на матичната банка.

Акумулираната ревалоризациска резерва од заштитата од ризикот од нето-вложување во странско работење ќе се отстрани од капиталот и ќе се признае во билансот на успех во моментот на отуѓување на странското работење.

Прекинување на сметководството за заштита од ризик

МСС 39.91,101 Банката треба да го прекине сметководството за заштита од ризик (перспективно), доколку:

- инструментот за заштита од ризик истекува или е продаден, прекинат или искористен;
- ставката за заштита од ризик е депризнаена;
- во случај на заштита од ризикот од паричните текови, проектираната трансакција повеќе не се очекува да се случи;
- условите за сметководство за заштита од ризик повеќе не се исполнуваат; или
- банката одлучува повеќе да не го користи дериватот како

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

инструмент за заштита од ризик.

Во случај на прекинување на сметководството *за заштита од ризикот од објективната вредност*, ставката за заштита од ризик од денот на прекинување на сметководството за заштита од ризик, продолжува да се мери во согласност со соодветната позиција од билансот на состојба на која првично ѝ припаѓа и нејзината сметководствена вредност повеќе не се усогласува за промените од ризикот од кој се врши заштитата. Ако ставката за заштита од ризик е каматоносен финансиски инструмент и е со одредена преостаната рочност, тогаш акумулираното усогласување на сметководствената вредност на ставката за заштита од ризик треба да се амортизира низ билансот на успех користејќи го методот на ефективна каматна стапка (која сега ќе ги вклучи дополнително и амортизацијата на усогласувањето на ставката за заштита од ризик по објективна вредност). Амортизацијата треба да почне не подоцна од моментот кога ставката за заштита од ризик ќе престане да се коригира за промените на нејзината објективна вредност, кои се припишуваат на ризикот од кој се врши заштитата. Корекцијата треба целосно да се амортизира до достасувањето на ставката за заштита од ризик.

Во случај на прекинување на сметководството *за заштита од ризикот на паричните текови*, кумулативната добивка или загуба на заштитата од ризик која првобитно била признаена директно во капиталот кога заштитата од ризик била ефективна треба да остане во капиталот се додека не се случи обврзаната или проектираната трансакција. Доколку таквата трансакција повеќе не се очекува да се случи, кумулативната добивка или загуба треба да биде прикажана во билансот на успех за периодот.

Во случај на прекинување на сметководството за заштита од ризик, инструментот за заштита од ризик продолжува да се мери според објективната вредност, а промените во објективната вредност се признаваат во билансот на успех.

Обелоденување

Види МСС 32, МСС 39 и МСФИ 7

Треба да се обелоденат:

- описот на секој вид заштита од ризик;
- описот на инструментите за заштита од ризик и нивните објективни вредности на датумот на финансиските извештаи;
- природата на ризиците од кои се врши заштитата.

Дополнително обелоденување за заштитата од ризикот од паричните

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

текови:

- за проектираните трансакции, периодите во кои се очекуваат да се случат и влијанието на билансот на успех;
- опис на сите проектирани трансакции за коишто претходно било користено сметководство за заштита од ризик, но за коишто повеќе не се очекува да се случат;
- износот признаен во капиталот;
- износот кој бил отстранет од капиталот и бил вклучен во билансот на успех;
- неефективноста за заштитата од ризикот од паричните текови;

Освен тоа, потребно е да се обелодени неефективноста од заштитата од ризикот од нето-вложувањата во странски работења.

За заштитата од ризикот од објективната вредност банката треба ги обелодени добивките и загубите на инструментот за заштита од ризик и ставката за заштита од ризик.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 21 - Дериватни средства и обврски чувани за управување со ризик.

3.3.3.2. Вградени деривати

Вградените деривати се составен дел на финансиски инструмент кој вклучува и дериватен и главен договор. Финансискиот инструмент кој вклучува и дериватен и главен договор, во договорни рамки, претставува единствен производ кој може да биде поделен во една или повеќе компоненти. Вградениот дериват предизвикува некои или сите парични текови коишто се регулирани со договорот да се менуваат/варираат во согласност со промените на определена каматна стапка, цена на хартија од вредност, цена на стока, валутен курс, индекс на цени или стапки или други променливи коишто не се специфични за странка во договорот.

Примери за финансиски инструменти кои вклучуваат и дериватен и главен договор се следните:

- различни видови на клаузули за странска валута во договорите за кредити или депозити;
- конвертибилни обврзници (со можност да се претворат во сопственички инструменти);

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

- должнички инструменти со „call“ или „put“ опција или со можност за предвремена отплата;
- должнички инструменти со можности/опции за каматни стапки (најниски или највисоки итн.);
- финансиски инструменти со опции за конверзија на валутата (на пример депозити со валутна опција);
- договори за купување или продавање, деноминирани во странска валута (на пример договори за лизинг во странска валута, договори за изнајмување итн.).

МСС 39.11 Вградениот дериват **треба да се оддели** од главниот договор и да се евидентира како одделен дериват единствено ако:

- економските карактеристики и ризиците на вградениот дериват не се тесно поврзани со економските карактеристики и со ризиците на главниот договор;
- одделен инструмент со истите услови како и вградениот дериват би ја исполнил дефиницијата за дериват; и
- финансискиот инструмент кој вклучува и дериватен и главен договор не се мери по објективна вредност со признавање на промените во објективната вредност преку билансот на успех.

Дериватите вградени во финансиските инструменти класифицирани како финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, не треба да бидат одделени поради мерењето на целиот договор по објективна вредност преку билансот на успех.

МСС 39.АГ.30 За економските карактеристики и ризици на вградениот дериват **не се смета дека се тесно поврзани** со главниот договор (и следствено **треба да се одделат**) во следните примери:

- „Put“ опција, вградена во инструмент, која му дава право на сопственикот да бара од издавачот на опцијата повторно да го откупи инструментот за определен паричен износ или за други средства, којшто се менува врз основа на промените во цените на капиталот или на некоја стока или индекс - не е тесно поврзана со главниот должнички инструмент.
- „Call“ опција, вградена во сопственички инструмент, која му овозможува на издавачот повторно да го откупи сопственичкиот инструмент по одредена цена - не е тесно поврзана со главниот сопственички инструмент од перспектива на сопственикот/имателот на инструментот.

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

- Опција или автоматски вградена можност за продолжување на преостанатиот рок до достасаност на должнички инструмент - не е тесно поврзана со главниот должнички инструмент, освен доколку во моментот на продолжувањето на рокот се врши и промена на каматната стапка приближна до тековната пазарна каматна стапка. Доколку банката издава должнички инструмент и имателот на тој должнички инструмент запише „call“ опција и притоа може да побара од банката да учествува или да го олесни повторното тргување на тој должнички инструмент како резултат на извршувањето на „call“ опцијата, тогаш банката ја смета „call“ опцијата како продолжување на рокот до достасувањето на тој должнички инструмент.
- Плаќањата на камата или главница по главниот должнички инструмент или договор за осигурување се поврзани за вредноста на сопственички инструменти - не се тесно поврзани со главниот инструмент бидејќи ризикот што е вграден во главниот инструмент и во вградениот дериват е различен.
- Опција за отплата на должнички инструмент во фиксен/определен износ на една или на друга странска валута.

Од друга страна, за економските карактеристики и ризици на вградениот дериват **се смета дека се тесно поврзани** со економските карактеристики и ризици на главниот договор (и следствено **не треба да се одделат**) во следните примери:

- Финансиски инструмент деноминиран во странска валута (приливите на главница или камата се деноминирани во иста или во различни странски валути) - е тесно поврзан со главниот должнички инструмент. Ваков дериватив не се двои од главниот должнички инструмент поради барањето на МСС 21 позитивните и негативните курсни разлики кои произлегуваат од монетарни средства да се признаваат во билансот на успех.
- Договор за нефинансиски инструмент деноминиран во странска валута (на пример, договор за купување или продажба на некое нефинансиско средство каде што цената е деноминирана во странска валута) - е тесно поврзан со главниот договор, под услов плаќањата по договорот да се во:

- а) функционалната валута на која било страна од договорот;
- б) валутата во која цената на предметот на договорот е рутински деноминирана во комерцијалните трансакции ширум светот (како што се американските долари за трансакции со сурова нафта); или

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

- в) валутата која вообичаено се користи во договорите за купување или продавање на нефинансиски средства во економската средина во која трансакцијата настанала (на пример релативно стабилна и ликвидна валута која е вообичаено користена во локални деловни трансакции или тргување со странство).

Мерење

Дериватите што се вградени во финансиски инструменти кои не се мерат по објективна вредност преку билансот на успех треба да бидат одделени. Главниот договор, којшто останува по одделувањето, треба да биде мерен и признаен во согласност со барањата за категоријата во која инструментот е класифициран, ако тој е финансиски инструмент. Ако главниот договор е нефинансиски инструмент, треба да се применат барањата за соодветната позиција.

Вградениот дериват без опција (како што се вградените термински договори или свопови) се одделува од главниот договор врз основа на договорените суштински услови или суштинските услови што се подразбираат, и има објективна вредност еднаква на нула при почетното признавање.

Вградениот дериват заснован врз опција (како што се „an embedded put“, „call“, „cap“, „floor or swaption“) се одделува од главниот договор врз основа на дадените услови за опцијата.

Почетната сметководствена вредност на главниот инструмент е преостанатиот износ по одделувањето на вградениот дериват.

Вградените деривати се мерат по објективната вредност. Промените во објективната вредност се признаваат во билансот на успех во позиција „Нето-приходи од останати финансиски инструменти евидентирани по објективната вредност“.

3.3.3.3. Други деривати кои се чуваат за управување со ризик

Кога банката стекнува/користи деривати за управување со својата изложеност на ризик (валутен, каматен итн.), но критериумите за исполнување на сметководството за заштита од ризик не се исполнети, банката треба да ги класифицира таквите деривати како деривати кои се чуваат за управување со ризик.

Дериватите кои се чуваат за управување со ризик се мерат по објективната вредност. Промените во објективната вредност се признаваат во билансот на успех во позицијата „Нето-приходи од останати финансиски инструменти евидентирани по објективната вредност“.

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

3.3.3.4. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
351	ВГРАДЕНИ ДЕРИВАТИ ВО СТРАНСКА ВАЛУТА
352	ДЕРИВАТИ ВО СТРАНСКА ВАЛУТА ЧУВАНИ ЗА УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИК
451	ВГРАДЕНИ ДЕРИВАТИ ВО ДЕНАРИ
452	ДЕРИВАТИ ВО ДЕНАРИ ЧУВАНИ ЗА УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИК
751	ВГРАДЕНИ ДЕРИВАТИ ВО СТРАНСКА ВАЛУТА
752	ДЕРИВАТИ ВО СТРАНСКА ВАЛУТА ЧУВАНИ ЗА УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИК
851	ВГРАДЕНИ ДЕРИВАТИ ВО ДЕНАРИ
852	ДЕРИВАТИ ВО ДЕНАРИ ЧУВАНИ ЗА УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИК

3.4. Финансиски средства кои се чуваат до достасување

3.4.1. Класификација

Види МСС 39

Финансиски средства кои се чуваат до достасување се финансиски средства со фиксни или определиви плаќања и со фиксно достасување, за кои банката има намера и можност да ги чува до достасаност, освен:

- оние кои банката при почетното признавање ги определила по објективната вредност преку билансот на успех;
- оние кои банката ги класифицира како расположливи за продажба; и
- оние кои ја исполнуваат дефиницијата за кредити и побарувања.

Сопственичките инструменти (т.е. инструментите без фиксно достасување) не можат никогаш да бидат класифицирани како финансиски средства кои се чуваат до достасување.

МСС 39.9

Банката не смее да класифицира ниту едно финансиско средство како чувано до достасување (не смее да ја користи оваа категорија) ако во текот на финансиската година, или во претходните две финансиски години, продала или прекласифицирала повеќе од незначителен износ од вложувањата чувани до достасување, пред периодот на нивното достасување. Постојат некои исклучоци од ова правило, и тоа:

- предвреме продадените или прекласифицирани средства се блиску до крајниот период на достасување, така што промените во пазарните каматни стапки имаат незначителен ефект на објективната

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

вредност на финансиските средства;

– банката ја наплатила скоро целата оригинална главница на финансиското средство преку отплатите, согласно со амортизацискиот план, или претплатите; или

– се однесуваат на изолиран настан кој не се повторува и кој е надвор од контролата на банката.

Доколку банката продаде или прекласифицира повеќе од незначителен износ од вложувањата чувани до достасување (10% од вкупните вложувања чувани до достасување, пред продажбата или прекласификацијата) пред периодот на нивното достасување (не се исполнети исклучоците погоре), банката ќе ги прекласифицира сите останати вложувања коишто се чуваат до достасување во категоријата на финансиски средства расположливи за продажба. Притоа, банката ќе ја евидентира разликата помеѓу сегашната сметководствена вредност на прекласифицираните средства и нивната објективна вредност на датумот на прекласификација во капиталот и резервите во позицијата „Ревалоризациски резерви/Разлики од вреднување на средствата расположливи за продажба“.

3.4.2. Мерење

Вложувањата кои се чуваат до достасување се мерат по амортизираната набавна вредност, со употреба на метод на ефективна каматна стапка (види поглавје 3.1.3).

МСС 39.56 Добивките и загубите се признаваат во билансот на успех кога средството е депризнаено или оштетено и преку процесот на амортизација.

Доколку банката купи должнички хартии од вредност, коишто ги класифицира како чувани до достасување, со дисконт или пак со премија, износот на добиениот дисконт или премија ќе го евидентира на сметките за дисконт, односно премија во рамки на соодветната група на сметки за вложување во должнички хартии од вредност коишто се чуваат до достасување. Останатите провизии и надомести коишто се составен дел од ефективната камата (ако има), како и трансакциските трошоци што се директно поврзани со трансакцијата, односно директно зависните трошоци (ако има), се евидентираат на сметките за акумулирана амортизација во рамки на соодветната група сметки за вложување во должнички хартии од вредност коишто се чуваат до достасување.

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

3.4.3. Обелоденување

Види МСФИ 7

Треба да се обелоденат:

- структурата на финансиските средства кои се чуваат до достасување, според видот на вложувањето и според видот на издавачот;
- објективната вредност на финансиските средства кои се чуваат до достасување.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 23.2 - Вложувања во финансиски средства кои се чуваат до достасување.

3.4.4. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
38	ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ И ДРУГИ ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ ВО СТРАНСКА ВАЛУТА КОИ СЕ ЧУВААТ ДО ДОСТАСУВАЊЕ
42	ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ И ДРУГИ ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ ВО ДЕНАРИ КОИ СЕ ЧУВААТ ДО ДОСТАСУВАЊЕ
48	ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ И ДРУГИ ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ ВО ДЕНАРИ СО ВАЛУТНА КЛАУЗУЛА КОИ СЕ ЧУВААТ ДО ДОСТАСУВАЊЕ

3.5. Финансиски средства расположливи за продажба

3.5.1. Класификација

Финансиски средства расположливи за продажба се оние средства кои се определени како расположливи за продажба и не се класифицирани како:

- кредити и побарувања;
- финансиски средства кои се чуваат до достасување; или
- финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех.

3.5.2. Мерење

По почетното признавање, банката ги мери финансиските средства по

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

нивната објективна вредност (за определување на објективната вредност види поглавје 3.1.3), без намалување за трансакциските трошоци кои можат да настанат при продажба или отуѓување.

MCC 39.55(6) Добивките или загубите од последователното мерење по објективната вредност на финансиско средство што е расположливо за продажба се еднакви на разликата помеѓу амортизираната набавна вредност и тековната објективна вредност на средството и треба да се вклучат директно во капиталот и резервите, во позицијата „Ревалоризациски резерви/Разлики од вреднување на средствата расположливи за продажба“. Значи, за должничките хартии од вредност класифицирани како расположливи за продажба банката треба да има евиденција и на амортизираната набавна вредност (врз основа на која, во одделни пресметковни периоди, ќе го разграничува и ќе го евидентира приходот врз основа на камата (еднаков на збирот од номиналната/договорната камата и разграничувањето на премијата, дисконтот и акумулираната амортизација)) и на објективната вредност. Промените во објективната вредност (утврдени како разлика помеѓу амортизираната набавна вредност и тековната објективна вредност) се евидентираат на сметката 9051 - „Ревалоризациски резерви и останати разлики од вреднување/Разлики од вреднувањето на средствата расположливи за продажба“ и на сметките за промени во објективната вредност во рамки на сметките за евидентирање на вложувањата во хартии од вредност и други финансиски инструменти расположливи за продажба (41xxx5, 47xxx5 или 37xxx5). При продажбата на овие средства треба соодветно да се раскнижи и акумулираната амортизација којашто се однесува на средството.

Загубите поради оштетување/исправката на вредноста (види поглавје 3.1.4) и позитивните/негативните курсни разлики на финансиските инструменти што се расположливи за продажба се признаваат во билансот на успех за тековниот период. Во моментот на депризнавање на средството расположливо за продажба (средството е продадено или достасано), кумулативните добивки/загуби што се претходно признаени во ревалоризациските резерви се депризнаваат од капиталот и нето-добивките или загубите се признаваат во билансот на успех во позицијата „Останати приходи од дејноста/Останати расходи од дејноста“.

Прекласификација на финансиските средства што се расположливи за продажба во портфолиото на финансиските средства кои се чуваат до достасување е дозволена ако дојде до промена во намерата на банката. Прекласификацијата се прави по објективната вредност на овие средства на денот на трансферот (објективната вредност ја претставува почетната сметководствена вредност во портфолиото на финансиските средства кои се чуваат до достасување).

MCC 39.50 Банката може да прекласифицира финансиски средства расположливи за продажба во категоријата на кредити и побарувања само доколку

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

финансиското средство ги исполнува критериумите на кредити и побарувања и доколку банката има намера и можност да ги чува овие средства подолг период или до нивното достасување. Прекласификацијата се прави по објективната вредност на средството на датумот на прекласификацијата, којашто станува негова амортизирана набавна вредност.

МСС 39.54 И во двата случаи на прекласификација (во категоријата на финансиски средства коишто се чуваат до достасување или во категоријата на кредити и побарувања), банката треба состојбата на добивките или загубите од промените во објективната вредност на датумот на прекласификација последователно да ја амортизира/признава/разграничува низ Билансот на успех во текот на преостанатиот животен век на средството (до достасување) со примена на методот на ефективна камата. На овој начин треба последователно да се признаваат во Билансот на успех и состојбите на премиите и дисконтите на датумот на прекласификација, како и разликата помеѓу новата амортизирана набавна вредност (објективната вредност на средството на датумот на прекласификација) и недостасаниот договорен износ на средството (кредитот). Сите овие состојби на датумот на прекласификација, банката треба да ги прекнижи од соодветните сметки во рамки на сметките за финансиски средства расположливи за продажба на соодветната сметка за акумулирана амортизација во рамки на сметките за кредити и побарувања. Понатаму, при последователното признавање на приходот од камата од овие средства, ќе се раскнижува и соодветен дел од состојбата на сметката за „Ревалоризациски резерви/Разлики од вреднување на средствата расположливи за продажба“. Доколку во последователните периоди средството се оштети, банката ќе ги примени одредбите од поглавје 3.1.4 за оштетување/исправка на вредноста на финансиски средства расположливи за продажба (односно ќе ја отстрани состојбата од „Ревалоризациски резерви/Разлики од вреднување на средствата расположливи за продажба“ и ќе ја признае во Билансот на успех).

3.5.3. Обелоденување

Види МСФИ 7

Треба да се обелоденат:

- структурата на финансиските средства расположливи за продажба, според видот на вложувањето и според видот на издавачот;
- методите и, кога се употребени техники за вреднување, претпоставките применети при определувањето на објективната вредност;
- дали објективните вредности се одредени директно, во целост или делумно, според објавените цени на активен пазар, или се проценети

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

со употреба на техники за вреднување;

- дали објективните вредности се одредени целосно или делумно со употреба на техники за вреднување врз основа на претпоставки кои не се поткрепени со достапни пазарни цени или стапки;
- доколку промената на една или повеќе претпоставки значително ја промени објективната вредност, банката треба го обелодени тој факт, како и ефектите од тие промени.

Кога објективната вредност не може веродостојно да се одреди, треба да се обелоденат информации кои ќе им помогнат на корисниците на финансиските извештаи при нивната проценка за нивото на можни разлики помеѓу сметководствената вредност на тие финансиски средства и нивната објективна вредност, вклучувајќи ги:

- фактот дека информација за објективната вредност не е обелоденета за овие инструменти, бидејќи нивната објективна вредност не може веродостојно да се измери;
- описот на финансиските инструменти, нивната сметководствена вредност и објаснувањето зошто објективната вредност не може веродостојно да се измери;
- информацијата за општите карактеристики за пазарот на тие инструменти;
- информацијата дали и како банката планира да ги отуѓи финансиските инструменти; и
- фактот дека постои можност финансиските инструменти, чијашто објективна вредност претходно не можела веродостојно да се измери, да бидат депризнаени, како и нивната сметководствена вредност во моментот на депризнавање и износот на реализирани добивки или загуби.

МСФИ 7.12, 12А Доколку банката прекласифицирала средства од оваа категорија во категоријата на кредити и побарувања, банката треба да ги обелодени следниве податоци:

- прекласифицираниот износ на финансиски средства од оваа категорија во кредити и побарувања;
- причините поради коишто е направена прекласификација на финансиски средства во тековниот и претходниот период;
- сметководствената и објективната вредност на финансиските средства коишто биле прекласифицирани во тековната или во

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

претходната година, сè до депризнавање на прекласифицираните финансиски средства;

– добивките или загубите од промената во објективната вредност на прекласифицираното финансиско средство признаени во „Останати добивки и загуби во периодот кои не се прикажуваат во Билансот на успех“ во текот на годината кога е направена прекласификацијата и во претходната година;

– за годината во којашто е направена прекласификацијата и во сите идни периоди сè до депризнавање на прекласифицираните финансиски средства банката треба да ги прикаже сите добивки, загуби, приходи и расходи признаени во Билансот на успех;

– за годината во којашто е направена прекласификацијата и во сите идни периоди сè до депризнавање на прекласифицираните финансиски средства банката треба да ги прикаже сите добивки или загуби од промените во објективната вредност коишто би биле признаени во „Останати добивки и загуби во периодот кои не се прикажуваат во Билансот на успех“ (во рамки на ревалоризациските резерви) доколу средството не било прекласифицирано.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 23.1 - Вложувања во финансиските средства расположливи за продажба.

3.5.4. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
37	ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ И ДРУГИ ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ ВО СТРАНСКА ВАЛУТА РАСПОЛОЖЛИВИ ЗА ПРОДАЖБА
41	ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ И ДРУГИ ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ ВО ДЕНАРИ РАСПОЛОЖЛИВИ ЗА ПРОДАЖБА
47	ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ И ДРУГИ ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ ВО ДЕНАРИ СО ВАЛУТНА КЛАУЗУЛА РАСПОЛОЖЛИВИ ЗА ПРОДАЖБА

3.6. Кредити и побарувања**3.6.1. Класификација**

Види МСС 39

Кредитите и побарувањата ги вклучуваат сите побарувања кои произлегуваат од трансакциите со клиенти и банки, како оние кои

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

потекнуваат од банката, така и оние кои се купени на секундарен пазар.

МСС 39.9 Кредити и побарувања се недериватни финансиски средства со фиксни или определиви плаќања.

Кредитите и побарувањата не ги вклучуваат средствата:

- коишто банката има намера да ги продаде веднаш или во блиска иднина, коишто треба да се класифицираат како средства за тргување;
- коишто банката при почетното признавање ги класифицирала како средства по објективната вредност преку билансот на успех;
- коишто банката при почетното признавање ги определила како расположливи за продажба;
- за кои банката може да не го надомести последователно целото свое почетно вложување, од причини што се различни од кредитно вложување, коишто треба да се класифицираат како расположливи за продажба;
- должничките инструменти кои се тргуваат на активен пазар.

Кредитите на финансиски друштва дадени по договор за повторно купување/договор за реоткуп („обратно репо“), треба да се прикажуваат одделно. Согласно со принципот „суштината над формата“, договорите за реоткуп треба да се признаат како одобрени кредити за кои, како обезбедување, се заложени хартии од вредност. Заложените хартиите од вредност може да се евидентираат на вонбилансните сметки.

Кредитите на и побарувањата од други клиенти вклучуваат:

- кредити на и побарувања од различни клиенти;
- нето-вложувања во финансиски лизинг;
- вложувања во обврзници и хартии од вредност со фиксен приход (издадени од небанкарски институции), нетрговани на активен пазар, кои при почетното признавање не се определени како средства по објективната вредност преку билансот на успех, ниту како расположливи за продажба.

Кредитите на и побарувањата од банки вклучуваат:

- трансакции на пазар на пари;
- орочени депозити во банки, со оригинален рок на достасување

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

подолг од 3 месеци;

– купени обврзници и хартии од вредност со фиксен приход (издадени од банкарски институции), нетрговани на активен пазар, кои при почетното признавање не се определени како средства по објективната вредност преку билансот на успех, ниту како расположливи за продажба.

Кредитите на банки се дефинирани како трансакции за кои важи склучениот договор за кредит.

3.6.2. Признавање

Види МСС 39

Банката треба да ги признае кредитите и побарувањата во нејзиниот биланс на состојба единствено кога станува странка на договорните одредби на инструментот.

3.6.3. Мерење

Види МСС 39

Почетно мерење

Кредитите и побарувањата почетно се мерат по нивната објективна вредност, зголемена за трансакциските трошоци коишто се директно поврзани со стекнувањето или издавањето на финансиското средство.

Последователно мерење

МСС 39.56 Кредитите и побарувањата треба да се мерат по амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна каматна стапка (види поглавје 3.1.3).

Исправка на вредноста/оштетување

Исправката на вредноста/оштетувањето на кредитите и побарувањата ги следи општите барања за оштетување на финансиските средства (види поглавје 3.1.4). Исправката на вредноста (оштетувањето) на активните билансни позиции на банката е подетално регулирана во Одлуката за управување со кредитниот ризик, пропишана од НБРМ.

Сите кредити и побарувања мора да се оценуваат за оштетување најмалку на квартална основа. Кредитите и побарувањата кои се поединечно значајни (дефиницијата за поединечно значајни изложености е дадена во

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

Одлуката за управување со кредитниот ризик) треба да се оценуваат поединечно. Кога кредитите и побарувањата не се оценети како оштетени на поединечна основа, или доколку се поединечно нематеријални (портфолио на мали кредити), се групираат во хомогени портфолија и се оценуваат за оштетување на групна основа.

Мерење на оштетувањето

За мерење на оштетувањето на кредитите и побарувањата, како дисконтна стапка се употребува првобитната ефективна каматна стапка утврдена согласно со договорот, бидејќи дисконтирањето со тековна пазарна каматна стапка би наметнало последователно мерење на кредитите според објективната вредност. Целта на ова барање е да се признаат загуби како резултат на намалување на очекуваните идни парични текови кои произлегуваат од настан што се случил по почетното признавање, а не да се признаат промени во вредноста на средството поради промени на пазарните каматни стапки.

За кредитите или побарувањата со променлива каматна стапка, дисконтната стапка за мерење на загуба поради оштетување/исправка на вредноста, е ефективната каматна стапка, одредена согласно со договорот.

Доколку банката има обезбедување за кредитите и за побарувањата, сегашната вредност на проценетите идни парични текови ги вклучува паричните текови кои можат да произлезат од преземањето на обезбедувањето, намалени за трошоците за преземање и продажба на обезбедувањето, само доколку се исполнети одредбите од Одлуката за управување со кредитниот ризик, пропишана од Народната банка. Обезбедувањето не се признава како одделено средство (пред преземањето на обезбедувањето) бидејќи ова би довело до двојно евидентирање.

3.6.4. Обелоденување

Види МСФИ 7

Треба да се обелодени сметководствената вредност на кредитите и побарувањата, во основната структура на билансот на состојба или во белешките.

Треба да се обелоденат:

- сметководствената политика за кредитите и побарувањата;
- структурата на кредитите и побарувањата според видот на должникот, преостанатата рочност и применото обезбедување;
- износот на кредитите и побарувањата кои се оценуваат за оштетување на поединечна и на групна основа;

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

- концентрацијата на кредитите и побарувањата според географската положба на должниците и според дејноста на должниците;
- објективните вредности на кредитите и побарувањата;
- структурата на кредитите и побарувањата според видот на обезбедувањето;
- износот на достасаните кредити и побарувања за кои нема издвоено исправка на вредноста;
- износот на недостасаните кредити и побарувања за кои нема издвоено исправка на вредноста.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополнат белешката 22 - Кредити и побарувања и белешката 2.1 - Кредитен ризик.

3.6.5. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
12	ПОБАРУВАЊА ОД КУПУВАЧИ И ДРУГИ ПОБАРУВАЊА
13	МЕЃУБАНКАРСКИ ТРАНСАКЦИИ ВО ДЕНАРИ
15	ПОБАРУВАЊА ВРЗ ОСНОВА НА КАМАТИ
33	МЕЃУБАНКАРСКИ ТРАНСАКЦИИ ВО СТРАНСКА ВАЛУТА
50	КРЕДИТИ ВО ДЕНАРИ
51	КРЕДИТИ ВО СТРАНСКА ВАЛУТА
52	КРЕДИТИ ВО ДЕНАРИ СО ВАЛУТНА КЛАУЗУЛА
53	ДЕПОЗИТИ ВО ДЕНАРИ
54	ДЕПОЗИТИ ВО СТРАНСКА ВАЛУТА
55	ДЕПОЗИТИ ВО ДЕНАРИ СО ВАЛУТНА КЛАУЗУЛА
56	ПОБАРУВАЊА ЗА ПЛАЌАЊА ИЗВРШЕНИ ПО ДАДЕНИ АВАЛИ НА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ И ГАРАНЦИИ
57	ПОБАРУВАЊА ПО ОТКУПЕНИ ПОБАРУВАЊА (ФАКТОРИНГ И ФОРФЕТИРАЊЕ)
58	ФИНАНСИСКИ ЛИЗИНГ ВО ДЕНАРИ
59	ФИНАНСИСКИ ЛИЗИНГ ВО СТРАНСКА ВАЛУТА

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

3.7. Вложувања во подружници и во придружени друштва

Види МСС 27 и 28

3.7.1. Класификација

Подружница е правно лице, контролирано од друго правно лице - банка, а за потребите на оваа Методологија познато како матично претпријатие-матична банка.

Контрола постои кога матичната банка поседува, директно или индиректно, повеќе од половина од гласачката моќ на правното лице, освен ако се покаже дека таквата сопственост не претставува контрола.

Контрола исто така постои и кога матичната банка поседува помалку од половина гласачка моќ доколку постои:

- право на повеќе од половина од гласачките права (според договор);
- право да се управува со финансиските и деловните политики и одлуки;
- право да се назначи и отстрани мнозинството од членовите на органите на управување на другото правно лице;
- право да се гласа мнозински на состанокот на органите на управување на другото право лице (на пример Надзорен одбор).

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

Придружено друштво е правно лице во кое банката остварува учество во донесувањето на и управувањето со финансиските и деловни политики и одлуки на другото правно лице, меѓутоа не го контролира тоа правно лице.

Учеството претставува директно или индиректно поседување на најмалку 20% од вкупниот број на акции или удели или правата на глас на други правни лица, освен ако се покаже дека таквата сопственост не претставува значително влијание.

Значително влијание, исто така, постои кога банката поседува помалку од 20% од вкупниот број на акции или удели или правата на глас на други правни лица, доколку:

- банката има свои претставници во органите на управување на другото правно лице;
- банката учествува во носењето на финансиски и деловни одлуки на другото правно лице, како и на одлуките за распределба на финансискиот резултат и за исплата на дивиденда;
- банката и другото правно лице остваруваат значителен материјален интерес во меѓусебните деловни односи; или
- банката и другото правно лице имаат едно исто лице како член на органите на управување.

Матичната банка треба да изготвува консолидирани финансиски извештаи во кои ќе ги вклучи сите свои подружници. Консолидираните финансиски извештаи претставуваат финансиски извештаи на матичната банка и сите нејзини подружници, претставени како финансиски извештаи на едно правно лице.

Поединечни (неконсолидирани) финансиски извештаи се оние на матичната банка и/или на банката која има вложувања во придружени друштва, во кои вложувањата на банката во подружници и во придружени друштва се прикажани врз основа на директното учество на банката, не вклучувајќи го и учеството на банката во финансискиот резултат и нето-средствата на другото правно лице. Поединечните финансиски извештаи се дополнителни, одделни извештаи од консолидираните финансиски извештаи и од финансиските извештаи во кои вложувањата во придружени друштва се прикажани по „методот на главнина“. Оние банки кои ги исполнуваат условите да не изготвуваат консолидирани финансиски извештаи (види поглавје 6.8 од оваа Методологија) и оние кои ги исполнуваат условите да не го применуваат „методот на главнина“ (види подолу, во поглавје 3.7.2), изготвуваат само поединечни финансиски извештаи.

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

Ова поглавје го обработува сметководствениот третман на вложувањата на банките во подружници и во придружени друштва и нивното прикажување во поединечните (неконсолидираните) финансиски извештаи, како и сметководствениот третман на вложувањата на банката во придружените друштва. Сметководствениот третман на вложувањата на банките во подружниците и во придружените друштва во консолидираните финансиски извештаи се дадени во поглавје 6.8 од оваа Методологија.

3.7.2. Признавање и мерење

Банките сметководствено ги евидентираат вложувањата во придружените друштва со примена на „методот на главнина“.

Согласно со „методот на главнина“, вложувањето во придруженото друштво почетно се евидентира во билансот на состојба по набавна вредност, коригирана за разликата помеѓу набавната вредност на вложувањето и учеството на банката во објективната вредност на нето-средствата на придруженото друштво (гудвил од вложувањето во придруженото друштво). Доколку набавната вредност на вложувањето е помала од учеството на банката во објективната вредност на нето-средствата на придруженото друштво, оваа разлика не ја коригира почетната вредност на вложувањето, туку веднаш се признава во билансот на успех.

При последователното мерење, вложувањето на банката во придруженото друштво се намалува или зголемува за учеството на банката во нераспределната добивка или загуба на придруженото друштво, реализирана по датумот на купување/вложување. Распределбата на добивката на придруженото друштво, реализирана по датумот на купување/вложување (распределба на дивиденда) ја коригира сметководствената вредност на вложувањето во придруженото друштво во билансот на состојба на банката. Притоа, добивките и загубите кои произлегуваат од трансакциите помеѓу банката и придруженото друштво се отстрануваат до износот на учеството на банката во придруженото друштво. Вложувањата во придружените друштва се тестираат за оштетување, согласно со поглавје 2.7 од оваа Методологија.

По исклучок, „методот на главнина“ не треба да се применува за сметководствено евидентирање на вложувањата во придружени друштва кога:

- банката го класифицира вложувањето во придруженото друштво како средство кое се чува за продажба и го евидентира вложувањето согласно со одредбите во поглавје 3.14 од оваа Методологија;
- банката ги исполнува условите да не изготвува консолидирани финансиски извештаи, согласно со поглавје 6.8 од оваа Методологија; или

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

– банката ги исполнува следните услови:

- а) банката е целосно поседувана подружница, или е делумно поседувана подружница и нејзините останати сопственици се информирани и не се противат на неевидентирањето на вложувањата во придружените друштва по „методот на главнина“;
- б) должничките или сопственичките инструменти на банката не се тргувани на јавен пазар;
- в) банката не ги поднела, ниту е во процес на поднесување на своите финансиски извештаи до комисијата за хартии од вредност (или друга регулаторна организација); и
- г) крајната матична банка или друга посредничка матична банка на банката изготвува консолидирани финансиски извештаи, во согласност со МСФИ, достапни на јавен увид.

Доколку условите за неприменување на „методот на главнина“ се исполнети, банката изготвува поединечни финансиски извештаи.

МСС 27.37 Вложувањата во подружници и придружени друштва во поединечните (неконсолидираните) финансиски извештаи се евидентираат според набавната вредност, освен оние за кои објективната вредност може да биде веродостојно измерена и кои се евидентираат според нивната објективна вредност (согласно со МСС 39). Во овој случај, вложувањата во подружниците и во придружените друштва се прикажуваат како вложувања во хартии од вредност, расположливи за продажба.

3.7.3. Обелоденување

МСС 27.42 Треба да се обелоденат:

- листата на вложувањата во подружници и во придружени друштва, што ќе вклучува: име, земја, процент на сопственост и процент на право на глас;
- објективната вредност на придружените друштва, кога објективната вредност може веродостојно да се измери;
- природата на односите помеѓу матичната банка и подружницата кога матичната банка не поседува, директно или индиректно преку подружници, повеќе од половина од гласачкото право;
- природата на односите помеѓу банката и придруженото друштво кога банката не поседува, директно или индиректно, повеќе од 20% од гласачкото право;

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

- описот на методот што се користи за пресметување на вредноста на вложувањата во подружници и во придружени друштва.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 24 - Вложувања во подружници и во придружени друштва.

3.7.4. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
07	ВЛОЖУВАЊА ВО ПРИДРУЖЕНИ ДРУШТВА
08	ВЛОЖУВАЊА ВО ПОДРУЖНИЦИ

3.8. Заложени средства

Види МСС 39

Позицијата „Заложени средства“ може да се состои од сите видови на непарични финансиски средства, класифицирани како:

- финансиски средства според објективната вредност преку билансот на успех;
- финансиски средства кои се чуваат до достасување;
- финансиски средства расположливи за продажба;
- кредити и побарувања.

МСФИ 7.14 Заложените средства се претставени преку финансиските средства прекласифицирани од други позиции на билансот на состојба, кога е задоволен условот заложниот доверител (примателот на заложеното средство) да има право да го продаде или повторно да го заложува обезбедувањето, без разлика дали заложниот должник (давател на средство како обезбедување) не ги исполнил своите обврски. Сметководствената вредност на заложените средства, на датумот на известување, е еднаква на онаа која средствата ја имаат според нивната оригинална класификација.

МСС 39.37(а) Заложниот доверител и заложниот должник треба да го евидентираат обезбедувањето како што следи:

- заложниот должник треба да ги прекласифицира заложените средства во билансот на состојба (на пример заложените сопственички инструменти или откупените побарувања) одделно од другите средства, во позицијата „Заложени средства“, ако заложниот доверител има право, според договорот, или вообичаено да го

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

продаде или повторно да го заложува обезбедувањето.

- добиеното обезбедување (финансиски или нефинансиски средства), кое банката може да го продаде или повторно да го заложува, без разлика дали обврските од страна на заложниот должник се исполнети или не, банката ќе го евидентира во вонбилансната евиденција.

Банката треба да ги обелодени следните информации за добиеното обезбедување:

- објективната вредност на обезбедувањето;
- објективната вредност на секое обезбедување кое е продадено или повторно заложено од страна на банката и дали банката има обврска да го врати обезбедувањето;
- начинот и условите поврзани со користењето на обезбедувањето.

Доколку банката има заложено финансиски средства како обезбедување за нејзините обврски и ако се исполнети условите од ова поглавје, во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 26 - Заложени средства.

3.9.Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања

3.9.1. Класификација

Оваа категорија може да се употребува само за земјиште, згради (или дел од згради), опрема и други вредности добиени во замена за сомнителни и спорни побарувања (во понатамошниот текст „преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања“). Одредено средство се смета за преземено во моментот на стекнување правна основа за запишување на сопственоста. Подетални насоки за начинот на евидентирање и вреднување на овие средства се пропишани во Одлуката за сметководствениот и регулаторниот третман на преземените средства врз основа на ненаплатени побарувања, пропишана од страна на НБРМ.

3.9.2. Признавање

Преземените средства врз основа на ненаплатени побарувања се признаваат само во случај кога постапките за преземање се законски извршени (стекната е правна основа за запишување на сопственоста). Следните критериуми мораат да бидат исполнети:

- кредитот, или друго побарување, законски да се смета за

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

подмирен во моментот на преземање на средствата ставени како обезбедување за тој кредит, или за друго побарување, со што критериумите за депризнавање на кредитот/побарувањето се исполнети (види поглавје 3.6.);

– сите права и ризици кои произлегуваат од преземеното средство врз основа на ненаплатени побарувања да бидат пренесени на банката;

– да биде веројатно дека преземеното средство врз основа на ненаплатени побарувања ќе создаде идни економски користи кои ќе претставуваат прилив за банката;

– да може веродостојно да се измери набавната вредност на преземеното средство врз основа на ненаплатени побарувања.

3.9.3. Мерење***Почетно мерење***

Преземените средства врз основа на ненаплатени побарувања првично се признаваат по пониската од:

- набавната вредност, која е сметководствената вредност на кредитот или побарувањето (пред исправката на вредноста) на денот на преземањето на средството, односно вредноста наведена во актот донесен од страна на надлежен орган од кој произлегува правната основа за стекнување право на сопственост; и
- проценетата објективна вредност на преземеното средство во моментот на преземањето, намалена за очекуваните трошоци за продажба кои ќе паднат на товар на банката.

Истовремено, побарувањето се искнижува од билансот на состојба.

Доколку соодветното побарување било претходно оштетено, исправката на вредноста (загубата поради оштетување) треба да се ослободи/анулира низ билансот на успех.

Во случај кога проценетата објективна вредност на преземеното средство е помала од набавната вредност, банката е должна да прикаже загуба за оштетување на преземените средства врз основа на ненаплатени побарувања, во висина на разликата помеѓу двете вредности. Загубата за оштетување се признава во билансот на успех во позицијата „Исправка на вредноста (загубите од оштетувања) на нефинансиските средства, на нето-основа“.

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи***Последователно мерење**

Последователно, преземените средства врз основа на ненаплатени побарувања се мерат според пониската вредност од сметководствената вредност и од процентата вредност, намалена за трошоците за продажба.

Најмалку еднаш во период од дванаесет месеци, банката е должна да обезбеди проценка на вредноста на преземените средства врз основа на ненаплатени побарувања.

Во случај кога проценетата објективна вредност на преземеното средство е помала од сметководствената вредност (намалена за загубите за оштетување признаени во минати периоди), банката е должна да прикаже загуба за оштетување/исправка на вредноста, во висина на разликата помеѓу двете вредности. Правилата за оштетување се дадени во поглавје 2.7 од оваа Методологија, согласно со МСС 36.

Преземените средства врз основа на ненаплатени побарувања се депритуваат при продажбата или кога трајно ќе се повлечат од употреба (не се очекуваат идни економски користи).

Реализираниот вишок над сметководствена вредност се признава како приход на денот на продажба, во позицијата „Останати приходи од дејноста“.

3.9.4. Обелоденување

Банката треба да ги обелодени:

- ограничувањата/пречките за остварување на продажбата на преземените средства врз основа на ненаплатени побарувања (ако има) и сегашната сметководствена вредност на средството;
- реализираните приходи и приливи од продажба на преземените средства врз основа на ненаплатени побарувања;
- усогласувањето на зголемувањата и отуѓувањата за периодот;
- објективната вредност на преземените средства врз основа на ненаплатени побарувања или објаснување зошто објективната вредност не може разумно да се определи.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 27 - Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања.

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

3.9.5. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
06	ПРЕЗЕМЕНИ СРЕДСТВА ВРЗ ОСНОВА НА НЕНАПЛАТЕНИ ПОБАРУВАЊА

3.10. Недвижности и опрема

3.10.1. Класификација

Види МСС 16

Недвижности и опрема се материјални вложувања за административни цели од кои се очекува да имаат корисен век подолг од една година.

3.10.2. Признавање

Види МСС 16

МСС 16.7 Одредена недвижност или опрема се признава како средство кога е веројатно дека идните економски користи поврзани со средството ќе претставуваат прилив за банката и кога набавната вредност на средството може веродостојно да се измери.

Ако составните делови на едно средство имаат различен корисен век на употреба или обезбедуваат користи за банката на различен начин, тие составни делови се признаваат како одделни средства, со различни стапки и методи на амортизација.

3.10.3. Мерење

Види МСС 16

Почетно мерење

Недвижностите и опремата се мерат според нивната набавна вредност.

МСС 16.16 Набавната вредност на недвижностите и опремата ја сочинуваат:

- набавна цена по одбивањето на сите трговски попусти и работи;
- увозни давачки и даноци при купувањето кои не може да се повратат;
- сите директно поврзани трошоци (трошоци за испорака);

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

- почетно проценети трошоци за демонтирање и отстранување на средството, како и за обновување на локацијата на која средството е лоцирано;
- трошоци за позајмување, во некои случаи.

Оние оперативни трошоци кои не преставуваат дел од набавната вредност на средството, настанати пред средството да се стави во употреба, се признаваат како расход во билансот на успех.

Последователните трошоци за недвижностите и опремата се капитализираат доколку се исполнети условите за признавање како средство. Трошоците за секојдневно одржување на недвижностите и опремата не се признаваат во сметководствената вредност на средството.

Последователно мерење

МСС 16.30 Недвижностите и опремата се мерат според нивната набавна вредност, намалена за акумулираната амортизација и за акумулираните загуби поради оштетување.

Согласно со оваа Методологија, не е дозволено последователно мерење на недвижностите и опремата според објективната вредност.

Амортизација

МСС 16.43 Секој составен дел од ставка на недвижностите и опремата, со набавна вредност која има значително учество во вкупната набавна вредност на ставката, треба да се амортизира поодделно (банката го распределува почетно признаениот износ на недвижностите и опремата на нивните составни делови и ги амортизира одделно). На пример, лифтовите треба да бидат одделени од зградите бидејќи нивниот корисен век на употреба треба да биде помал од корисниот век на употреба на зградите. За пресметување на вкупниот трошок на амортизација, различни делови/ставки на недвижностите и опремата кои имаат ист корисен век на употреба и ист метод на амортизација може да се групираат во исти амортизациски групи.

МСС 16.50 Вкупниот износ на амортизација на средството треба да се распредели согласно со неговиот корисен век на употреба. Трошокот за амортизација за секој период се признава во билансот на успех во позицијата „Амортизација“. Сите средства во иста група треба доследно да се амортизираат. Амортизацијата за сметководствени цели треба да го следи корисниот век на употреба на средството и може да се разликува од амортизацијата за даночни цели.

Вкупниот износ на амортизација на средството се определува по намалувањето на набавната вредност за остатокот на вредноста на

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

средството. Во практиката, остатокот на вредноста на средството често е незначителен и, според тоа, не е материјален при определувањето на износот на амортизацијата.

Методот на амортизација треба да ги одрази очекуваните идни економски користи на средството од страна на банката и може да биде праволиниски, прогресивен или дегресивен метод на амортизација.

Амортизацијата на средството започнува кога тоа е расположливо за употреба, а престанува на пораниот датум од датумот на депризнавање и датумот на прекласифицирање на средството, како средство чувано за продажба.

Остатокот на вредноста и корисниот век на употреба на недвижностите и опремата треба да се ревидираат еднаш годишно и доколку проценките се различни од претходните проценки, промената ќе се евидентира перспективно, како промена во сметководствената проценка во согласност со МСС 8 - Сметководствени политики, промени во сметководствени проценки и грешки.

МСС 16.61 Методот на амортизација на средството треба да се ревидира еднаш годишно и треба да се промени доколку има значајни промени во очекуваните идни економски користи на средството. Таквата промена треба да се евидентира перспективно, како промена во сметководствена проценка во согласност со МСС 8.

Оштетување

Правилата на оштетување на недвижностите и опремата се содржани во МСС 36, опишани во поглавје 2.7 од оваа Методологија.

3.10.4. Депризнавање

Недвижностите и опремата кои се дефинитивно повлечени од употреба или отуѓени треба да се отпишат од билансната евиденција.

МСС 16.68 Добивките и загубите кои произлегуваат од отуѓувањето се определуваат како разлика помеѓу нето-приносите од отуѓувањето и сметководствената вредност на средството и треба да се признаат во билансот на успех во позицијата „Останати приходи од дејноста“ или „Останати расходи од дејноста“.

3.10.5. Обелоденување

Види МСС 16

МСС 16.73 Банката треба да ги обелодени:

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

- сметководствената политика за недвижности и опрема;
- користените методи на амортизација;
- корисниот век на употреба или користените стапки на амортизација;
- почетната сметководствена вредност (набавна вредност), акумулираната амортизација и акумулираните загуби поради оштетување, на почетокот и на крајот на периодот на известување; и
- усогласувањето на сегашната сметководствена вредност на почетокот и на крајот на периодот, покажувајќи ги:

а) зголемувањата и отуѓувањата;

б) средствата класифицирани како нетековни средства чувани за продажба или вклучени во група која се отуѓува, класифицирани во согласност со МСФИ 5;

в) стекнувањата преку деловни комбинации;

г) загубите поради оштетување, признаени во билансот на успех во согласност со МСС 36;

д) загубите поради оштетување, анулирани во билансот на успех во согласност со МСС 36;

ѓ) амортизацијата за периодот;

е) нето курсните разлики кои произлегуваат од преведување на финансиските извештаи од функционалната валута во различна известувачка валута, вклучувајќи го и преведувањето на странски работења во известувачката валута на известувачката банка; и

ж) други промени.

Финансиските извештаи, исто така, треба да го обелоденат и следното:

- сметководствената вредност на датумот на известувањето на ставки на недвижностите и опремата, каде што постои ограничување на сопственоста и сметководствената вредност на недвижности и опрема заложени како обезбедување за обврски на банката;
- износот на оперативните трошоци, признаени во почетната сметководствена вредност (набавна вредност) на ставката на недвижностите и опремата;

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

- износот на преземените обврски за набавка на недвижности и опрема; и
- ако не е обелоденето поодделно во основната структура на билансот на успех, износот на остварената капитална добивка признаен во билансот на успех при продажба на ставки на недвижностите и опремата, коишто биле оштетени, изгубени или дадени.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 29 - Недвижности и опрема.

3.10.6. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
01	ЗЕМЈИШТЕ
02	НЕДВИЖНОСТИ И ОПРЕМА

3.11. Нематеријални средства**3.11.1. Класификација**

МСС 38.12 Нематеријално средство е немонетарно средство, без физичка содржина, коешто може самостојно да се идентификува. Критериумите за идентификација се исполнети кога:

- средството е одделиво, односно може да биде одделено од банката и продадено, пренесено, лиценцирано, изнајмено, или заменето; или
- средството произлегува од договорни, или од други законски права, без разлика дали тие права се преносливи или одделиви од банката, или од други права и обврски.

Нематеријалните средства вклучуваат капитализирани трошоци за развој, софтвер (освен системски софтвер кој е компонента на хардверот) и други нематеријални средства, како права и лиценци кои се законски заштитени и кои неможат да бидат одземени од овластениот сопственик против негова желба (на пример патенти, права за копирање и други комерцијални права). Во консолидираните финансиски извештаи во оваа позиција се вклучува и гудвилот (види поглавје 6.8).

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи***3.11.2. Признавање**

ИАС 38.21 Нематеријалното средство се признава доколку ја исполнува дефиницијата за нематеријални средства и доколку ги исполнува следните критериуми за признавање:

- да е веројатно дека идните економски користи, кои му се припишуваат на средството, ќе претставуваат прилив во банката; и
- набавната вредност на средството да може веродостојно да се измери.

Интерно создадените нематеријални средства, како што се интерно создадениот гудвил, брендovите, издавачките авторски права, листата на клиенти и слични ставки, не се признаваат како нематеријални средства, бидејќи не можат јасно да се одделат од развивањето на бизнисот како целина. Сите трошоци за истражување треба да се признаат како трошок кога ќе настанат. Другите трошоци, кои не се признаваат како нематеријални средства, вклучуваат трошоци за започнување на бизнисот, обука, реклама и трошоци за преместување. Овие треба да се признаат како трошок кога ќе настанат.

МСС 38.57 Издатоците за развој (или издатоците од развојната фаза на интересен проект) може да се признаат како нематеријално средство само доколку банката може да го демонстрира сето она што е подолу наведено:

- да биде технички изводливо нематеријалното средство да се заврши и да биде расположливо за употреба или за продажба;
- банката да има намера да го доврши нематеријалното средство и да го користи или да го продаде;
- банката да може да го користи или да го продаде нематеријалното средство;
- нематеријалното средство да создава веројатни, идни економски користи (на пример банката треба да покаже постоење на пазар за производите на нематеријалното средство или за самото нематеријално средство, или доколку тоа се користи интерно, да ја прикаже користа од нематеријалното средство);
- банката да располага со соодветни ресурси за завршување на развојот и за употреба или за продажба на нематеријалното средство; и
- трошокот за развој да може веродостојно да се измери.

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи***3.11.3. Мерење**

МСС 38.74 Почетно, нематеријалните средства се мерат по нивната набавна вредност. Последователно, нематеријалните средства се мерат по нивната набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и за акумулираните загуби поради оштетување.

Корисен век на употреба

МСС 38.88 Банката треба да процени дали корисниот век на употреба на нематеријалното средство е конечен или бесконечен и доколку е конечен, должината на употреба ќе го претставува неговиот корисен век на употреба.

Вкупниот износ на амортизацијата на нематеријалните средства со конечен корисен век на употреба треба да се амортизира систематски за времетраењето на нивните корисни векови на употреба во билансот на успех во позицијата „Амортизација“. Амортизацијата започнува кога средството е расположливо за употреба. Сите средства во иста група треба доследно да се амортизираат. Амортизацијата за сметководствени потреби треба да го следи корисниот век на употреба на средството и може да се разликува од амортизацијата за даночни потреби.

Остатокот на вредноста на средството со конечен корисен век на употреба се претпоставува дека е нула, освен доколку постои обврска за купување на средството на крајот на неговиот корисен век на употреба или ако постои активен пазар за средството и остатокот на вредноста може да се определи во зависност од пазарот и ако е веројатно дека таквиот пазар ќе постои на крајот на корисниот век на употреба на средството.

Корисниот век на употреба и методот на амортизација треба да се проверат еднаш годишно, на крајот на финансиската година.

Нематеријалните средства со бесконечен корисен век на употреба не треба да се амортизираат, но банката треба да ги тестира за оштетување најмалку еднаш годишно или секогаш кога има показател дека нематеријалните средства може да бидат оштетени. Гудвилот не се амортизира, но се тестира годишно за оштетување.

Правилата за оштетувањето, во согласност со барањата на МСС 36, се дадени во поглавје 2.7 од оваа Методологија.

3.11.4. Отуѓување

Нематеријалното средство треба да биде депризнаено (отпишано од билансот на состојба) при неговото отуѓување или кога не се очекуваат идни економски користи од неговата употреба или отуѓување.

МСС 38.113 Добивките и загубите кои произлегуваат од отуѓувањето на

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

нематеријалните средства се определуваат како разлика помеѓу нето-приносите од отуѓувањето и сметководствената вредност на средството и се признаваат во билансот на успех во позицијата „Останати приходи од дејноста“ или „Останати расходи од дејноста“.

3.11.5. Обелоденување

МСС 38.118 Банката треба да ги обелодени, одделно за интерно создадените нематеријални средства и за другите нематеријални средства:

- почетната сметководствена вредност (набавната вредност), акумулираната амортизација и акумулираните загуби поради оштетување на почетокот и на крајот на периодот;
- усогласувањето на сегашната сметководствена вредност на почетокот и на крајот на периодот што ќе ги покажува:
- а) зголемувањата и намалувањата (одделно за: интерно создадените нематеријални средства, набавените нематеријални средства и средствата стекнати преку деловните комбинации);
- б) средствата класифицирани како средства чувани за продажба или средства вклучени во група која се отуѓува;
- в) загубите поради оштетување, признаени во билансот на успех за периодот;
- г) загубите поради оштетување, анулирани во билансот на успех за периодот;
- д) амортизацијата признаена за периодот;
- ѓ) нето курсните разлики кои произлегуваат при преведувањето на финансиските извештаи на странското работење;
- е) други промени во сметководствената вредност.

Дополнителни обелоденувања:

- сметководствената вредност на нематеријалните средства, каде што постои ограничување на сопственоста и сметководствената вредност на нематеријалните средства заложени како обезбедување за обврските на банката;
- преземените обврски за стекнување нематеријални средства;
- вкупниот износ на трошоците за истражување и развој, признаени како расход во билансот на успех за периодот;

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

- сметководствената вредност на нематеријалните средства со бесконечен корисен век на употреба и причините за неговото определување;
- описот, сегашната сметководствена вредност и преостанатиот период на амортизација на секое поодделно значајно нематеријално средство.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 28 - Нематеријални средства.

3.11.6. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
00	НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА

3.12. Одложени и тековни даночни средства

Види МСС 12

3.12.1. Класификација

Тековен данок е износот на побарувањето или обврската за данок на добивка, утврден во даночниот биланс на банката за тековниот финансиски период.

Добивката на банката, како резултат на примена на сметководствените правила и принципи, може да се разликува од добивката која се утврдува во даночниот биланс на банката (даночна основа), согласно со даночната регулатива. Ова значи дека добивката за целите на финансиското известување може да се разликува од добивката за даночни цели. Во овој случај, во финансиските извештаи се појавува одложен данок во форма на одложено даночно средство или одложена даночна обврска.

Одложениот данок се пресметува на разликите помеѓу сметководствената вредност на средството, или обврската, и неговата даночна основа. Притоа, само „привремените“ разлики предизвикуваат признавање на одложени даночни средства или обврски. „Постојаните“ разлики никогаш не преминуваат, ниту во одложено даночно средство, ниту во одложена даночна обврска.

„Привремени“ разлики се оние разлики помеѓу сметководствената вредност и даночната основа на средството или обврската, кои во иднина ќе бидат вклучени во пресметката на даночната основа и ќе предизвикаат

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

плаќање или враќање на данок. Приремените разлики може да бидат:

– Оданочливи привремени разлики, кои во идните периоди ќе се вклучат во пресметката на даночната основа и ќе ја зголемат даночната обврска на банката. Оданочливите привремени разлики се признаваат како одложени даночни обврски во финансиските извештаи на банката за тековниот период; и

– Одбитни привремени разлики, кои во идните периоди ќе претставуваат одбитни ставки при пресметката на даночната основа и ќе ја намалат даночната обврска на банката. Одбитните привремени разлики се признаваат како одложени даночни средства (ако се исполнети условите од поглавје 3.12.2 од оваа Методологија) во финансиските извештаи на банката за тековниот период.

„Постојани“ разлики се оние разлики кои не влегуваат во пресметката на даночната основа и не влијаат врз износот на даноците кој банката го плаќа согласно со важечката даночна регулатива (на пример: расходи кои не се признаваат на товар на расходите во даночниот биланс, приходи кои не се вклучуваат во даночната основа).

Следниот графикон ја претставува класификацијата на разликите:

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

3.12.2. Признавање

Види МСС 12

Признавање на тековните даночни средства

Доколку веќе платениот износ на даноците за тековните и претходните периоди го надминува износот којшто се должи за тие периоди, вишокот се признава како средство и се прикажува во основната структура на билансот на состојба во позицијата „Побарувања за данок на добивка (тековен данок)“.

Признавање на одложените даночни средства

Оданочливи привремени разлики

МСС 12.24 Одложено даночно средство треба да се признае само ако е веројатно дека во идните периоди банката ќе оствари оданочлива добивка на чиј товар ќе може да се искористат одбитните привремени разлики.

Одложено даночно средство нема да се признае кога произлегува од почетно признавање на средство или обврска, во трансакција која:

- не е деловна комбинација; и
- за време на трансакцијата, не влијае ниту врз сметководствената добивка, ниту врз даночната добивка или загуба.

Неискористени даночни загуби и неискористени даночни кредити

Одложено даночно средство треба да се признае за неискористени даночни загуби и за неискористени даночни кредити кои можат да се пренесуваат на товар на добивката во идните периоди, но само до износот до кој е веројатно дека банката ќе оствари идна оданочлива добивка на чиј товар ќе може да се искористат неискористените даночни загуби или неискористените даночни кредити.

3.12.3. Мерење

Види МСС 12

МСС 12.47 Одложените даночни средства се мерат со примена на даночните стапки (и даночните закони) кои биле важечки или суштински важечки на датумот на билансот на состојбата.

Одложените даночни средства не се дисконтираат.

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

МСС 12.44 Сметководствената вредност на одложено даночно средство се проверува на секој датум на билансот на состојба и треба да се намали до степенот до кој веќе не е веројатно дека ќе има на располагање доволно оданочлива добивка за да овозможи користење на дел или на целото одложено даночно средство. Во овој случај, одложеното даночно средство се намалува до степенот до кој е веројатно дека ќе биде расположлива доволна оданочлива добивка.

Одложените даночни средства кои произлегуваат од промените на објективната вредност на средства кои не се амортизираат, се мерат врз основа на даночните последици кои ќе произлезат од надоместувањето на сметководствената вредност на тоа средство преку продажба, без оглед на основата за мерење на сметководствената вредност на тоа средство.

3.12.4. Обелоденување

Види МСС 12

МСС 12.81 Банката треба да ги обелодени:

- за секој вид на привремена разлика, и за секој вид на неискористени даночни загуби и неискористени даночни кредити:
- а) износот на одложените даночни средства и обврски, признаени во билансот на состојба за секој прикажан период
- б) износот на одложениот даночен приход или расход, признаен во билансот на успех;
- износот на одложеното даночно средство и доказите кои го поддржуваат неговото признавање;
- вкупниот одложен данок кој се однесува на ставки кои се задолжени или одобрени во капиталот и резервите.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 30 - Тековни и одложени даночни средства и обврски.

3.12.5. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
191	ОДЛОЖЕНИ ДАНОЧНИ СРЕДСТВА
122	ПЛАТЕНИ АКОНТАЦИИ НА ДАНОЦИ И ПРИДОНЕСИ
123	ПОБАРУВАЊА ЗА ПОВЕЌЕ ПЛАТЕНИ ДАНОЦИ И ПРИДОНЕСИ

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи***3.13. Останата актива****3.13.1. Класификација**

Секое средство кое не е прикажано во некоја друга позиција, во рамки на активата на билансот на состојба, треба да се прикаже во оваа позиција. Генерално, оваа позиција ги вклучува однапред платените трошоци, побарувањата од вработените, побарувањата по дадени аванси и останати побарувања.

3.13.2. Признавање и мерење

Средство се признава доколку е веројатно дека идни економски користи ќе претставуваат прилив за банката и доколку износот на идните економски користи може да биде веродостојно измерен.

Средствата стекнати без купување, треба да бидат почетно признаени според нивната објективна вредност, освен доколку трансакцијата е без комерцијална основа или пак ако објективната вредност на добиеното средство и на даденото средство не може веродостојно да се измери. Доколку објективната вредност на стекнатото средство не може да се измери, тогаш тоа се признава по неговата набавна вредност.

Последователно, средството се мери според пониската вредност од неговата сметководствена вредност и нето-вредноста на реализацијата. Нето-вредноста на реализацијата е еднаква на проценетата продажна цена намалена за проценетите трошоци за завршување, поправки и проценетите трошоци неопходни да се оствари продажбата.

3.13.3. Обелоденување

Треба да се обелоденат:

- природата на останатите средства и нивната сегашната сметководствена вредност; и
- останатите значајни информации.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 25 - Останати побарувања.

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

3.13.4. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
03	ДРУГИ СРЕДСТВА
12	ПОБАРУВАЊА ОД КУПУВАЧИ И ДРУГИ ПОБАРУВАЊА
16	ПОБАРУВАЊА ВРЗ ОСНОВА НА ПРОВИЗИИ И НАДОМЕСТИ (НЕКАМАТОНОСНИ)
19	ОДЛОЖЕНИ ПРИХОДИ, ОДНАПРЕД ПЛАТЕНИ ТРОШОЦИ И ПРИВРЕМЕНИ СМЕТКИ

3.14. Нетековни средства кои се чуваат за продажба и група за отуѓување

Види МСФИ 5

3.14.1. Класификација

Целта на овој концепт е да се идентификуваат сите нетековни средства кои се чувани за да бидат отуѓени (со продажба или поинаку), од оние, кои се за сопствена употреба или за административни цели. Нетековните средства кои се чуваат за продажба не се амортизираат и се прикажуваат во посебна позиција во основната структура на билансот на состојба.

МСФИ 5.6

Банката треба да класифицира кои било нетековни средства (група за отуѓување) како чувани за продажба доколку нивната сметководствена вредност се надомести преку продажба, наместо преку континуирана употреба (сите нетековни средства за кои не се очекува да бидат употребени во нормалниот тек на работењето мора да се одвојат од останатите нетековни средства). Средството мора да биде расположливо за моментална продажба (се очекува продажбата да се оствари во период од една година од датумот на класификација) и неговата продажба мора да биде високо веројатна.

По исклучок, банката може да продолжи да го класифицира преземеното средство кое се чува за продажба подолго од една година, доколку одложувањето на продажбата е предизвикано од настани кои не зависат од банката (на пр. промена на законска регулатива), а банката и понатаму се придржува на планот за продажба на преземеното средство.

Група за отуѓување е група на средства кои ќе се отуѓат заедно, како група, во една трансакција, заедно со обврските што се директно поврзани со овие средства. Група за отуѓување може да биде група од единици кои создаваат пари, поединечна единица која создава пари или дел од единицата која создава пари. Групата за отуѓување може да вклучи кое било средство и обврска на банката, вклучувајќи ги тековните средства и тековните обврски.

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи***3.14.2. Мерење**

МСФИ 5.15 Банката го мери нетековното средство (или групата за отуѓување), класифицирано како чувано за продажба според вредноста пониска од неговата сметководствена вредност и од објективната вредност намалена за очекуваните трошоци за продажба, кои ќе паднат на товар на банката.

Непосредно пред почетната класификација на средството (или на групата за отуѓување) како средство чувано за продажба, сметководствената вредност на средството (или на сите средства и обврски во групата) се мери во согласност со барањата за соодветната позиција за нетековни средства каде што тие претходно припаѓале, пропишани со оваа Методологија.

Банката не врши амортизација на нетековните средства кои се чуваат за продажба, сè додека средството е класифицирано во оваа позиција или додека тоа е дел од групата за отуѓување.

Барањата на МСФИ 5 и ова поглавје од Методологијата не се применуваат на следните средства:

- одложените даночни средства;
- средствата кои произлегуваат од користи за вработените;
- финансиските средства во рамките на делокругот на МСС 39;
- нетековните средства кои се евидентирани во согласност со моделот на објективна вредност во МСС 40.

Банката треба да признае загуба поради оштетување во билансот на успех за секое почетно или последователно намалување на вредноста на средството (или на групата за отуѓување) до објективната вредност намалена за трошоците за продажбата.

Добивката за последователно зголемување на објективната вредност, намалена за трошоците за продажбата (ослободувањето на загубите поради оштетување), треба да биде признаена најмногу до износот на кумулативните претходно признаени загуби поради оштетување.

3.14.3. Обелоденување

МСФИ 5.41 Банката треба да ги обелодени:

- описот на нетековните средства кои се чуваат за продажба (или групата за отуѓување);
- описот на условите за продажба и времето на отуѓувањето;

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

- добивката или загубата признаена од продажбата на средствата.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 31 - Нетековни средства кои се чуваат за продажба и група за отуѓување.

3.14.4. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
05	НЕТЕКОВНИ СРЕДСТВА КОИ СЕ ЧУВААТ ЗА ПРОДАЖБА

4. Капитал и обврски

Обврска е сегашна облигација на банката којашто произлегува од минати настани и чиешто подмирување се очекува дека ќе доведе до одлив на ресурси од банката.

Во рамки на оваа Методологија, капиталот е остатокот на учеството во вкупните средства на банката, по одземањето на сите нејзини обврски.

4.1. Финансиски обврски - основни принципи

MCC 32.11

Финансиска обврска е обврска којашто е:

- а) договорна обврска за предавање парични средства или друго финансиско средство, или за размена на финансиски инструменти со друга страна, под услови коишто се потенцијално неповолни за банката; или
- б) договор којшто може или ќе биде подмирен со сопственичките инструменти на банката и е недериват за кој банката е, или може да биде, обврзана да достави променлив број сопственички инструменти или е дериват којшто ќе биде, или може да биде, подмирен на друг начин, освен со размена на фиксен износ на парични средства или друго финансиско средство за одреден број сопственички инструменти на банката.

Финансиските обврски се прикажани во билансот на состојба во рамките на следните позиции:

- Обврски за тргување (поглавје 4.2)
- Дериватни обврски чувани за управување со ризици (поглавје 4.2)

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

- Депозити на банки (поглавје 4.3)
- Депозити на клиенти (поглавје 4.3)
- Издадени должнички хартии од вредност (поглавје 4.4)
- Обврски по кредити (поглавје 4.5)
- Субординирани обврски (поглавје 4.6)

4.1.1. Признавање

Банката ќе признае финансиска обврска во нејзиниот биланс на состојба само кога банката станува странка од договорните одредби на инструментот.

4.1.2. Почетно мерење

МСС 39.43 При почетното признавање, финансиската обврска се мери според нејзината објективна вредност, зголемена за трансакциските трошоци кои се директно поврзани со издавањето на финансиската обврска (освен финансиските обврски по објективна вредност преку билансот на успех, кај кои трансакциските трошоци не се вклучуваат при почетното мерење).

Објективната вредност е еднаква на средствата примени во замена за преземање/издавање на обврската. Меѓутоа, ова не мора секогаш да биде случај (на пример, некаматносен кредит).

4.1.3. Последователно мерење

МСС 39.47 Финансиските обврски се мерат според амортизирана набавна вредност (види поглавје 3.1.3.), освен финансиските обврски по објективна вредност преку билансот на успех, кои се мерат според објективната вредност.

Амортизираната набавна вредност на финансиска обврска е износот според кој финансиската обврска е мерена при почетното признавање, намалена за отплатите на главницата, намалена или зголемена за акумулираната амортизација на секоја разлика помеѓу тој почетен износ и износот во моментот на достасување.

Врз основа на методот на ефективна каматна стапка, амортизацијата на дисконтот или на премијата и каматата се признаваат како расходи од камата.

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

Банката може, при почетното признавање, да ја определи секоја финансиска обврска како финансиска обврска по објективна вредност преку билансот на успех, само ако се исполнети условите од поглавје 3.3.2.

Следната табела ја прикажува поврзаноста помеѓу категориите на финансиски обврски и позициите од билансот на состојба:

Категории на финансиски обврски (поглавје каде се обработени)	Содржина/објаснување	Позиција во билансот на состојба
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех (поглавје 4.2)	Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, чувани за тргување	Обврски за тргување (поглавје 4.2.1)
	Деривати за тргување	
	Деривати за заштита од ризик Вградени деривати Други деривати чувани за управување со ризик	Дериватни обврски чувани за управување со ризик (поглавје 4.2.2)
	Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање (поглавје 4.2.3)
Депозити (поглавје 4.3)	Кога доверителот е банка	Депозити на банки
	Кога доверителот е небанкарско лице	Депозити на други клиенти
Обврски по кредити (поглавје 4.5)	Финансиски обврски по договор за кредит/позајмица	Обврски по кредити

4.1.4. Депризнавање

МСС 39.39

Банката треба да ја депризнае финансиската обврска (или дел од

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

финансиската обврска) од нејзиниот биланс на состојба само доколку обврската згасне, поточно кога обврската определена во договорот е подмирена, откажана или истечена. Ова се случува кога:

- должникот се ослободува од обврската преку плаќање на доверителот (вообичаено со парични средства, други финансиски средства, стоки или услуги); или
- должникот законски е ослободен од обврската (или дел од неа), или со закон, или од страна на доверителот.

4.2. Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех

Финансиските обврски по објективна вредност преку билансот на успех се состојат од:

- обврски за тргување;
- дериватни обврски чувани за управување со ризик;
- финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање.

4.2.1. Обврски за тргување

Види МСС 39

Финансиските обврски чувани за тргување се состојат од:

- финансиски обврски со намера во краток рок повторно да бидат откупени;
- деривати за тргување (освен оние за заштита од ризик, вградените и оние кои се употребуваат за управување со ризик);
- обврска за испорака на финансиски средства позајмени од „продавач на кратко“ (кој не го поседува средството сè уште, но се очекува да го има по пониска цена пред да го испорача).

Обврските за тргување почетно се признаваат по објективна вредност. Трансакциските трошоци за обврските за тргување не се вклучуваат во износот според кој инструментот почетно се мери. Тие се признаваат во билансот на успех во позицијата „Приходи/Расходи од провизии и надомести“.

По почетното признавање, обврските за тргување се мерат според

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

објективната вредност, без намалување за трансакциските трошоци кои можат да настанат при подмирувањето или отуѓувањето. Добивката или загубата од промените на објективната вредност на обврските за тргување треба да биде вклучена во билансот на успех, во периодот во кој тие настанале, во позицијата „Нето-приходи од тргување“.

4.2.2. Дериватни обврски чувани за управување со ризик

Слично со дериватните средства, дериватните обврски чувани за управување со ризик вклучуваат:

- деривати за заштита од ризик;
- вградени деривати;
- други деривати чувани за управување со ризик.

Критериумите за признавање, мерење и обелоденување се исти како и за дериватните средства опишани во поглавје 3.3.3.

4.2.3. Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање

Финансиските обврски по објективна вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање се состојат од секоја финансиска обврска за која се исполнети условите од поглавје 3.3.2 и која банката одлучила да ја прикаже како таква.

МСС 39.46 Финансиските обврски по објективна вредност преку билансот на успех почетно се признаваат според објективната вредност. Трансакциските трошоци не се вклучени во износот според кој почетно се мери инструментот. Тие се признаваат веднаш во билансот на успех во позицијата „Приходи/Расходи од провизии и надомести“.

По почетното признавање, финансиските обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање, се мерат според објективната вредност, без намалување за трансакциските трошоци кои можат да настанат при подмирувањето или отуѓувањето. Добивката или загубата од промената на објективната вредност треба да се вклучи во билансот на успех, во периодот во кој настанала, во позицијата „Нето-приходи од средства и обврски по објективна вредност преку билансот на успех“.

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

Финансиските обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање, се прикажуваат во основната структура на билансот на состојба во позицијата „Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање“.

4.2.4. Обелоденување

Види МСФИ 7

МСФИ 7.10 За За финансиските обврски по објективна вредност преку билансот на успех, банката треба да ги обелодени:

- сметководствената политика и усвоените методи, вклучувајќи го и критериумот за признавање и применетите основи за мерење;
- информацијата за должината и природата на финансиската обврска, вклучувајќи ги и значајните услови кои можат да влијаат на износот, времето и сигурноста на идните парични текови;
- податоците за тоа дали објективните вредности се утврдени директно повикувајќи се на цените објавени на активен пазар или се проценети користејќи техники за вреднување. Кога се користени техники за вреднување, треба да бидат обелоденети претпоставките за определување на објективните вредности;
- податоци за тоа дали објективните вредности се признаени или обелоденети користејќи техники за вреднување засновани врз други податоци, освен врз расположливите и достапните пазарни податоци; и
- износот на промената во објективната вредност, проценета со употреба на техники за вреднување, којашто била признаена во билансот на успех во периодот.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополнат: белешката 32 - Обврски за тргување, белешката 21 - Дериватни средства и обврски чувани за управување со ризик и белешката 33 - Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање.

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

4.2.5. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
79	ФИНАНСИСКИ ОБВРСКИ ВО СТРАНСКА ВАЛУТА ОДРЕДЕНИ ПО ОБЈЕКТИВНА ВРЕДНОСТ ПРЕКУ БИЛАНСОТ НА УСПЕХ
89	ФИНАНСИСКИ ОБВРСКИ ВО ДЕНАРИ ОДРЕДЕНИ ПО ОБЈЕКТИВНА ВРЕДНОСТ ПРЕКУ БИЛАНСОТ НА УСПЕХ
75	ДЕРИВАТИ ВО СТРАНСКА ВАЛУТА
85	ДЕРИВАТИ ВО ДЕНАРИ

4.3. Депозити на банки и други клиенти**4.3.1. Класификација**

Види МСС 32

Депозитите на банки главно претставуваат: тековни сметки, орочени депозити на банки и трансакции на пазарот на пари, освен оние кои се определени како обврски по кредити (вклучувајќи ги и трансакциите за повторно купување).

Депозитите на други клиенти генерално претставуваат: тековни сметки и орочени депозити на правни или физички лица.

Обврските кон небанкарски институции ги вклучуваат сите видови на обврски кон различни доверители, освен кон банки.

Обврските се платливи по видување, доколку тие можат да бидат повлечени од другата страна во секое време.

4.3.2. Признавање

Види МСС 39

МСС 39.14 Банката треба да признае депозит на банки и на други клиенти во својот биланс на состојба само кога банката станува странка на договорните одредби на инструментот.

4.3.3. Мерење

Види МСС 39

Почетно мерење

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

Депозитите на банки и клиенти почетно се мерат според нивната објективна вредност, зголемена за трансакциските трошоци кои директно се поврзани со преземањето или издавањето на финансиската обврска.

Последователно мерење

МСС 39.47 Депозитите на банки и клиенти треба да се мерат според амортизирана набавна вредност, со употреба на методот на ефективна каматна стапка.

Методот на ефективна каматна стапка е опишан во поглавје 3.1.3.

4.3.4. Обелоденување

МСФИ 7

Банката треба да ги обелодени:

- сметководствената политика за депозитите на банки и на други клиенти;
- структура на депозитите на банки и на други клиенти, според видот на депозитот и според корисникот, вклучувајќи ги и значајните услови кои можат да влијаат на износот, времето и сигурноста на идните парични текови;
- споредбата на објективната вредност со сегашната сметководствена вредност на депозитите на банки и на други клиенти.

За оние финансиски обврски за кои објективната вредност не може да биде веродостојно измерена, обелоденувањата треба да им помогнат на корисниците да донесат сопствени заклучоци за разликата помеѓу сметководствената вредност на финансиските обврски и нивната објективна вредност, вклучувајќи ги:

- фактот дека објективната вредност не е обелоденета за тие инструменти бидејќи не може да биде веродостојно измерена;
- описот на финансиските инструменти, нивната сметководствена вредност и објаснувањето зошто објективната вредност не може да биде веродостојно измерена;
- информација за пазарот на инструментите; и
- информацијата за тоа дали и како банката има намера да ги отуѓи финансиските инструменти.

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 34 - Депозити.

4.3.5. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
70	ТЕКОВНИ СМЕТКИ ВО СТРАНСКА ВАЛУТА
71	СПЕЦИЈАЛНИ СМЕТКИ ВО СТРАНСКА ВАЛУТА
72	ОРОЧЕНИ ДЕПОЗИТИ ВО СТРАНСКА ВАЛУТА
80	ТЕКОВНИ СМЕТКИ ВО ДЕНАРИ
81	ДЕПОЗИТИ ПО ВИДУВАЊЕ ВО ДЕНАРИ
82	ОРОЧЕНИ ДЕПОЗИТИ ВО ДЕНАРИ
86	ОРОЧЕНИ ДЕПОЗИТИ И ДЕПОЗИТИ ПО ВИДУВАЊЕ ВО ДЕНАРИ СО ВАЛУТНА КЛАУЗУЛА

4.4. Издадени должнички хартии од вредност**4.4.1. Класификација**

Види МСС 32

Издадените должнички хартии од вредност се финансиски обврски и претставуваат хартии од вредност и обврски за кои се издадени сертификати (на пример издадени обврзници) и кои при почетното признавање не се определени од страна на банката како финансиска обврска по објективна вредност преку билансот на успех.

Должничките хартии од вредност вклучуваат издадени меници, издадени обврзници и други видови на издадени должнички хартии од вредност.

4.4.2. Признавање

Види МСС 39

МСС 39.14 Банката ќе ги признае обврските по издадените должнички хартии од вредност во својот биланс на состојба кога банката станува странка на договорните одредби на инструментот.

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

4.4.3. Мерење

Види МСС 39

МСС 39.47 Обврските по издадени должнички хартии од вредност треба да се мерат според амортизираната набавна вредност, со употреба на методот на ефективна каматна стапка.

4.4.4. Обелоденување

МСФИ 7

Банката треба да ги обелодени:

- сметководствената политика за издадените должнички хартии од вредност;
- структурата на издадените должнички хартии од вредност, според видот на хартијата од вредност и според корисникот, вклучувајќи ги и значајните услови кои можат да влијаат врз износот, времето и сигурноста на идните парични текови;
- споредбата на објективната вредност со сегашната сметководствена вредност на издадените должнички хартии од вредност.

За оние финансиски обврски за кои објективната вредност не може да биде веродостојно измерена, банката дополнително треба да обелодени информации кои ќе им помогнат на корисниците на финансиските извештаи да донесат сопствени заклучоци за разликата помеѓу сметководствената вредност на финансиските обврски и нивната објективна вредност, вклучувајќи ги:

- фактот дека објективната вредност не е обелоденета за тие инструменти бидејќи не може да биде веродостојно измерена;
- описот на финансиските инструменти, нивната сметководствена вредност и објаснувањето зошто објективната вредност не може да биде веродостојно измерена;
- информацијата за пазарот на инструментите; и
- информацијата за тоа дали и како банката има намера да ги отуѓи финансиските инструменти.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 35 - Издадени должнички хартии од вредност.

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

4.4.5. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
73	ОБВРСКИ ПО ИЗДАДЕНИ ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ ВО СТРАНСКА ВАЛУТА
83	ОБВРСКИ ПО ИЗДАДЕНИ ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ ВО ДЕНАРИ

4.5. Обврски по кредити

4.5.1. Класификација

Обврските по кредити главно се состојат од трансакции со други страни со коишто банката има потпишано договор за кредит/позајмица.

Кредитите добиени по трансакции за повторно купување претставуваат обврски по договори за повторно купување. Според принципот „суштината пред формата“, трансакциите за повторно купување треба да се признаат како земен кредит за кој се дадени хартии од вредност како обезбедување.

4.5.2. Признавање

Види МСС 39

МСС 39.14 Банката ќе ги признае обврските по кредити во својот биланс на состојба кога банката станува странка на договорните одредби на инструментот.

4.5.3. Мерење

Види МСС 39

Почетно мерење

Обврските по кредити почетно се мерат според објективната вредност, зголемена за трансакциските трошоци кои се директно поврзани со стекнување или издавање на финансиската обврска.

Последователно мерење

МСС 39.47 Обврските по кредити последователно се мерат според амортизираната набавна вредност, со употреба на методот на ефективна каматна стапка.

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

4.5.4. Обелоденување

МСФИ 7

Банката треба да ги обелодени:

- сметководствената политика за обврските по кредити;
- структурата на обврските по кредити, според видот на обврската и според давателот, вклучувајќи ги и значајните услови кои можат да влијаат врз износот, времето и сигурноста на идните парични текови;
- споредбата на објективната вредност со сегашната сметководствена вредност на обврските по кредити.

За оние финансиски обврски за кои објективната вредност не може да биде веродостојно измерена, банката дополнително треба да обелодени информации кои ќе им помогнат на корисниците на финансиските извештаи да донесат сопствени заклучоци за разликата помеѓу сметководствената вредност на финансиските обврски и нивната објективна вредност, вклучувајќи ги:

- фактот дека објективната вредност не е обелоденета за тие инструменти бидејќи не може да биде веродостојно измерена;
- описот на финансиските инструменти, нивната сметководствена вредност и објаснувањето зошто објективната вредност не може да биде веродостојно измерена;
- информација за пазарот на инструментите; и
- информацијата за тоа дали и како банката има намера да ги отуѓи финансиските инструменти.

Во случај кога банката има прекршено одредена одредба од договор за кредит/позајмица од друга страна, банката треба да ја обелодени оваа информација, и тоа:

- кредитодавателот и преостанатиот износот на кредитот;
- прекршувањата на одредби од договорот за кредит/позајмица;
- можните последици од прекршувањата, согласно со договорните одредби.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 36 - Обврски по кредити.

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

4.5.5. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
74	ОБВРСКИ ПО КРЕДИТИ ВО СТРАНСКА ВАЛУТА
84	ОБВРСКИ ПО КРЕДИТИ ВО ДЕНАРИ
87	ОБВРСКИ ПО КРЕДИТИ ВО ДЕНАРИ СО ВАЛУТНА КЛАУЗУЛА

4.6. Субординирани обврски**4.6.1. Класификација**

Види МСС 32

Субординираните обврски се финансиски обврски за кои е договорено дека во случај на ликвидација, стечај, присилно или друго подмирување, тие ќе бидат подмирени само по подмирувањето на пријавените побарувања од други доверители и кои при почетното признавање не се определени од страна на банката како финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех.

Субординираните финансиски обврски можат да бидат во форма на добиени кредити, добиени депозити или издадени хартии од вредност.

4.6.2. Признавање

Види МСС 39

МСС 39.14 Банката ќе ги признае субординираните обврски во својот биланс на состојба кога банката станува странка на договорните одредби на инструментот.

4.6.3. Мерење

Види МСС 39

МСС 39.47 Субординираните обврски се мерат според амортизираната набавна вредност, со употреба на методот на ефективна каматна стапка.

4.6.4. Обелоденување

Банката треба да ги обелодени информациите за субординираните обврски, согласно со барањата за обелоденување за депозити и обврски по кредити.

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 37 - Субординирани обврски.

4.6.5. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
911	СУБОРДИНИРАН ДОЛГ
912	КУМУЛАТИВНИ ПРИОРИТЕТНИ АКЦИИ

4.7. Посебна резерва и резервирања**4.7.1. Класификација**

Види МСС 37

МСС 37.10,11 Резервирањата се дефинирани како обврска со неизвесен временски период на достасување или износ. Обврска е сегашна обврзаност на банката, која произлегува од минати трансакции или настани, чие подмирување се очекува да доведе до одлив на ресурси од банката.

Резервирањата може да се разликуваат од другите обврски, како што се обврските кон добавувачи и пасивните временски разграничувања, бидејќи постои неизвесност во врска со временскиот распоред или износот на идните издатоци кои ќе бидат потребни за подмирување на обврската. Иако неизвесноста е присутна и кај многу пасивни временски разграничувања, неизвесноста за тие обврски е многу помала отколку што е за резервирањата.

4.7.2. Признавање

Види МСС 37

- МСС 37.14 Резервирањето треба да се признае единствено кога:
- банката има **сегашна обврска** (законска или изведена), како резултат на **минат настан**;
 - **постои веројатност** (т.е. повеќе е веројатно отколку неверојатно) за одлив на ресурси за подмирување на обврската; и
 - може да се направи **веродостојна проценка** на износот кој ќе биде потребен за подмирување на обврската.

Обврзувачки настан е настан кој создава законска или изведена обврска и банката нема друга алтернатива освен да ја подмири таа обврска.

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

Законската обврска може да произлезе врз основа на договор или законска регулатива.

Изведената обврска произлегува од дејствија на банката, каде што:

- по пат на воспоставен модел на мината практика, објавени политики или специфична скорешна изјава, банката навестила дека ќе преземе одредени одговорности;
- банката создала оправдано очекување кај други странки дека ќе ги исполни своите одговорности.

Сегашна обврска како резултат на минат настан, за која не е веројатно дека ќе предизвика одлив на средства од банката и која не може веродостојно да се измери, претставува потенцијална обврска. Потенцијалните обврски не се признаваат во билансот на состојба, туку во вонбилансната евиденција. Банката треба да ги обелодени потенцијалните обврски во финансиските извештаи.

Веројатност за одлив

МСС 37.23 Одливот на ресурси од банката се смета како веројатен, доколку веројатноста одливот да се случи е поголема од 50%. Меѓутоа, кога постои извесен број на слични обврски, веројатноста треба да се утврди разгледувајќи ја групата на обврски како целина, а не секоја ставка поодделно.

Примери за посебна резерва и резервирања се:

- посебна резерва за вонбиланси кредитни изложености - слично како и принципите за оштетување/исправка на вредноста за кредити и побарувања, опишани во поглавје 3.1.4, банката треба да процени дали има ризик за потенцијални загуби на нејзините активни вонбилансни позиции изложени на кредитен ризик (на пример преземени обврски за кредитирање, одобрени гаранции и акредитиви и друго). Кога таквите загуби се во согласност со наведените услови, банката треба да издвои соодветен износ на посебна резерва, утврден согласно со Одлуката за управување со кредитниот ризик, пропишана од Народната банка.
- резервирања за судски постапки - банката треба да издвои резервирања за сите судски постапки за кои очекува крајниот исход да има материјално влијание врз резултатите на банката и да предизвика одлив на ресурси од банката.
- резервирања за реструктурирање - реструктурирањето се дефинира како програма која е планирана и е контролирана од

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

страна на раководството и материјално го менува полето на работа на банката и/или начинот на кој се одвива тоа работење, на пример продажба или прекинување на некоја деловна линија, затварање на деловни локации, фундаментални реорганизации и слично. Банката треба да има детален план за реструктурирање и да е насочена кон спроведување на реструктурирањето, согласно со планот, или да ги соопшти главните карактеристики на реструктурирањето на оние кои се засегнати од него. Само одлука од раководството вообичаено не е доволна.

– резервирања за неповолни договори - доколку банката има неповолен договор, сегашната вредност на обврската по договорот треба да се признае и да се мери како резервирање. Неповолен договор е оној во кој неизбежните трошоци за исполнување на обврските од договорот ги надминуваат економските користи, коишто се очекуваат од него (на пример празен изнајмен имот).

Резервирањата не се признаваат за:

- големи поправки - намерата да се преземат поголеми поправки не е обврска и оттука, планираните поправки во иднина не ги задоволуваат критериумите за признавање на резервирањата.
- идни загуби од работењето - очекувањата за идни загуби од работењето претставува навестување дека одредени средства може да се оштетени. Во овој случај, банката ги тестира средствата за оштетување.

4.7.3. Мерење

Види МСС 37

Почетно мерење

МСС 37.36 Износот признаен како резервирање на датумот на билансот на состојба е проценка на потребниот издток за подмирување на сегашната вредност на обврската.

При мерењето на резервирањето, банката треба:

- да ги земе предвид ризиците и неизвесностите. Меѓутоа, неизвесноста не го оправдува издвојувањето преголеми резервирања или намерните преценувања на обврските.
- да ги дисконтира резервирањата, онаму каде што ефектот од временската вредност на парите е материјален, користејќи дисконтна

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

стапка пред оданочување, која ги одразува тековните пазарни проценки и оние ризици кои се карактеристични за обврската. Кога се користи дисконтирање, зголемувањето на резервирањето заради изминување на времето се признава како расход од камати.

– да ги земе предвид идните настани, како што се промените во законската регулатива и технолошките промени, кога има доволно објективни докази дека тие ќе се случат; и

– да не ги земе предвид добивките од очекуваното отуѓување на средствата, дури и ако очекуваното отуѓување е тесно поврзано со настанот од кој произлегува резервирањето.

Почетното признавање и последователното зголемување/намалување на резервирањето се прикажува на нето-основа (по видот на резервацијата) во основната структура на билансот на успех, во позицијата „Останати расходи од дејноста/Останати приходи од дејноста“.

Последователно мерење

МСС 37.59 Банката треба да го процени износот на резервирањата, на секој датум на билансот на состојба и соодветно да го коригира за да ја одрази тековната состојба/проценка.

Доколку повеќе не е веројатно дека при подмирувањето на обврската ќе настане одлив на средства од банката, неискористените резервирања треба да се ослободат. Ослободувањето на резервирањата се прикажува во основната структура на билансот на успех во позицијата „Останати приходи од дејноста“.

Резервирањето треба да се користи само за издатоците за кои тоа било почетно признаено.

4.7.4. Обелоденување

Види МСС 37

МСС 37.84,85 Банката ги обелоденува, за секој вид резервирања одделно:

- сметководствената политика за одделните видови резервирања;
- сметководствената вредност на почетокот и на крајот на периодот за одделните видови резервирања;
- зголемувањата на резервирањата, т.е. создавањето на ново резервирање и зголемувањето на постојните резервирања;

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

- искористените износи на резервирањата за време на периодот;
- ослободените неискористени резервирања за време на периодот;
- зголемувањето на дисконтираниот износ, поради изминување на времето и ефектот од секоја промена на дисконтната стапка за време на периодот;
- краток опис за секој вид резервирање и очекуваниот период на одлив на средства од банката;
- неизвесностите кои влијаат врз износот или врз временскиот период на очекуваниот одлив на средства од банката.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 38 - Посебна резерва и резервирања.

4.7.5. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
92	ПОСЕБНА РЕЗЕРВА И РЕЗЕРВИРАЊА

4.8. Тековни и одложени даночни обврски

Види МСС 12

4.8.1. Класификација

Тековните даночни обврски ја вклучуваат обврската за данок на добивка утврдена во даночниот биланс на банката за тековниот финансиски период.

Принципите за одложениот данок се обработени во поглавје 3.12.1 од оваа Методологија.

4.8.2. Признавање

МСС 12.12 Тековниот данок, за тековниот и за претходните периоди, треба да биде признаен како обврска до износот кој не е платен.

Банката треба да ги пребие (нетира) тековните даночни средства и обврски доколку има законски важечко право да ги пребие признаените износи и доколку има намера да го подмири или да го реализира средството или обврската истовремено.

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

МСС 12.15 Одложената даночна обврска се признава за сите оданочливи привремени разлики, освен доколку одложената даночна обврска произлегува од:

- почетно признавање на гудвил; или
- почетно признавање на средство или обврска во трансакција која:
(i) не претставува деловна комбинација, и (ii) во времето на трансакцијата, нема влијание ниту врз сметководствената добивка, ниту врз даночната добивка или загуба.

Одложениот данок се признава како приход или расход, освен доколку данокот произлегува од трансакција која е признаена директно во капиталот. Одложениот данок треба да се задолжи или да се одобри директно во капиталот доколку, данокот се однесува на ставки кои се одобруваат или се задолжуваат директно во капиталот.

4.8.3. Мерење

МСС 12.47 Одложените даночни обврски треба да се мерат со примена на даночните стапки (и даночните закони) кои биле важечки или суштински важечки на датумот на билансот на состојбата.

Одложените даночни обврски не треба се дисконтираат.

4.8.4. Обелоденување

МСС 12.81 Банката треба да ги обелодени:

- за секој вид на привремена разлика и за секој вид на неискористени даночни загуби и неискористени даночни кредити:
 - а) износот на одложените даночни средства и обврски признаени во билансот на состојба за секој прикажан период;
 - б) износот на одложениот даночен приход или расход признаен во билансот на успех;
- вкупниот одложен данок којшто се однесува на ставките кои се задолжени или одобрени во капиталот и резервите.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 30 - Тековни и одложени даночни средства и обврски.

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи***4.8.5. Сметковен план**

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
223	ОБВРСКИ ЗА ПОМАЛКУ ПЛАТЕНИ ДАНОЦИ И ПРИДОНЕСИ
291	ОДЛОЖЕНИ ДАНОЧНИ ОБВРСКИ

4.9. Останати обврски

Оваа позиција главно вклучува обврски кон добавувачите, останати обврски, пресметани недостасани обврски и одложен приход.

Обврски кон добавувачите и останати обврски

Обврските кон добавувачите и останатите обврски содржат:

- обврски по трансакции со хартии од вредност (вклучувајќи и управување со средствата);
- различни добавувачи (советници, ревизори, ИТ, обезбедени услуги итн.);
- примени аванси;
- депозити за кирии добиени за згради или за дел од згради дадени под закуп;
- обврски кон вработените за плати;
- обврски за социјално и здравствено осигурување;
- останати обврски кон државните власти (цариниски давачки, државни надомести за дополнително пензиско осигурување кои треба да бидат вратени на државата);
- обврски по дивиденди кои се одобрени, но сè уште не се исплатени итн.

Пресметани расходи

Оваа категорија вклучува расходи кои се однесуваат на тековниот период, а ќе бидат платени во текот на следната финансиска година. Пресметаните расходи треба да се проценат во однос на износот или времето, меѓутоа неизвесноста е многу помала од онаа за резервирањата. Пресметаните расходи ги вклучуваат и обврските за вработените, за

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

пресметани платени одмори или награди и за бонуси.

Разграничен приход

Оваа ставка вклучува разграничени приходи на датумот на билансот на состојба, кои ќе достасаат во текот на следната финансиска година.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 39 - Останати обврски.

4.9.1. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
22 (без 223)	ОБВРСКИ КОН ДОБАВУВАЧИТЕ И ДРУГИ ОБВРСКИ
26	ОБВРСКИ ВРЗ ОСНОВА НА ПРОВИЗИИ И НАДОМЕСТИ
29	ПРЕСМЕТАНИ РАСХОДИ, РАЗГРАНИЧЕНИ ПРИХОДИ И ПРИВРЕМЕНИ СМЕТКИ

4.10. Издаден капитал и премија од акции

4.10.1. Класификација

Види МСС 32

Во рамки на оваа Методологија, капитал е остатокот на учеството во средствата на банката, по одземањето на сите нејзини обврски.

Кога банката издава финансиски инструмент кој содржи и обврска и елемент на капитал, двата компонентни дела на инструментот треба да бидат класифицирани поодделно. При почетното признавање, банката мора да определи дали ќе го класифицира инструментот (на пример конвертибилни обврзници) или неговите компонентни делови како финансиска обврска или како сопственички инструмент, во согласност со суштината на договорот и во согласност со дефинициите за финансиска обврска и сопственички инструмент.

МСС 32.16 Инструментот е сопственички инструмент единствено ако се исполнети следните два услова:

- ако инструментот не вклучува договорна обврска: (i) да пренесе парични средства или друго финансиско средство на друго лице, или (ii) да размени финансиски средства или финансиски обврски со друго лице според услови што се потенцијално неповолни за издавачот; и

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

– ако инструментот е или може да биде подмирен со сопственички инструмент на издавачот и ако е: (i) недериват кој не вклучува договорна обврска за издавачот, да пренесе променлив број на свои сопственички инструменти, или (ii) дериват кој ќе биде подмирен само од страна на издавачот, разменувајќи фиксен износ на парични средства или друго финансиско средство за фиксен број на свои сопственички инструменти.

Компонентните делови на хибридните инструменти, кои не се во согласност со дефиницијата за сопственички инструменти, врз основа на нивната суштина се прикажуваат во соодветна позиција во рамки на обврските во билансот на состојба.

Ако банката ги откупи своите сопственички инструменти, тие инструменти („сопствени акции“) ќе претставуваат одбитна (негативна) ставка од капиталот. Не се признава добивка или загуба во билансот на успех при купување, продажба, издавање или поништување на сопственичките инструменти на банката. Исплатите или уплатите треба да бидат признаени директно во капиталот.

4.10.2. Издаден капитал

Види МСС 32

Издадениот капитал го претставува вкупно запишаниот и уплатен капитал на банката.

Уплатениот незапишан капитал треба да се прикаже во позицијата „Останати обврски“.

4.10.3. Премија од акции

Види МСС 32

Премија од акции е разликата помеѓу номиналната вредност и продажната цена на акцијата.

4.10.4. Сопствени акции

МСС 32.33 Купените сопствени акции се прикажуваат како одбитна ставка од капиталот, а не како средство. Бидејќи капиталот ги вклучува сите запишани и уплатени акции, купените сопствени акции всушност го намалуваат капиталот на банката. Промените при продажба, издавање или поништување на сопствените акции на банката не се признаваат како добивка или загуба во билансот на успех, туку како промени во капиталот на банката. Разликата

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

помеѓу куповната и продажната цена на купените/продадените сопствени акции од страна на банката, треба да се прикажат во позицијата „Премии од акции“.

4.10.5. Обелоденување

Види МСС 32, МСС 1

МСС 1.96 Извештајот за промените во капиталот и резервите треба да се прикаже во формата пропишана од НБРМ, вклучувајќи ги:

- добивката/загубата за периодот;
- секоја ставка на приход и расход за периодот, признаена директно во капиталот, прикажувајќи ги посебно, вкупните износи на акционерите на матичната банка и на оние со неконтролирано учество (во случај на консолидирани финансиски извештаи);
- за секоја компонента на капиталот, ефектите од промените во сметководствената политика и корекциите на грешки (во согласност со МСС 8 и поглавје 2.4 од оваа Методологија).

МСС 1.97 Дополнителни обелоденувања (во Извештајот за промените на капиталот и резервите или во белешките):

- износите на трансакции со акционери, прикажувајќи ги посебно распределбите на акционерите;
- износот на задржана добивка/акумулираните загуби на почетокот на периодот и на датумот на билансот на состојба, и промените во текот на периодот; и
- усогласувањето помеѓу сметководствената вредност на секоја класа на капитал и секоја резерва на почетокот и на крајот на периодот, поодделно обелоденувајќи ја секоја промена.

Барања за обелоденување за издадениот капитал:

- бројот на одобрени акции;
- бројот на издадени и целосно платени акции и бројот на издадени, но целосно неплатени акции;
- номиналната вредност по акција;
- усогласувањето на бројот на издадени акции на почетокот и на крајот на годината;

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

- правата и ограничувањата кои се однесуваат на таа класа акции, вклучувајќи ги ограничувањата за распределба на дивиденди и поврат на капиталот;
- акциите на банката кои се во нејзина сопственост или во сопственост на подружници или придружени друштва на банката;
- акциите кои се резервирани за издавање по договори за опции и договори за продажба, вклучувајќи ги условите и износите;
- износот на објавени и/или платени дивиденди за годината коишто се објавени и платени или само објавени до денот на билансот на состојба;
- износите на дивидендите кои биле предложени или објавени по датумот на билансот на состојба, но пред финансиските извештаи да бидат одобрени за издавање (на пример: Надзорниот одбор на банката донесол предлог-одлука за дивиденда за годината, но до датумот на издавање на финансиските извештаи, оваа одлука сè уште не е потврдена од страна на Собранието на акционери на банката);
- износите на сите кумулативни приоритетни дивиденди, кои не се признаени;
- сопствените акции откупени од поврзани страни.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 40 - Запишан капитал, како и Извештајот за промените во капиталот и резервите.

4.10.6. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
901	ПРЕМИЈА ОД АКЦИИ
902	СОПСТВЕНИ АКЦИИ
903	ИЗДАДЕН КАПИТАЛ
908	ОСТАНАТ КАПИТАЛ

4.11. Задржана добивка/Акумулирани загуби**4.11.1. Класификација**

Види МСС 32

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

Задржаната добивка/акумулираните загуби претставуваат задржани добивки или акумулирани загуби пренесени од претходни години.

4.11.2. Обелоденување

Види МСС 1

Треба да се обелодени износот на задржаната добивка/акумулираните загуби на почетокот на периодот и на датумот на билансот на состојба, како и промените во периодот. Ова треба да биде обелоденето во Извештајот за промените во капиталот и резервите (види 4.10.5).

4.11.3. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
906	ЗАДРЖАНА ДОБИВКА/АКУМУЛИРАНИ ЗАГУБИ

4.12. Резерви**4.12.1. Класификација**

Види МСС 32, МСС 1

Ревалоризациски резерви и останати разлики од вреднување

Овие резерви ги сочинува нето кумулативната промена во објективната вредност на средствата, чиешто промени во објективната вредност се признаваат директно во капиталот.

Ревалоризациска резерва за средствата расположливи за продажба

Во ревалоризациската резерва за средствата расположливи за продажба се евидентираат добивките и загубите од промените во објективната вредност на финансиските инструменти расположливи за продажба (освен за загубите поради оштетување и добивките и загубите од курсните разлики, кои се признаваат во билансот на успех). Кога намалувањето на вредноста на финансиското средство расположливо за продажба се признава директно во ревалоризациската резерва и кога постои објективен доказ дека средството е оштетено, кумулативната загуба треба да се тргне од капиталот и резервите и да се признае во билансот на успех.

Резерва за заштита од ризик

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

Резервата за заштита од ризик се состои од ефективниот дел од добивките или загубите на секој инструмент за заштита од ризикот од паричните текови.

Резерва од курсни разлики

Резервата од курсни разлики се состои од сите курсни разлики коишто произлегуваат од курсирањето на финансиските извештаи на одредено странско работење на банката, со функционална валута којашто е различна од известувачката валута.

Законска и статутарна резерва

Овие резерви се создаваат во согласност со законските и статутарните барања.

Останати резерви

Останатите резерви се сите други износи распределени од нето-добивката (или од задржаната добивка) во согласност со одлуката на Надзорниот одбор или на Собранието на акционери на банката.

Ова вклучува и износите што се издвоени за општи банкарски ризици, вклучувајќи ги и идните загуби и другите непредвидени ризици или преземени обврски. Таквиот износ треба да биде посебно обелоденет како распределба од задржаната добивка.

4.12.2. Обелоденување

Види МСС 1

Треба да се обелоденат почетната и крајната состојба на сите резерви на почетокот на периодот и на датумот на билансот на состојба, како и движењата во периодот. Ова треба да биде обелоденето во Извештајот за промените во капиталот и резервите (види 4.10.5).

4.12.3. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
905	РЕВАЛОРИЗАЦИСКИ РЕЗЕРВИ И ОСТАНАТИ РАЗЛИКИ ОД ВРЕДНУВАЊЕТО
904	РЕЗЕРВЕН ФОНД
909	ДРУГИ РЕЗЕРВНИ ФОНДОВИ

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

4.13. Неконтролирано учество

Види МСС 27

МСС 27.4 Неконтролираното учество (познато и како „малцинско учество“) е оној дел од добивката или загубата и од нето-средствата на подружницата кој припаѓа на делот на несопственичкиот интерес на матичната банка (директно или индиректно преку подружници).

Оваа позиција се појавува само во консолидираните финансиски извештаи на банката. Неконтролираното учество се прикажува во рамките на капиталот на банката, во Извештајот за промените во капиталот и резервите.

5. Биланс на успех

5.1. Приходи и расходи од камати

5.1.1. Класификација

Види МСС 18, МСС 23

Приходите или расходите од камати може да произлезат од:

- парични средства и парични еквиваленти;
- дериватни средства чувани за управување со ризик, зависни од промената на каматна стапка;
- кредити на и побарувања од банки и од други клиенти;
- вложувања во должнички хартии од вредност;
- депозити на банки и на други клиенти;
- издадени хартии од вредност;
- субординирани обврски;
- краткорочни и долгорочни обврски по кредити; и друго.

5.1.2. Признавање

Види МСС 18, МСС 23, МСС 39

Приходот/расходот од камата се признава со употреба на методот на ефективна каматна стапка, кога:

- постои веројатност дека економските користи од трансакцијата ќе

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

бидат прилив/одлив за банката;

– постои можност за веродостојно мерење на приходот/расходот од камата.

Ефективна каматна стапка е стапката со чијашто примена сегашната вредност на сите идни парични приливи се изедначува со сегашната вредност на сите идни парични одливи, во текот на очекуваниот век на финансискиот инструмент.

МСС 18/Дод 14 Надоместите од финансиска услуга, што се поврзани со каматоносни инструменти кои не се мерат по објективна вредност преку билансот на успех, најпрво треба да се анализираат, за да се определи дали тие претставуваат составен дел од ефективната каматна стапка на финансискиот инструмент. Ако е така, овие надомести треба да се разграничат, заедно со поврзаните директни трошоци и со какви било почетни премии и/или дисконти и да се признаат како корекција на ефективната каматна стапка. Ако не е така, тие се признаваат како приход/расход од провизии и надомести од дадените/примените услуги. Подетални насоки за анализа на провизиите и надоместите се дадени во Прилог А.1.

Премијата/дисконтот на побарувањето или обврската е дел од амортизираната набавна вредност и затоа не се вклучува во трансакциските трошоци, туку се признава како компонента од приходите/расходите од камата, во периодот на пресметка и разграничување. Премијата/дисконтот на побарувањето или на обврската се амортизира во рамки на очекуваниот век (најчесто, се совпаѓа со периодот на достасување) на финансискиот инструмент, или кога е соодветно, во пократок период.

5.1.3. Мерење

МСС 39

Приходите/расходите од камати се признаваат со користење на методот на ефективна каматна стапка. Пресметката ги вклучува сите платени или примени надоместоци, трансакциските трошоци и премии/дисконти помеѓу договорните страни. Притоа, се зема предвид проценетиот иден паричен тек, а не договорениот паричен тек.

Приходите/расходите од камати се распределуваат во рамките на еден извештаен период, со споредување на амортизираната набавна вредност на финансискиот инструмент на почетокот на периодот и онаа на датумот на билансот на состојба.

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

5.1.4. Обелоденување

МСС 1, МСС 18, МСФИ 7

МСФИ 7.20 (6) Треба да се обелоденат:

- сметководствената политика за приходите и расходите од камати;
- структурата на приходите/расходите од камати по видови на финансиски инструменти;
- износот на приходите/расходите од камати на финансиски средства/обврски, при почетното признавање, класифицирани како инструменти по објективна вредност преку билансот на успех.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 6 - Нето-приходи/расходи од камата.

5.1.5. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
60	РАСХОДИ ЗА КАМАТА
66	ПРИХОДИ ОД КАМАТА

5.2. Приходи и расходи од провизии и надомести

5.2.1. Класификација

Види МСС 18

Вообичаени видови на приходи и расходи од провизии и од надомести се:

- брокерските провизии, кои претставуваат приходи/расходи од провизии од тргување со хартии од вредност;
- приходите/расходите од провизии во врска со издавање хартии од вредност;
- различните видови на провизии, кои претставуваат приходи/расходи од провизии платени за дадени/добиеени професионални услуги (на пр. проекти за проценка, советодавни услуги итн.);
- провизиите за позајмени хартии од вредност, кои произлегуваат од трансакции каде што банката позајмува финансиски инструмент

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

на должник или каде што банката позајмува финансиски инструмент од доверител;

– провизиите за платежни трансакции, како што се директните плаќања, акредитивите итн.;

– провизијата за продажба на вложувања, кредитирање или други производи;

– провизијата за управување со средства, како што се провизиите за управување и чување на хартиите од вредност на клиентот итн.

5.2.2. Признавање и мерење

Види МСС 18

Приходите од провизии и надомести се признаваат во моментот на извршување на соодветната услуга. Расходите од провизии и надомести се признаваат на пресметковна основа.

Признавањето на приходи од финансиски услуги зависи од:

- основата по која провизиите и надоместите се пресметуваат; и
- основата на сметководственото евидентирање на поврзаниот финансиски инструмент.

МСС 18/Дод 14 Најпрво, неопходно е да се разграничи, помеѓу провизиите и надоместите, кои се:

– составен дел од ефективната каматна стапка на финансиските инструменти - овие провизии и надомести се вклучуваат во пресметката на ефективната каматна стапка и се амортизираат низ очекуваниот век на финансискиот инструмент. Овие провизии и надомести постепено се разграничуваат и се признаваат како дел од амортизираниот износ за периодот, во рамките на приходите или расходите од камати;

– заработени штом услугите се обезбедени - овие провизии и надомести се признаваат во моментот кога соодветната услуга е извршена како приходи/расходи од провизии и надомести; и

– заработени при извршување значајна активност - овие провизии и надомести се признаваат како приходи/расходи од провизии и надомести кога соодветната активност е извршена.

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

5.2.3. Обелоденување

Види МСС 1, МСС 18, МСФИ 7

МСФИ 7.20 (в) Треба да се обелоденат:

- сметководствената политика за позначајните позиции во рамки на приходите/расходите од провизии и надомести;
- приходите и расходите од провизии и надомести (освен износите вклучени во определувањето на ефективната каматна стапка), кои произлегуваат од:
 - а) финансиски средства или финансиски обврски кои не се по објективна вредност преку билансот на успех; и
 - б) комисиони и други доверителски активности за чување или вложување средства во име на физички лица, фондови, пензиски фондови и други институции.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 7 - Нето-приходи/расходи од провизии и надомести.

5.2.4. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
61	РАСХОДИ ЗА ПРОВИЗИИ И НАДОМЕСТИ
67	ПРИХОДИ ОД ПРОВИЗИИ И НАДОМЕСТИ ЗА ВРШЕЊЕ БАНКАРСКИ УСЛУГИ

5.3. Нето-приходи од тргување

5.3.1. Класификација

Види МСС 39

Нето-приходите од тргување ги претставуваат реализираните и нереализираните промени во објективната вредност при последователно мерење, добивката/загубата при отуѓување, дивидендите, приходите и расходите од камати на средствата за тргување и обврските за тргување. Објективната вредност, за целите на последователно мерење, не треба да се коригира за трансакциските трошоци кои може да настанат при продажба или при друго отуѓување на финансиските средства и обврски за тргување. Објективната вредност која се користи при последователното мерење (пазарна цена) треба да биде куповната цена за средствата и продажната

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

цена за обврските.

Промените во објективната вредност на дериватите за тргување исто така се прикажуваат во билансот на успех, во позицијата „Нето-приходи од тргување“.

5.3.2. Признавање и мерење

Види МСС 39

Промените во објективната вредност на финансиските средства и обврски за тргување ја претставуваат разликата помеѓу сметководствената вредност (набавната вредност на средството или обврската стекнати во периодот на известување или нивната последна објективна вредност) и објективната вредност, на датумот на билансот на состојба, или продажната цена.

Приходите/расходите од камати од Средствата за тргување и Обврските за тргување и дивидендите од Средствата за тргување се вклучуваат во билансот на успех, во позицијата „Нето-приходи од тргување“.

Пресметаните приходи/расходи од камати и промените во објективната вредност на дериватите за тргување се признаваат во позицијата „Нето-приходи од тргување“.

5.3.3. Обелоденување

Види МСС 1, МСФИ 7

МСФИ 7.20 (а) Треба да се обелоденат:

- сметководствената политика за нето-приходи од тргување;
- износот на нето-приходите од тргување по одделни видови на финансиски инструменти.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 8 - Нето-приходи од тргување.

5.3.4. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
645	НЕТО-ПРИХОДИ ОД ТРГУВАЊЕ ОД СРЕДСТВАТА И ОБВРСКИТЕ ЗА ТРГУВАЊЕ

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

66 (дел)	ПРИХОДИ ОД КАМАТА, ВЛОЖУВАЊА ВО ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ, ЧУВАНИ ЗА ТРГУВАЊЕ
60 (дел)	РАСХОДИ ЗА КАМАТА, ФИНАНСИСКИ ОБВРСКИ ЧУВАНИ ЗА ТРГУВАЊЕ
6470	НЕТО-ПРИХОДИ ОД ДЕРИВАТНИ СРЕДСТВА И ОБВРСКИ ЧУВАНИ ЗА ТРГУВАЊЕ

5.4. Нето-приходи од други финансиски инструменти евидентирани по објективна вредност

5.4.1. Класификација

Види МСС 39

Нето-приходите од други финансиски инструменти, евидентирани по објективна вредност, ги претставуваат реализираните и нереализираните промени во објективната вредност при последователно мерење, дивидендите и реализираната добивка/загуба при отуѓување на:

- дериватните средства чувани за управување со ризик,
- дериватните обврски чувани за управување со ризик,
- финансиските средства определени по објективна вредност преку билансот на успех при почетното признавање, и
- финансиските обврски определени по објективна вредност преку билансот на успех при почетното признавање.

5.4.2. Признавање и мерење

Види МСС 39

Промените во објективната вредност претставуваат разлика помеѓу сметководствената вредност и објективната вредност на датумот на финансиските извештаи или продажна цена на датумот на продажба. Притоа, објективната вредност при последователното мерење не треба да биде коригирана за трансакциските трошоци кои може да настанат при продажба или при друго отуѓување на претходно споменатите категории на финансиски средства и обврски. Објективната вредност (пазарната цена) треба да биде куповна цена за средствата и продажна цена за обврските.

Приходите од камати на финансиските средства, определени по објективна вредност преку билансот на успех при почетното признавање, се признаваат во Приходи од камати. Приходите од дивиденди на финансиски средства, определени по објективна вредност преку билансот на успех при

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

почетното признавање, се вклучуваат во позицијата „Нето-приходи од други финансиски инструменти евидентирани по објективна вредност“.

Расходите од камати на финансиските обврски, определени по објективна вредност преку билансот на успех при почетното признавање, се признаваат во Расходи од камати.

Пресметаните приходи/расходи од камати поврзани со дериватите чувани за управување со ризик се прикажуваат во позицијата „Приходи/расходи од камати“. Промените во објективната вредност на дериватите чувани за управување со ризик се прикажуваат во рамки на позицијата „Нето-приходи од други финансиски инструменти евидентирани по објективна вредност“.

5.4.3. Обелоденување

Види МСС 1

МСФИ 7.20(а) Треба да се обелоденат:

- сметководствената политика за нето-приходи од други финансиски инструменти евидентирани по објективна вредност;
- структура на нето-приходите од други финансиски инструменти евидентирани по објективна вредност според природата/видот на финансиските инструменти.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 9 - Нето-приходи од други финансиски инструменти евидентирани по објективна вредност.

5.4.4. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
646	НЕТО-ПРИХОДИ ОД СРЕДСТВАТА И ОБВРСКИТЕ ПО ОБЈЕКТИВНА ВРЕДНОСТ ПРЕКУ БИЛАНСОТ НА УСПЕХ
6471	НЕТО-ПРИХОДИ ОД ДЕРИВАТНИТЕ СРЕДСТВА И ОБВРСКИ ЧУВАНИ ЗА УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИК

5.5. Нето-приходи и расходи од курсни разлики**5.5.1. Класификација**

Нето-приходите и расходите од курсни разлики вклучуваат

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

реализирани и нереализирани курсни разлики кои произлегуваат од:

- порамнување на трансакции во странска валута (монетарни и немонетарни) во текот на целата финансиска година;
- курсирање/преведување во МКД на монетарните ставки деноминирани во странска валута на датумот на билансот на состојба.

Притоа, на сметките за реализирани добивки и загуби од курсни разлики се евидентираат курсните разлики од трансакциите во девизи (на пример: од купопродажба на девизи, наплата/плаќање на побарувањата/обврските), а на сметките за нереализирани добивки и загуби од курсни разлики се евидентираат курсните разлики од курсирањето на монетарните ставки номинирани во странска валута на конкретен датум.

5.5.2. Обелоденување

Треба да се обелоденат:

- сметководствената политика за приходи и расходи од курсни разлики;
- износите на реализирани и нереализирани приходи и расходи од курсни разлики.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 10 - Нето-приходи/(расходи) од курсни разлики.

5.5.3. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
649	НЕТО КУРСНИ РАЗЛИКИ

5.6. Останати приходи од дејноста**5.6.1. Класификација**

Вообичаено, останатите приходи од дејноста вклучуваат:

- нето-приход од вложувањето во подружници и во придружени друштва;

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

- добивка од продажбата на финансиски средства расположливи за продажба;
- приход од дивидендите од финансиски средства расположливи за продажба;
- добивка од отуѓувањето на недвижности и опрема и на нематеријални средства (се пресметува како разлика помеѓу приливите од продажбата и нивната нето сметководствена вредност на денот на отуѓувањето);
- добивка при наплатата на претходно отпишани кредити и побарувања;
- приходи од наемите од оперативен лизинг;
- нето-ослободување на посебната резерва и на резервирањата (по поединечен вид на резервирање); итн.

5.6.2. Признавање и мерење

Приходот се признава и се мери согласно со соодветниот стандард за одредено средство, врз чија основа е остварен приходот.

5.6.3. Обелоденување

Треба да се обелоденат:

- сметководствената политика за позначајните останати приходи од дејноста;
- останатите приходи од дејноста поделени по вид на приходи.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 11 - Останати приходи од дејноста.

5.6.4. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
65	ПРИХОДИ ВРЗ ОСНОВА НА КАПИТАЛНИ ВЛОЖУВАЊА И КАПИТАЛНА ДОБИВКА
68	ДРУГИ ПРИХОДИ
643	РЕЗЕРВИРАЊА ЗА ВОНБИЛАНСНА ИЗЛОЖЕНОСТ

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

(дел)	
644 (дел)	ОСТАНАТИ РЕЗЕРВИРАЊА
648 (дел)	РЕАЛИЗИРАНИ ДОБИВКИ/ЗАГУБИ ОД СРЕДСТВАТА И ОБВРСКИТЕ РАСПОЛОЖЛИВИ ЗА ПРОДАЖБА, НА НЕТО-ОСНОВА

5.7. Загуби поради оштетување/Исправка на вредноста на финансиските средства

5.7.1. Класификација

МСС 39.58

Банката треба, најмалку еднаш квартално, да процени дали постои некаков објективен доказ дека финансиско средство или група на финансиски средства се оштетени.

Основите за проценка на финансиските средства за оштетување се дадени во поглавје 3.1.4 од оваа Методологија.

Финансиските средства, за кои исправката на вредноста/загуба поради оштетување ќе биде вклучена во оваа позиција на билансот на успех, се:

- Кредити на и побарувања од банки и од други клиенти;
- Финансиски средства кои се чуваат до достасување;
- Финансиски средства расположливи за продажба.

5.7.2. Признавање

Финансиското средство е оштетено доколку неговата сметководствена вредност е поголема од проценетиот надоместлив износ. Доколку постои таков доказ, банката треба да го определи надоместливиот износ на тоа средство или на групата на средства и да признае исправка на вредноста/загуба поради оштетување во билансот на успех во позицијата „Исправка на вредноста (загуби поради оштетување) на финансиските средства, на нето-основа“.

Кога причините за исправката на вредноста (оштетување) ќе исчезнат, банката треба да ја анулира претходно признаената исправка на вредноста. Таквото анулирање се прикажува во билансот на успех во позицијата „Исправка на вредноста (загуби поради оштетување) на финансиските средства, на нето-основа“. Последователни ослободувања на исправката на вредноста/анулирања на загубите поради оштетување, се признаваат само за финансиските средства што се евидентирани по амортизираната набавна вредност и за должничките инструменти расположливи за продажба.

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

5.7.3. Мерење

Види МСС 39

Исправката на вредноста (оштетување) и ненаплатливоста може да се мери и да се признае:

- на поединечна основа, за финансиските средства кои се поединечно значајни ставки/изложености;
- на групна основа, за „портфолио на мали кредити“; и
- на групна основа, за група на слични финансиски средства за кои поединечна исправка на вредноста не може да се определи или не е определена.

МСС 39.63,66 Износот на исправка на вредноста/загуба поради оштетување, ја претставува разликата помеѓу сметководствената вредност на средството и сегашната вредност на проценетите идни парични текови (исклучувајќи ги идните загуби поради оштетување на кредитите кои не се настанати), дисконтирани со првобитната ефективна каматна стапка на финансиското средство (ефективната каматна стапка пресметана при почетното признавање). Сметководствената вредност на средството треба да се намали преку користење сметка за исправка на вредноста/оштетување. Вредноста на загубата треба да биде признаена во билансот на успех во позицијата „Исправка на вредноста/Загуби поради оштетување на финансиските средства, на нето-основа“.

Позицијата во билансот на успех ги вклучува и ослободувањата на исправката на вредноста, поточно анулирањето на претходно признаените загуби поради оштетување на финансиските средства по амортизирана набавна вредност и на должничките финансиски средства што се расположливи за продажба. Ослободување на претходно признаените загуби поради оштетување на финансиски средства, кои се мерат по набавна вредност и на сопственички финансиски средства што се расположливи за продажба, не е дозволено. За повеќе детали види во поглавје 3.1.4.

Одлуката за управување со кредитниот ризик, пропишана од Народната банка, го регулира утврдувањето на износот на исправка на вредноста.

Сите примени/наплатени износи за оштетени финансиски средства (но не отпишани) треба да се признаат во билансот на успех во позицијата „Исправка на вредноста/Загуби поради оштетување на финансиските средства, на нето-основа“.

При пренос на побарувањата врз основа на камата од редовни на

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

сомнителни и спорни (нефункционални) побарувања, банката ќе ја евидентира исправката на приходот од камата во рамки на сметката 6400 - „Исправка на вредноста (Загуби поради оштетување) на приходот од камата, на нето-основа/Исправка на вредноста (Загуби поради оштетување)“. Доколку банката ги наплати сомнителните и спорни побарувања по камата, банката ќе го евидентира приходот врз основа на наплата на сметката 6402 - „Исправка на вредноста (Загуби поради оштетување) на приходот од камата, на нето-основа/Наплатени претходно отпишани“.

Во рамки на сметките 641 - „Исправка на вредноста (Загуби поради оштетување) на кредитите и пласманите, на нето-основа“, 6423 - „Исправка на вредноста (Загуби поради оштетување) на средствата и обврските расположливи за продажба, на нето-основа“ и 6424 - „Исправка на вредноста (Загуби поради оштетување) на хартиите од вредност и на други финансиски инструменти кои се чуваат до достасување, на нето-основа“ банката ќе ја евидентира исправката на вредноста, ослободувањето на исправката на вредноста и наплатата за редовните побарувања и за побарувањата отпишани на сметките за вонбилансна евиденција.

5.7.4. Обелоденување

Треба да се обелоденат:

- сметководствената политика за исправка на вредноста/оштетување на финансиските средства;
- износот на исправка на вредноста/загубите поради оштетување, за секоја категорија на финансиски средства, и тоа посебно исправката на вредноста за поединечно значајни ставки и исправката на вредноста на групна основа;
- усогласувањето помеѓу почетната и крајната состојба на исправката на вредноста/загубите поради оштетување, за секоја категорија на финансиски средства одделно, вклучувајќи и дополнителна исправка/зголемувања, ослободувања/анулирања и отпишувања.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 12 - Исправка на вредноста на финансиските средства, на нето-основа.

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

5.7.5. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
641	ИСПРАВКА НА ВРЕДНОСТА (ЗАГУБИ ПОРАДИ ОШТЕТУВАЊЕ) НА КРЕДИТИТЕ И ПЛАСМАНИТЕ, НА НЕТО-ОСНОВА
6423	ИСПРАВКА НА ВРЕДНОСТА (ЗАГУБИ ПОРАДИ ОШТЕТУВАЊЕ) НА СРЕДСТВАТА И ОБВРСКИТЕ РАСПОЛОЖЛИВИ ЗА ПРОДАЖБА, НА НЕТО-ОСНОВА
6424	ИСПРАВКА НА ВРЕДНОСТА (ЗАГУБИ ПОРАДИ ОШТЕТУВАЊЕ) НА ХАРТИИТЕ ОД ВРЕДНОСТ И НА ДРУГИ ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ КОИ СЕ ЧУВААТ ДО ДОСТАСУВАЊЕ, НА НЕТО-ОСНОВА

5.8. Загуба поради оштетување на нефинансиските средства**5.8.1. Класификација**

Банката треба да процени, на секој датум на билансот на состојба, дали постои некој објективен доказ дека нефинансиското средство или група на нефинансиски средства се оштетени.

Како што е опишано во поглавје 2.7, доколку постои таков доказ, банката треба да го процени надоместливиот износ на средството. Загубата поради оштетување е еднаква на износот за кој сметководствената вредност на средството (единицата која создава парични средства) го надминува нејзиниот надоместлив износ.

Нефинансиските средства, чии загуби поради оштетување се вклучени во оваа позиција од билансот на успех, се:

- недвижностите и опремата;
- нематеријалните вложувања;
- преземените средства врз основа на ненаплатени побарувања;
- нетековните средства кои се чуваат за продажба и групата за отуѓување;
- останати средства;
- гудвилот (во случај на консолидирани финансиски извештаи).

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи***5.8.2. Признавање и мерење**

Загубата поради оштетување е износот за кој сметководствената вредност на средството (единицата која создава парични средства) го надминува својот надоместлив износ.

Загубата поради оштетување се признава како расход во билансот на успех, во позицијата „Загуби поради оштетување на нефинансиските средства, на нето-основа“. Доколку, во последователните периоди, причините за оштетувањето исчезнат, секое ослободување на загубите поради оштетување, но најмногу до износот на претходно признаените загуби поради оштетување, се признава како приход во билансот на успех, во позицијата „Загуби поради оштетување на нефинансиските средства, на нето-основа“. Ослободувањето на загуби поради оштетување не се признава за преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања.

5.8.3. Обелоденување

МСС 36.126,130 Треба да се обелоденат:

- сметководствената политика за загуби поради оштетување на нефинансиските средства;
- износот на загубите поради оштетување на нефинансиските средства за секој вид на нефинансиско средство, одделно;
- усогласувањето помеѓу почетната и крајната состојба на оштетувањето, одделно за секој вид на нефинансиско средство, вклучувајќи и дополнителни загуби поради оштетување, ослободување на загуба поради оштетување и отпишување на средството.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 13 - Загуба поради оштетување на нефинансиски средства, на нето-основа.

5.8.4. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
6420	ИСПРАВКА НА ВРЕДНОСТА (ЗАГУБИ ПОРАДИ ОШТЕТУВАЊЕ) НА НЕДВИЖНОСТИТЕ И ОПРЕМАТА И НА НЕМАТЕРИЈАЛНИТЕ СРЕДСТВА, НА НЕТО-ОСНОВА
6421	ИСПРАВКА НА ВРЕДНОСТА (ЗАГУБИ ПОРАДИ ОШТЕТУВАЊЕ) НА ИМОТОТ ДАДЕН ПОД ЗАКУП И НА НЕТЕКОВНИТЕ СРЕДСТВА КОИ

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

	СЕ ЧУВААТ ЗА ПРОДАЖБА, НА НЕТО-ОСНОВА
6422	ИСПРАВКА НА ВРЕДНОСТА (ЗАГУБИ ПОРАДИ ОШТЕТУВАЊЕ) НА СРЕДСТВАТА ПРЕЗЕМЕНИ ВРЗ ОСНОВА НА НЕНАПЛАТЕНИ ПОБАРУВАЊА

5.9. Трошоци за вработените

5.9.1. Класификација

Види МСС 19

МСС 19.7 Трошоците за вработените се состојат од: краткорочни користи за вработените, користи по престанокот на вработувањето, други долгорочни користи и користи поради престанок на вработувањето.

Краткорочни користи за вработените:

- плати;
- задолжителни придонеси за социјално осигурување;
- краткорочни платени отсуства (платен годишен одмор, платено боледување);
- удел во добивката и бонуси;
- немонетарни користи (здравствена заштита, автомобили).

Користи по престанокот на вработувањето:

- користи при пензионирање (пензии);
- други користи по престанокот на вработувањето (на пример животното осигурување по престанокот на вработувањето, здравствено осигурување по престанокот на вработувањето и друго);
- придонеси кон плановите за дефинирани придонеси;
- придонеси кон плановите за дефинирани користи; итн.

Постои разлика помеѓу плановите за дефинирани придонеси и плановите за дефинирани користи. Според плановите за дефинирани придонеси, правната или изведената обврска на банката е ограничена на износот на платени пензиски придонеси. Според плановите за дефинирани користи, банката е обврзана да гарантира одреден поврат на придонеси.

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

Други долгорочни користи:

- јубилејни награди;
- долгорочни платени отсуства, користи за хендикепираност;
- удел во добивката и бонуси (за период подолг од 12 месеци по датумот на билансот на состојба).

Користи поради престанок на вработувањето вклучуваат отпремнини коишто се исплаќаат на вработените коишто го прекинуваат работниот однос во банката пред вообичаеното време за пензионирање, било врз основа на одлука на банката или врз основа на одлука на вработениот да прифати доброволно заминување од банката како технолошки вишок.

5.9.2. Признавање

Види МСС 19, МСС 26

Краткорочни користи за вработените

Краткорочните користи се признаваат во моментот на настанувањето (работен однос на вработените), по недисконтиран износ кој се очекува да биде платен врз основа на работен однос.

МСС 19.10 Кога вработениот давал услуга за време на сметководствениот период, користите за вработениот се признаваат како:

- обврска (пресметан расход); и
- расход.

МСС 19.11 Платените отсуства ќе бидат признаени во случај на:

- акумулирани платени отсуства;
- неакумулирани платени отсуства, кога се случуваат.

МСС 19.17 Плановите за удел во добивка и бонусите се признаваат кога:

- постои правна или изведена обврска; и
- може да се направи веродостојна проценка.

Користи по престанокот на вработувањето

МСС 19. 44 Планови за дефинирани придонеси

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

Кога вработениот давал услуга за време на сметководствениот период, користите за вработениот се признаваат како:

- обврска (пресметан расход); и
- расход.

МСС 19.50 Планови за дефинирани користи

Банката треба:

- да користи актуарски техники за да направи веродостојна проценка на износот на користите кои вработените ги заработиле во тековниот и во претходните периоди;
- да ги дисконтира овие користи со цел да се определи сегашната вредност на обврската за дефинирани користи и трошокот за тековни услуги;
- да ги утврди објективните вредности на сите средства од планот;
- да го утврди вкупниот износ на актуарските добивки и загуби и износот на оние актуарски добивки и загуби кои треба да се признаат;
- да го утврди трошокот за минати услуги (кога планот се воведува или менува);
- да ја утврди добивката или загубата (кога планот е скратен или подмирен).

Други долгорочни користи

МСС19.128 Износот што е признаен како обврска за други долгорочни користи за вработените е еднаков на збирот од сегашната вредност на обврската за дефинирани користи на датумот на билансот на состојба, намален за објективната вредност на средствата на планот на датумот на билансот на состојба (доколку има) од кои обврските треба да се подмират директно.

Банката треба да го признае нето-збирот на следните износи, како расход или приход:

- трошок за тековни услуги;
- трошок за камата;
- очекуван поврат на средствата на планот;

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

- актуарски добивки/загуби;
- трошок за минати услуги;
- ефект од скратувања и подмирувања.

Користи поради престанок на вработувањето

MCC19.133 Користите поради престанок на вработувањето ќе бидат признаени кога:

- банката ќе го прекине вработувањето пред нормалниот датум на пензионирање;
- се обезбедени користи поради престанок на вработувањето со цел да се охрабри доброволен престанок на работниот однос.

Овие користи (отпремнини) се признаваат како расход во Билансот на успех на банката.

5.9.3. Мерење

Види MCC 19, MCC 26

Краткорочни користи за вработените

Краткорочните користи за вработените се мерат на недисконтирана основа, бидејќи не постои можност за каква било актуарска добивка/загуба.

Користи по престанокот на вработувањето

Планови за дефинирани придонеси

Придонесите се мерат на недисконтирана основа доколку достасуваат, во целост, во рамки на дванаесет месеци по завршувањето на периодот во кој вработените ја извршиле поврзаната услуга. Тие треба да се дисконтираат доколку достасуваат за период подолг од дванаесет месеци, по завршувањето на поврзаната услуга од вработените.

Планови за дефинирани користи

Обврските се мерат на дисконтирана основа бидејќи тие можат да бидат подмирени многу години откако вработените ја извршиле поврзаната услуга.

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

Други долгорочни користи

Постои поедноставена метода за евидентирање на другите долгорочни користи за вработените. Актуарските добивки и загуби и сите трошоци за минати услуги се признаваат веднаш.

Користи поради престанок на вработувањето

Користите поради престанок на вработување се дисконтираат кога достасуваат, во целост, за период подолг од дванаесет месеци по датумот на билансот на состојба. Доколку користите поради престанок на вработувањето доспеваат во целост во период пократок од дванаесет месеци по датумот на билансот на состојба, тие не се дисконтираат.

5.9.4. Обелоденување

Види МСС 1, МСС 24, МСС 19, МСС 26

Краткорочни користи за вработените

- банката треба да го обелодени износот што е признаен како краткорочен расход за вработените;
- согласно со МСС 24 (Обелоденувања за поврзани странки) користите за вработените за клучниот менаџерски персонал треба да бидат обелоденети во финансиските извештаи.

Користи по престанокот на вработувањето

Планови за дефинирани придонеси

Треба да се обелодени износот признаен како расход за периодот.

Планови за дефинирани користи

Треба да се обелоденат:

- сметководствената политика за признавање на актуарските добивки/загуби;
- описот на планот;
- усогласувањето на почетната и крајната состојба на сметководствената вредност и објективната вредност на обврската за план за дефинирани користи;
- анализата на обврската за дефинирани користи (финансирани,

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

нефинансирани);

- вкупните расходи;
- актуарските добивки и загуби;
- актуарскиот поврат на средствата на планот;
- основата која е користена за утврдување на каматната стапка на поврат;
- ефектот од зголемувањето/намалувањето за еден процентен поен на стапките за предвидените здравствени трошоци;
- податоците за тековниот период и за претходните четири години за: сметководствената вредност на обврската за дефинирани користи, објективната вредност на средствата на планот, вишокот/дефицитот во планот, обврските на планот и средствата на планот;
- основните актуарски претпоставки;
- проценките на банката за придонеси кои се очекуваат во следната година, по датумот на билансот на состојба.

Други долгорочни користи

Треба да се обелоденат:

- износот признаен како долгорочен расход за вработените;
- според МСС 24 (Обелоденувања за поврзани странки), користите за вработените од клучниот менаџерски персонал треба да бидат обелоденети во финансиските извештаи.

Користи поради престанок на вработувањето

Треба да се обелоденат:

- потенцијалната обврска, кога постои неизвесност во врска со бројот на вработени кои ќе ја прифатат понудата;
- износот на расход, ако е материјален;
- користите поради престанок на вработувањето, за клучниот менаџерски персонал.

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 14 - Трошоци за вработените.

5.9.5. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
620	ТРОШОЦИ ЗА ПЛАТИ
621	НАДОМЕСТИ ЗА ПЛАТИ
622	НАДОМЕСТИ ЗА ВРАБОТЕНИТЕ ВРЗ ОСНОВА НА КОЛЕКТИВНИ ДОГОВОРИ
6441	РЕЗЕРВИРАЊА ЗА ПЕНЗИСКИ И ЗА ДРУГИ КОРИСТИ ЗА ВРАБОТЕНИТЕ

5.10. Амортизација**5.10.1. Класификација**

Види МСС 16

Оваа позиција вклучува амортизација на недвижностите и опремата и амортизација на нематеријалните средства.

МСС 16.43 Секој составен дел од ставка на недвижностите и опремата, со набавна вредност којашто има значително учество во вкупната набавна вредност на ставката, треба да се амортизира поодделно (банката го распределува почетно признаениот износ на недвижности и опрема на нивните составни делови и ги амортизира одделно). За пресметување на вкупниот трошок на амортизација, различни делови/ставки на недвижностите и опремата, кои имаат ист корисен век на употреба и метод на амортизација, може да се групираат во исти амортизациски групи.

Износот на амортизација на средството се определува врз основа на економскиот корисен век на употреба на средството. Трошокот за амортизација за секој период се признава во билансот на успех во позицијата „Амортизација“.

Во случај кога средството е оштетено, сметководствената вредност на средството треба да се намали до вредноста на надоместливиот износ. Последователно, трошокот за амортизација треба да се пресмета повторно врз основа на новиот надоместлив износ и новиот корисен век на употреба на средството.

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

5.10.2. Признавање

Види МСС 16

МСС 16.55 Амортизација на средството започнува кога тоа е расположливо за употреба и престанува порано од датумот на кој средството е класифицирано како чувано за продажба и од датумот на кој средството се депривира. Амортизацијата продолжува да се пресметува на недвижности и опрема кои се ставени надвор од употреба.

Во случаи кога составните делови на средството имаат различен корисен век на употреба или кога обезбедуваат користи за банката на поинаков начин, тие компоненти се признаваат како одделни средства со различни стапки на амортизација.

МСС 16.51 Остатокот на вредноста и корисниот век на употреба на средството треба да се ревидираат најмалку на крајот на секоја финансиска година и доколку очекувањето се разликува од претходните проценки, промената треба да се евидентира како промена во сметководствена проценка, поточно перспективно, во тековниот и во идните периоди. Банката треба да развие модели за тестирање на оштетувањето на недвижностите и опремата и на нематеријалните средства, во согласност со барањата наведени во поглавје 2.7.

5.10.3. Мерење

Види МСС 16

Амортизацијата на недвижностите и опремата ја поместува набавната вредност, или трошокот за производство на средството, во времетраењето на корисниот век на употреба на средството. Кога постои објективен доказ за оштетување или кога економскиот корисен век на употреба на средството е ревидиран, годишниот трошок за амортизација мора да се коригира.

Амортизацијата на нематеријалните средства ја поместува набавната вредност, или трошокот за производство на средството, во времетраењето на корисниот век на употреба на средството. Кога постои објективен доказ за оштетување или кога економскиот корисен век на употреба на средството е ревидиран, годишниот трошок за амортизација мора да се коригира.

5.10.4. Обелоденување

Треба да се обелоденат:

- сметководствената политика за амортизација на недвижностите и опремата и на нематеријалните средства;

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

- амортизацијата, по одделни категории на недвижности, опрема и нематеријални средства.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 15 - Амортизација.

5.10.5. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
629	АМОРТИЗАЦИЈА

5.11. Останати расходи од дејноста**5.11.1. Класификација**

Останатите расходи од дејноста главно ги вклучуваат:

- општите административни трошоци, вклучувајќи и закуп, услуги и лиценцирање;
- загубата од продажбата на финансиски средства расположливи за продажба;
- загубата од отуѓувањето на недвижностите и опремата и на нематеријалните средства (таа претставува разлика помеѓу приливите од продажбата на средствата и нивната нето сметководствена вредност на денот на отуѓување);
- расходите за посебна резерва и за резервирања, на нето-основа (по поединечен вид на резервирање);
- други расходи кои не можат да се сместат во специфична позиција.

5.11.2. Признавање и мерење

Расходот се признава и се мери согласно со соодветниот стандард за одредено средство/обврска, врз чија основа е реализиран расходот.

5.11.3. Обелоденување

Треба да се обелоденат:

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

- сметководствената политика за позначајните останати расходи од дејноста;
- останатите расходи од дејноста, поделени по вид на расход.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 16 - Останати расходи од дејноста.

5.11.4. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
62 (без 629)	ОПШТИ АДМИНСТРАТИВНИ ТРОШОЦИ И АМОРТИЗАЦИЈА
63	ДРУГИ РАСХОДИ
643	ПОСЕБНА РЕЗЕРВА ЗА ВОНБИЛАНСНАТА ИЗЛОЖЕНОСТ
644	ОСТАНАТИ РЕЗЕРВИРАЊА
648	РЕАЛИЗИРАНИ ДОБИВКИ/ЗАГУБИ ОД СРЕДСТВА И ОБВРСКИ РАСПОЛОЖЛИВИ ЗА ПРОДАЖБА, НА НЕТО-ОСНОВА

5.12. Данок на добивка (тековен и одложен)**5.12.1. Класификација**

Види МСС 12

Оваа позиција ги вклучува следните ставки:

- трошоци/приходи за тековен данок; и
- трошоци/приходи за одложен данок.

Трошоци/приходи за тековен данок е трошок/поврат во тековната година за износот на обврските/побарувањата за данок на добивка во однос на оданочливата добивка за периодот.

Трошоците/приходите за одложен данок за периодот ги претставуваат вкупните промени во одложените даночни средства и обврски, помеѓу датумот на билансот на состојба и претходниот период.

За повеќе информации види поглавје 3.12.

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

5.12.2. Признавање

Види МСС 12

МСС 12.58 Тековниот данок треба да се признае како приход или како трошок и треба да се вклучи во билансот на успех за периодот, освен во случај кога данокот настанува од:

- трансакции или настани кои се признаваат во истиот или во различен период, директно во капиталот и резервите; или
- деловна комбинација.

Трошоците/приходите од одложен данок претставуваат:

- износот на одложен даночен трошок, пресметан од промени во оданочливите привремени разлики кои не се поврзани со ставки кои се вреднувани директно преку капитал и резервите;
- износот на трошоци/приходи од одложен данок, поврзани со промени во даночните стапки или наметнувањето на нови даноци;
- износот на користи од претходно непризнаени даночни загуби и/или даночен кредит.

За повеќе информации види поглавје 3.12.

5.12.3. Мерење

Види МСС 12

Обврските/побарувањата за тековен данок, за тековниот и за претходниот период, треба да се мерат според износот кој се очекува да се плати на, односно да се побарува од даночните власти, користејќи ги даночните стапки (и даночните закони), кои биле важечки или суштински важечки на датумот на билансот на состојбата.

Приходите/трошоците од одложен данок ја претставуваат разликата помеѓу износот на одложените даночни средства и одложените даночни обврски на датумот на билансот на состојба и оние во претходниот период. Притоа, критериумите за признавање на одложените даночни средства (види поглавје 3.12.) и одложените даночни обврски (види поглавје 4.8.) мора да се исполнети.

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи***5.12.4. Обелоденување**

Види МСС 12, МСС 1

Главните компоненти на расходите/приходите од данок треба да се обелоденат поодделно.

МСС 12.80 Компонентите на расходите/приходите од данок треба да ги вклучуваат:

- расходите/приходите од тековен данок;
- секакви корекции за тековен данок признаени во периодот, а кои произлегуваат од претходни периоди;
- износот на расходи/приходи од одложен данок поврзани со настанувањето и анулирањето на привремените разлики;
- износот на расходи/приходи од одложен данок поврзани со промените во даночните стапки или со наметнувањето на нови даноци;
- износот на користи кои произлегуваат од претходно непризнаени даночни загуби, даночни кредити или привремени разлики од претходен период, кои се употребуваат за намалување на расходот од тековниот данок;
- износот на користи кои произлегуваат од претходно непризнаени даночни загуби, даночни кредити или привремени разлики од претходен период, кои се употребуваат за намалување на расходот од одложениот данок;
- расход од одложен данок кој произлегува од отписи или од анулирање на претходни отписи; и
- износот на расходи/приходи од данокот што е поврзан со оние промени во сметководствените политики и со грешките кои се вклучени во билансот на успех, бидејќи не можат да се пресметаат ретроактивно.

МСС 12.81,
МСС 1.90 Треба да бидат поодделно обелоденети:

- вкупниот тековен и одложен данок поврзан со ставки кои се евидентирани во капиталот и резервите;
- износот на данокот на добивка којшто се однесува на секоја одделна компонента од останатите добивки и загуби во периодот коишто не се прикажуваат во Билансот на успех;

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

- усогласувањето помеѓу расходите/приходите за данок и сметководствената добивка, прикажано во едната или во двете форми:
 - а) бројчено усогласување помеѓу расходите/приходите за данок и сметководствената добивка помножена со применливата даночна стапка. Притоа, треба да се обелодени и основата врз која применливата даночна стапка е пресметана, или
 - б) бројчено усогласување помеѓу просечната ефективна даночна стапка и применливата даночна стапка, притоа обелоденувајќи ја основата врз која применливата даночна стапка е пресметана;
- објаснувањето за промените во даночната стапка во споредба со претходниот период;
- износот (и датумот на истекување, доколку има) на оданочливите привремени разлики, на неискористените даночни загуби и на неискористените даночни кредити за кои не се признаени одложени даночни средства во билансот на состојба;
- вкупниот износ на привремени разлики поврзани со вложувањата во подружници, филијали и придружени друштва и со заедничките вложувања, за кои не се признаени одложени даночни обврски;
- за секој вид привремена разлика и за секој вид на неискористени даночни загуби и неискористени даночни кредити:
 - а) износот на одложени даночни средства и одложени даночни обврски, признаени во билансот на состојба за секој прикажан период;
 - б) износот на трошоци/приходи од одложен данок, признаени во билансот на успех;
- во однос на прекинатото работење, трошоците за данок поврзани со:
 - а) добивката или загубата при прекинот, и
 - б) добивката или загубата од вообичаени активности на прекинатото работење за периодот, заедно со споредливите износи за секој претходен прикажан период;
- износот на последиците врз данокот за дивиденди на акционерите на банката кои биле предложени или објавени пред финансиските извештаи да бидат одобрени за издавање, но не се признаени како

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

обврска во финансиските извештаи.

Банката треба да го обелодени износот на одложените даночни средства и основата за нивното признавање, кога:

- користењето на одложените даночни средства зависи од идните оданочливи добивки кои произлегуваат од анулирањето на постоечките оданочени привремени разлики; и
- банката претрпела загуба во тековниот или во претходниот период, во даночна јурисдикција на која се однесуваат одложените даночни средства.

Банката исто така треба да ја обелодени природата на потенцијалните последици врз данокот на добивка кои би произлегле од плаќањето на дивиденди на своите акционери. Дополнително, банката треба да ги обелодени износите на потенцијалните последици врз данокот на добивка кои се практично одредливи и податоците за тоа дали постојат некакви потенцијални последици врз данокот на добивка кои не се практично одредливи.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 17 - Данок од добивка.

5.12.5. Сметковен план

Група на сметки	Назив на сметката/групата на сметки
633	ДАНОЦИ И ПРИДОНЕСИ ОД ПРИХОД

6. Други специфични теми**6.1. Плаќања врз основа на акции**

Види МСФИ 2

Трансакциите на плаќања врз основа на акции претставуваат:

- трансакции на плаќања врз основа на акции, подмирени со сопственички инструменти - банката добива производи или услуги кои ги плаќа со доделување сопственички инструменти (вклучувајќи и опции на акции) на банката;
- трансакции на плаќања врз основа на акции, подмирени со

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

парични средства - банката стекнува производи или услуги и презема обврски кон добавувачот на тие производи или услуги, во износ што е заснован врз цената (или вредноста) на акциите на банката или на други сопственички инструменти на банката; и

– трансакции во кои банката добива или стекнува производи или услуги и условите на договорот кои ѝ даваат на банката, или на добавувачот, право на избор дали банката ќе ја подмири трансакцијата со парични средства (или со други средства) или со издавање сопственички инструменти.

Плаќања врз основа на акции се плаќања за добиените услуги од друго лице. Трансакцијата со вработен (или со друга странка) кој е имател на сопственички инструменти на банката и кој во трансакцијата се јавува во улога на акционер на банката, не е трансакција за плаќање врз основа на акции.

Признавање

МСФИ 2.7 Банката треба да ги признае производите или услугите кои се добиени или стекнати во трансакции за плаќање врз основа на акции, тогаш кога таа ќе ги добие производите или како што се примаат услугите. Банката треба да признае соодветно зголемување во капиталот доколку производите или услугите биле добиени во трансакции на плаќања врз основа на акции, подмирени со сопственички инструменти; или да признае обврска доколку производите или услугите биле стекнати во трансакции на плаќања врз основа на акции подмирени со парични средства.

Кога производите или услугите што се добиени или стекнати во трансакции на плаќања врз основа на акции не се квалификуваат за признавање како средства, тие треба да се признаат како расход.

Мерење**Трансакции на плаќања врз основа на акции, подмирени со сопственички инструменти**

МСФИ 2.10 Банката треба да ги мери добиените производи или услуги, како и соодветниот пораст во капиталот, директно според објективната вредност на добиените производи или услуги, освен ако таа објективна вредност не може веродостојно да се процени. Доколку банката не може веродостојно да ја процени објективната вредност на добиените производи или услуги, таа треба да ја мери нивната вредност и соодветниот пораст во капиталот, индиректно, повикувајќи се на објективната вредност на доделените сопственички инструменти. На пример, банката треба да ја мери објективната вредност на услугите добиени од вработен индиректно, повикувајќи се на

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

објективната вредност на доделените сопственички инструменти на датумот на мерење и тоа врз основа на пазарните цени на акциите на банката (доколку се достапни). Притоа, треба да ги земе предвид условите и одредбите според кои тие сопственички инструменти биле доделени.

Трансакции на плаќања врз основа на акции подмирени со парични средства

МСФИ 2.30 Банката треба да ги мери стекнатите производи и услуги и настанатата обврска според објективната вредност на обврската. Додека обврската не се подмири, банката треба повторно да ја мери објективната вредност на обврската на секој датум на известување и на датумот на подмирување, со сите промени во објективната вредност признаени во билансот на успех за периодот.

Трансакции на плаќања врз основа на акции со алтернативи за подмирување со парични средства

МСФИ 2.34 За трансакциите на плаќања врз основа на акции, во кои условите на договорот ѝ даваат на банката, или на другото лице, избор дали таа ќе ја подмири трансакцијата со парични средства (или со други средства) или со издавање сопственички инструменти, банката треба да ја евидентира таа трансакција како:

- трансакција на плаќање врз основа на акции, подмирени со парични средства доколку, и во обем во кој, кај банката настанала обврска за подмирување во парични средства или други средства; или
- трансакција на плаќање врз основа на акции, подмирени со сопственички инструменти доколку, и во обем во кој, не настанала обврска за подмирување во парични средства.

Обелоденување

МСФИ 2.45 Банката треба да ги обелодени:

- описот на секој вид трансакција на плаќања врз основа на акции;
- структурата, по број и по пондирани просечни цени за извршување за секоја од доделените, изгубените, извршените или истечените опции за акции во периодот, неплатени на почетокот и на крајот на периодот и извршливи на крајот на периодот;
- информацијата за тоа како била утврдена објективната вредност на добиените производи или услуги, или објективната вредност на доделените сопственички инструменти во периодот;
- информацијата за ефектот на трансакциите на плаќања врз основа

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

на акции, врз добивката или загубата на банката за периодот и врз нејзината финансиска позиција.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 46 - Плаќања врз основа на акции.

6.2. Поврзани страни

МСФИ 24.9 Лице поврзано со банка е она лице коешто:

- (а) директно или индиректно, преку еден или повеќе посредници:
 - (i) контролира, е контролирано од, или е под заедничка контрола со банката (ова вклучува матична банка, подружници и подружници во рамки на групата);
 - (ii) има интерес во банката, што му овозможува значително влијание врз банката, или
 - (iii) има заедничка контрола врз банката.
- (б) е придружено претпријатие на банката;
- (в) е заедничко вложување во кое банката е вложувач;
- (г) е член на клучниот раководен кадар и/или лице со посебни права и овластувања на банката или матичната банка;
- (д) е близок член на семејството на некое лице наведено под (а) или (г);
- (ѓ) е контролирано, заеднички контролирано, е под значително влијание, или е лице за коешто значително право на одлучување, директно или индиректно, има некое лице наведено во (г) или (д); или
- (е) е пензиски план за користи по престанокот на вработувањето на вработените во банката или на која било поврзана страна со банката.

При разгледувањето на секој можен однос со поврзаната страна, треба да се има предвид суштината на односот, а не само правната форма.

За следните односи се смета дека не се поврзани страни:

- две компании, само затоа што имаат заеднички директор или друг член на клучниот раководен кадар;
- двајца инвеститори, само поради тоа што имаат заедничка контрола врз заедничкото вложување;

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

- финансиери, синдикати, јавни друштва или владини тела и агенции, само врз основа на нивното нормално работење со банката (иако тие може да влијаат врз слободата на работењето на банката или да учествуваат во нејзиниот процес на донесување одлуки);
- клиент, добавувач, отстапувач на право за дистрибуција (франшизер), дистрибутер, или општ застапник со кој банката извршува значителен обем на работа.

Обелоденување

Без оглед на тоа дали постоеле трансакции помеѓу поврзаните страни, банката треба да ги обелодени:

- името на матичната банка на банката;
- природата на односите на поврзаните страни; и
- видовите на трансакции со поврзаните страни.

МСС 24.17 За секој од известуваните периоди, ако постоеле трансакции помеѓу поврзаните страни, банката треба да ги обелодени:

- природата на односот на поврзаните страни;
- износот на трансакцијата;
- износот на отворените ставки (вклучувајќи ги и примените и издадените гаранции и детали за тоа дали се тие обезбедени);
- исправката на вредноста и посебната резерва, поврзани со износот на отворените ставки;
- расходот за загуби поради оштетување, признаен за периодот за побарувања од поврзаните страни;
- приходите и расходите од трансакциите помеѓу поврзаните страни, признаени за периодот; и
- подмирувањето на обврските од поврзаната страна во име на банката или од банката во име на поврзаната страна.

МСС 24.16 Банката треба да го обелодени вкупниот надомест за клучниот раководен кадар на банката, за секоја од следните категории:

- краткорочни користи за вработените;

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

- користи по престанокот на вработувањето;
- други долгорочни користи;
- користи поради престанок на вработување; и
- плаќања врз основа на акции.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 44 - Трансакции со поврзаните страни.

6.3. Известување според сегментите

Види МСФИ 8

Банката треба да обелодени анализа на нејзините деловни активности според оперативните сегменти.

Оперативен сегмент е компонентата од активностите на банката за која што се исполнети следниве услови:

- извршува активности како резултат на кои се остваруваат приходи и настануваат трошоци;
- Надзорниот одбор на банката ги разгледува оперативните резултати на одделниот оперативен сегмент на редовна основа (најмалку полугодишно), со цел да се оценат остварувањата и да се донесе одлука за идните деловни активности на тој сегмент;
- достапни се одделни финансиски информации за сегментот.

За целите на известувањето, два или повеќе оперативни сегменти може да се групираат во еден оперативен сегмент доколку се слични во однос на следниве карактеристики:

- видот на производите и услугите коишто ги нудат;
- видот и групата на корисниците на нивните производи и услуги;
- методите за дистрибуција и пружање на нивните производи и услуги.

МСФИ 8.13 Банката треба да обелодени информации одделно за секој значаен оперативен сегмент. Еден оперативен сегмент се оценува како значаен

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

доколку е исполнет кој било од следниве квантитативни прагови:

- приходот на сегментот (ги вклучува и приходите од трансфери помеѓу сегментите) учествува со 10% или повеќе во вкупните приходи на банката;
- апсолутниот износ на добивката или загубата на сегментот претставува 10% или повеќе од повисокиот апсолутен износ помеѓу:
а) вкупната добивка на сите оперативни сегменти на банката коишто прикажале добивка, или б) вкупната загуба на сите оперативни сегменти на банката коишто прикажале загуба;
- средствата на сегментот учествуваат со 10% или повеќе во вкупните средства на банката.

МСФИ 8.15 Дополнително, доколку вкупниот приход прикажан по одделни значајни оперативни сегменти е помал од 75% од вкупниот приход на банката, банката ќе треба да идентификува дополнителни оперативни сегменти и за нив да ги прикаже соодветните информации.

Останатите деловни активности за кои не се известува по одделен оперативен сегмент, банката ќе ги прикаже во позицијата „сите останати незначајни оперативни сегменти“.

Банките коишто согласно со „Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот“ за потребите на утврдување на капиталот потребен за покривање на оперативниот ризик го користат стандардизираниот пристап, во белешката 4.А и 4.Б од финансиските извештаи за банките треба ги обелоденат податоците според оперативните сегменти еднакви на деловните линии пропишани со регулативата за адекватност на капиталот. Банките коишто го користат пристапот на базичен индикатор треба да ги обелоденат податоците за следниве значајни оперативни сегменти:

- работа со население - дадени кредити, гаранции и акредитиви, услуги за платен промет, кредитни картички, тековни и орочени депозити итн. на физички лица и самостојни вршители на дејност;
- корпоративно банкарство - дадени кредити, гаранции и акредитиви, тековни и орочени депозити, услуги за платен промет, деривати итн. на нефинансиски и финансиски друштва;
- инвестициско банкарство - управување со средства на други лица, советодавни услуги, услуги поврзани со издавање хартии од вредност итн.; и
- останати значајни оперативни сегменти, коишто не се вклучени

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

погоре.

За целите на известувањето според сегменти, банката треба:

- да ги подели ставките од билансот на успех по одделни оперативни сегменти и да ги идентификува приходите/расходите коишто се јавуваат меѓу сегментите; и
- да ги идентификува средствата и обврските по одделни оперативни сегменти.

Банката треба да ги обелодени следниве информации за одделните оперативни сегменти:

- приходи и расходи од камата;
- приходи и расходи од провизии и надомести;
- нето-приходи од тргување;
- нето-приходи од други финансиски инструменти евидентирани по објективната вредност;
- останати оперативни приходи;
- исправка на вредноста на финансиските средства, на нето-основа;
- загуба поради оштетување на нефинансиските средства, на нето-основа;
- амортизација;
- трошоци за реструктурирање;
- трошоците за вложување во недвижности и опрема;
- останати расходи;
- финансискиот резултат по сегмент;
- вкупна актива по сегмент;
- вкупно обврски по сегмент.

МСФИ 8.34 Банката треба да прикаже информација за концентрацијата на нејзините деловните активности кон одделни значајни комитетнти. Значаен клиент е оној од којшто банката остварува 10% или повеќе од:

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

– вкупните приходи на банката врз основа на: камата (вкупно приходи евидентирани на сметките од групата сметки 66), провизии и надомести за вршење банкарски услуги (вкупно приходи евидентирани на сметките од групата сметки 67), нето-приходи од тргување од средствата и обврските за тргување (сметка 645), нето-приходи од средствата и обврските по објективна вредност преку билансот на успех (сметка 646), реализирани добивки од средствата и обврските расположливи за продажба, на нето-основа (сметка 648), капитални вложувања и капитална добивка (вкупно приходи евидентирани на сметките од групата сметки 65) и други приходи (вкупно приходи евидентирани на сметките од групата сметки 68); или

– вкупните расходи на банката врз основа на: камата (вкупно расходи евидентирани на сметките од групата сметки 60), провизии и надомести на банката (вкупно расходи евидентирани на сметките од групата сметки 61), нето-расходи од тргување од средствата и обврските за тргување (сметка 645), нето-расходи од средствата и обврските по објективна вредност преку билансот на успех (сметка 646), реализирани загуби од средствата и обврските расположливи за продажба, на нето-основа (сметка 648) и капитална загуба реализирана од продажба на средства (сметка 639).

Под клиент се подразбира лице и лицата поврзани со него.

Банката треба да го обелодени вкупниот износ на приход и расход за периодот остварен од одделните значајни клиенти по која било основа, како и оперативниот сегмент во којшто се реализираат приходите од тие клиенти. Притоа, банката не треба да го обелодени идентитетот на клиентот.

МСФИ 8.33 Банката треба да прикаже анализа на нејзините деловни активности според географските подрачја кадешто тие се извршуваат, и тоа за следниве географски подрачја:

- земји-членки на Европската унија;
- други европски земји, надвор од Европската унија;
- земји надвор од Европа, членки на Организацијата за економска соработка и развој (ОЕЦД);
- други земји.

Банката треба поодделно да ги обелодени земјите ако:

- придонесот од таа земја во вкупниот приход на банката за известувачкиот период надминува 10%;

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

- оперативната добивка или загуба од таа земја во вкупната оперативна добивка или загуба на банката за известувачкиот период надминува 10%; или
- вкупната актива од таа земја во вкупната актива на банката за известувачкиот период надминува 10%.

За целите на известувањето според географски подрачја, банката треба:

- да ја подели вкупната сметководствена вредност на средствата по географската локација на средствата во одделни сегменти (за финансиските инструменти сегментот се одредува според сегментот на сопственикот/имателот на средството, а не според издавачот на финансиското средство, а недвижностите и опремата и нематеријалните средства според географската локација на средството);
- да го подели вкупниот износ на приходи по одделни географски подрачја, врз основа на географската локација на своите клиенти (географската локација од која пристигаат приходите, а не локацијата на банката во која приходите настануваат). Ако банката не може веродостојно да ги подели своите приходи според географската локација на своите клиенти, таа треба да ги одреди географските подрачја според својата географска локација, т.е. според локацијата каде што настануваат приходите.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 4 - Известување според сегменти.

6.4. Наеми

Види МСС 17

Ова поглавје ги обработува договорите за наеми, давајќи осврт на наемите од аспект на наемодавателот и на наемателот. Секој договор за наем треба да биде класифициран како финансиски или како оперативен наем.

МСС 17.8 Финансиски наем е наем со кој суштински се пренесуваат сите ризици и користи од некое средство, без разлика дали правно е пренесена или се предвидува да биде пренесена сопственоста на средството. Сите други наеми се оперативни наеми.

За да се направи правилна класификација на наемите како финансиски или оперативни наеми, потребно е правилно да се разберат условите на договорот за наем. Одлуката треба да се темели врз економската суштина на

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

договорот за наем, а не само врз правната форма.

Примери на ситуации кои вообичаено би воделе до класификација на наемите како финансиски наеми се:

- кога се пренесува правото на сопственост врз средствата на наемателот до крајот на рокот за наем;
- кога наемателот има можност да го купи средството по цена која се очекува да биде значително пониска од објективната вредност на средството, на датумот кога можноста ќе стане применлива, така што на почетокот на наемот економски разумно е да се очекува можноста да биде искористена;
- кога времетраењето на наемот е за поголемиот дел (75% или повеќе) од корисниот век на употреба на средството, дури иако сопственоста врз средството не се пренесува;
- кога на почетокот на наемот, сегашната вредност на минималните износи на плаќања за наемот е приближно еднаква (90% или повеќе) на објективната вредност на средството дадено под наем; и
- кога средството под наем е со специфична природа и намена и само наемателот може да го користи без да изврши поголеми модификации на средството.

Класификацијата на наемите како финансиски или оперативни наеми се прави на датумот на започнување на наемот. Датум на започнување на наемот е пораниот датум од датумот на договорот за наем и од датумот на обврзување на страните кон основните одредби на наемот.

6.4.1. Признавање, мерење и обелоденување

Датумот од кој наемателот има право да ги користи своите права за употреба на средствата под наем е датумот на почетното признавање на наемот.

Сметководствениот третман на наемот, во случај на наемодавател и наемател, зависи од тоа дали станува збор за финансиски или за оперативен наем.

Обелоденувањата коишто банката треба да ги прикаже во финансиските извештаи зависат од тоа дали банката се јавува во улога на наемодавател или на наемател, како и од тоа дали станува збор за финансиски или за оперативен наем. Притоа, банката треба да ги обелодени информациите за оперативните наеми, пропишани подолу, само за

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

неотповикливите договори за оперативен наем.

Неотповиклив договор за оперативен наем е наем којшто може да се отповика само:

- со дозвола на наемодавателот;
- кога ќе се случи некоја далечна неизвесност;
- доколку наемателот склучи нов договор за наем со истиот наемодавател за истото или еквивалентно средство;
- доколку, на почетокот на наемот, наемателот плати дополнителен износ, со што продолжувањето на наемот е сигурно.

*6.4.1.1. Финансиски наеми во финансиските извештаи на наемодавателите***Признавање и мерење**

Наемодавателот го прикажува финансискиот наем како „побарувања по финансиски наем“ во билансот на состојба. Побарувањата по финансиски наем, на нето-основа, го претставуваат збирот на минималните плаќања за наемот и секој незагарантиран остаток на вредноста кој го пресметува наемателот, дисконтиран по каматната стапка што важи за наемот. Минималните плаќањата за наем ги вклучуваат отплатите на главница по финансискиот наем и приходите од камати. Признавањето на приходите од камати ја одразува стапката на поврат на нето-вложувањата (главница) во финансискиот наем. Каматната стапка што одговара на наемот се одредува на почетокот на наемот. Тоа е стапка по која вкупната сегашна вредност на збирот на минималните плаќања за наемот и незагарантираниот остаток на вредноста е еднаква на збирот на објективната вредност на средствата под наем и почетните директни трошоци на наемодавателот.

Почетните директни трошоци на наемот (на пример провизиите и надоместите за правни услуги настанати во текот на преговарањето и договарањето на финансискиот наем) се вклучуваат во почетното мерење на побарувањето од финансискиот наем (не е дозволено почетните директни трошоци на наемот да се евидентираат како трошоци кога ќе настанат).

Обелоденување

МСС 17.47 Банката ги обелоденува:

- усогласувањето помеѓу вкупното вложување во наемот и сметководствената вредност на побарувањето за финансиски наем;
- анализата на достасувањето на побарувањето за финансиски наем

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

на датумот на билансот на состојба, за секој од следните периоди (договорите за наем со период за откажување се класифицираат во временските групи врз основа на периодот за откажување):

- а) до една година
- б) од една до пет години
- в) над пет години;
- недоспеаниот финансиски приход;
- незагарантираниот остаток на вредноста на средството, кој ќе достаса во корист на наемодавателот;
- акумулираната исправка за ненаплатените побарувања за финансиски наем;
- описот на позначајните договори за финансиски наем.

6.4.1.2. Финансиски наеми во финансиските извештаи на наемателите**Признавање и мерење**

Наемателот ги прикажува средствата добиени со финансиски наем во билансот на состојба, во позицијата „Недвижности и опрема“. Средствата почетно се признаваат по пониската вредност од објективната вредност на средството или по сегашната вредност на минималните плаќања за наемот.

Последователно, средствата добиени со финансиски наем се мерат според почетната вредност, намалена за амортизација. Средствата се амортизираат според вообичаената политика за амортизација, применета за други недвижности и опрема и амортизацијата се признава како трошок во билансот на успех. Ако на крајот на наемот наемателот не се стекне со сопственост врз средството, тогаш средството се амортизира за пократкиот период од времетраењето на наемот и од корисниот век на употреба на средството.

Наемателот ја прикажува обврската која произлегува од финансискиот наем во билансот на состојба, во позицијата „Останати обврски“. Обврската од финансискиот наем се признава во моментот на започнување на финансискиот наем, во износ на сегашната вредност на минималните плаќања за наемот.

Минималните плаќањата за наемот се состојат од два елемента: надомест за обврската за финансиски наем и расход по камати. Расходот за

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

камата се распределува и се признава во билансот на успех за периодот на времетраење на наемот.

Ако трансакција којашто претставува продажба на едно средство и истовремено повраток на истото средство преку наем (познато под англискиот термин како: sale and lease-back arrangement), по својата суштина е финансиски наем, тогаш секој вишок на приливи од продажбата на средството над неговата сметководствена вредност не треба веднаш да се признае како приход во билансот на успех на продавачот - наемателот, туку треба да се разграничат и да се признаат во периодот на времетраење на наемот.

За средствата под финансиски наем, банката целосно ги применува барањата наведени во поглавје 2.7 - „Тест на оштетување“.

Обелоденување

МСС 17.31 Банката треба да ги обелодени:

- сегашната сметководствена вредност на датумот на билансот на состојба, за секое средство земено под финансиски наем;
- анализата на достасувањето на обврските за финансиски наем на датумот на билансот на состојба, за секој од следните периоди (договорите за наем со период за откажување се класифицираат во временските групи врз основа на периодот за откажување):
 - а) до една година
 - б) од една до пет години
 - в) над пет години;
- вкупните идни минимални плаќања за поднаем за кои се очекува да бидат примени од неотповикливи поднаеми, на датумот на билансот на состојба (идни очекувани приходи);
- описот на позначајните договори за финансиски наем.

6.4.1.3. Оперативните наеми во финансиските извештаи на наемодавателите**Признавање и мерење**

Наемодавателот ги прикажува средствата дадени под оперативен наем во билансот на состојба, во позиција „Недвижности и опрема“. Средствата се проценуваат според принципите на оваа Методологија кои важат за позицијата „Недвижности и опрема“.

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

Приходите од оперативниот наем се евидентираат во билансот на успех за периодот на наемот и се прикажани во позицијата „Останати приходи од дејноста“. Почетните директни трошоци, настанати со цел да се договори оперативниот наем, треба да се додадат на сметководствената вредност на средствата под наем и да се признаат како расход во времетраење на наемот, врз иста основа/динамика како што се признаваат и приходите од наем.

За средствата дадени под оперативен наем, банката целосно ги применува барањата наведени во поглавје 2.7- „Тест на оштетување“.

Обелоденување

МСС 17.56 Банката треба да ги обелодени:

- анализата на достасувањето на идните минимални плаќања за неотповикливите договори за оперативни наеми за секој од следните периоди:

- а) до една година

- б) од една до пет години

- в) над пет години;

- описот на позначајните договори за оперативен наем.

*6.4.1.4. Оперативните наеми во финансиските извештаи на наемателите***Признавање и мерење**

Наемателот треба да ги признае плаќањата за оперативен наем како расход во билансот на успех во периодот на времетраење на наемот, во позицијата „Останати расходи од дејноста“.

Ако трансакција којашто претставува продажба на едно средство и истовремено повраток на истото средство преку наем (познато под англискиот термин како: sale and lease-back arrangement), по својата суштина е оперативен наем и е јасно дека трансакцијата е заснована на објективна вредност, тогаш сите добивки и загуби треба веднаш да се признаат во билансот на успех. Ако продажната цена на средството е повисока од неговата објективна вредност, тогаш вишокот над објективната вредност треба да се разграничи и да се амортизира во текот на периодот за кој се очекува средството да биде користено. Ако продажната цена на средството е пониска од неговата објективна вредност, тогаш загубата треба веднаш да се признае во билансот на успех.

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи***Обелоденување**

МСС 17.35

Банката треба да ги обелодени:

- анализата на достасувањето на идните минимални плаќања за неотповикливите договори за оперативни наеми, за секој од следните периоди:

- а) до една година

- б) од една до пет години

- в) над пет години;

- вкупните идни минимални плаќања за поднаем за кои се очекува да бидат примени од неотповикливите договори за поднаеми, на датумот на билансот на состојба (идни очекувани приходи);

- плаќањата за наем и поднаем, признаени во билансот на успех за периодот, со посебни износи за минималните плаќања за наем и плаќања за поднаем; и

- описот на позначајните договори за оперативен наем.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 45 - Наеми.

6.5. Заработка по акција

Види МСС 33

Банката е должна да ја прикаже заработката по акција во основната структура на билансот на успех, ако нејзините обични акции се предмет на јавно тргување на пазарот или ако банката е во процес на издавање обични акции на јавните пазари.

Кога банката објавува и консолидирани и неконсолидирани/поединечни финансиски извештаи, заработката по акција треба да се прикаже само врз основа на консолидираните информации.

Генерално, треба да се прикаже основната и/или разводнетата заработка по акција.

Основната заработка по акција се пресметува со делење на добивката, или на загубата, којашто им припаѓа на акционерите - сопственици на обични акции на банката (деленик) со пондерираниот просечен број на обични акции во оптек (делител) во текот на периодот.

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

Пондерираниот просечен број на акции во оптек во текот на периодот се добива кога бројот на акции во оптек на почетокот на периодот ќе се коригира за бројот на акции коишто се откупени или издадени во текот на периодот, помножено со временскиот пондер (бројот на денови во текот на кој конкретните акции се во оптек, во однос на вкупниот број денови во годината).

За да се пресмета **разводнетата заработка по акција**, банката треба да ги коригира добивката, или загубата, којашто им припаѓа на акционерите - сопственици на обични акции на банката и пондерираниот просечен број на акции во оптек, за ефектите на сите разводнети потенцијални обични акции. Разводнувањето е намалување на заработката по акција, или зголемување на загубата по акција, која произлегува од претпоставката дека конвертабилните инструменти се конвертирани, дека опциите или варантите се извршени, или дека обичните акции се издадени по исполнувањето на специфичните услови. Оттука, делителот е еднаков на пондерираниот просечен број на обични акции во оптек (делителот во формулата за пресметка на основната заработка по акција), зголемен за пондерираниот просечен број на обични акции кои ќе бидат издадени при конверзија на сите разводнети потенцијални обични акции. Притоа, за разводнувачките потенцијални обични акции треба да се смета како да се конвертирани во обични акции на почетокот на периодот или, доколку е подоцна, на датумот на издавањето на потенцијалните обични акции.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 41 - Заработка по акција.

6.6. Обелоденувања на управувањето со ризици

Види МСФИ 7, МСС 32

Во финансиските извештаи, банките треба да обелоденат информации за управување со ризиците на кои се изложени во своето работење. Вообичаено, банките се изложени на кредитен ризик, ризик на ликвидност и пазарен ризик.

МСФИ 7.33 За секој тип на ризик, банката треба да ги обелодени следните **квалитативни** информации:

- природата и изложеноста на ризикот;
- целите, политиките и процесите на банката за управување со ризикот и методите користени за мерење на ризикот; и
- секоја промена во претходните две точки во споредба со претходниот период.

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

Овие информации треба да се прикажат во моделот на финансиски извештаи за банките во белешката 1.е) - Вовед/Обелоденувања за управување со ризиците.

За секој тип на ризик, банката треба да ги обелодени следните **квантитативни** информации:

МСФИ 7.25, 27 *Обелоденување на објективната вредност*

За целите на обелоденување на објективната вредност на сите финансиски средства и обврски, банката треба да ги примени принципите за мерење на објективната вредност од поглавјето 3.1.3. од оваа Методологија. Притоа, секое финансиско средство и обврска се евидентира во сметководствената евиденција на банката согласно со одредбите од соодветните поглавја од оваа Методологија за секое одделно средство, а во рамки на белешките кон финансиските извештаи само се обелоденува објективната вредност на сите финансиски средства и обврски на банката.

Банката треба да ги обелодени:

- објективните вредности за сите финансиски средства и обврски коишто се мерат по амортизирана набавна вредност или по набавна вредност, во споредба со нивната сметководствена вредност;
- методите и принципите за утврдување на објективната вредност за секоја класа на средства и обврски и треба да ги објасни техниките за вреднување;
- позначајните измени во тековниот период во методите и техниките на мерење според објективната вредност, како и причините поради коишто е направена промената;
- износот по одделните категории на финансиски средства и обврски евидентирани според објективната вредност (согласно со принципите во поглавјето 3.1.3 од оваа Методологија), со примена на следниве нивоа на објективна вредност (познати како: хиерархија на објективна вредност):
 - а) Ниво 1 - објективната вредност е утврдена со директна примена/повикување на котирана пазарна цена на финансиските инструменти на активен пазар;
 - б) Ниво 2 - објективната вредност е утврдена со примена на техники за вреднување коишто содржат влезни информации (инпути) од активни пазари (влезните информации може директно или индиректно да се потврдат и да се следат на активните пазари, како на пр.: котирани цени на активен пазар за слични

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

финансиски инструменти, или сите значајни влезни информации во моделот за одредување на објективната вредност може да се потврдат и да се следат на активниот пазар);

в) Ниво 3 - објективната вредност е утврдена со примена на техники за вреднување коишто содржат влезни информации (инпути) коишто не можат директно или индиректно да се потврдат и да се следат на активните пазари, односно врз основа на техники за вреднување во кои најголемо учество имаат информациите за ризиците на финансиските инструменти коишто не можат да се следат и да се потврдат на активните пазари.

– износот на финансиски средства и обврски чијашто објективна вредност во претходниот период била утврдена според нивото 1, а во тековниот период е утврдена според нивото 2 од хиерархијата на објективната вредност и обратно;

– за финансиските инструменти чијашто објективна вредност е измерена според нивото 3 од хиерархијата на објективната вредност, банката треба да прикаже усогласување на движењата во објективната вредност помеѓу двата прикажани периода во финансиските извештаи, преку одделно прикажување на:

- а) добивките и загубите (реализирани и нереализирани) во Билансот на успех и во Извештајот за останати добивки и загуби коишто не се признаени во Билансот на успех;
- б) нови вложувања или продажби на хартии од вредност во периодот, чијашто објективна вредност се мери според нивото 3 (купувања и продажби);
- в) издадени или отплатени финансиски инструменти во периодот, чијашто објективна вредност се мери според нивото 3;
- г) прекласифицирани финансиски инструменти во периодот од/во нивото 3 од хиерархијата на објективната вредност; и
- д) прекласифицирани финансиски инструменти во периодот од категоријата на финансиски инструменти мерени според објективната вредност (утврдена според нивото 3 од хиерархијата на објективната вредност) во категоријата „Кредити и побарувања“.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 5 - Објективна вредност на финансиските средства и финансиските обврски.

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи***МСФИ 7.36 *Кредитен ризик***

За изложеностите на кредитен ризик, дефинирани согласно со Одлуката за управување со кредитниот ризик, пропишана од Народната банка, банката треба да ги обелодени следниве податоци:

- факторите коишто банката ги зема предвид кога утврдува дали финансиските средства се оштетени;
- анализа на вкупната изложеност на кредитен ризик на датумот на известување според видот на финансиското средство и секторот, дополнително анализирани:
 - а) за изложеностите на кредитен ризик, за коишто банката има утврдено одреден износ на исправка на вредноста/посебна резерва - според начинот на којшто е утврдена исправката на вредноста и посебната резерва (на поединечна или на групна основа), како и утврдената категорија на ризик на поединечно значајните изложености,
 - б) за достасаните финансиски средства за коишто на датумот на известување банката нема утврдено одреден износ на исправка на вредноста/посебна резерва (финансиски средства за коишто банката смета дека не се оштетени) - според старосната структура
 - в) за недостасаните финансиски средства за коишто банката нема утврдено одреден износ на исправка на вредноста/посебна резерва - според тоа дали се реструктурирани ;
- описот на земеното обезбедување за финансиските средства, вклучувајќи ја и проценката на објективната вредност на обезбедувањето, и тоа одделно за изложеностите на кредитен ризик коишто банката ги класифицира на поединечна и на групна основа;
- анализата на концентрацијата на изложеноста на банката на кредитен ризик по сектори и дејности;
- анализата на концентрацијата на изложеноста на банката на кредитен ризик по географска локација.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 2.1 - Кредитен ризик.

МСФИ 7.39 *Ризик на ликвидност*

Треба да се обелодени анализата според достасаност на финансиските средства и обврски (билансните и вонбилансните активности) според преостанатите договорни достасувања (преостаната рочност - преостанат

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

период од датумот на известување до нивната фактичка договорна рочност).

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 2.2 - Ризик на ликвидност. Притоа, износите се пополнуваат на бруто-основа, односно не се зема износот на акумулираната амортизација, извршената исправка на вредноста и издвоената посебна резерва.

МСФИ 7.40

Пазарен ризик

Треба да се обелодени:

- анализа на чувствителноста за секој вид на пазарен ризик на којшто е изложена банката на датумот на известување, покажувајќи како добивката или загубата и капиталот би биле засегнати од промените на променливата големина на веројатниот ризик, коишто биле разумно можни на тој датум;
- методите и претпоставките кои биле користени при подготвувањето на анализата на чувствителност;
- промените во користените методи и претпоставки, од претходниот период и причините за таквите промени.

Банките треба да прикажат анализа на пазарниот ризик, и тоа одделно за:

- средствата и обврските, преку резултатите од извршеното стрес-тестирање согласно со „Одлуката за управување со ризиците“, пропишана од Народната банка;
- средствата и обврските за тргување, односно портфолиото за тргувања дефинирано со „Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот“. Притоа, банката ќе ја обелоденува оваа информација само доколку утврдува капитал потребен за покривање на пазарните ризици за портфолиото за тргување, согласно со „Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот“;
- финансиските средства и обврски, освен средствата и обврските за тргување (финансиските средства коишто согласно со „Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот“ припаѓаат на портфолиото на банкарски активности, како и на финансиските обврски), преку анализа на чувствителноста на промени на каматните стапки и анализа на усогласеноста на каматните стапки на каматноносните средства и каматноносните обврски;
- валутниот ризик, преку анализа на изложеноста на валутен ризик

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

по одделни валути.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 2.3 - Пазарен ризик.

МСС 1.134, 135 *Адекватност на капиталот*

Треба да се обелодени:

- составните делови на сопствените средства на банката (основен капитал, дополнителен капитал I и дополнителен капитал II), согласно со „Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот“;
- стапката на адекватност на капиталот на банката на датумот на известување;
- информација дали во текот на периодот банката ја одржувала стапката на адекватност на капиталот, пропишана во „Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот“;
- пропишаните мерки од Народната банка за усогласување со стапката на адекватност на капиталот пропишана во „Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот“, ако има.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 3 - Адекватност на капиталот.

6.7. Потенцијални обврски и потенцијални средства

Види МСС 37

6.7.1. Потенцијални обврски

МСС 37.10 Потенцијалната обврска е дефинирана како:

- можна обврска којашто произлегува од минати настани и којашто може да биде потврдена само ако се случат или ако не се случат еден или повеќе неизвесни идни настани, кои не се во целост под контрола на банката; или
- сегашна обврска којашто произлегува од минати настани, но не е признаена во билансот на состојба на банката бидејќи:
 - а) не е веројатно дека за подмирување на обврската ќе се бара одлив

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

на ресурси од банката; или

б) износот на обврската не може веродостојно да се измери.

Потенцијалните обврски можат да се развијат на начин кој првично не е очекуван. Според тоа, тие постојано се проценуваат за да се утврди дали одливот на ресурси од банката станал веројатен. Доколку станува веројатно дека ќе се бара одлив на ресурси од банката за одредена потенцијална обврска, тогаш се признава резервирање во билансот на состојба, за периодот во кој се случила промената во веројатноста (освен во ретки случаи кога не може веродостојно да се измери износот).

Признавање и обелоденување

Банката не треба да признае потенцијална обврска во билансот на состојба.

МСС 37.28 За секоја група на потенцијални обврски (како што се преземените обврски за кредитирање, издадените гаранции, отворените и конфирмираните акредитиви итн.), на датумот на билансот на состојба, банката треба да ги обелодени:

- краткиот опис на природата на потенцијалната обврска;
- проценката на финансиските ефекти;
- неизвесностите во врска со износот или временскиот распоред на секој одлив;
- можноста за какво било надоместување;
- каматната стапка и очекуваното достасување на преземените обврски за кредитирање;
- информациите за тоа дали потенцијалните обврски се отповикливи или неотповикливи.

6.7.2. Потенцијални средства

МСС 37.10 Потенцијално средство е можно средство кое произлегува од минати настани и кое може да биде потврдено само ако се случат, или ако не се случат, еден или повеќе неизвесни идни настани, коишто не се во целост под контрола на банката.

Потенцијалните средства обично се јавуваат од непланирани или од други неочекувани настани кои создаваат можност за прилив во банката.

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи***Признавање и обелоденување**

Банката не треба да признае потенцијално средство во билансната евиденција.

МСС 37.33 Потенцијалните средства не се признаваат во билансната евиденција бидејќи ова може да доведе до признавање на приход кој можеби никогаш нема да се оствари. Меѓутоа, кога остварувањето на приходот навистина е извесно, тогаш соодветното средство треба да се признае во билансната евиденција на банката.

Потенцијалните средства постојано се проценуваат за да се осигури дека настаните се соодветно прикажани во финансиските извештаи. Доколку приливот за банката станал веројатен, банката го обелоденува потенцијалното средство. Доколку пак станало навистина извесно дека ќе има прилив во банката, средството и соодветниот приход се признаваат во финансиските извештаи во периодот во кој настанала промената.

Кога приливот во банката е веројатен и не е далечен, банката треба да обелодени краток опис на природата на потенцијалните средства на датумот на билансот на состојба и, каде што е можно, проценка на нивниот финансиски ефект.

Во моделот на финансиски извештаи за банките треба да се пополни белешката 42 - Потенцијални обврски и потенцијални средства.

6.8. Консолидација

Види МСС 27

Основните принципи за консолидација, изготвување и прикажување на консолидираните финансиски извештаи, за групата на правни субјекти што се под контрола на матична банка, се пропишани во ова поглавје и во поглавје 6.9 од оваа Методологија.

Изготвувањето на консолидирани финансиски извештаи не е задолжително во следните случаи:

- кога матичната банка е целосно поседувана подружница, или е делумно поседувана подружница и кога нејзините останати сопственици се информирани за неконсолидирањето и не се противат;
- кога должничките или сопственичките инструменти на матичната банка не се тргувани на јавен пазар;
- кога матичната банка не ги поднела, ниту е во процес на

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

поднесување на своите финансиски извештаи до комисија за хартии од вредност (или друга регулаторна организација); и

– кога крајната матична банка, или друга посредничка матична банка на матичната банка, изготвува консолидирани финансиски извештаи, во согласност со МСФИ, достапни на јавен увид.

Во сите други случаи, консолидираните финансиски извештаи треба да се изготвуваат. Сите подружници на матичната банка треба да се вклучат во консолидираните финансиски извештаи.

Подружницата не може да се исклучи од консолидација само поради тоа што вложувачот е друштво за заеднички вложувања, заеднички фонд, инвестициска банка или слично правно лице; или ако неговите деловни активности се различни од оние на останатите правни субјекти во групата.

Финансиски извештаи на групата

Финансиските извештаи на групата се прикажуваат како за поединечна банка (како групата да е едно правно лице).

Следново се отстранува при консолидацијата:

- сметководствената вредност на вложувањето на матичната банка и делот на матичната банка во капиталот на подружниците;
- салдата, трансакциите, приходите и расходите во рамки на групата се отстрануваат во целост;
- добивките и загубите од трансакции во рамки на групата, кои се признаваат во средствата (залихи, основни средства), се отстрануваат во целост.

Неконтролирано учество (познато и под терминот „малцинско учество“) е оној дел од добивката или загубата и нето-средствата на подружницата кои не се во сопственост (директно или индиректно - преку подружници) на матичната банка.

Сметководствени методи за изготвување консолидирани финансиски извештаи

МСС 27.22 При подготовката на консолидираните финансиски извештаи, финансиските извештаи на матичната банка и на нејзините подружници се консолидираат ставка по ставка, така што се собираат слични ставки на средства, обврски, капитал, приходи и расходи. Со цел да се прикажат финансиските информации за групата како за едно единствено претпријатие, се преземаат следните чекори:

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

- се отстранува сметководствената вредност на вложувањето на матичната банка во секоја подружница и делот на матичната банка во капиталот на секоја подружница;
- се идентификуваат неконтролираните учества во нето-добивката или загубата на консолидираните подружници за известувачкиот период; и
- се идентификуваат неконтролираните учества во нето-средствата на консолидираните подружници и тие се прикажуваат одделно од учеството на матичната банка.

МСС 27.24 Притоа, салдата, трансакциите, приходите и расходите во рамки на групата треба во целост да се отстранат.

Датум на известување и на изготвување финансиски извештаи

МСС 27.26 Финансиските извештаи на матичната банка и на нејзините подружници мора да бидат изготвени на истиот датум на известување. Кога датумите на известувањето се разликуваат, подружницата изготвува дополнителни финансиски извештаи со истиот датум како и финансиските извештаи на матичната банка, освен доколку тоа е непрактично. Кога датумите на известувањето се разликуваат за помалку од три месеци, финансиските извештаи може да се коригираат за значајните настани кои се случиле помеѓу датумот на финансиските извештаи на подружницата и датумот на финансиските извештаи на матичната банка.

Правните субјекти во групата користат унифицирани сметководствени политики, договорени со матичната банка.

Правно лице за специјални намени

Правното лице за специјални намени („ПЛСН“) се консолидира кога суштината на односот помеѓу банката и ПЛСН покажува дека ПЛСН е контролиран од страна на банката.

Обелоденување во консолидираните финансиски извештаи

Следното треба да се обелодени:

- природата на односот кога матичната банка поседува помалку од половина од гласчката моќ;
- причината зошто сопственоста врз повеќе од половина од гласчката моќ не претставува контрола;
- датумот на известување на финансиските извештаи на

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

подружницата, кога се разликува од оној на матичната банка;

- природата и обемот на кои било значителни рестрикции/ограничувања за трансфер/пренос на средствата од подружниците на матичната банка.

6.9. Деловни комбинации

Види МСФИ 3

Принципите од ова поглавје не се применуваат на:

- заедничките вложувања, и
- деловните комбинации кои вклучуваат правни субјекти или деловни работења под заедничка контрола.

МСФИ 3.5 Деловна комбинација е спојување на одделни правни субјекти или деловни работења во едно правно лице, за известувачки цели. Резултатот на деловната комбинација е едно правно лице - стекнувачот, да стекне контрола врз едно или повеќе деловни работења - стекнати друштва. Доколку банката стекне контрола врз еден или повеќе правни субјекти кои не се деловни работења, тогаш тоа спојување не е деловна комбинација. Истото важи и кога банката стекнува група на средства или нето-средства кои не претставуваат деловно работење. Тогаш банката треба да ја распредели набавната вредност на групата помеѓу поодделните средства и обврски во групата врз основа на нивните објективни вредности на датумот на стекнувањето.

МСФИ 3.14 Сите деловни комбинации треба да се евидентираат со примена на **методот на купување**.

За примена на методот на купување, неопходно е:

- да се идентификува купувачот (банката која стекнува контрола врз стекнатите правни субјекти);
- да се измери набавната вредност на деловната комбинација;
- да се измерат и да се признаат идентификуваните деловни средства, преземени обврски и потенцијални обврски;
- да се измери и да се признае неконтролираното учество во стекнатиот ентитет; и
- да се измери и да се признае гудвилот или добивката остварена при поволна набавка.

*прилог**Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи*

Набавната вредност на деловната комбинација ја претставува објективната вредност на дадените средства, настанатите (преземените) обврски и сопственичките инструменти издадени од купувачот, како и објективната вредност на учеството на банката во стекнатиот ентитет пред оваа деловна комбинација (ако има). Трошоците поврзани директно со деловната комбинација се признаваат како расход во Билансот на успех.

На датумот на стекнување/купување, банката треба да ги признае /евидентира идентификуваните средства на стекнатото претпријатие, обврските и потенцијалните обврски по нивната објективна вредност на денот на размена на контролата. По исклучок, средствата и обврските врз основа на: данок на добивка, користи за вработените, награди врз основа на плаќања со акции и нетековните средства коишто се чуваат за продажба и група за отуѓување банката треба да ги признае по нивната вредност согласно со соодветното поглавје од оваа Методологија и соодветниот МСФИ/МСС стандард.

За да се признаат, средствата, обврските и потенцијалните обврски треба да ги исполнат следните критериуми:

- за средство (освен за нематеријално средство): да биде веројатно дека идните економски користи ќе претставуваат прилив за купувачот и дека нивната објективна вредност може веродостојно да се измери.
- за обврска (освен за потенцијална обврска): да биде веројатно дека ќе се бара одлив на ресурси за да се подмири обврската и нејзината објективна вредност да може веродостојно да се измери.
- за нематеријално средство и за потенцијална обврска: да можат веродостојно да се измерат.

Банката треба да го измери и да го признае неконтролираното учество (познато и под терминот „малцинско учество“) во стекнатиот ентитет според пропорционалниот удел на неконтролираното учество во нето-средствата на стекнатиот ентитет.

Износот за кој набавната вредност на деловната комбинација е поголема од учеството на купувачот во нето објективната вредност на идентификуваните средства, обврски и потенцијални обврски, се евидентира како гудвил во билансот на состојба на денот на купување. Гудвилот почетно се мери според неговата набавна вредност. По првичното признавање, тој се мери според набавната вредност намалена за акумулираните загуби поради оштетување.

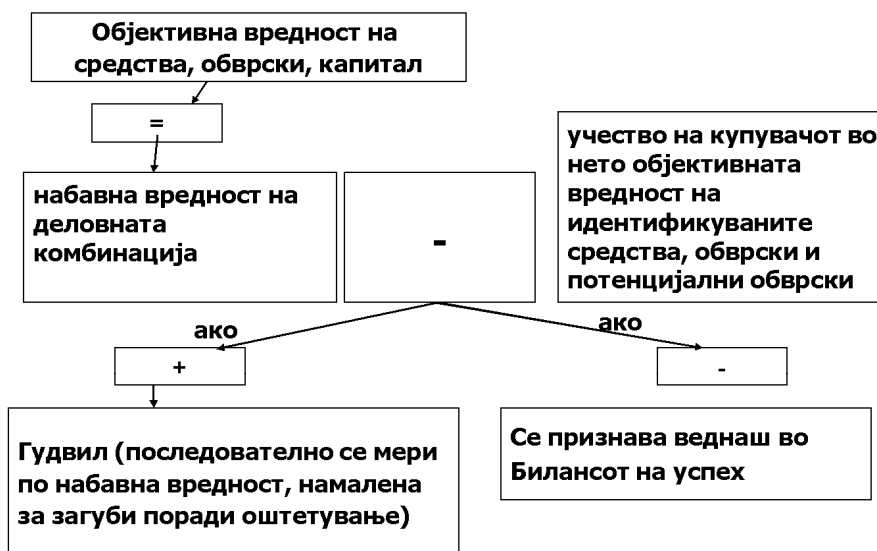
Доколку набавната вредност на деловната комбинација е помала од учеството на купувачот во нето објективната вредност на идентификуваните

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

средства, обврски и потенцијални обврски, ќе дојде до преиспитување на идентификацијата и мерењето на сите средства, обврски и потенцијални обврски од деловната комбинација. Доколку по ова преиспитување сè уште постои ваква негативна разлика, таа веднаш се признава во билансот на успех.

Следи приказ на методот на купување:

Загубите поради оштетување на гудвилот се мерат согласно со МСС 36 и со поглавје 2.7 од оваа Методологија.

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

А ПРИЛОЗИ

А.1 Анализа на провизиите и надоместите - разграничување на оние кои се составен дел од приходите/расходите од камата и приходите/расходите од провизии и надомести

Согласно со барањата на МСС 18 и МСС 39, провизиите и надоместите треба да бидат поделени на оние кои се:

- составен дел од ефективната каматна стапка;
- приходи/расходи од провизии и надомести (заработени врз основа на извршени услуги и при извршување на значајна активност).

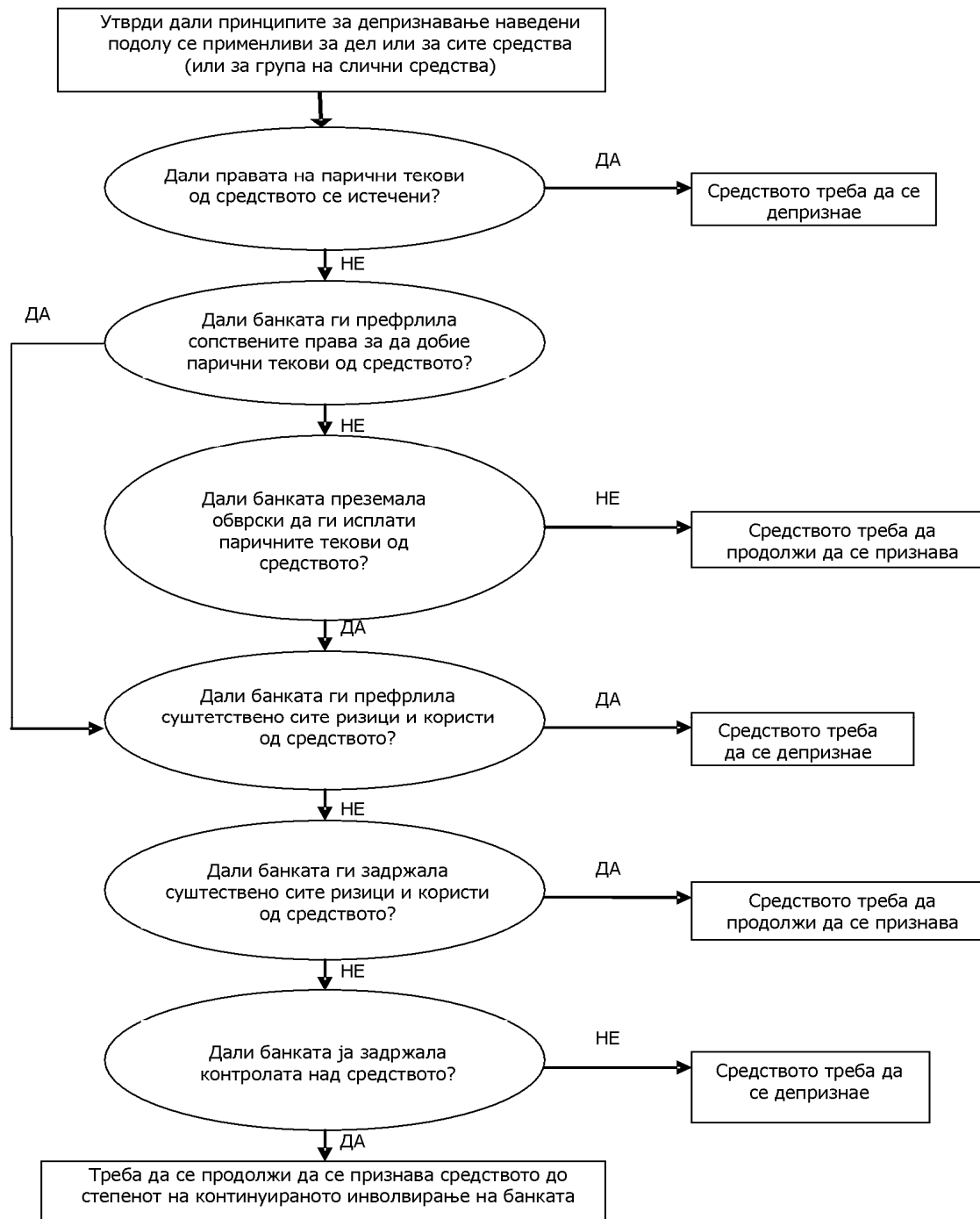
Напомена: ова не е исцрпна листа на примери на провизии и надомести. Целта на овој прилог е да ги даде генералните разграничувања на провизиите и надоместите.

	I.		II.	III.
Дефиниција	Провизии кои се составен дел од ефективната каматна стапка		Провизии заработени врз основа на извршени услуги	Провизии заработени при извршување на значајна активност
Сметководствен третман	Корекција на приходите/расходите од камати кога финансискиот инструмент се признава		Приходи/расходи од провизии и надомести кога услугата е извршена	Приходи/расходи од провизии и надомести кога значајната активност е завршена
Генерални примери	• надомести примени врз основа на издавање/набавка на финансиско средство • надомести дадени врз основа на издавање на финансиски обврски кои се мерат според амортизираната набавна вредност		• надомести за сервисирање/администрирање на кредит • надомест за управување со вложувања	• надомест за посредување при договарањето на кредит помеѓу две страни • надомест за синдициран кредит, кога банката е само посредник (не е изложена на ризик)
Практични примери	• провизија за апликацијата за кредити (независно од достасувањето) • провизија при поднесувањето барање за кредити • провизија за барањето за кредити за население • провизија при поднесувањето документи со барање за различни видови на кредити за население • провизија за отворањето наменски депозити		• провизија за процесирање и контролирање на одобрените кредити • провизија при предвремена исплата на кредитот • проценка на износот на имотот даден како обезбедување • административни трошоци за кредити дадени на население	• провизија за управувањето на кредитите

прилог

Методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи

А.2 Анализа „чекор по чекор“ за депризнавање на финансиско средство

3661.

Врз основа на член 47 став 1 алинеја 6, член 68 став 2 и член 69 став 1 од Законот за Народната банка на Република Македонија („Службен весник на РМ“ бр. 158/2010) и член 103 став 2 алинеја 1 од Законот за банките („Службен весник на РМ“ бр. 67/2007, 90/2009 и 67/2010), Советот на Народната банка на Република Македонија, донесе

О Д Л У К А

ЗА ВИДОВИТЕ И СОДРЖИНАТА НА ФИНАНСИСКИТЕ ИЗВЕШТАИ НА БАНКИТЕ

1. Со оваа одлука се пропишуваат видовите и содржината на финансиските извештаи на банките.

Финансиските извештаи се во прилог на оваа одлука и се негов составен дел.

Содржината на одделните позиции во белешките кон финансиските извештаи и барањата за обелоденување и прикажување на податоците во финансиските извештаи треба да се во согласност со Одлуката за методологија за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи.

2. Паричните вредности во финансиските извештаи се искажуваат во илјади денари.

3. Банките се должни да ги пополнат податоците во годишните финансиски извештаи за тековната и за претходната финансиска година.

Во извештаите од ставот 1 од оваа точка, финансиската година го опфаќа периодот од 1 јануари до 31 декември.

Во извештаите од став 1 од оваа точка во колоната за претходна година се внесуваат податоците од ревидираните финансиски извештаи за претходната година.

По исклучок на став 1 и став 3 од оваа точка, во годишните финансиски извештаи со состојба на 31 декември 2011 година во белешката 5.Б. банките не треба да ги пополнат податоците за претходната финансиска година.

4. За потребите на оваа одлука, полугодишните финансиски извештаи се состојат од:

- Биланс на успех;
- Извештај за сеопфатна добивка;
- Биланс на состојба;
- Извештај за промените во капиталот и резервите;
- Извештај за паричниот тек.

При подготовка на извештаите од ставот 1 од оваа точка банките не се должни да ја пополнат колоната за претходната година.

Во извештаите од став 1 од оваа точка колоната за тековната година го опфаќа периодот од 1 јануари до 30 јуни.

5. Пред да се достават до Народната банка на Република Македонија (во понатамошниот текст: Народната банка), извештаите од точка 3 и точка 4 од оваа одлука се потпишуваат од страна на членовите на Управниот одбор на банката со назнака на датумот на потпишување.

6. Банките се должни да ги достават полугодишните, годишните и консолидираниите финансиски извештаи до Народната банка во роковите пропишани во Законот за банките („Службен весник на РМ“ бр. 67/2007, 90/2009 и 67/2010).

7. Банката за која е донесено решение за отворање стечајна постапка или за спроведување ликвидациска постапка ќе подготви финансиски извештаи со состојба еден ден пред датумот на решението за отворање стечајна постапка или за спроведување ликвидациска постапка. Банката е должна да ги достави овие финансиски извештаи до Народната банка најдоцна во рок од десет дена по датумот на решението за отворање стечајна постапка или за спроведување ликвидациска постапка.

8. Одредбите од оваа одлука се применуваат и на филијалите на странски банки и на штедилниците во Република Македонија.

9. Оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на РМ“, а ќе почне да се применува од 31 декември 2011 година.

10. Со отпочнувањето на примената на оваа одлука престанува да важи Упатството за видовите и содржината на финансиските извештаи на банките („Службен весник на РМ“ бр. 118/07, 80/09 и 157/09).

О. бр. 02-15/XVI-2/2010
23 декември 2010 година
Скопје

Гувернер и претседател
на Советот на Народната банка
на Република Македонија,
м-р **Петар Гошев**, с.р.

Содржина:

Биланс на успех
Извештај за сеопфатна добивка
Биланс на состојба
Извештај за промените во капиталот и резервите
Извештај за паричниот тек
Белешки кон финансиските извештаи

напомена:

Белешката 1 - „Вовед“ содржи листа на задолжителни обелоденувања, кои банката треба да ги образложи текстуално.

Белешките кон финансиските извештаи претставуваат форма на обелоденување на квантитативните информации, во согласност со барањата на Меѓународните стандарди за финансиско известување („МСФИ“) и во согласност со барањата на Методологијата за евидентирање и вреднување на сметководствениите ставки и за подготовка на финансиските извештаи (во понатамошниот текст „Методологијата“), пропишана од Народната банка на Република Македонија.

За позначајните позиции/ставки во рамките на секоја одделна белешка, банката треба да даде текстуално кратко објаснение со цел да се постигне поголема разбирливост и транспарентност на финансиските извештаи.

прилог

Финансиски извештаи

Биланс на успех**за периодот од _____ до _____**

Белешка	во илјади денари	
	тековна година 2 _____	претходна година 2 _____
Приходи од камата		
Расходи за камата		
Нето-приходи/(расходи) од камата	6	
Приходи од провизии и надомести		
Расходи за провизии и надомести		
Нето-приходи/(расходи) од провизии и надомести	7	
Нето-приходи од тргување	8	
Нето-приходи од други финансиски инструменти		
евидентирани по објективна вредност	9	
Нето-приходи/(расходи) од курсни разлики	10	
Останати приходи од дејноста	11	
Удел во добивката на придружените друштва	24	
Исправка на вредноста на финансиските средства, на нето-основа	12	
Загуба поради оштетување на нефинансиските средства, на нето-основа	13	
Трошоци за вработените	14	
Амортизација	15	
Останати расходи од дејноста	16	
Удел во загубата на придружените друштва	24	
Добивка/(загуба) пред оданочување		
Данок на добивка	17	
Добивка/(загуба) за финансиската година од непрекинато работење		
Добивка/(Загуба) од група на средства и обврски кои се чуваат за продажба*		
Добивка/(загуба) за финансиската година		
Добивка/(загуба) за финансиската година, којашто им припаѓа на*:		
акционерите на банката		
неконтролираното учество		
Заработка по акција:	41	
основна заработка по акција (во денари)		
разводната заработка по акција (во денари)		

* само за консолидираните финансиски извештаи

Финансиски извештаи

прилог

Извештај за сеопфатна добивка

за периодот од _____ до _____

		во илјади денари	
		тековна година 2_____	претходна година 2_____
Добивка/(загуба) за финансиската година			
Останати добивки/(загуби) во периодот коишто не се прикажуваат во Билансот на успех (пред оданочување)			
Ревалоризациска резерва за средства расположливи за продажба			
- нереализирани нето-промени во објективната вредност на средствата расположливи за продажба			
- реализирани нето-добивки/(загуби) од средствата расположливи за продажба, рекласификувани во Билансот на успех			
Резерва за инструменти за заштита од ризикот од паричните текови			
- нереализирани нето-промени во објективната вредност на инструментите за заштита од ризикот од паричните текови			
- реализирани нето-добивки/(загуби) од инструментите за заштита од ризикот од паричните текови, рекласификувани во Билансот на успех			
Резерва за инструменти за заштита од ризикот од нето-вложување во странско работење			
Резерва од курсни разлики од вложување во странско работење			
Удел во останатите добивки/(загуби) од придружените друштва коишто не се прикажуваат во Билансот на успех		24	
Останати добивки/(загуби) кои не се прикажуваат во Билансот на успех			
Данок на добивка од останати добивки/(загуби) коишто не се прикажуваат во Билансот на успех		17	
Вкупно останати добивки/(загуби) во периодот коишто не се прикажуваат во Билансот на успех			
Сеопфатна добивка/(загуба) за финансиската година			
Сеопфатна добивка/(загуба) за финансиската година, којашто им припаѓа на*:			
акционерите на банката			
неконтролираното учество			

* само за консолидираните финансиски извештаи

прилог

Финансиски извештаи

Биланс на состојба
на ден**

Белешка	во илјади денари		
	тековна година ___.20__	претходна година ___.20__	претходна година*** 01.01.20__
Актива			
Парични средства и парични еквиваленти	18		
Средства за тргување	19		
Финансиски средства по објективна вредност преку Билансот на успех определни како такви при почетното признавање	20		
Дериватни средства чувани за управување со ризик	21		
Кредити на и побарувања од банки	22.1		
Кредити на и побарувања од други комитенти	22.2		
Вложувања во хартии од вредност	23		
Вложувања во придружени друштва (сметководствено се евидентираат според „методот на главнина“)	24		
Побарувања за данок на добивка (тековен)	30.1		
Останати побарувања	25		
Зложени средства	26		
Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања	27		
Нематеријални средства	28		
Недвижности и опрема	29		
Одложени даночни средства	30.2		
Нетековни средства кои се чуваат за продажба и група за отуѓување	31		
Вкупна актива			
Обврски			
Обврски за тргување	32		
Финансиски обврски по објективна вредност преку Билансот на успех определни како такви при почетното признавање	33		
Дериватни обврски чувани за управување со ризик	21		
Депозити на банки	34.1		
Депозити на други комитенти	34.2		
Издадени должнички хартии од вредност	35		
Обврски по кредити	36		
Субординирани обврски	37		
Посебна резерва и резервирања	38		
Обврски за данок на добивка (тековен)	30.1		
Одложени даночни обврски	30.2		
Останати обврски	39		
Обврски директно поврзани со група на средства за отуѓување	31		
Вкупно обврски			
Капитал и резерви			
Запишан капитал	40		
Премии од акции			
Сопствени акции			
Други сопственички инструменти			
Ревалоризациски резерви			
Останати резерви			
Задржана добивка/(Акумулирана загуба)			
Вкупно капитал и резерви кои припаѓаат на акционерите на банката			
Неконтролирано учество*			
Вкупно капитал и резерви			
Вкупно обврски и капитал и резерви			
Потенцијални обврски	42		
Потенцијални средства	42		

* само за консолидираните финансиски извештаи

** овој извештај е познат и како „Извештај за финансиската состојба“

*** оваа колона се пополнува само доколку банката: ретроактивно применува сметководствена политика, прави ретроактивна корекција на грешка или прави ретроактивна рекласификација на ставки од финансиските извештаи.

Финансиски извештаи

прилог

Извештај за паричниот тек

за периодот од _____ до _____

	во илјади денари	
	тековна година 2_____	претходна година 2_____
Паричен тек од основната дејност		
Добивка/(загуба) пред оданочувањето		
Коригирана за:		
Неконтролирано учество, вклучено во консолидираниот биланс на успех*		
Амортизацијата на:		
нематеријални средства		
недвижности и опрема		
Капиталната добивка од:		
продажба на нематеријални средства		
продажба на недвижности и опрема		
продажба на преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања		
Капиталната загуба од:		
продажба на нематеријални средства		
продажба на недвижности и опрема		
продажба на преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања		
Приходи од камата		
Расходи за камата		
Нето-приходи од тргување		
Исправка на вредноста на финансиските средства, на нето-основа		
дополнителна исправка на вредноста		
ослободена исправка на вредноста		
Загуба поради оштетување на нефинансиските средства, на нето-основа		
дополнителни загуби поради оштетување		
ослободени загуби поради оштетување		
Посебна резерва		
дополнителни резервирања		
ослободени резервирања		
Приходи од дивиденди		
Удел во добивката/(загубата) на придружените друштва		
Останати корекции		
Наплатени камати		
Платени камати		
Добивка од дејноста пред промените во деловната актива		
<i>(Зголемување)/намалување на деловната актива:</i>		
Средства за тргување		
Дериватни средства чувани за управување со ризик		
Кредити на и побарувања од банки		
Кредити на и побарувања од други комитенти		
Заложени средства		
Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања		
Задолжителна резерва во странска валута		
Задолжителен депозит кај НБРМ според посебни прописи		
Останати побарувања		
Одложени даночни средства		
Нетековни средства кои се чуваат за продажба и група за отуѓување		
<i>Зголемување/(намалување) на деловните обврски:</i>		
Обврски за тргување		
Дериватни обврски чувани за управување со ризик		
Депозити на банки		
Депозити на други комитенти		
Останати обврски		
Обврски директно поврзани со група на средства за отуѓување		
Нето паричен тек од основната дејност пред оданочувањето		
(Платен)/поврат на данок на добивка		
Нето паричен тек од основната дејност		

Финансиски извештаи

прилог

Паричен тек од инвестициската дејност

(Вложувања во хартии од вредност)

Приливи од продажбата на вложувањата во хартии од вредност

(Одливи за вложувањата во подружници и придружени друштва)

Приливи од продажбата на вложувањата во подружници и придружени друштва

(Набавка на нематеријални средства)

Приливи од продажбата на нематеријалните средства

(Набавка на недвижности и опрема)

Приливи од продажбата на недвижностите и опремата

(Одливи за нетековните средства кои се чуваат за продажба)

Приливи од нетековните средства кои се чуваат за продажба

(Останати одливи од инвестициската дејност)

Останати приливи од инвестициската дејност

Нето паричен тек од инвестициската дејност

Паричен тек од финансирањето

(Отплата на издадените должнички хартии од вредност)

Приливи од издадените должнички хартии од вредност

(Отплата на обврските по кредити)

Зголемување на обврските по кредити

(Отплата на издадените субординирани обврски)

Приливи од издадените субординирани обврски

Приливи од издадените акции/сопственички инструменти во текот на периодот

(Откуп на сопствени акции)

Продадени сопствени акции

(Платени дивиденди)

(Останати одливи од финансирањето)

Останати приливи од финансирањето

Нето паричен тек од финансирањето

Ефект од исправката на вредноста на паричните средства и паричните еквиваленти

Ефект од курсните разлики на паричните средства и паричните еквиваленти

Нето-зголемување/(намалување) на паричните средства и паричните еквиваленти

Парични средства и парични еквиваленти на 1 јануари

Парични средства и парични еквиваленти на 31 декември

[illegible]

* само за консолидираните финансови извештаи

Белешки кон финансиските извештаи

број на

белешка **Белешка****1** Вовед**2** Управување со ризици**2.1** Кредитен ризик**2.2** Ризик на ликвидност**2.3** Пазарен ризик**2.3.1** Анализа на усогласеноста на каматните стапки**2.3.2** Валутен ризик**3** Адекватност на капиталот**4** Известување според сегментите**5** Објективна вредност на финансиските средства и обврски**Биланс на успех****6** Нето-приходи/(расходи) од камата**7** Нето-приходи/(расходи) од провизии и надомести**8** Нето-приходи од тргување**9**Нето приходи од други финансиски инструменти евидентирани по објективната вредност**10** Нето-приходи/(расходи) од курсни разлики**11** Останати приходи од дејноста**12** Исправка на вредноста на финансиските средства, на нето-основа**13** Загуба поради оштетување на нефинансиските средства, на нето-основа**14** Трошоци за вработените**15** Амортизација**16** Останати расходи од дејноста**17** Данок од добивка**Биланс на состојба****Актива****18** Парични средства и парични еквиваленти**19** Средства за тргување**20** Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање**21** Дериватни средства чувани за управување со ризик**22.1** Кредити на и побарувања од банки**22.2** Кредити на и побарувања од други комитенти**23** Вложувања во хартии од вредност**24** Вложувања во придружени друштва**25** Останати побарувања**26** Заложени средства**27** Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања**28** Нематеријални средства**29** Недвижности и опрема**30** Одложени даночни средства**31** Нетековни средства кои се чуваат за продажба и група за отуѓување**Обврски, капитал и резерви****32** Обврски за тргување**33** Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање**21** Дериватни обврски чувани за управување со ризик**34.1** Депозити на банки**34.2** Депозити на други комитенти**35** Издадени должнички хартии од вредност**36** Обврски по кредити**37** Субординирани обврски**38** Посебна резерва и резервирања**30** Одложени даночни обврски**39** Останати обврски**31** Обврски директно поврзани со група на средства за отуѓување**40** Запишан капитал**Други обелоденувања****41** Заработка по акција**42** Потенцијални обврски и потенцијални средства**43** Работи во име и за сметка на трети лица**44** Трансакции со поврзаните страни**45** Наеми**46** Плаќања врз основа на акции

1 Вовед

Оваа белешка ја претставува листата на задолжителни обелоденувања, кои банката треба да ги образложи текстуално.

а) Општи информации

Име на банката, согласно со Статутот на банката и со Судската регистрација на банката
Адреса на централата на банката
Позначајни активности кои банката ги извршува
Листа на подружници
Берза на која се котираат акциите на банката и кодот под кој се котира банката
Датум на одобрување за издавање на финансиските извештаи од Надзорниот одбор на банката

б) Основа за изготвување на финансиските извештаи

Изјава за усогласеност (врз основа на кои стандарди се подготвени финансиските извештаи)
Дали финансиските извештаи претставуваат консолидирани или поединечни/неконсолидирани финансиски извештаи
Информациите во финансиските извештаи се прикажани во илјади македонски денари (МКД).
Известувачка и функционална валута на банката.

в) Значајни сметководствени политики

Треба да се опишат позначајните сметководствени политики, важечки за двата периода прикажани во финансиските извештаи.

г) Употреба на оценки и проценки

Опис на варијабилноста/несигурноста на сметководствените оценки
Опис на значајните проценки при примената на сметководствените политики

д) Промена на сметководствените политики, сметководствените оценки и корекција на грешки

Опис на промената и/или корекцијата
Име на соодветниот стандард и/или поглавје од Методологијата за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и подготовка на финансиските извештаи, поради кој настанала промената
Позиција од финансиските извештаи во која се признаени ефектите од промената и/или корекцијата
Износ на корекцијата

ѓ) Усогласеност со законската регулатива

Изјава за усогласеност со регулативата пропишана од Народната банка на Република Македонија
Опис на неусогласеностите со регулативата пропишана од Народната банка на Република Македонија
Мерките, барањата и/или решенијата изречени од Народната банка на Република Македонија.

е) Обелоденувања за управување со ризиците

Вообичено банките се изложени на следните видови ризици:

*Кредитен ризик
Пазарни ризици (каматен ризик, валутен ризик и останати пазарни ризици)
Ризик на ликвидност
Адекватност на капиталот
Останати оперативни ризици*

За секој ризик одделно банката треба да ги обелодени следните квалитативни информации:

- природата и изложеноста на ризикот;

*- целите, политиките и процесите на банката за управување со ризикот и методите користени за мерење на ризикот; и
- секоја промена во претходните две точки во споредба со претходниот период.*

Квантитативните информации за секој ризик одделно се дадени во белешките 2.1, 2.2, 2.3.1, 2.3.2, 2.3.3 и 3.

ж) Настани по датумот на билансот на состојба

Опис на сите значајни настани по датумот на билансот на состојба за кои не се врши корекција во финансиските извештаи

Финансиски извештај

продол.

2.1. Кредитен ризик

Б Вредност на обезбедувањето (обавителна вредност) земено за заштита на кредитниот ризик

Вредност на обезбедувањето на кредитната изложеност којашто се оценува за штепување на кредитната основа	Кредити на и поборувања од банци	Кредити на и поборувања од други компании	Вложувања во финансиски средства расположливи за продажба	Вложувања во финансиски средства кои се чуваат до доскопие	Парични средства и гаранции обезбедени	Остаток поборувања	Вложувања и доживотности	Вкупно
	тековна година	предходна година	тековна година	предходна година	тековна година	предходна година	тековна година	предходна година
во илјади денари	2	2	2	2	2	2	2	2
Вредност на обезбедувањето на кредитната изложеност којашто се оценува за штепување на кредитната основа								
Превидоци инструменти за обезбедување								
гаранции (во дело или)								
отпавени на сметки во банката								
државни хартии од вредност								
државни безусловни гаранции								
банкарски гаранции								
Гаранции од друштва за осигурување и полиси за осигурување								
Корпоративни гаранции (освен банкарски и од друштва за осигурување)								
Гаранции од физички лица								
Застиг на недвижен имот								
имот за сопствена употреба (станови, имот за продажба и др.)								
Застиг на подвижен имот								
Остаток на кредити на обезбедување								
Вкупна вредност на обезбедувањето на кредитната изложеност којашто се оценува за штепување на кредитната основа								
Вредност на обезбедувањето на кредитната изложеност којашто се оценува за штепување на кредитната основа								
Превидоци инструменти за обезбедување								
гаранции (во дело или)								
отпавени на сметки во банката								
државни хартии од вредност								
државни безусловни гаранции								
банкарски гаранции								
Гаранции од друштва за осигурување и полиси за осигурување								
Корпоративни гаранции (освен банкарски и од друштва за осигурување)								
Гаранции од физички лица								
Застиг на недвижен имот								
имот за сопствена употреба (станови, имот за продажба и др.)								
Застиг на подвижен имот								
Остаток на кредити на обезбедување								
Вкупна вредност на обезбедувањето на кредитната изложеност којашто се оценува за штепување на кредитната основа								

2.1 Кредитен ризик

В Концентрација на кредитниот ризик по сектори и дејности

[illegible]

Всего

напомена: При разработването на табелата за анализа на концентрацията на заложеността на кредитен риск според сектори и дейности, базата је ги пополнили податоците за заложеностите кон главни лица – резидентни по оделени дејности, согласно следните несови

Деловост	Деловост кои се однесуваат на сметот, според бројот на сметот од „Национална класификација на деловите Реп.“
Деловост на прв, втор, трет и четврт квартал	01, 02, 03 04, 05, 06, 07, 08, 09
Деловост на македонски работници	10, 11 12, 13, 14, 15
Деловост на македонски работници на сопствена и туѓа имотна вредност и вработеност на сопствена и туѓа имотна вредност	16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23
Деловост на македонски работници на сопствена имотна вредност и вработеност на сопствена имотна вредност	24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33
Деловост на македонски работници на сопствена имотна вредност и вработеност на сопствена имотна вредност	34, 35, 36, 37, 38, 39
Деловост на македонски работници на сопствена имотна вредност и вработеност на сопствена имотна вредност	40, 41, 42, 43 44, 45, 46, 47
Деловост на македонски работници на сопствена имотна вредност и вработеност на сопствена имотна вредност	48, 49, 50, 51, 52, 53 54, 55, 56
Деловост на македонски работници на сопствена имотна вредност и вработеност на сопствена имотна вредност	57, 58, 59, 60, 61, 62, 63 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100

Suppose

Финансиски извештаи

прилог

2.1. Кредитен ризик

Г Концентрација на кредитниот ризик по географска локација

	Кредити на и побарувања од банки		Кредити на и побарувања од други компании		Вложувања во финансиски средства расположливи за продажба		Вложувања во финансиски средства кои се зваат до постоење		Пирини средства и гарини		Побарувања за провизиен приход		Останати побарувања		Задолжености		Вкупно	
	тековна година	предходна година	тековна година	предходна година	тековна година	предходна година	тековна година	предходна година	тековна година	предходна година	тековна година	предходна година	тековна година	предходна година	тековна година	предходна година	тековна година	предходна година
во милиони денари	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Географска локација																		
Република Македонија																		
Земјо-членки на Европската унија																		
Европа (останато)																		
Земјо-членки на OECD (без европските земјо-членки на OECD)																		
Останато (неверјете ја проценето количеството која претставува повеќе од 10% од вкупната кредитна количност)																		
Вкупно																		

Вид:

\COM\7.36- 38

Титулар: 6.6 од методологијата

прилог

Финансиски извештаи

2.2 Ризик на ликвидност**Анализа според достасаноста на финансиските средства и обврски (преостаната рочност)**

		во илјади денари					
20____ (тековна година)		до 1 месец	од 1 до 3 месеци	од 3 до 12 месеци	од 1 до 2 години	од 2 до 5 години	над 5 години
Вкупно							
Финансиски средства							
Парични средства и парични еквиваленти							
Средства за тргување							
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање							
Дериватни средства чувани за управување со ризик							
Кредити на и побарувања од банки							
Кредити на и побарувања од други комитенти							
Вложувања во хартии од вредност							
Вложувања во придружени друштва							
Побарувања за данок на добивка (тековен)							
Останати побарувања							
Заложени средства							
Одложени даночни средства							
Вкупна финансиски средства							
Финансиски обврски							
Обврски за тргување							
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање							
Дериватни обврски чувани за управување со ризик							
Депозити на банки							
Депозити на други комитенти							
Издадени должнички хартии од вредност							
Обврски по кредити							
Субординирани обврски							
Обврски за данок на добивка (тековен)							
Одложени даночни обврски							
Останати обврски							
Вкупно финансиски обврски							
Вонбилансни ставки							
Вонбилансна актива							
Вонбилансна пасива							
Рочна неусогласеност							

Финансиски извештаи

прилог

2.2 Ризик на ликвидност

Анализа според достасаноста на финансиските средства и обврски (преостаната рочност)

		до 1 месец	од 1 до 3 месеци	од 3 до 12 месеци	од 1 до 2 години	од 2 до 5 години	над 5 години	Вкупно
20__ (претходна година)								
Финансиски средства								
Парични средства и парични еквиваленти								
Средства за тргување								
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање								
Дериватни средства чувани за управување со ризик								
Кредити на и побарувања од банки								
Кредити на и побарувања од други комитенти								
Вложувања во хартии од вредност								
Вложувања во придружени друштва								
Побарувања за данок на добивка (тековен)								
Останати побарувања								
Заложени средства								
Одложени даночни средства								
Вкупна финансиски средства								
Финансиски обврски								
Обврски за тргување								
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање								
Дериватни обврски чувани за управување со ризик								
Депозити на банки								
Депозити на други комитенти								
Издадени должнички хартии од вредност								
Обврски по кредити								
Субординирани обврски								
Обврски за данок на добивка (тековен)								
Одложени даночни обврски								
Останати обврски								
Вкупно финансиски обврски								
Вонбилансни ставки								
Вонбилансна актива								
Вонбилансна пасива								
Рочна неусогласеност								

Види:

МСФИ 7.39(a)

поглавје 6.6 од методологијата

2.3 Пазарен ризик

2.3.1. Анализа на чувствителноста на средствата и обврските на промени на пазарниот ризик

20___ (претходна година)

Износ пред анализи на чувствителност/стрес-тестови (состојба на 31.12.____)

Ефекти од примена на сценарија:

Ризик од промена на девизен курс (наведете ги одделно различните сценарија, вклучително и основните карактеристики на сценариото)

Ризик од промена на каматните стапки
(наведете ги одделно различните сценарија,
вклучително и основните карактеристики на
сценаријот)

Ризик од промена на пазарната цена кај вложувањата во сопственички хартии од вредност (наведете ги одделно различните сценарија, вклучително и основните карактеристики на сценаријот)

Комбинирана сценарија, ако има (наведете ги
одделно различните сценарија, вклучително и
основните карактеристики на сценаријот)

Виды:

МСФИ 7.40, 7.41, МСС 32

поглавје 6.6 од методологијата

[illegible]

прилог

Финансиски извештаи

2.3. Пазарен ризик**2.3.1. Анализа на чувствителноста на средствата и обврските на промени на пазарниот ризик****Б. Анализа на вредноста изложена на пазарен ризик за портфолиото за тргување**

напомена: Табелите Б од оваа белешка се пополнуваат само ако банката согласно со „Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот“ утврдува капитал потребен за покривање на пазарните ризици за портфолиото за тргување

	тековна година 2 _____				претходна година 2 _____			
	состојба на 31 декември	просечна вредност	највисока вредност (максимум)	најниска вредност (минимум)	состојба на 31 декември	просечна вредност	највисока вредност (максимум)	најниска вредност (минимум)
Вредност изложена на ризик кај каматносоносните инструменти во илјади денари								
Вредност изложена на ризик кај инструментите во странска валута								
Вредност изложена на ризик кај сопственичките инструменти								
Варијанса (ефект на нетирање)								
Вкупно								

Види:

МСФИ 7.40, 7.41, МСС 32

поглавје 6.6 од методологијата

прилог

Финансиски извештаи

2.3 Пазарен ризик**2.3.2 Анализа на ризикот од промена на каматните стапки на финансиските средства и обврски (без средствата за тргување)****A Анализа на чувствителноста на промени на каматните стапки**

напомена: Во оваа белешка банката треба да го прикаже извештајот „Образец ВПВ“ од „Упатството за спроведување на Одлуката за управување со ризикот од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарски активности“, пропишано од Народната банка.

Притоа, треба да се прикажат податоците за тековниот и соодветниот споредлив период (31.12. тековна година и 31.12. претходна година).

Види:

МСФИ 7.40, 7.41, МСС 32
поглавје 6.6 од методологијата

прилог

Финансиски извештаи

2.3.2 Анализа на ризикот од промена на каматните стапки на финансиските средства и обврски (без средствата за тргување)

Б. Анализа на усогласеноста на каматните стапки

напомена: При подготовка на оваа белешка банката треба да ги користи насоките од „Упатството за спроведување на Одлуката за управување со ризикот од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарски активности“, пропишано од Народната банка. Притоа, банката треба да ги агрегира податоците од извештаите „Образец ФКС“, „Образец ВКС“ и „Образец ПКС“ од истото упатство и соодветно да ги прикаже во колоните и редовите од табелите подолу. За целите на оваа белешка, банката не треба да изврши пондерирање на изложеноста на ризик од промена на каматните стапки со примена на стандарден каматен шок.

Притоа, треба да се прикажат податоците за тековниот и соодветниот споредлив период (31.12. тековна година и 31.12. претходна година).

20 ____ (тековна година) Финансиски средства	до 1 месец	од 1 до 3 месеци	од 3 до 12 месеци	од 1 до 2 години	од 2 до 5 години	над 5 години	Вкупно каматноосни средства / обврски
Парични средства и парични еквиваленти							
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање							
Кредити на и побарувања од банки							
Кредити на и побарувања од други комитенти							
Вложувања во хартии од вредност							
Останата неспомната каматочувствителна актива							
Вкупно каматочувствителни финансиски средства							
Финансиски обврски							
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање							
Депозити на банки							
Депозити на други комитенти							
Издадени должнички хартии од вредност							
Обврски по кредити							
Субординирани обврски и хибридни инструменти							
Останати неспомнати каматочувствителни обврски							
Вкупно каматочувствителни финансиски обврски							
Нето билансна позиција							
Вонбилансни каматочувствителни активни позиции							
Вонбилансни каматочувствителни пасивни позиции							
Нето вонбилансна позиција							
Вкупна нето-позиција							

прилог

финансиски извештаи

2.3.2 Анализа на ризикот од промена на каматните стапки на финансиските средства и обврски (без средствата за тргување)

	до 1 месец	од 1 до 3 месеци	од 3 до 12 месеци	од 1 до 2 години	од 2 до 5 години	над 5 години	Вкупно каматоносни средства / средства обврски
20 ____ (претходна година) во илјади денари Финансиски средства							
Парични средства и парични еквиваленти							
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех,							
определени како такви при почетното признавање							
Кредити на и побарувања од банки							
Кредити на и побарувања од други комитенти							
Вложувања во хартии од вредност							
Останата неспомната каматочувствителна актива							
Вкупно каматочувствителни финансиски средства							
Финансиски обврски							
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех							
определени како такви при почетното признавање							
Депозити на банки							
Депозити на други комитенти							
Издадени должнички хартии од вредност							
Обврски по кредити							
Субординирани обврски и хибридни инструменти							
Останати неспомнати каматочувствителни обврски							
Вкупно каматочувствителни финансиски обврски							
Нето билансна позиција							
Вонбилансни каматочувствителни активни позиции							
Вонбилансни каматочувствителни пасивни позиции							
Нето вонбилансна позиција							
Вкупна нето-позиција							

Види:

МСФИ 7.40, 7.41, МСС 32
поглавје 6.6 од методологијата

прилог

ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ

4 Известување според сегментите

	Оперативни сегменти (наведете ги одделно значајните оперативни сегменти)						Сите останати незначајни оперативни сегменти	Неалоцирано	Вкупно
<i>во илјади денари</i>									
20 ____ (претходна година)									
Нето-приходи/(расходи) од камата									
Нето-приходи/(расходи) од провизии и надомести									
Нето-приходи од тргување									
Нето-приходи од други финансиски инструменти									
евидентирани по објективната вредност									
Останати оперативни приходи									
Приходи реализирани помеѓу сегментите									
Вкупно приходи по сегмент									
Исправка на вредноста на финансиските средства, на									
нето-основа									
Загуба поради оштетување на нефинансиските средства,									
на нето-основа									
Амортизација									
Трошоци за реструктурирање									
Трошоци за вложување во недвижности и опрема									
Останати расходи									
Вкупно расходи по сегмент									
Финансиски резултат по сегмент									
Данок од добивка									
Добивка/(загуба) за финансиската година									
Вкупна актива по сегмент									
Неалоцирана актива по сегмент									
Вкупна актива									
Вкупно обврски по сегмент									
Неалоцирани обврски по сегмент									
Вкупно обврски									

Види:

МСФИ 8.12, 8.23

поглавје 6.3 од методологијата

прилог

Финансиски извештаи

4 Известување според сегментите

Б Концентрација на вкупните приходи и расходи по значајни клиенти

	Оперативни сегменти (наведете ги одделно значајните оперативни сегменти)										Сите останати незначајни оперативни сегменти	Неалоцирано	Вкупно по значаен клиент
во илјади денари													
20 ____ (тековна година) (банката одделно треба да го прикаже вкупниот приход и вкупниот расход остварен од значаен клиент)													
Клиент 1													
приходи													
(расходи)													
Клиент 2													
приходи													
(расходи)													
Клиент 3													
приходи													
(расходи)													

Вкупно по сегмент													
20 ____ (претходна година) (банката одделно треба да го прикаже вкупниот приход и вкупниот расход остварен од значаен клиент)													
Клиент 1													
приходи													
(расходи)													
Клиент 2													
приходи													
(расходи)													
Клиент 3													
приходи													
(расходи)													

Вкупно по сегмент													

Види:

МСФИ 8.34
поглавје 6.3 од методологијата

прилог

Финансиски извештаи

4 Извештување според сегментите

В Географски подрачја

Република Македонија	Земји-членки на Европската унија	Европа (останато)	Земји-членки на ОЕЦД (без европските земји-членки на ОЕЦД)	Останато (наведете ги одделно значајните географски сегменти)		Сите останати незначајни географски сегменти	Неалоцирано	Вкупно

во илјади денари

20 — (тековна година)

Вкупни приходи
Вкупна актива

20 — (претходна година)

Вкупни приходи
Вкупна актива

Види:

МСФИ 8.33

поглавје 6.3 од методологијата

Финансиски извештаи

прилог

5 Објективна вредност на финансиските средства и финансиските обврски**A Објективна вредност на финансиските средства и обврски**

	тековна година 2 _____		претходна година 2 _____	
	сметководствена вредност	објективна вредност	сметководствена вредност	објективна вредност
Финансиски средства Парични средства и парични еквиваленти Средства за тргување Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање Дериватни средства чувани за управување со ризик Кредити на и побарувања од банки Кредити на и побарувања од други комитенти Вложувања во хартии од вредност Вложувања во придружени друштва Побарувања за данок на добивка (тековен) Останати побарувања Заложени средства Одложени даночни средства				
Финансиски обврски Обврски за тргување Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање Дериватни обврски чувани за управување со ризик Депозити на банки Депозити на други комитенти Издадени должнички хартии од вредност Обврски по кредити Субординирани обврски Обврски за данок на добивка (тековен) Одложени даночни обврски Останати обврски				

Види:

МСОИ 7.25

поглавје 6.6 од методологијата

Финансиски извештаи

прилог

5 **Објективна вредност на финансиските средства и финансиските обврски**

Б. Ниво на објективна вредност на финансиските средства и обврски, мерени по објективна вредност
Б.1. Ниво на објективна вредност на финансиските средства и обврски, мерени по објективна вредност

Белешка	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Вкупно
31 декември 2 _____ во илјади денари (тековна година) Финансиски средства мерени по објективна вредност Средства за тргување Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање Дериватни средства чувани за управување со ризик Вложувања во хартии од вредност, расположливи за продажба Вкупно				
19				
20				
21				
23.1				
32				
33				
21				
Финансиски обврски мерени по објективна вредност Обврски за тргување Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање Дериватни обврски чувани за управување со ризик Вкупно				
19				
20				
21				
23.1				
32				
33				
21				
31 декември 2 _____ (претходна година) (Финансиски средства мерени по објективна вредност) Средства за тргување Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање Дериватни средства чувани за управување со ризик Вложувања во хартии од вредност, расположливи за продажба Вкупно				
19				
20				
21				
23.1				
32				
33				
21				
Финансиски обврски мерени по објективна вредност Обврски за тргување Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање Дериватни обврски чувани за управување со ризик Вкупно				
19				
20				
21				
23.1				
32				
33				
21				

Финансиски извештаи

прилог

5. Објективна вредност на финансиските средства и финансиските обврски**Б.2. Трансфери помеѓу нивоата 1 и 2 на објективна вредност**

	тековна година 2		претходна година 2	
	трансфери од нивото 1 во нивото 2	трансфери од нивото 1 во нивото 2	трансфери од нивото 1 во нивото 2	трансфери од нивото 1 во нивото 2
Финансиски средства мерени по објективна вредност				
Средства за тргување				
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање				
Дериватни средства чувани за управување со ризик				
Вложувања во хартии од вредност, расположливи за продажба				
Вкупно				
Финансиски обврски мерени по објективна вредност				
Обврски за тргување				
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање				
Дериватни обврски чувани за управување со ризик				
Вкупно				

во илјади денари

Финансиски извештаи

прилог

5 Објективна вредност на финансиските средства и финансиските обврски

Б.3. Усогласување на движењата во текот на годината во објективните вредности мерени во нивото 3

Таблица 1. Финансиски средства по обективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање						
Средства за тргување	Финансиски средства по обективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	Вложувања во хартии од вредност, расположливи за продажба	Вкупно средства	Обврски за тргување	Финансиски обврски по обективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	Вкупно обврски

во илјади денари

Состојба на 1 јануари 2____ (претходна година)

Добивки/(загуби) признаени во:

- Билансот на успех

- Останати добивки/(загуби) во периодот кои не се прикажуваат во Билансот на успех

Продадени финансиски инструменти во периодот

Издадени финансиски инструменти во периодот
Платени финансиски инструменти во периодот
Прекласифицирани финансиски инструменти
во/(од) нивото 3

Пре­к­ла­си­фи­ци­ра­ни во кре­ди­ти и по­ба

стојба на 31 декем

(претходна година)

Вкупно добивки / (загуби) признаени во

Билансот на успех за финансиските

средства и обврски кои се чуваат на 31

декември 2____ (претходна година)

Состојба на 1 јануари 2_____ (тековна

година)

бівки/(загуби) призна:

- Останати добивки/(загуби) во периодот кои не се прикажуваат во Билансот на успех

Продадени финансиски инструменти во периодот

Издадени финансиски инструменти во периодот
Платени финансиски инструменти во периодот
Прекласифицирани финансиски инструменти
во/(од) нивото 3

Прекаласифицирани во кредити и побарувања

Состојба на 31 декември 2____ (тековна

година)

Вкупно добивки / (загуби) признаени во

Билансот на успех за финансиските

средства и обврски кои се чуваат на 31 декември 2 (токмична година)

Види:

17.1 МФД/

поглавје 6.6 од методологијата

прилог

Финансиски извештаи

6 Нето-приходи/(расходи) од камата**А Структура на приходите и расходите од камата според видот на финансиските инструменти**

	во илјади денари	
	тековна година 2_____	претходна година 2_____
Приходи од камата		
Парични средства и парични еквиваленти		
Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање		
Дериватни средства чувани за управување со ризик		
Кредити на и побарувања од банки		
Кредити на и побарувања од други комитенти		
Вложувања во хартии од вредност		
Останати побарувања		
(Исправка на вредноста на приход од камата, на нето-основа)		
Наплатени претходно отпишани камати		
Вкупно приходи од камата		
Расходи за камата		
Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање		
Дериватни обврски чувани за управување со ризик		
Депозити на банки		
Депозити на други комитенти		
Издадени должнички хартии од вредност		
Обврски по кредити		
Субординирани обврски		
Останати обврски		
Вкупно расходи за камата		
Нето-приходи/(расходи) од камата		

прилог

Финансиски извештај

6 Нето-приходи/(расходи) од камата**Б Секторска анализа на приходите и расходите од камата според секторот**

во илјади денари	
тековна година 2_____	претходна година 2_____
Приходи од камата	
Нефинансиски друштва	
Држава	
Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата	
Банки	
Останати финансиски друштва (небанкарски)	
Домаќинства	
Нерезиденти	
(Исправка на вредноста на приход од камата, на нето-основа)	
Наплатени претходно отпишани камати	
Вкупно приходи од камата	
Расходи за камата	
Нефинансиски друштва	
Држава	
Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата	
Банки	
Останати финансиски друштва (небанкарски)	
Домаќинства	
Нерезиденти	
Вкупно расходи за камата	
Нето-приходи/(расходи) од камата	

Види:

МСФИ 7.20(6), МСС 18.35

поглавје 5.1.4 од методологијата

прилог

Финансиски извештаи

7 Нето-приходи/(расходи) од провизии и надомести**А Структура на приходите и расходите од провизии и надомести според видот на финансиските активности**

	во илјади денари	
	тековна година 2_____	претходна година 2_____
Приходи од провизии и надомести		
Кредитирање		
Платен промет		
во земјата		
со странство		
Акредитиви и гаранции		
Брокерско работење		
Управување со средствата		
Комисиски и доверителски активности		
Издавање хартии од вредност		
Останато (наведете ги поединечно		
приходите кои претставуваат повеќе од		
10% од вкупните приходи од провизии и		
надомести)		

Вкупно приходи од провизии и надомести		
Расходи за провизии и надомести		
Кредитирање		
Платен промет		
во земјата		
со странство		
Акредитиви и гаранции		
Брокерско работење		
Управување со средствата		
Комисиски и доверителски активности		
Издавање на хартии од вредност		
Останато (наведете ги поединечно		
расходите кои претставуваат повеќе од		
10% од вкупните расходи од провизии и		
надомести)		

Вкупно расходи за провизии и надомести		
Нето-приходи/(расходи) од провизии и надомести		

прилог

Финансиски извештаи

7 Нето-приходи/(расходи) од провизии и надомести**Б Секторска анализа на приходите и расходите од провизии и надомести**

	во илјади денари	
	тековна година 2_____	претходна година 2_____
Приходи од провизии и надомести		
Нефинансиски друштва		
Држава		
Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата		
Банки		
Останати финансиски друштва (небанкарски)		
Домаќинства		
Нерезиденти		
Вкупно приходи од провизии и надомести		
Расходи за провизии и надомести		
Нефинансиски друштва		
Држава		
Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата		
Банки		
Останати финансиски друштва (небанкарски)		
Нерезиденти		
Вкупно расходи за провизии и надомести		
Нето-приходи/(расходи) од провизии и надомести		

Види:

МСФИ 7.20(в)

поглавје 5.2.3 од методологијата

Финансиски извештаи

прилог

8 Нето-приходи од тргување

	<i>во илјади денари</i>	
	тековна година 2_____	претходна година 2_____
<i>Средства за тргување</i>		
Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на должничките хартии од вредност, на нето-основа		
реализирана		
нереализирана		
Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на сопственичките инструменти, на нето-основа		
реализирана		
нереализирана		
Приходи од дивиденда од средствата за тргување		
Приходи од камата од средствата за тргување		
<i>Обврски за тргување</i>		
Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на должничките хартии од вредност, на нето-основа		
реализирана		
нереализирана		
Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на депозитите за тргување, на нето-основа		
реализирана		
нереализирана		
Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на останатите финансиски обврски за тргување, на нето-основа		
реализирана		
нереализирана		
Расходи за камата од финансиски обврски чувани за тргување		
Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на дериватите чувани за тргување, на нето-основа		
реализирана		
нереализирана		
Нето-приходи од тргување		

Види:

МСФИ 7.20(а)

поглавје 5.3.3 од методологијата

Финансиски извештаи

прилог

9 Нето-приходи од други финансиски инструменти евидентирани по објективната вредност

Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање
 Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на должничките хартии од вредност, на нето-основа
 реализирана
 нереализирана
 Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на сопственичките инструменти, на нето-основа
 реализирана
 нереализирана
 Приходи од дивиденда од финансиските средства по објективна вредност преку билансот на успех
 Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на кредитите и побарувањата по објективна вредност преку билансот на успех, на нето-основа
 реализирана
 нереализирана
Финансиски обврски по објективната вредност преку билансот на успех определени како такви при почетното признавање
 Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на должничките хартии од вредност, на нето-основа
 реализирана
 нереализирана
 Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на депозитите по објективна вредност преку билансот на успех, на нето-основа
 реализирана
 нереализирана
 Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на обврските по кредити по објективна вредност преку билансот на успех, на нето-основа
 реализирана
 нереализирана
 Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на останатите финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, на нето-основа
 реализирана
 нереализирана
Добивка/(загуба) од промените на објективната вредност на дериватите чувани за управување со ризик по објективна вредност преку билансот на успех, на нето-основа
 реализирана
 нереализирана
Нето-приходи од други финансиски инструменти евидентирани по објективната вредност

[illegible]

Види:

МСФИ 7.20(а)
поглавје 5.4.3 од методологијата

Финансиски извештаи

прилог

10 Нето-приходи/(расходи) од курсни разлики

	<i>во илјади денари</i>	
	тековна година 2 _____	претходна година 2 _____
Реализирани приходи/(расходи) од курсните разлики, на нето-основа		
Нереализирани приходи/(расходи) од курсните разлики, на нето-основа		
курсни разлики на исправката на вредноста на финансиските средства, на нето-основа		
останати курсни разлики, на нето-основа		
Нето-приходи/(расходи) од курсните разлики		

Види:

поглавје 5.5.2 од методологијата

прилог

Финансиски извештаи

11 Останати приходи од дејноста

	<i>во илјади денари</i>	
	тековна година 2	претходна година 2
Добивка од продажбата на средствата расположливи за продажба		
Дивиденда од сопственичките инструменти расположливи за продажба		
Нето-приходи од вложувањата во подружници и придружени друштва		
Капитална добивка од продажбата на: недвижности и опрема нематеријални средства преземенни средства врз основа на ненаплатени побарувања нетековни средства кои се чуваат за продажба и група за отуѓување		
Приходи од кирии		
Приходи од добиени судски спорови		
Наплатени претходно отпишани побарувања		
Ослободување на посебната резерва и резервирања за: вонбилансни кредитни изложености потенцијални обврски врз основа на судски спорови пензии и други користи за вработените преструктурирања неповолни договори останати резервирања		
Останато (наведете ги поединечно приходите кои претставуваат повеќе од 10% од вкупните останати приходи од дејноста)		
Вкупно останати приходи од дејноста		

Види:

поглавје 5.6.3 од методологијата

прилог

Финансиски извештаи

12 Исправка на вредноста на финансиските средства, на нето-основа

		Кредити на и побарувања од банки	Кредити на и побарувања од други комитенти	Вложувања во финансиските средства расположливи за продажба	Вложувања во финансиските средства кои се чуваат до достасување	Парични средства и парични еквиваленти	Побарувања за провизии и надомести	Останати побарувања	Вкупно
20 ____ (тековна година)									
Исправка на вредноста на поединечна основа									
Дополнителна исправка на вредноста (Ослободување на исправката на вредноста)									
Исправката на вредноста на групна основа									
Дополнителна исправка на вредноста (Ослободување на исправката на вредноста)									
Вкупно исправка на вредноста на финансиските средства, на нето-основа									
20 ____ (претходна година)									
Исправка на вредноста на поединечна основа									
Дополнителна исправка на вредноста (Ослободување на исправката на вредноста)									
Исправката на вредноста на групна основа									
Дополнителна исправка на вредноста (Ослободување на исправката на вредноста)									
Вкупно исправка на вредноста на финансиските средства, на нето-основа									

во илјади денари

Види:

МСФИ 7.20(е), 7.16
поглавје 5.7.4 од методологијата

прилог

Финансиски извештаи

13 Загуба поради оштетување на нефинансиските средства, на нето-основа

Недвижности и опрема	Нематеријални средства	Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања	Нетековни средства кои се чуваат за продажба и група за отуѓување	Останати нефинансиски средства	Неконтролирано учество*	Вкупно

20__ (тековна година)

Дополнителна загуба поради

поштетување

(Ослободување на загубата поради

поштетување)

Вкупно загуба поради оштетување

на нефинансиските средства, на

Нето-основа

20__ (претходна година)

Дополнителна загуба поради

роштетување

(Ослободување на загубата поради

поштетување)

Вкупно загуба поради оштетување

на нефинансиските средства, на

Нето-основа

* само за консолидираните финансиски извештаи

Види:

MCC 36.126

поглавје 5.8.3 од методологијата

прилог

Финансиски извештаи

14 Трошоци за вработените

	во илјади денари	
	тековна година 2_____	претходна година 2_____
Краткорочни користи за вработените		
Плати		
Задолжителни придонеси за социјално и здравствено осигурување		
Краткорочни платени отсуства		
Трошоци за привремено вработување		
Удел во добивката и награди		
Немонетарни користи		
Користи по престанокот на вработувањето		
Придонеси кон пензиските планови за дефинирани придонеси		
Користи при пензионирањето		
Зголемување на обврската за пензиски планови за дефинирани користи		
Зголемување на обврската за други долгорочни користи		
Други користи при престанокот на вработувањето		
Користи поради престанокот на вработувањето		
Плаќања на вработените врз основа на акции, подмирени со сопственички инструменти		
Плаќања на вработените врз основа на акции, подмирени со парични средства		
Останато (наведете ги поединечно оние трошоци за вработените кои претставуваат повеќе од 10% од вкупните трошоци за вработените)		

Вкупно трошоци за вработените		

Види:

MCC 1, MCC 24, MCC 19, MCC 26
поглавје 5.9.4 од методологијата

Финансиски извештаи

прилог

15 Амортизација

<i>во илјади денари</i>	
тековна година 2	претходна година 2
Амортизација на нематеријалните средства Интерно развиен софтвер	
Купен софтвер од надворешни добавувачи	
Други интерно развиени нематеријални средства	
Други нематеријални средства	
Вложувања во нематеријалните средства	
земени под закуп	
Амортизација на недвижностите и опремата	
Градежни објекти	
Транспортни средства	
Мебел и канцелариска опрема	
Останата опрема	
Други ставки на недвижностите и опремата	
Вложувања во недвижностите и опремата	
земени под закуп	
Вкупно амортизација	

Види:

МСС 16.73(е), МСС 38.118(е)
поглавје 5.10.4 од методологијата

прилог

Финансиски извештаи

16 Останати расходи од дејноста

	<i>во илјади денари</i>	
	тековна година 2	претходна година 2
Загуба од продажбата на средствата расположливи за продажба		
Трошоци за лиценцирање на софтверот		
Премии за осигурување на депозитите		
Премии за осигурување на имотот и на вработените		
Материјали и услуги		
Административни и трошоци за маркетинг		
Останати даноци и придонеси		
Трошоци за кирии		
Трошоци за судски спорови		
Посебна резерва за вонбилансна изложеност, на нето-основа		
Резервирања за пензиските и за други користи за вработените, на нето-основа		
Резервирања за потенцијалните обврски врз основа на судски спорови, на нето-основа		
Други резервирања, на нето-основа		

Загуба од продажбата на:		
недвижности и опрема		
нематеријални средства		
преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања		
нетековни средства кои се чуваат за продажба и група за отуѓување		
Останато (наведете ги поединечно расходите кои претставуваат повеќе од 10% од вкупните останати расходи од дејноста)		

Вкупно останати расходи од дејноста		

Види:

поглавје 5.11.3 од методологијата

прилог

Финансиски извештаи

17 Данок на добивка**A Расходи/приходи за тековен и одложен данок**

	тековна година 2	во илјади денари претходна година 2
Тековен данок на добивка		
Расход/(приход) за тековиот данок на добивка за годината		
Корекции за претходни години		
Користи од претходно непризнаени даночни загуби, даночни кредити или привремени разлики од претходни години		
Промени во сметководствени политики и грешки		
Останато		
Одложен данок на добивка		
Одложен данок од добивка кој произлегува од привремени разлики за годината		
Признавање на претходно непризнаени даночни загуби		
Промени во даночната стапка		
Воведување нови даноци		
Користи од претходно непризнаени даночни загуби, даночни кредити или привремени разлики од претходни години		
Останато		
Вкупно расходи/(поврат) на данокот на добивка		

	тековна година 2	во илјади денари претходна година 2
Тековен данок на добивка		
Признаен во билансот на успех		
Признаен во капиталот и резервите		
Одложен данок на добивка		
Признаен во билансот на успех		
Признаен во капиталот и резервите		
Вкупно расходи/(поврат) на данокот на добивка		

Финансиски извештаи

17 Данок на добивка

Б Усогласување помеѓу просечната даночна стапка и применливата даночна стапка

во %	во илјади денари	во %	во илјади денари
тековна година 2	тековна година 2	претходна година 2	претходна година 2
Добивка/(загуба) пред оданочувањето			
Данок од добивка согласно со применливата даночна стапка			
Ефект од различни даночни стапки во други земји			
Корекции за претходни години и промени во даночната стапка			
Оданочен приход во странство			
Расходи непризнаени за даночни цели			
Даночно ослободени приходи			
Даночни ослободувања непризнаени во билансот на успех			
Признавање на претходно непризнаени даночни загуби			
Користи од претходно непризнаени даночни загуби, даночни кредити или привремени разлики од претходни години			
Промени на одложениот данок			
Останато			
Вкупно расходи/(поврат) на данокот на добивка			
просечна ефективна даночна стапка			

прилог

Финансиски извештаи

18 Парични средства и парични еквиваленти

Парични средства во благајна
Сметка и депозити во НБРМ, освен задолжителни
депозити во странска валута
Тековни сметки и трансакциски депозити кај странски
банки
Тековни сметки и трансакциски депозити кај домашни
банки
Благајнички записи со кои може да се тргува на
секундарниот пазар
Државни записи со кои може да се тргува на
секундарниот пазар
Орочени депозити со период на достасување до три
месеци
Останати краткорочни високо ликвидни средства
Побарувања врз основа на камати
(Исправка на вредноста)
***Вклучено во паричните средства и паричните
еквиваленти за потребите на Извештајот за
паричниот тек***
Задолжителни депозити во странска валута
Ограничени депозити
(Исправка на вредноста)
Вкупно

[illegible]

Движење на исправката на вредноста

Состојба на 1 јануари

Исправка на вредноста за годината

дополнителна исправка на вредноста

(ослободување на исправката на вредноста)

Ефект од курсни разлики

(Отпишани побарувања)

Состојба на 31 декември

[illegible]

Види:

MCC 7.45

поглавје 3.2 од методологијата

прилог

Финансиски извештаи

19 Средства за тргување

А. Структура на средствата за тргување според видот на финансискиот инструмент

	во илјади денари
тековна година 2	претходна година 2
Хартии од вредност за тргување	
Должнички хартии од вредност за тргување	
Благајнички записи за тргување	
Државни записи за тргување	
Останати инструменти на пазарот на пари	
Обврзници издадени од државата	
Корпоративни обврзници	
Останати должнички инструменти	
Котирани	
Некотирани	
Сопственички инструменти за тргување	
Сопственички инструменти издадени од банки	
Останати сопственички инструменти	
Котирани	
Некотирани	
Деривати за тргување	
Договори зависни од промената на каматната стапка	
Договори зависни од промената на курсот	
Договори зависни од промената на цената на хартиите од вредност	
Други договори кои ги исполнуваат критериумите на МСС 39	
Вкупно средства за тргување	

Види

МСФИ 7.8(a)

поглавје 3.3 од методологијата

прилог

Финансиски извештаи

19 Средства за тргување**Б. Прекласифицирани средства за тргување****Б.1 Состојба на прекласифицираните средства за тргување**

прекласифициран износ (на датумот на прекласификација)	тековна година 2 _____		претходна година 2 _____	
	сметководствена вредност на 31.12.2 _____ (тековна година)	објективна вредност на 31.12.2 _____ (тековна година)	сметководствена вредност на 31.12.2 _____ (претходна година)	објективна вредност на 31.12.2 _____ (претходна година)

во илјади денари

**Средства за тргување прекласифицирани во
2 _____ (тековна година) во:**

- финансиски средства расположливи за продажба
- кредити на и побарувања од банки
- кредити на и побарувања од други комитенти

**Средства за тргување прекласифицирани во
2 _____ (претходна година) во:**

- финансиски средства расположливи за продажба
- кредити на и побарувања од банки
- кредити на и побарувања од други комитенти

прилог

финансиски извештаи

19 Средства за тргување**Б.3 Добивки или загуби коишто би биле признаени во Билансот на успех доколу средствата не биле прекласифицирани**

Прекласифицирани во текот на 20____ (тековна година)	Прекласифицирани во текот на 20____ (претходна година)	Биланс на успех 2____ (тековна година)	Биланс на успех 2____ (претходна година)

во илјади денари

Средства за тргување прекласифицирани во финансиски средства расположливи за продажба

- нето-приходи од тргување

Средства за тргување прекласифицирани во кредити на и побарувања од банки

- нето-приходи од тргување

Средства за тргување прекласифицирани во кредити на и побарувања од други комитенти

- нето-приходи од тргување

Види:

МСФИ 7.12, 12А
поглавје 3.3 од методологијата

прилог

Финансиски извештаи

20 Финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање

<i>во илјади денари</i>	
тековна година 2_____	претходна година 2_____
<i>Должнички хартии од вредност</i>	
Благајнички записи	
Државни записи	
Останати инструменти на пазарот на пари	
Обврзници издадени од државата	
Корпоративни обврзници	
Останати должнички инструменти	
Котирани	
Некотирани	
<i>Сопственички инструменти</i>	
Сопственички инструменти издадени од банки	
Останати сопственички инструменти	
Котирани	
Некотирани	
Кредити на и побарувања од банки	
Кредити на и побарувања од други комитенти	
Вкупно финансиски средства по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање	

Види:

МСФИ 7.8(а)

поглавје 3.3.2 од методологијата

Финансиски извештаи

прилог

22 Кредити и побарувања

22.1 Кредити на и побарувања од банки

Кредити на банки
домашни банки
странски банки

Орочени депозити, со период на достасување над три месеци
домашни банки
странски банки

Репо
домашни банки
странски банки

Останати побарувања
домашни банки
странски банки

Побарувања врз основа на камати
Тековна достасаност

Вкупно кредити на и побарувања од банки пред исправката на вредноста
(Исправка на вредноста)

Вкупно кредити на и побарувања од банки намалени за исправката на вредноста

[illegible]

Движење на исправката на вредноста
Состојба на 1 јануари
Исправка на вредноста за годината
дополнителна исправка на вредноста
(ослободување на исправката на вредноста)
Ефект од курсни разлики
(Отпишани побарувања)
Состојба на 31 декември

[illegible]

Види:

МСФИ 7.16, 7.36

поглавје 3.6.4 од методологијата

Финансиски извештаи

прилог

22 Кредити и побарувања

22.2 Кредити на и побарувања од други комитенти

A Структура на кредитите на и побарувањата од други комитенти според видот на должникот

	во илјади денари			
	тековна година 2		претходна година 2	
	краткорочни	долгорочни	краткорочни	долгорочни
Нефинансиски друштва				
побарувања по главница				
побарувања врз основа на камати				
Држава				
побарувања по главница				
побарувања врз основа на камати				
Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата				
побарувања по главница				
побарувања врз основа на камати				
Финансиски друштва, освен банки				
побарувања по главница				
побарувања врз основа на камати				
Домаќинства				
побарувања по главница				
станбени кредити				
потрошувачки кредити				
автомобилски кредити				
хипотекарни кредити				
кредитни картички				
други кредити				
побарувања врз основа на камати				
Нерезиденти, освен банки				
побарувања по главница				
побарувања врз основа на камати				
Тековна достасаност				
Вкупно кредити на и побарувања од други комитенти пред исправката на вредноста				
(Исправка на вредноста)				
Вкупно кредити на и побарувања од други комитенти намалени за исправката на вредноста				

	во илјади денари	
	тековна година 2 _____	претходна година 2 _____
Движење на исправката на вредноста на поединечна основа		
Состојба на 1 јануари		
Исправка на вредноста за годината		
дополнителна исправка на вредноста		
(ослободување на исправката на вредноста)		
Ефект од курсни разлики		
(Отпишани побарувања)		
Состојба на 31 декември		
Движење на исправката на вредноста на групна основа		
Состојба на 1 јануари		
Исправка на вредноста за годината		
дополнителна исправка на вредноста		
(ослободување на исправката на вредноста)		
Ефект од курсни разлики		
(Отпишани побарувања)		
Состојба на 31 декември		
Вкупно исправка на вредноста на кредитите на и побарувањата од други комитенти		

Финансиски извештаи

прилог

22 Кредити и побарувања**22.2 Кредити на и побарувања од други комитенти****Б Структура на кредитите на и побарувањата од други комитенти според видот на обезбедувањето**

	во илјади денари	
	тековна година 2	претходна година 2
(сегашна сметководствена вредност на кредитите и побарувањата)		
Првокласни инструменти за обезбедување		
парични депозити (во депо и/или ограничени на сметки во банката)		
државни хартии од вредност		
државни безусловни гаранции		
банкарски гаранции		
Гаранции од друштвата за осигурување и полиси за осигурување		
Корпоративни гаранции (освен банкарски и од друштвата за осигурување)		
Гаранции од физички лица		
Залог на недвижен имот		
имот за сопствена употреба (станови, куќи)		
имот за вршење дејност		
Залог на подвижен имот		
Останати видови обезбедување		
Необезбедени		
Вкупно кредити на и побарувања од други комитенти намалени за исправката на вредноста		

Види:

МСФИ 7.16, 7.36

поглавје 3.6.4 од методологијата

прилог

финансиски извештаи

23 Вложувања во хартии од вредност
23.1 Вложувања во финансиските средства расположливи за продажба

A. Структура на вложувањата во финансиски средства расположливи за продажба според видот на финансискиот инструмент

Должнички хартии од вредност Благајнички записи Државни записи Останати инструменти на пазарот на пари Обврзници издадени од државата Корпоративни обврзници Останати должнички инструменти	во илјади денари	
	тековна година 2	претходна година 2
Котирани Некотирани		
Сопственички инструменти		
Сопственички инструменти издадени од банки Останати сопственички инструменти		
Котирани Некотирани		
Вкупно вложувања во финансиските инструменти расположливи за продажба пред исправката на вредноста (Исправка на вредноста)		
Вкупно вложувања во финансиските инструменти расположливи за продажба намалени за исправката на вредноста		

Движење на исправката на вредноста Состојба на 1 јануари Исправка на вредноста за годината дополнителна исправка на вредноста (ослободување на исправката на вредноста) Ефект од курсни разлики (Отпишани побарувања) Состојба на 31 декември	во илјади денари	
	тековна година 2	претходна година 2

Види:

МСФИ 7.8, 7.20
поглавје 3.5.3 од методологијата

Финансиски извештаи

прилог

23 Вложувања во хартии од вредност**23.1 Вложувања во финансиските средства расположливи за продажба****Б. Прекласифицирани финансиски средства расположливи за продажба****Б.1 Состојба на прекласифицираните средства расположливи за продажба**

прекласифициран износ (на датумот на прекласификација)	тековна година 2		претходна година 2	
	сметководствена вредност на 31.12.2 (тековна година)	објективна вредност на 31.12.2 (тековна година)	сметководствена вредност на 31.12.2 (претходна година)	објективна вредност на 31.12.2 (претходна година)

во илјади денари

**Средства расположливи за продажба
прекласифицирани во 2 (тековна
година) во:**

- кредити на и побарувања од банки
- кредити на и побарувања од други
комитенти

**Средства расположливи за продажба
прекласифицирани во 2 (претходна
година) во:**

- кредити на и побарувања од банки
- кредити на и побарувања од други
комитенти

Финансиски извештаи

прилог

23 Вложувања во хартии од вредност**23.1 Вложувања во финансиските средства расположливи за продажба****Б.2 Добивки и загуби од прекласифицираните средства расположливи за продажба**

Биланс на успех 2____ (тековна година)	Останати добивки/(загуби) 2____ (тековна година)	Биланс на успех 2____ (претходна година)	Останати добивки/(загуби) 2____ (претходна година)

во илјади денари

Период пред прекласификација

Средства расположливи за продажба
прекласифицирани во кредити на и побарувања
од банки

- приходи од камата
- исправка на вредноста на финансиските
средства, на нето-основа
- промени во објективната вредност, на нето-
основа

Средства расположливи за продажба
прекласифицирани во кредити на и побарувања
од други комитенти

- приходи од камата
- исправка на вредноста на финансиските
средства, на нето-основа
- промени во објективната вредност, на нето-
основа

Период по прекласификација

Средства расположливи за продажба
прекласифицирани во кредити на и побарувања
од банки

- приходи од камата
- исправка на вредноста на финансиските
средства, на нето-основа
- износ раскижен од Ревалоризациски
резерви

Средства расположливи за продажба
прекласифицирани во кредити на и побарувања
од други комитенти

- приходи од камата
- исправка на вредноста на финансиските
средства, на нето-основа
- износ раскижен од Ревалоризациски
резерви

Финансиски извештаи

прилог

23 Вложувања во хартии од вредност**23.1 Вложувања во финансиските средства расположливи за продажба****Б.3 Добивки или загуби коишто би биле признаени доколу средствата не биле прекласифицирани**

Биланс на успех 2____ (тековна година)	Останати добивки/(загуби) 2____ (тековна година)	Биланс на успех 2____ (претходна година)	Останати добивки/(загуби) 2____ (претходна година)

во илјади денари

Средства расположливи за продажба
прекласифицирани во кредити на и побарувања
од банки

- приходи од камата
- исправка на вредноста на финансиските
средства, на нето-основа
- промени во објективната вредност, на нето-
основа

Средства расположливи за продажба
прекласифицирани во кредити на и побарувања
од други комитенти

- приходи од камата
- исправка на вредноста на финансиските
средства, на нето-основа
- промени во објективната вредност, на нето-
основа

Види:

МСФИ 7.12, 12А

поглавје 3.5.3 од методологијата

финансиски извештаи

прилог

23 Вложувања во хартии од вредност
23.2 Вложувања во финансиските средства кои се чуваат до достасување

во илјади денари	
тековна година 2	претходна година 2

Должнички хартии од вредност
Благајнички записи
Државни записи
Останати инструменти на пазарот на пари
Обврзници издадени од државата
Корпоративни обврзници
Останати должнички инструменти

Котирани
Некотирани

Вкупно вложувања во финансиските инструменти кои се чуваат до достасување пред исправката на вредноста (Исправка на вредноста)

Вкупно вложувања во финансиските инструменти кои се чуваат до достасување намалени за исправката на вредноста

во илјади денари	
тековна година 2	претходна година 2

Движење на исправката на вредноста
Состојба на 1 јануари
Исправка на вредноста за годината
дополнителна исправка на вредноста (ослободување на исправката на вредноста)
Ефект од курсни разлики (Отпишани побарувања)
Состојба на 31 декември

Види:
МСФИ 7.8, 7.20
поглавје 3.4.3 од методологијата

прилог

Финансиски извештаи

24 Вложувања во подружници и во придружени друштва**А Процент на учество на банката во подружници и во придружени друштва**

Назив на подружниците и на придружените друштва	Земја	во %			
		Процент на учество во сопственоста тековна година 2	Процент на учество во сопственоста претходна година 2	Процент на право на глас тековна година 2	Процент на право на глас претходна година 2

Б Финансиски информации за придружените друштва - 100 проценти

Назив на придружените друштва	во илјади денари				
	Вкупна актива	Вкупни обврски	Вкупно капитал и резерви	Приходи	Добивка/(загуба) за финансиската година
тековна година 20					
претходна година 20					

Види:

МСС 27.41(6), 27.42(6)

поглавје 3.7.3 од методологијата

прилог

Финансиски извештаи

25 Останати побарувања

Побарувања од купувачите
Однапред платени трошоци
Пресметани одложени приходи
Побарувања за провизии и надомести
Побарувања од вработените
Аванси за нематеријални средства
Аванси за недвижности и опрема
Останато (наведете ги поединечно побарувањата
кои претставуваат повеќе од 10% од вкупните
останати побарувања)

**Вкупно останати побарувања пред
исправката на вредноста**
(Исправка на вредноста)
**Вкупно останати побарувања намалени за
исправката на вредноста**

<i>во илјади денари</i>	
тековна година 2 _____	претходна година 2 _____

Движење на исправката на вредноста
Состојба на 1 јануари
Исправка на вредноста за годината
дополнителна исправка на вредноста
(ослободување на исправката на вредноста)
Ефект од курсни разлики
(Отпишани побарувања)
Состојба на 31 декември

<i>во илјади денари</i>	
тековна година 2 _____	претходна година 2 _____

Види:

поглавје 3.13.3 од методологијата

прилог

Финансиски извештаи

26 Заложени средства

Должнички хартии од вредност
Сопственички инструменти
Вкупно заложени средства

<i>во илјади денари</i>	
тековна година 2_____	претходна година 2_____

Види:

МСФИ 7.14

поглавје 3.8 од методологијата

Финансиски извештаи

прилог

27 Преземени средства врз основа на ненаплатени побарувања

<i>во илјади денари</i>		Земјиште	Градежни објекти	Опрема	Станбени објекти и станови	Други вредности	Вкупно
Набавна вредност							
Состојба на 1 јануари 20__ (претходна година)							
преземени во текот на годината							
(продадени во текот на годината)							
(пренос во сопствени средства)							
Состојба на 31 декември 20__							
(претходна година)							
Состојба на 1 јануари 20__ (тековна година)							
преземени во текот на годината							
(продадени во текот на годината)							
(пренос во сопствени средства)							
Состојба на 31 декември 20__							
(тековна година)							
Оштетување							
Состојба на 1 јануари 20__ (претходна година)							
загуба поради оштетување во текот на годината							
(пренос во сопствени средства)							
Состојба на 31 декември 20__							
(претходна година)							
Состојба на 1 јануари 20__ (тековна година)							
загуба поради оштетување во текот на годината							
(пренос во сопствени средства)							
Состојба на 31 декември 20__							
(тековна година)							
Сегашна сметководствена вредност							
на 1 јануари 20__ (претходна година)							
на 31 декември 20__ (претходна година)							
на 31 декември 20__ (тековна година)							

Види:

поглавје 3.9.4 од методологијата

Финансиски извештаи

прилог

28 Нематеријални средства**А Усогласување на сегашната сметководствена вредност**

во илјади денари	Интерно развиен софтвер	Купен софтвер од надворешни добавувачи	Други интерно развиени нематеријални средства	Други нематеријални средства	Вложувања во нематеријалните средства земени под закуп	Неконтролирано учество*	Вкупно
Набавна вредност							
Состојба на 1 јануари 20__ (претходна година)							
зголемувања преку нови набавки							
зголемувања преку интерен развој							
зголемувања преку деловни комбинации (отуѓување и расходување)							
(отуѓувања преку деловни комбинации)							
(пренос во нетековни средства кои се чуваат за продажба)							
пренос од нетековни средства кои се чуваат за продажба							
Состојба на 31 декември 20__ (претходна година)							
Состојба на 1 јануари 20__ (тековна година)							
зголемувања преку нови набавки							
зголемувања преку интерен развој							
зголемувања преку деловни комбинации (отуѓување и расходување)							
(отуѓувања преку деловни комбинации)							
(пренос во нетековни средства кои се чуваат за продажба)							
пренос од нетековни средства кои се чуваат за продажба							
Состојба на 31 декември 20__ (тековна година)							
Амортизација и оштетување							
Состојба на 1 јануари 20__ (претходна година)							
амортизација за годината							
загуба поради оштетување во текот на годината							
(ослободување на загубата поради оштетување во текот на годината)							
(отуѓување и расходување)							
Состојба на 31 декември 20__ (претходна година)							
Состојба на 1 јануари 20__ (тековна година)							
амортизација за годината							
загуба поради оштетување во текот на годината							
(ослободување на загубата поради оштетување во текот на годината)							
(отуѓување и расходување)							
Состојба на 31 декември 20__ (тековна година)							
Сегашна сметководствена вредност							
на 1 јануари 20__ (претходна година)							
на 31 декември 20__ (претходна година)							
на 31 декември 20__ (тековна година)							

* само за консолидираните финансиски извештаи

Б Сметководствена вредност на нематеријалните средства каде што постои ограничување на сопственоста и/или се заложени како обезбедување за обврските на банката

во илјади денари	Интерно развиен софтвер	Купен софтвер од надворешни добавувачи	Други интерно развиени нематеријални средства	Други нематеријални средства	Вложувања во нематеријалните средства земени под закуп	Вкупно
Сегашна сметководствена вредност на:						
на 31 декември 20__ (претходна година)						
на 31 декември 20__ (тековна година)						

Види:

МСС 38.118, МСС 36.126
поглавје 3.11.5 од методологијата

Финансиски извештаи

прилог

29 Недвижности и опрема**A Усогласување на сегашната сметководствена вредност**

во илјади денари	Земјиште	Градежни објекти	Транспортни средства	Мебел и канцела- риска опрема	Останата опрема	Други ставки на недвижностите и опремата	Недвижности и опрема во подготовка	Вложувања во недвижностите и опремата земени под закуп	Вкупно
Набавна вредност									
Состојба на 1 јануари 20__ (претходна година)									
зголемувања									
зголемувања преку деловни комбинации (отуѓување и расходување)									
(отуѓувања преку деловни комбинации) (пренос во нетековни средства кои се чуваат за продажба)									
пренос од нетековни средства кои се чуваат за продажба									
останати преноси									
Состојба на 31 декември 20__ (претходна година)									
Состојба на 1 јануари 20__ (тековна година)									
зголемувања									
зголемувања преку деловни комбинации (отуѓување и расходување)									
(отуѓувања преку деловни комбинации) (пренос во нетековни средства кои се чуваат за продажба)									
пренос од нетековни средства кои се чуваат за продажба									
останати преноси									
Состојба на 31 декември 20__ (тековна година)									
Амортизација и оштетување									
Состојба на 1 јануари 20__ (претходна година)									
амортизација за годината									
загуба поради оштетување во текот на годината									
(ослободување на загубата поради оштетување во текот на годината)									
(отуѓување и расходување) (пренос во нетековни средства кои се чуваат за продажба)									
пренос од нетековни средства кои се чуваат за продажба									
останати преноси									
Состојба на 31 декември 20__ (претходна година)									
Состојба на 1 јануари 20__ (тековна година)									
амортизација за годината									
загуба поради оштетување во текот на годината									
(ослободување на загубата поради оштетување во текот на годината)									
(отуѓување и расходување) (пренос во нетековни средства кои се чуваат за продажба)									
пренос од нетековни средства кои се чуваат за продажба									
останати преноси									
Состојба на 31 декември 20__ (тековна година)									
Сегашна сметководствена вредност									
на 1 јануари 20__ (претходна година)									
на 31 декември 20__ (претходна година)									
на 31 декември 20__ (тековна година)									

B Сметководствена вредност на ставките на недвижностите и опремата каде што постои ограничување на сопственоста и/или се заложени како обезбедување за обврските на банката

во илјади денари	Земјиште	Градежни објекти	Транспортни средства	Мебел и канцела- риска опрема	Останата опрема	Други ставки на недвижностите и опремата	Недвижности и опрема во подготовка	Вложувања во недвижностите и опремата земени под закуп	Вкупно
Сегашна сметководствена вредност на:									
на 31 декември 20__ (претходна година)									
на 31 декември 20__ (тековна година)									

Види:

МСС 16.73, МСС 36.126
поглавје 3.10.5 од методологијата

Финансиски извештаи

прилог

30 Тековни и одложени даночни средства и обврски**30.1 Тековни даночни средства и тековни даночни обврски**

Побарувања за данок на добивка (тековен)
Обврски за данок на добивка (тековен)

во илјади денари	
тековна година	претходна година
2	2

30.2 Одложени даночни средства и одложени даночни обврски**А Признаени одложени даночни средства и одложени даночни обврски**

во илјади денари	тековна година 2			претходна година 2		
	Одложени даночни средства	(Одложени даночни обврски)	на нето-основа	Одложени даночни средства	(Одложени даночни обврски)	на нето-основа
Дериватни средства чувани за управување со ризик						
Кредити на и побарувања од банки						
Кредити на и побарувања од други комитенти						
Вложувања во хартии од вредност						
Нематеријални средства						
Недвижности и опрема						
Останати побарувања						
Дериватни обврски чувани за управување со ризик						
Останати обврски						
Неискористени даночни загуби и неискористени даночни кредити						
Останато						
Одложени даночни средства/обврски признаени во билансот на успех						
Вложувања во финансиските средства расположливи за продажба						
Заштита од ризик од паричните текови						
Одложени даночни средства/обврски признаени во капиталот						
Вкупно признаени одложени даночни средства/обврски						

Б Непризнани одложени даночни средства

Даночни загуби
Даночни кредити
Вкупно непризнаени одложени даночни средства

во илјади денари	
тековна година	претходна година
2	2

Финансиски извештаи

прилог

30 Тековни и одложени даночни средства и обврски**В Усогласување на движењата на одложените даночни средства и одложените даночни обврски во текот на годината**

	Признаени во текот на годината во:		
	Состојба на 1 јануари	Билансот на успех	Состојба на 31 декември
<i>во илјади денари</i>			
претходна година 20__			
Дериватни средства чувани за управување со ризик			
Кредити на и побарувања од банки			
Кредити на и побарувања од други комитенти			
Вложувања во хартии од вредност			
Нематеријални средства			
Недвижности и опрема			
Останати побарувања			
Дериватни обврски чувани за управување со ризик			
Останати обврски			
Неискористени даночни загуби и неискористени даночни кредити			
Останато			
Вложувања во финансиските средства расположливи за продажба			
Заштита од ризик од паричните текови			
Вкупно признаени одложени даночни средства/обврски			
тековна година 20__			
Дериватни средства чувани за управување со ризик			
Кредити на и побарувања од банки			
Кредити на и побарувања од други комитенти			
Вложувања во хартии од вредност			
Нематеријални средства			
Недвижности и опрема			
Останати побарувања			
Дериватни обврски чувани за управување со ризик			
Останати обврски			
Неискористени даночни загуби и неискористени даночни кредити			
Останато			
Вложувања во финансиските средства расположливи за продажба			
Заштита од ризик од паричните текови			
Вкупно признаени одложени даночни средства/обврски			

Види:

МСС 12.81

поглавја 3.12.4 и 4.8.4 од методологијата

Финансиски извештаи

прилог

31 Нетековни средства кои се чуваат за продажба и група за отуѓување**А Нетековни средства кои се чуваат за продажба**

Нематеријални средства
Недвижности и опрема
**Вкупно нетековни средства кои се чуваат
за продажба**

во илјади денари	
тековна година 2_____	претходна година 2_____

Б Група за отуѓување

Група на средства за отуѓување
Финансиски средства
Нематеријални средства
Недвижности и опрема
Вложувања во придружените друштва
Побарувања за данок на добивка
Останати средства
Вкупно група на средства за отуѓување

Обврски директно поврзани со групата на
средства за отуѓување
Финансиски обврски
Посебна резерва
Обврски за данок на добивка
Останати обврски
Вкупно обврски директно поврзани со групата
на средства за отуѓување

во илјади денари	
тековна година 2_____	претходна година 2_____

В Добивка/(загуба) признаена од продажбата на средствата кои се чуваат за продажба и група за отуѓување

Добивка/(загуба) признаена од продажбата на
средствата кои се чуваат за продажба и група за
отуѓување

во илјади денари	
тековна година 2_____	претходна година 2_____

Види:

МСФИ 5.38, МСФИ 5.41
поглавје 3.14.3 од методологијата

прилог

Финансиски извештаи

32 Обврски за тргување

<i>во илјади денари</i>	
тековна година 2_____	претходна година 2_____
<i>Депозити на банки</i>	
Тековни сметки, депозити по видување и депозити преку ноќ	
Орочени депозити	
Останати депозити	
<i>Депозити на други комитенти</i>	
Тековни сметки, депозити по видување и депозити преку ноќ	
Орочени депозити	
Останати депозити	
<i>Издадени должнички хартии од вредност</i>	
Инструменти на пазарот на пари	
Сертификати за депозит	
Издадени обврзници	
Останато	
<i>Останати финансиски обврски</i>	
<i>Деривати за тргување</i>	
Договори зависни од промената на каматната стапка	
Договори зависни од промената на курсот	
Договори зависни од промената на цената на хартиите од вредност	
Други договори кои ги исполнуваат критериумите на МСС 39	
Вкупно обврски за тргување	

Види:

МСФИ 7.10

поглавје 4.2.1 од методологијата

Финансиски извештаи

прилог

33 Финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање

во илјади денари			
тековна година 2		претходна година 2	
сегашна сметководствена вредност	договорна вредност, платлива на достасување	сегашна сметководствена вредност	договорна вредност, платлива на достасување
<i>Депозити на банки</i>			
Тековни сметки, депозити по видување и депозити преку ноќ			
Орочени депозити			
Останати депозити			
<i>Депозити на други комитенти</i>			
Тековни сметки, депозити по видување и депозити преку ноќ			
Орочени депозити			
Останати депозити			
<i>Издадени должнички хартии од вредност</i>			
Инструменти на пазарот на пари			
Сертификати за депозит			
Издадени обврзници			
Останато			
<i>Субординирани обврски</i>			
Останати финансиски обврски			
Вкупно финансиски обврски по објективна вредност преку билансот на успех, определени како такви при почетното признавање			

Види:

МСФИ 7.10

поглавје 4.2.3 од методологијата

прилог

Финансиски извештаи

34 Депозити

34.1 Депозити на банки

	во илјади денари			
	тековна година 2_____		претходна година 2_____	
	краткорочни	долгорочни	краткорочни	долгорочни
Тековни сметки				
домашни банки				
странски банки				
Депозити по видување				
домашни банки				
странски банки				
Орочени депозити				
домашни банки				
странски банки				
Ограничени депозити				
домашни банки				
странски банки				
Останати депозити				
домашни банки				
странски банки				
Обврски врз основа на камати за депозити				
домашни банки				
странски банки				
Тековна достасаност				
Вкупно депозити на банки				

прилог

Финансиски извештај

34 Депозити**34.2 Депозити на други комитенти**

во илјади денари				
тековна година 2		претходна година 2		
краткорочни	долгорочни	краткорочни	долгорочни	
Нефинансиски друштва				
Тековни сметки				
Депозити по видување				
Орочени депозити				
Ограничени депозити				
Останати депозити				
Обврски врз основа на камати за депозити				
Држава				
Тековни сметки				
Депозити по видување				
Орочени депозити				
Ограничени депозити				
Останати депозити				
Обврски врз основа на камати за депозити				
Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата				
Тековни сметки				
Депозити по видување				
Орочени депозити				
Ограничени депозити				
Останати депозити				
Обврски врз основа на камати за депозити				
Финансиски друштва, освен банки				
Тековни сметки				
Депозити по видување				
Орочени депозити				
Ограничени депозити				
Останати депозити				
Обврски врз основа на камати за депозити				
Домаќинства				
Тековни сметки				
Депозити по видување				
Орочени депозити				
Ограничени депозити				
Останати депозити				
Обврски врз основа на камати за депозити				
Нерезиденти, освен банки				
Тековни сметки				
Депозити по видување				
Орочени депозити				
Ограничени депозити				
Останати депозити				
Обврски врз основа на камати за депозити				
Тековна достасаност				
Вкупно депозити на други комитенти				

Види:

МСФИ 7.8, 7.25

поглавје 4.3.4 од методологијата

Финансиски извештаи

прилог

35 Издадени должнички хартии од вредност

	<i>во илјади денари</i>	
	тековна година	претходна година
	2 _____	2 _____
Инструменти на пазарот на пари		
Сертификати за депозит		
Издадени обврзници		
Останато		
Обврски врз основа на камати за издадени хартии од вредност		
Вкупно издадени должнички хартии од вредност		

Види:

МСФИ 7.8, 7.25

поглавје 4.4.4 од методологијата

прилог

Финансиски извештаи

36 Обврски по кредити**А Структура на обврските по кредити според видот на обврската и секторот на кредитодавателот**

во илјади денари			
тековна година 2		претходна година 2	
краткорочни	долгорочни	краткорочни	долгорочни
Банки			
<i>резиденти</i>			
Обврски по кредити			
Репо-трансакции			
Обврски врз основа на камати			
<i>нерезиденти</i>			
Обврски по кредити			
Репо-трансакции			
Обврски врз основа на камати			
Нефинансиски друштва			
Обврски по кредити			
Репо-трансакции			
Обврски врз основа на камати			
Држава			
Обврски по кредити			
Репо-трансакции			
Обврски врз основа на камати			
Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата			
Обврски по кредити			
Обврски врз основа на камати			
Финансиски друштва, освен банки			
Обврски по кредити			
Репо-трансакции			
Обврски врз основа на камати			
Нерезиденти, освен банки			
Нефинансиски друштва			
Обврски по кредити			
Репо-трансакции			
Обврски врз основа на камати			
Држава			
Обврски по кредити			
Репо-трансакции			
Обврски врз основа на камати			
Непрофитни институции кои им служат на домаќинствата			
Обврски по кредити			
Репо-трансакции			
Обврски врз основа на камати			
Финансиски друштва, освен банки			
Обврски по кредити			
Репо-трансакции			
Обврски врз основа на камати			
Домаќинства			
Обврски по кредити			
Обврски врз основа на камати			
Тековна достасаност			
Вкупно обврски по кредити			

прилог

Финансиски извештаи

36 Обврски по кредити

Б Обврски по кредити според кредитодавателот

[illegible]

Види:

МСФИ 7.8, 7.25

поглавје 4.5.4 од методологијата

прилог

Финансиски извештаи

37 Субординирани обврски

<i>во илјади денари</i>	
тековна година 2 _____	претходна година 2 _____
<i>Обврски по субординирани депозити</i> (наведете ги поединечно:)	

Обврски врз основа на камати	
<i>Обврски по субординирани кредити</i> (наведете ги поединечно:)	

Обврски врз основа на камати	
<i>Обврски по субординирани издадени должнички хартии од вредност</i> (наведете ги поединечно:)	

Обврски врз основа на камати	
Откупливи приоритетни акции	
Вкупно субординирани обврски	

Види:

МСФИ 7.8

поглавје 4.6.4 од методологијата

прилог

Финансиски извештаи

38 Посебна резерва и резервирања

Посебна резерва за вонбилансни кредитни изложениости	Резервирања за потенцијалните обврски врз основа на судски спорови	Резервирања за пензиите и за други користи за вработените	Резервирања за преструктурирањето	Резервирања за неповолните договори	Останати резервирања	Вкупно

во илјади денари

Состојба на 1 јануари 20____ (претходна година)

дополнителни резервирања во текот на годината
(искористени резервирања во текот на годината)
(ослободување на резервирањата во текот на годината)**Состојба на 31 декември 20____**
(претходна година)

Состојба на 1 јануари 20____ (тековна година)

дополнителни резервирања во текот на годината
(искористени резервирања во текот на годината)
(ослободување на резервирањата во текот на годината)**Состојба на 31 декември 20____**
(тековна година)

Види:

МСС 37.84, 37.85

поглавје 4.7.4 од методологијата

прилог

Финансиски извештаи

39 Останати обврски

	во илјади денари	
	тековна година 2_____	претходна година 2_____
Обврски кон добавувачите		
Добиени аванси		
Обврски за провизиите и надоместите		
Пресметани трошоци		
Разграничени приходи од претходна година		
Краткорочни обврски кон вработените		
Краткорочни обврски за користите на вработените		
Останато (наведете ги поединечно обврските кои претставуваат повеќе од 10% од вкупните останати обврски)		

Вкупно останати обврски		

Види:

поглавје 4.9 од методологијата

прилог

Финансиски извештаи

40 Запишан капитал

А Записан капитал

во денари		број на издадени акции				во илјади денари	
Номинална вредност по акција		обични акции		неоткупливи приоритетни акции		Вкупно запишан капитал	
обични акции	неоткупливи приоритетни акции	тековна година 2	претходна година 2	тековна година 2	претходна година 2	тековна година 2	претходна година 2

Состојба на 1 јануари - целосно платени
Запишани акции во текот на годината
Реализација на опциите на акции
Поделба/окрупување на номиналната
вредност на акција
Останати промени во текот на годината
(наведете детално):

Состојба на 31 декември - целосно платени

прилог

Финансиски извештаи

40 Запишан капитал

Б Дивиденди

Б.1 Објавени дивиденди и платени дивиденди од страна на банката

vo iljadi denari	
tekovna godina 2	prethodna godina 2

Објавени дивиденди и платени дивиденди
за годината

[illegible]

Дивиденда по обична акција
Дивиденда по приоритетна акција

Б.2 Објавени дивиденди по денот на билансот на состојба (не се прикажани обврски за дивиденди во билансот на состојба)

Предлог-одлука за дивиденди од страна на Надзорниот одбор на банката, но до датумот на издавање на финансиските извештаи, дивидендата не е потврдена од страна на Собранието на акционери на банката.

во илјади денари	
тековна година	претходна година
2	2

Објавени дивиденди по 31 декември

<i>vo iljadi denari</i>	
<i>tekovna godina</i>	<i>pretходна година</i>
2 _____	2 _____

Дивиденда по обична акција
Дивиденда по приоритетна акција

В Акционери чија сопственост надминува 5% од акциите со право на глас

		во илјади денари		во %	
		тековна година 2022	претходна година 2021	тековна година 2022	претходна година 2021
Име на акционерот		Запишан капитал (номинална вредност)	Запишан капитал (номинална вредност)	право на глас	право на глас
ВКУПНО					

Види:

MCC 1.76

поглавје 4.10.5 од методологијата

Финансиски извештаи

прилог

41 Заработка по акција

A Основна заработка по акција

во илјади денари	
тековна година 2_____	претходна година 2_____
Нето-добивка која им припаѓа на имателите на обични акции	
Нето-добивка за годината	
Дивиденда за неоткупливи приоритетни акции	
Корекции на нето-добивката која им припаѓа на имателите на обични акции (наведете пооделно)	

Нето-добивка која им припаѓа на имателите на обични акции	

		број на акции	
		тековна година 2_____	претходна година 2_____
Пондериран просечен број на обичните акции			
Издадени обични акции на 1 јануари			
Ефекти од промените на бројот на обичните акции во текот на годината (наведете ги сите настани поделно)			

Пондериран просечен број на обичните акции на 31 декември			
Основна заработка по акција (во денари)			

прилог

Финансиски извештаи

41 Заработка по акција

Б Разводната заработка по акција

Нето-добивка која им припаѓа на имателите на
обични акции (разводната)

Нето-добивка за годината која им припаѓа на
имателите на обични акции
Корекции на нето-добивката која им припаѓа на
имателите на обични акции за ефектите на сите
издадени потенцијални обични акции (наведете
поодделно)

**Нето-добивка која им припаѓа на имателите на
обични акции (разводната)**

Пондериран просечен број на обични акции
(разводнет)

Издадени обични акции на 1 јануари
Ефекти од издавањето на потенцијалните обични
акции (наведете ги сите настани поделно)

[illegible]

**Пондериран просечен број на обичните акции
(разводнети) на 31 декември**
Разводната заработка по акција (во денари)

[illegible][illegible]

Види:

MCC 33

поглавје 6.5 од методологијата

прилог

Финансиски извештаи

42 Потенцијални обврски и потенцијални средства

42.1 Потенцијални обврски

	во илјади денари	
	тековна година 2_____	претходна година 2_____
Платежни непокриени гаранции		
во денари		
во странска валута		
во денари со валутна клаузула		
Чинидбени непокриени гаранции		
во денари		
во странска валута		
во денари со валутна клаузула		
Непокриени акредитиви		
во денари		
во странска валута		
во денари со валутна клаузула		
Неискористени пречекорувања по тековни сметки		
Неискористени лимити на кредитни картички		
Преземени обврски за кредитирање и неискористени кредитни лимити		
Издадени покриени гаранции		
Покриени акредитиви		
Останати потенцијални обврски		
Вкупно потенцијални обврски пред посебната резерва		
(Посебна резерва)		
Вкупно потенцијални обврски намалени за посебната резерва		

42.2 Потенцијални средства

		во илјади денари	
		тековна година 2_____	претходна година 2_____
Наведете ги одделно позначајните потенцијални средства:			
Вкупно потенцијални средства			

Види:

MCC 37.86, 37.89

поглавја 6.7.1 и 6.7.2 од методологијата

прилог

Финансиски извештаи

43 Работи во име и за сметка на трети лица

во илјади денари					
тековна година 2010		претходна година 2009			
средства	обврски	нето позиција	средства	обврски	нето позиција
Администрирање на средствата во име и за сметка на трети лица					
Депозити во денари					
Депозити во странска валута					
Кредити во денари					
Кредити во странска валута					
Други побарувања во денари					
Други побарувања во странска валута					
Управување на средствата во име и за сметка на трети лица					
Депозити во денари					
Депозити во странска валута					
Кредити во денари					
Кредити во странска валута					
Други побарувања во денари					
Други побарувања во странска валута					
Старателски сметки					
Останато					
Вкупно					

Финансиски извештаи

44 Трансакции со поврзаните страни**A Биланс на состојба**

прилог

Состојба на 31 декември 20____ (тековна година)					
во илјади денари					
Матично друштво	Подружници	Придружени друштва	Раководен кадар на банката	Останати поврзани страни	Вкупно
Средства					
Тековни сметки					
Средства за тргување					
Кредити и побарувања					
хипотекарни кредити					
потрошувачки кредити					
побарувања по финансиски лизинг					
побарувања по факторинг и форфетирање					
останати кредити и побарувања					
Вложувања во хартиите од вредност (Исправка на вредноста)					
Останати средства					
Вкупно					
Обврски					
Обврски за тргување					
Депозити					
Издадени хартии од вредност					
Обврски по кредити					
Субординирани обврски					
Останати обврски					
Вкупно					
Потенцијални обврски					
Издадени гаранции					
Издадени акредитиви					
Останати потенцијални обврски (Посебна резерва)					
Вкупно					
Потенцијални средства					
Примени гаранции					
Останати потенцијални средства					
Вкупно					

Финансиски извештаи

44 Трансакции со поврзаните страни

прилог

во илјади денари

Состојба на 31 декември 20__ (претходна

година)

Средства

Тековни сметки

Средства за тргување

Кредити и побарувања

кредити и позар/вага
хипотекарни кредити

кредити
кредити
кредити

погрешувачки кредити
побарувања по финансиски пизинг

побарувања по финансиски лизинг и факторинг и факторинг и факторинг

побарування по факторині і фінансуванню кредиту і побаруванню з

останати кредити и поварувања

Вложувања во хартиите с

(Исправка на вредноста)

Останати средства

Всупно

Обврски

Обврски за тргување

Депозити

Издадени хартии од вредност

Обврски по кредити

Субординирани обврски

Останати обврски

Вкупно

ВКУЛНО

Потенцијални обврски

Издадени гаранции

Издадени акредитиви

Останати потенцијални обврски

ОСТАНАТИ ПОТЕНЦИЈАЛНИ ООВРСКИ
(Посебна презапа)

Рисунки
(по себна резерва)

ВКУПНО

Потенціалні средства

Примени гарантии

Останати потенцијални средства

[illegible]

Финансиски извештаи

прилог

44 Трансакции со поврзаните страни**Б Приходи и расходи кои произлегуваат од трансакциите со поврзаните страни**

	Матично друштво	Подружници	Придружени друштва	Раководен кадар на банката	Останати поврзани страни	Вкупно
20 ____ (тековна година)						
Приходи						
Приходи од камата						
Приходи од провизии и надомести						
Нето-приходи од тргување						
Приходи од дивиденда						
Капитална добивка од продажбата на нетековни средства						
Останати приходи						
Трансфери помеѓу субјектите						
Вкупно						
Расходи						
Расходи за камата						
Расходи за провизии и надомести						
Нето-загуби од тргување						
Расходи за набавка на нетековните средства						
Исправка на вредноста на финансиските средства, на нето-основа						
Останати расходи						
Трансфери помеѓу субјектите						
Вкупно						

во илјади денари

третий

Финансиски известган

45 Наеми

А Наемодавател

4.1 Побарувања по финансиски наеми

во илјади денари

Состојба на 31 декември 20__ (тековна година)
Сегашна вредност на минималните плаќања за
наемот

Всупно

Состојба на 31 декември 20__ (претходна година)
Сегашна вредност на минималните плаќања за
наемот

Всупно

4.2 Побарувања по неотповикливи оперативни наеми

во илјади денари

Состојба на 31 декември 20__ (тековна година)
Сегашна вредност на минималните плаќања за
наемот

Всего

Состојба на 31 декември 20__ (претходна година)
Сегашна вредност на минималните плаќања за
наемот

ВКУПНО

Вредност на имотот даден под оперативен наем:
состојба на 31 декември 20__ (тековна година)
состојба на 31 декември 20__ (претходна година)

Зиди:

MCC 17.47, 17.56

МСС 17.47, 17.58
поглавја 6.4.1.1 и 6.4.1.3 од методологијата

прилиог

Финансиски извештаи

45 Наеми

5 Наемател

5.1 Обврски по финансиски наеми

во илјади денари

Состојба на 31 декември 20__ (тековна година)

Всего

Состојба на 31 декември 20__ (претходна година)

Всего

во илјади денари

Вредност на имотот земен под финансиски наем:

Набавна вредност

Состојба на 1 јануари 20__ (претходна година)

зголемувања

(отуѓување и расходување)

останато

Состојба на 31 декември 20__ (претходна

Состојба на 1 јануари 20__ (тековна година)

зголемування

(отуѓување и расходување)

останато

Состојба на 31 декември 20__ (тековна година)

Акумулирана амортизација и оштетување

Sostoјba na 1 јануари 20____ (претходна година)

амортизација за годината

загуба поради оштетување в

(ослободување на загубата п

текот на годината)

(отуѓување и расходување)

Состојба на 31 декември 20__ (претходна)

Состојба на 1 јануари 20 (тековна година)

амортизација за годината

загуба поради оштетување в

(ослободување на загубата п

текот на годината)

(отпување и расходување)

Состојба на 31 декември 20
(тековна година)

Сегашна сметководствена вредност

на 1 јануари 20 (претходна година)

на 31 декември 20__ (претходна година)

на 31 декември 20 (тековна година)

	Период на достасување на обврските по финансиски наем		
	Вкупно обврски по финансиски наем	до 1 година	од 1 до 5 години над 5 години

[illegible]

прилог

Опшастатистички извештај

45 Наеми**Б.2 Обврски по неотповикливи оперативни наеми**

Вкупно побарувања по неотповикливи оперативни наеми	Период на достасување на побарувањата по неотповикливи оперативни наеми		
	до 1 година	од 1 до 5 години	над 5 години
<i>во илјади денари</i>			
Состојба на 31 декември 20__ (тековна година)			
Вкупно			
Состојба на 31 декември 20__ (претходна година)			
Вкупно			

Вид:

МСС 17.31, 17.35

поглавја 6.4.1.2 и 6.4.1.4 од методологијата

Финансиски извештаи

прилог

46 Плаќања врз основа на акции

Датум на давање на опцијата
Датум на истекување на опцијата
Цена на реализација на опцијата
Цена на акцијата на датумот на давање на
опцијата
Варијанса
Очекуван принос на дивидендата
Каматна стапка
Објективна вредност на датумот на давање на
опцијата

во илјади денари	
тековна година 2_____	претходна година 2_____

Состојба на 1 јануари

Промени во текот на годината:

опции дадени на членовете на Надзорниот

одбор

опции дадени на членовете на Управниот

одбор

останати дадени опции

форфетирани опции

реализирани опции

опции со истечен краен рок

Состојба на 31 декември

[illegible]

Види:

МСФИ 2,45

поглавје 6.1 од методологијата

3662.

Врз основа на член 47 став 1 точка 6 и член 71 став 2 од Законот за Народната банка на Република Македонија („Службен весник на РМ“ бр. 158/2010), Советот на Народната банка на Република Македонија, донесе

О Д Л У К А
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ОДЛУКАТА ЗА ЕДИНСТВЕНАТА ТАРИФА НА
НАДОМЕСТОЦИ ЗА УСЛУГИТЕ ШТО ГИ ВРШИ НАРОДНАТА БАНКА
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Во Одлуката за единствената тарифа на надоместоци за услуги што ги врши Народната банка на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 86/10), се вршат следните измени:

1. Во глава III. ИЗДАВАЊЕ ДОЗВОЛИ, СОГЛАСНОСТИ, ОДОБРЕНИЈА И ПОДАТОЦИ, во дел 9.Работи со банки, штедилници, други трговски друштва и физички лица:

- во тарифниот број 9.1. износот од „150.000 денари“, се заменува со „200.000 денари“,

- во тарифниот број 9.2. износот од „100.000 денари“ се заменува со „150.000 денари“,

- во тарифниот број 9.3. износот од „75.000 денари“ се заменува со „90.000 денари“,

- во тарифниот број 9.4. износот од „45.000 денари“ се заменува со „90.000 денари“,

- во тарифниот број 9.5. износот од „45.000 денари“ се заменува со „90.000 денари“,

- во тарифниот број 9.6. износот од „45.000 денари“ се заменува со „60.000 денари“, а во алинеите 2 и 3 зборот „членови“ се заменува со зборот „член“,

- во тарифниот број 9.7. износот од „45.000 денари“ се заменува со „80.000 денари“,

- во тарифниот број 9.13. износот од „75.000 денари“ се заменува со „90.000 денари“.

2. Во глава IV. РАБОТИ НА ПЛАТЕН ПРОМЕТ ВО ЗЕМЈАТА:

- во дел 14.Единици за пресметка, во став 7 зборот „ЕРИС“ се заменува со зборот „ЕРТС“,

- во дел 17. Други услуги на платниот промет, во тарифниот број 17.7 износот од „1.000 денари“ се заменува со „1.500 денари“,

- во дел 19. Надомест за водење сметка по долговен промет на сметка, во тарифниот број 19.1 бројот „0,004%“ се заменува со „0,006%“.

3. Оваа одлука влегува во сила во рок од осум дена од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се применува од 1.1.2011 година.

О.бр.02-15/XVI-3/2010
23 декември 2010 година
Скопје

Гувернер и претседател
на Советот на Народната банка
на Република Македонија,
м-р **Петар Гошев**, с.р.

АГЕНЦИЈА ЗА МЛАДИ И СПОРТ**3663.**

Врз основа на член 44 став 5 и член 48 став 1 од Законот за спортот („Службен весник на Република Македонија” бр. 29/02, 66/04 и 81/08), ја приложуваме следната

Л И С Т А
НА КАТЕГОРИЗИРАНИ СПОРТИСТИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
ЗА ПЕРИОД ЈУЛИ 2010 – ДЕКЕМВРИ 2010 ГОДИНА

Ред. Бр.	Име и презиме на категоризираниот спортист	Стектата спортска категорија	Остварен резултат на официјални меѓународни натпревари кои се во календарот на европските и светските асоцијации и државни првенства
1.	Оливера Наковска Бикова	Спортист од светска категорија	Спортско стрелаштво за инвалидизирани лица - за освоено 3 ^{то} место во дисциплината воздушен пиштол на СП за сениори, во Загреб-Хрватска, одржано од 16-24.06.2010 година
2.	Атанас Николовски	Спортист од меѓународна категорија	Кајак - за освоено 7 ^{мо} место во дисциплината кајак едносед на СП за сениори, во Љубљана-Словенија, одржано од 08-12.09.2010 година
3.	Жарко Арсовски	Спортист од светска категорија	Карате - за освоено 3 ^{то} место во дисциплината борби, категорија до 84кг., на СП за сениори, во Белград-Србија, одржано од 27-31.10.2010 година

Бр. 08-3522/2
15 декември 2010 година
Скопје

Директор,
дипл. правник **Диме Спасов**, с.р.

3664.

Врз основа на член 44 став 5 и член 48 став 1 од Законот за спортот („Службен весник на Република Македонија” бр. 29/02, 66/04 и 81/08), ја приложуваме следната

Л И С Т А
НА СТРУЧНИ ЛИЦА И ТРЕНЕРИ КОИ УЧЕСТВУВАЛЕ ВО РАБОТАТА ЗА ОСТВАРУВАЊЕ
НА СПОРТСКИТЕ РЕЗУЛТАТИ НА КАТЕГОРИЗИРАНИ СПОРТИСТИ ВО РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА

1.	Бранимир Јовановски	Тренер и селектор на македонската репрезентација во спортско стрелаштво за инвалидизирани лица	За учество и пласман на македонската репрезентација во спортско стрелаштво за инвалидизирани лица на СП за сениори, во Загреб-Хрватска, одржано од 16-24.06.2010 година
2.	Методија Ангелески	Тренер на македонската репрезентација во кајак	За учество и пласман на македонската репрезентација во кајак на СП за сениори, во Љубљана-Словенија, одржано од 08-12.09.2010 година
3.	Мирче Јанушевски и Бошко Заборски	Тренер и селектор на македонската репрезентација во карате	За учество и пласман на македонската репрезентација во карате на СП за сениори, во Белград-Србија, одржано од 27-31.10.2010 година

Бр. 08-3522/3
15 декември 2010 година
Скопје

Директор,
дипл. правник **Диме Спасов**, с.р.

3665.

Врз основа на член 11 од Уредбата за определување на условите и начинот на доделување на национално спортско признание за врвно спортско остварување и висината на паричниот надоместок ("Службен весник на Република Македонија" бр. 127/2008), Агенцијата за млади и спорт, објавува

Л И С Т А
НА СПОРТИСТИ НА КОИ ИМ Е ДОДЕЛЕНО НАЦИОНАЛНО СПОРТСКО ПРИЗНАНИЕ
ЗА 2010 ГОДИНА

Ред. Бр.	Име и презиме на спортистот	Дата, месец, година на раѓање и место
1.	Томи Стефановски	роден 14.02.1971 година во Скопје
2.	Игор Димовски	роден 10.03.1978 година во Скопје

Бр. 08-3524/2
15 декември 2010 година
Скопје

Директор,
дипл. правник **Диме Спасов**, с.р.

3666.

По извршеното срамнување со изворниот текст утврдено е дека во Листата на категоризирани спортисти-спортска надеж („Службен весник на Република Македонија“ бр. 120/2010), направени се технички грешки, поради што се дава

**И С П Р А В К А
НА ЛИСТА НА КАТЕГОРИЗИРАНИ СПОРТИСТИ
– СПОРТСКА НАДЕЖ**

Во објавената листа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 120/2010), кај спортистот под редниот број 18. броевите “21.01.”, се заменуваат со броевите “05.03.”.

Кај спортистот под редниот број 21. зборот “Горан”, се заменува со зборот “Ивица”.

Под редниот број 41. зборот “Георгиева”, се заменува со зборот со “Ѓорѓиева”.

Под редниот број 61. зборот “Андријана”, се заменува со зборот “Адријана”.

Кај спортистот под реден број 341. бројот “23”, се заменува со бројот “20”.

Кај спортистот под реден број 368. зборот “Митко”, се заменува со зборот “Димитар”.

Кај спортистот под реден број 440. бројот “02”, се заменува со бројот “06”.

Кај спортистот под реден број 462. бројот “22”, се заменува со бројот “23”.

Кај спортистот под реден број 470. бројот “1992”, се заменува со бројот “1991”.

Спортистите под редните броеви 91, 158, 188 и 192, се бришат, а по промената, бројната низа континуирано продолжува.

Бр. 08-3523/2
15 декември 2010 година
Скопје

Директор,
дипл. правник **Диме Спасов**, с.р.

АГЕНЦИЈА ЗА ЕЛЕКТРОНСКИ КОМУНИКАЦИИ НА РМ

3667.

Врз основа на член 17 точка ж) и член 58 став 4) од Законот за електронските комуникации („Службен весник на Република Македонија“ бр. 13/2005, 14/2007, 55/2007, 98/2008 и 83/2010), Директорот на Агенцијата за електронски комуникации, на ден 23.12.2010 година, донесе

**П Р А В И Л Н И К
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ПРАВИЛНИКОТ ЗА РАДИОФРЕКВЕНЦИИ КОИ МОЖАТ
ДА СЕ КОРИСТАТ БЕЗ ОДОБРЕНИЕ ЗА КОРИСТЕЊЕ НА
РАДИОФРЕКВЕНЦИИ**

Член 1

Во Правилникот за радиофреквенции кои можат да се користат без одобрение за користење на радиофреквенции („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/2005), се менува Прилогот што е составен дел на истиот.

Член 2

Овој правилник влегува во сила со денот на неговото објавување во „Службен весник на Република Македонија“.

По влегувањето во сила, овој правилник ќе биде објавен и на веб страната на Агенцијата за електронски комуникации.

Бр. 02-6187/1
23 декември 2010 година
Скопје

Агенција за електронски
комуникации
Директор,
Роберт Орданоски, с.р.

ПРИЛОГ

(за радиофреквенции кои се користат без одобрение за користење на радиофреквенции)

Радиофреквенции	Употреба	МКС и ETSI стандард	Моќност / Магнетно поле	Пристап и услови	Ширина на канал	СЕРТ документи	Забелешка
9,00 - 315 KHz	SRD: активни медицински импланти со придружни уреди (за ULP-AMI)	МКС EN 302 195	30 dBμA/m на 10 метри	< 10%		ERC/REC 70-03 Annex 12	ULP-AMI (активни медицин. импланти со ултра ниска моќност). Користат индуктивна loop техн. за телеметрија.
9,00 - 90 KHz	SRD: индуктивни апликации	МКС EN 300 330	72 dBμA/m на 10 метри			ERC/REC 70-03 Annex 9	Како надворешна антена може да се користи само loop coil антена
90 - 119 KHz	SRD: индуктивни апликации	МКС EN 300 330	42 dBμA/m на 10 метри			ERC/REC 70-03 Annex 9	Како надворешна антена може да се користи само loop coil антена
119 - 135 KHz	SRD: индуктивни апликации	МКС EN 300 330	66 dBμA/m на 10 метри			ERC/REC 70-03 Annex 9	Како надворешна антена може да се користи само loop coil антена
135 - 140 KHz	SRD: индуктивни апликации	МКС EN 300 330	42 dBμA/m на 10 метри (на 119 KHz јачината на полето опаѓа за 3 dB/oct)			ERC/REC 70-03 Annex 9	Како надворешна антена може да се користи само loop coil антена
140 - 148,5 KHz	SRD: индуктивни апликации	МКС EN 300 330	37,7 dBμA/m на 10 метри			ERC/REC 70-03 Annex 9	Како надворешна антена може да се користи само loop coil антена
148,5KHz - 5 MHz	SRD: индуктивни апликации	МКС EN 300 330	- 15 dBμA/m на 10 метри			ERC/REC 70-03 Annex 9	Како надворешна антена може да се користи само loop coil антена

Радиофреквенции	Употреба	МКС и ETSI стандард	Моќност / Магнетно поле	Пристап и услови	Ширина на канал	СЕРТ документи	Забелешка
315 - 600 KHz	SRD: активни медицински импланти со придружни уреди	MKS EN 302 536	- 5 dBμA/m на 10 метри	< 10%		ERC/REC 70-03 Annex 12	Апликациите се наменети за животински импланти
400 - 600 KHz	SRD: индуктивни апликации	MKS EN 300 330	- 8 dBμA/m на 10 метри			ERC/REC 70-03 Annex 9	Само за RFID.
456.9-457.1 KHz	SRD: откривање на жртви во лавини	MKS EN 300 718	7 dBμA/m на 10 метри		континуиран бран (CW) без модулација	ERC/REC 70-03 Annex 2	Централна фреквенција е 457 kHz.
984 - 7484 KHz	SRD: железнички апликации (Balise/Eurobalise)	MKS EN 302 608 MKS EN 300 330	9dBμA/m на 10 метри	<1% duty cycle		ERC/REC 70-03 Annex 4	Централна фреквенција е 4234 kHz. Up-link: ground to train
3155 - 3400 KHz	SRD: индуктивни апликации	MKS EN 300 330	13,5 dBμA/m на 10 метри			ERC/REC 70-03 Annex 9	Како надворешна антена може да се користи само loop coil антена
4515 KHz	SRD: железнички апликации (систем Euroloop)	MKS EN 300 330	7 dBμA/m на 10 метри			ERC/REC 70-03 Annex 4	Предава само по прием на Eurobalise сигнал од воз
5 - 30 MHz	SRD: индуктивни апликации	MKS EN 300	-15 dBμA/m на 10 метри			ERC/REC 70-03 Annex 9	Како надворешна антена може да се користи само loop coil антена
6765 - 6795 KHz	SRD: неспецифични уреди SRD: индуктивни апликации	MKS EN 300 330 MKS EN 300 330	42 dBμA/m на 10 метри 42 dBμA/m на 10 метри			ERC/REC 70-03 Annex 1 ERC/REC 70-03 Annex 9	

Радиофреквенции	Употреба	МКС и ETSI стандард	Моќност / Магнетно поле	Пристап и услови	Ширина на канал	СЕРТ документи	Забелешка
7.3 - 23 MHz	SRD: железнички апликации	MKS EN 302 609	-7 dBμA/m на 10 метри			ERC/REC 70-03 Annex 4	Централна фрекв. 13.547MHz. Up-link: ground to train
7400 - 8800 kHz	SRD: индуктивни апликации	MKS EN 300 330	9 dBμA/m на 10 метри			ERC/REC 70-03 Annex 9	
10200 - 11000 kHz	SRD: индуктивни апликации	MKS EN 300	9 dBμA/m на 10 метри			ERC/REC 70-03 Annex 9	
12.5-20 MHz	SRD: активни медицински импланти со придружни уреди	MKS EN 300 330	-7 dBμA/m на 10 метри	<10% duty cycle		ERC/REC 70-03 Annex 12	Само за внатрешно користење на ULP-AID. Макс. јач. на полето е наведена за опсег од 10 kHz.
13,553 - 13,567 MHz	SRD: неспецифични уреди	MKS EN 300 330	42 dBμA/m на 10 метри			ERC/REC 70-03 Annex 1	
	SRD: индуктивни апликации	MKS EN 300 330 MKS EN 302 291	42 dBμA/m на 10 метри			ERC/REC 70-03 Annex 9	
		MKS EN 300 330	60 dBμA/m на 10 метри			ERC/REC 70-03 Annex 9	Само за RFID и EAS.
26,957-27,283 MHz	SRD: неспецифични уреди	MKS EN 300 220 MKS EN 300 330	42 dBμA/m на 10 метри 10 mW e.r.p.			ERC/DEC/(01)02 ERC/REC 70-03 Annex 1	
	SRD: индуктивни апликации	MKS EN 300 330	42 dBμA/m на 10 метри			ERC/DEC/(01)16 ERC/REC 70-03 Annex 9	
26,960-27,410 MHz	ЦБ радиостанции што работат во граѓански опсег	MKS EN 300 135				ERC/DEC/(95)01 ERC/DEC/(98)16 ERC/DEC/(98)11 T/R 20 - 09	CEPT PR 27

Радиофреквенции	Употреба	МКС и ETSI стандард	Моќност / Магнетно поле	Пристап и услови	Ширина на канал	СЕРТ документи	Забелешка
26,995 MHz 27,045 MHz 27,095 MHz 27,145 MHz 27,195 MHz	SRD: далечинско управување на модели	EN MCK EN 300 220	100 mW e.r.p.		10 KHz	ERC/DEC/(01)10 ERC/REC 70-03 Annex 8	
27,090-27.100 MHz	SRD: железнички апликации (Balise/Eurobalise)	MCK EN 302 608 MCK EN 300 330	42 dBμA/m на 10 метри			ERC/REC 70-03 Annex 4	Централна фреквенција е 27.095 MHz. Down-link: train to ground
29,7 - 47 MHz	SRD: радио микрофони и слушни помагала	MCK EN 300 422	10 mW e.r.p.		50 KHz	ERC/REC 70-03 Annex 10	Врз основа на подесување на опсег.
30 - 37,5 MHz	SRD: активни медицински импланти со придружни уреди		1 mW e.r.p.	<10%		ERC/REC 70-03 Annex 12	Медицински мембрански импланти со ултра мала моќност за мерење на крвен притисок.
30 MHz - 12.4 GHz	SRD: Радиотерминистички апликации (GPR/WPR)	MCK EN 302 066				EC+G136C/DEC/(ERC/REC 70-03 Annex 6	Радари за испитување во земја и во зид
34,995 - 35,225 MHz	SRD: далечинско управување на модели	MCK EN 300 220	100 mW e.r.p.		10 KHz	ERC/DEC/(01)11 ERC/REC 70-03 Annex 8	Само за модели што летаат
40,660 - 40,700 MHz	SRD: неспецифични уреди	MCK EN 300 220	10 mW e.r.p.			ERC/DEC/(01)03 ERC/REC 70-03 Annex 1	
40,665 MHz 40,675 MHz 40,685 MHz 40,695 MHz	SRD: далечинско управување на модели	MCK EN 300 220	100 mW e.r.p.		10 KHz	ERC/DEC/(01)12 ERC/REC 70-03 Annex 8	

Радиофреквенции	Употреба	МКС и ETSI стандард	Моќност / Магнетно поле	Пристап и услови	Ширина на канал	СЕРТ документи	Забелешка
87.5 - 108 MHz	SRD: безжични аудио апликации	MKC EN 301 357	50 nW e.i.r.p.		200 kHz	ERC/REC 70-03 Annex 13	Не се дозволени пилот тонови што обезбедуваат континуитет на преносот.
137 - 137,175 MHz	S-PCS <1GHz (T)	MKC EN 301 721				ERC/DEC/(99)05	Мобилни земски станици
137,75 - 138 MHz	S-PCS <1GHz (T)	MKC EN 301 721				ERC/DEC/(99)05	Мобилни земски станици
138,2 - 138,45	SRD: неспецифични уреди	MKC EN 300 220	10 mW e.i.r.p.	<1,0 %		ERC/REC 70-03 Annex 1	
148 - 150,05 MHz	S-PCS <1GHz (T)	MKC EN 301 721				ERC/DEC/(99)05	Мобилни земски станици
169.4-169.475 MHz	SRD: отчитување на мерења	MKC EN 300 220	500 mW e.i.r.p.	<10% duty cycle	Max 50kHz	ECC/DEC/(05)02 ECC/REC 70-03 Annex 2	
	SRD: уреди за следење и трагање	MKC EN 300 220	500 mW e.i.r.p.	<1% duty cycle	Max 50kHz	ECC/DEC/(05)02 ECC/REC 70-03 Annex 2	
	SRD: слушни помагала	MKC EN 300 422	10 mW e.i.r.p.		Max 50kHz	ECC/DEC/(05)02 ECC/REC 70-03 Annex 10	Помагала за лица со оштетен слух
169.4-174 MHz	SRD: слушни помагала	MKC EN 300 422	10 mW e.i.r.p.		Max 50kHz	ECC/REC 70-03 Annex 10	Слушни помагала Врз основа на подесување на опсег.
169.4750-169.4875 MHz	SRD: аларми	MKC EN 300 220	10 mW e.i.r.p.	<0.1% duty cycle	12.5kHz	ECC/DEC/(05)02 ECC/REC 70-03 Annex 7	Социјални аларми (ексклузивно користење)
169.4875-169.5875 MHz	SRD: слушни помагала	MKC EN 300 422	10 mW e.i.r.p.		Max 50kHz	ECC/REC 70-03 Annex 10	Помагала за лица со оштетен слух

Радиофреквенции	Употреба	МКС и ETSI стандард	Моќност / Магнетно поле	Пристап и услови	Ширина на канал	СЕРТ документи	Забелешка
169.5875-169.6000 MHz	SRD: аларми	MKC EN 300 220	10 mW e.i.r.p.	<0.1% duty cycle	12.5kHz	ERC/DEC/(05)02 ERC/REC 70-03 Annex 7	Социјални аларми (ексклузивно користење)
173.965 - 174.015 MHz	SRD: слушни помагала	MKC EN 300 422	2 mW e.g.p.		50 KHz	ERC/REC 70-03 Annex 10	Слушни помагала (помагала за лица со оштетен слух)
174 - 216 MHz	SRD: радио микрофони	MKC EN 300 422	50 mW e.g.p.			ERC/REC 70-03 Annex 10	Врз основа на подесување на опсег. Професионални микрофони
399.9 - 400.05 MHz	S-PCS <1GHz (T)	MKC EN 301 721				ERC/DEC/(99)05	Мобилни земски станици
400.15 - 401 MHz	S-PCS <1GHz (T)	MKC EN 301 721				ERC/DEC/(99)05	Мобилни земски станици
401 - 402 MHz	SRD: активни медицински импланти со придружни уреди (за ULP-AMI)	MKC EN 302 537	25 µW e.g.p.	LBT или duty cycle <=0.1%	25 kHz	ERC/REC 70-03 Annex 12	Индивидуалните трансмитери можат да комбинираат соседни канали за зголемен опсег до 100 kHz
402 - 405 MHz	SRD: активни медицински импланти со придружни уреди (за ULP-AMI)	MKC EN 301 839	25 µW e.g.p.		25 kHz	ERC/DEC/(01)17 ERC/REC 70-03 Annex 12	Индивидуалните трансмитери можат да комбинираат соседни канали за зголемен опсег до 300 kHz
405 - 406 MHz	SRD: активни медицински импланти со придружни уреди (за ULP-AMI)	MKC EN 302 537	25 µW e.g.p.	LBT или duty cycle <=0.1%	25 kHz	ERC/REC 70-03 Annex 12	Индивидуалните трансмитери можат да комбинираат соседни канали за зголемен опсег до 100 kHz

Радиофреквенции	Употреба	МКС и ETSI стандард	Моќност / Магнетно поле	Пристап и услови	Ширина на канал	СЕРТ документи	Забелешка
406 - 406,1 MHz	S-PCS <1GHz (T)	MKC EN 301 721				ERC/DEC/(99)05	Мобилни земски станици
410 - 430 MHz	дигитални PMR/PAMR (T)	ETS 300 392 ETS 300 393 ETS 300 394 ETS 300 396 MKC EN 303 035				ERC/DEC/(99)02 ERC/DEC/(99)03	Мобилни терминали
433,050 - 434,790 MHz	SRD: неспецифични уреди	MKC EN 300 220	10 mW е.г.р.	<10%		ERC/REC 70-03 Annex 1	Не е дозволен пренос на звук и говор
433,050 - 434,790 MHz	SRD: неспецифични уреди	MKC EN 300 220	1 mW е.г.р. 13dBm/10kHz (за широкопојасни канали со опсег поголем од 250kHz)			ERC/REC 70-03 Annex 1	Не е дозволен пренос на звук и говор
433,040 - 434,790 MHz	SRD: неспецифични уреди	MKC EN 300 220	10 mW е.г.р.		до 25 KHz	ERC/REC 70-03 Annex 1	Не е дозволен пренос на звук и говор
446 - 446,1 MHz	PMR446	EN MKC EN 300 296	500 mW е.г.р.		12,5 kHz		Мобилни терминали за говорни комуникации
446,1 - 446,2MHz	PMR446	EN MKC EN 300 296	500mW е.г.р.		6,25 kHz или 12,5 kHz	ECC/DEC(05)02	
470 - 862 MHz	SRD: радио микрофони	MKC EN 300 422	50 mW е.г.р.				Врз основа на поднесување на опсег. Професионални микрофони
863 - 865 MHz	SRD: радио микрофони	MKC EN 300 422 MKC EN 301 357	10 mW е.г.р.			ERC/REC 70-03 Annex 10	
	SRD: бежични аудио апликации	MKC EN 301 357	10 mW е.г.р.			ERC/REC 70-03 Annex 13	

Радиофреквенции	Употреба	МКС и ETSI стандард	Моќност / Магнетно поле	Пристап и услови	Ширина на канал	СЕРТ документи	Забелешка
863-870 MHz	SRD: неспецифични уреди	MKC EN 300 220	≤25 mW e.r.p.	≤0.1% или LBT	≤100kHz за 47 или повеќе канали	ERC/REC 70-03 Annex 1	FHSS модулација
			≤25 mW e.r.p. Густина на моќност: -4.5 dBm/100kHz	≤0.1% или LBT+AFA		ERC/REC 70-03 Annex 1	DSSS и други широкопојасни модулации различни од FHSS
			≤25 mW e.r.p.	≤0.1% или LBT+AFA	≤100kHz за 1 или повеќе канали. модулација опсегот е ≤300kHz	ERC/REC 70-03 Annex 1	Тесно/широко-појасна модулација
864,8 - 865 MHz	SRD: бежични аудио апликации	MKC EN 300 220	10 mW e.r.p.		50 KHz	ERC/REC 70-03 Annex 13	Теснопојасни аналогни уреди за пренос на говор
865 - 865.6 MHz	SRD: радиофреквен. идентификација (RFID)	MKC EN 302 208	100 mW e.r.p.		200 KHz	ERC/REC 70-03 Annex 11	
865,6 - 867,6 MHz	SRD: радиофреквен. идентификација (RFID)	EN 302 208	2 W e.r.p.		200 KHz	ERC/REC 70-03 Annex 11	
867,6 - 868 MHz	SRD: радиофреквен. идентификација (RFID)	MKC EN 302 208	500 mW e.r.p.		200 KHz	ERC/REC 70-03 Annex 11	
868,0 - 868,6 MHz	SRD: неспецифични уреди	MKC EN 300 220	≤25 mW e.r.p.	≤1,0% или LBT+AFA	без распределба на канали (може да се користи целиот опсег)	ERC/REC 70-03 Annex 1	Тесно/широко-појасна модулација. Може да се користи целиот подопсег.

Радиофреквенции	Употреба	МКС и ETSI стандард	Моќност / Магнетно поле	Пристап и услови	Ширина на канал	СЕРТ документи	Забелешка
868,6 - 868,7 MHz	SRD: аларми	MKC EN 300 220	10 mW e.r.p.	< 0,1% duty cycle	25 KHz	ERC/REC 70-03 Annex 7	Целиот опсег може да се користи како еден канал за пренос на податоци со голема брзина
868,7 - 869,2 MHz	SRD: неспецифични уреди	MKC EN 300 220	≤25 mW e.r.p.	≤0,1% или LBT+AFA	без распределба на канали (може да се користи целиот опсег)	ERC/REC 70-03 Annex 1	Тесно/широко-појас. модулација. Може да се користи целиот подопсег.
869,20 - 869,25 MHz	SRD: аларми	MKC EN 300 220	10 mW e.r.p.	< 0,1% duty cycle	25 KHz		Социјални аларми
869,25 - 869,3 MHz	SRD: аларми	MKC EN 300 220	10 mW e.r.p.	< 0,1% duty cycle	25 KHz	ERC/REC 70-03 Annex 7	
869,3 - 869,4 MHz	SRD: неспецифични	MKC EN 300 220	10 mW e.r.p.		25 KHz	ERC/REC 70-03 Annex 1	
	SRD: аларми	MKC EN 300 220	10 mW e.r.p.	≤1,0% duty cycle	25 KHz	ERC/REC 70-03 Annex 7	
869,4 - 869,65 MHz	SRD: неспецифични уреди	MKC EN 300 220	≤500 mW e.r.p.	< 10% или LBT+AFA	25 KHz (за 1 или повеќе Канали)	ERC/REC 70-03 Annex 1	Целиот опсег може да се користи како еден канал за пренос на податоци со голема брзина
869,65 - 869,7 MHz	SRD: аларми	EN MKC EN 300 220	25 mW e.r.p.	< 10% duty cycle	25 KHz (за 1 или повеќе Канали)	ERC/REC 70-03 Annex 7	

Радиофреквенции	Употреба	МКС и ETSI стандард	Моќност / Магнетно поле	Пристап и услови	Ширина на канал	СЕРТ документи	Забелешка
869,7 - 870 MHz	SRD: неспецифични уреди	EN MKC EN 300 220	≤5 mW e.r.p. ≤25mW e.r.p.	до 100% или LBT+AFA		ERC/REC 70-03 Annex 1	Тесно/широко-појас. модулација. Може да се користи целиот подопсег.
870 - 876 MHz	дигитални PMR/PAMR (T)	ETS 300 392 ETS 300 393 ETS 300 394 ETS 300 396 EN 303 035				ERC/DEC/(99)02 ERC/DEC/(99)03	Мобилни терминали
876 - 880 MHz	GSM - R	MKC EN 301 502 MKC EN 301 511 MKC EN 301 419	- 8 W (39 dBm) - 5 W (37 dBm) - 2 W (33 dBm) - 0,8 W (29dBm)		200 KHz	ECC/DEC/(02)05 ECC/DEC/(02)09 ECC/DEC/(02)10	Мобилни терминали
880 - 890 MHz	E - GSM	MKC EN 301 502 MKC EN 301 511 MKC EN 301 419	- 8 W (39 dBm) - 5 W (37 dBm) - 2 W (33 dBm) - 0,8 W (29dBm)		200 KHz	ERC/DEC/(98)20	Мобилни терминали
890 - 915 MHz	GSM	MKC EN 301 502 MKC EN 301 511 MKC EN 301 419	- 8 W (39 dBm) - 5 W (37 dBm) - 2 W (33 dBm) - 0,8 W (29dBm)		200 KHz	ERC/DEC/(98)20 ERC/DEC/(95)01	Мобилни терминали GSM
915 - 921 MHz	дигитални PMR/PAMR (T)	ETS 300 392 ETS 300 393 ETS 300 394 ETS 300 396 EN 303 035				ECC/DEC/(99)02 ECC/DEC/(99)03	Мобилни терминали

Радиофреквенции	Употреба	МКС и ETSI стандард	Моќност / Магнетно поле	Пристап и услови	Ширина на канал	СЕРТ документи	Забелешка
921 - 925 MHz	GSM - R	MKS EN 301 502 MKS EN 301 511 MKS EN 301 419	- 8 W (39 dBm) 5 W (37 dBm) 2 W (33 dBm) 0,8 W (29dBm)		200 KHz	ECC/DEC/(02)10 ECC/DEC/(02)09 ECC/DEC/(02)05	Мобилни терминали
925 - 935 MHz	E - GSM	MKS EN 301 502 MKS EN 301 511 MKS EN 301 419	- 8 W (39 dBm) 5 W (37 dBm) 2 W (33 dBm) 0,8 W (29dBm)		200 KHz	ERC/DEC/(98)20 ERC/DEC/(97)02	Мобилни терминали
935 - 960 MHz	GSM	MKS EN 301 502 MKS EN 301 511 MKS EN 301 419	- 8 W (39 dBm) 5 W (37 dBm) 2 W (33 dBm) 0,8 W (29dBm)		200 KHz	ERC/DEC/(98)20 ERC/DEC/(95)01	Мобилни терминали GSM
1610,0 - 1626,5 MHz	S-PCS	MKS EN 301 473 MKS EN 301 441 MKS EN 301 721	-3 dB (W/4 KHz), среден ЛИМИТ -15 dB (W/4 KHz), врвен ЛИМИТ			ECC/DEC/(07)05	Мобилни сателитски терминали
1626,5 - 1645,5 MHz	Мобилни сателитски терминали	ETS 300 254 ETS 300 423 MKS EN 301 426 MKS EN 301 444 MKS EN 301 473 MKS EN 301 681				ECC/DEC/(07)05 ERC/DEC/(95)01 ERC/DEC/(98)01 ERC/DEC/(98)02 ERC/DEC/(98)04 ERC/DEC/(99)19 ERC/DEC/(99)21 ERC/DEC/(01)23 ERC/DEC/(01)24	

Радиофреквенции	Употреба	МКС и ETSI стандард	Моќност / Магнетно поле	Пристап и услови	Ширина на канал	СЕРТ документи	Забелешка
1646,5 - 1660,50 MHz	Мобилни сателитски терминали	ETS 300 254				ERC/DEC/(07)05 ERC/DEC/(95)01 ERC/DEC/(98)01 ERC/DEC/(98)02 ERC/DEC/(98)04 ERC/DEC/(99)19 ERC/DEC/(99)21 ERC/DEC/(01)23 ERC/DEC/(01)24	
		ETS 300 423					
		MKC EN 301 426					
		MKC EN 301 444					
		MKC EN 301 473					
1710 - 1785 MHz	DCS 1800 Уреди за мобилни комуникации во воздухоплов (MCA)	MKC EN 301 681	1 W (30dBm) 0.25 W (24dBm) 4 W (36dBm)		200 KHz	ERC/DEC/(97)11 ERC/DEC/(98)21	Мобилни терминали DCS1800
		ETS 300 607					
		MKC EN 301 419					
		MKC EN 301 502					
		MKC EN 301 511					
1785 - 1795 MHz	SRD: радио микрофони	MKC EN 301 419	20 mW e.i.r.p. 50 mW e.i.r.p.			ERC/REC 70-03 Annex 10	Професионални радио микрофони
		MKC EN 302 480					
		MKC EN 300 422					
1795 - 1800 MHz	SRD: радио микрофони	MKC EN 301 840	20 mW e.i.r.p. 50 mW e.i.r.p.			ERC/REC 70-03 Annex 10	Професионални радио микрофони
		MKC EN 300 422					
		MKC EN 301 357					
	SRD: безжични аудио апликации		20 mW			ERC/REC 70-03 Annex 13	

Радиофреквенции	Употреба	МКС и ETSI стандард	Моќност / Магнетно поле	Пристап и услови	Ширина на канал	СЕРТ документи	Забелешка
1800 - 1805 MHz	терминали за јавни комуникациски мрежи	EN 302 326			5 MHz		
1805 - 1880 MHz	DCS 1800	ETS 300 607 MKS EN 301 419	1 W (30dBm) 0,25 W (24dBm) 4 W (36dBm)		200 KHz	ERC/DEC/(97)11 ERC/DEC/(98)21	Мобилни терминали DCS1800
	Уреди за мобилни комуникации во воздухоплов (MCA)	MKS EN 301 502 MKS EN 301 511 MKS EN 301 419 MKS EN 302 480					
1880 - 1900 MHz	DECT	ETS 300 175 ETS 300 323 MKS EN 301 406	250 mW врна е.г.р. (врвна моќност за временски слот)		1728 KHz	ERC/DEC/(95)01 ERC/DEC/(98)22	Безжични терминали DECT
1900 - 1980 MHz	UMTS/IMT2000 (T)	MKS EN 301 908				ERC/DEC/(00)06	Земски мобилни терминали UMTS / IMT2000
1980 - 2010 MHz	UMTS/IMT2000 (T)	MKS EN 301 908				ERC/DEC/(00)06	Земски мобилни терминали UMTS / IMT2000
	S-PCS	MKS EN 301 442 MKS EN 301 473				ECC/DEC/(07)05	Мобилни сателитски терминали
2010 - 2025 MHz	UMTS/IMT2000 (T)	MKS EN 301 908				ERC/DEC/(00)06	Земски мобилни терминали UMTS / IMT2000

Радиофреквенции	Употреба	МКС и ETSI стандард	Моќност / Магнетно поле	Пристап и услови	Ширина на канал	СЕРТ документи	Забелешка
2110 - 2170 MHz	UMTS/IMT2000 (T)	MKS EN 301 908				ERC/DEC/(00)06	Земски мобилни терминали UMTS / IMT2000
2170 - 2200 MHz	UMTS/IMT2000 (T)	MKS EN 301 908				ERC/DEC/(00)06	Земски мобилни терминали UMTS / IMT2000
	S-PCS	MKS EN 301 442				ECC/DEC/(07)05	Мобилни сателитски терминали
2.2 - 8 GHz	SRD: Радио-детерминистички апликации (BMA)	EN302 435	*	*	*	ECC/DEC/(07)01 ERC/REC/ 70-03 Annex 6	За анализа на градежни материјали *Во ЕСС одлуката ги има ограничувањата
	SRD: Радио - детерминистички апликации	MKS EN 300 440	25 mW e.i.r.p.			ERC/DEC/(01)08 ERC/REC/ 70-03 Annex 6	детекција на движење и алармирање
2400 - 2483.5 MHz	SRD: неспецифични уреди	MKS EN 300 440	10 mW e.i.r.p.			ERC/REC 70-03 Annex 1	
	SRD: широкопојасни системи за пренос на податоци, вклучувајќи и WAS/RLANS	MKS EN 300 328	100 mW e.i.r.p.			ERC/DEC/(01)07 ERC/REC 70-03 Annex 3	За широкопојасни модулатии, освен за FHSS, max e.i.r.p. е ограничена до 10mW/1MHz
			≤500 mW e.i.r.p.			ERC/REC/ 70-03 Annex 11	
	SRD: радиотрекен. идентификација (RFID)	MKS EN 300 440	>500 mW - 4W e.i.r.p.	≤15% duty cycle (FHSS може да се користи)		ERC/REC/ 70-03 Annex 11	Над 500 mW за внатрешна употреба и duty cycle помал од 15% за секој период од 200 ms
2446 - 2454 MHz	SRD: железнички апликации (автоматска идентификација на вагони) AVI	MKS EN 300 761	500 mW e.i.r.p.			ERC/REC/ 70-03 Annex 4	Предава само во присуство на воз. 5 канали, секој по 1,5 MHz

Радиофреквенции	Употреба	МКС и ETSI стандард	Моќност / Магнетно поле	Пристап и услови	Ширина на канал	СЕРТ документи	Забелешка
2483,5 - 2500 MHz	S-PCS	MKS EN 301 441 MKS EN 301 473	-dB (W/4 KHz), средна вредност -15dB (W/4 KHz), врвна вредност			ERC/DEC/(97)03 ERC/DEC/(97)05	Мобилни сателитски терминали
2500 - 2690 MHz	UMTS/IMT2000 (T)					ERC/DEC/(00)06	Земски мобилни терминали UMTS / IMT2000
3.1-4.8 GHz 6-9 GHz	SRD: неспецифични уреди	MKS EN 300 065 EN300 500	*	*		ERC/DEC/(06)04 ERC/DEC/(00)12 ERC/REC/ 70-03 Annex 1	Генерална UWB регулација. * Во ЕСС Одлуките ги има ограничувањата
3.41-3.8 GHz	Терминали во јавни комуникациски мрежи	EN 302 326					
3400 - 4200 MHz	фиксни сателитски системи, што употребуваат ROES (T)					ERC/DEC/(99)26	Земски терминали наменети само за прием (ROES)
4500 - 7000 MHz	SRD: Радиодетеминистички апликации (TLPR)	MKS EN 302 372	-41.3dBm/MHz e.i.r.p.			ERC/REC/ 70-03 Annex 6	Само за радар за мерење на нивото на точност во резервоарите
5150 - 5350 MHz	SRD: широкопојасни системи за пренос на податоци, вклучувајќи и WAS/RLANS	MKS EN 301 893	200mW max mean (максимална средна)			ECC/DEC/(04)08 ERC/REC/ 70-03 Annex 3	Само за внатрешна употреба. Максималната средна e.i.r.p. е до 10mW/MHz за секој 1 MHz опсег
5470 - 5725 MHz	SRD: широкопојасни системи за пренос на податоци, вклучувајќи и WAS/RLANS	MKS EN 301 893	1 W max средна e.i.r.p.			ECC/DEC/(04)08 ERC/REC/ 70-03 Annex 3	За внатрешно и надворешно корист. Максималната средна e.i.r.p. е до 50mW/MHz за секој 1 MHz опсег

Радиореференции	Употреба	МКС и ETSI стандард	Моќност / Магнетно поле	Пристап и услови	Ширина на канал	СЕРТ документи	Забелешка
5725 - 5875 MHz	SRD: неспецифични уреди	MKC EN 300 440	25 mW e.i.r.p.			ERC/REC 70-03 Annex 1	
5725 - 5875 MHz	BFWA	MKC EN 302 502	*	*	*	ECC/REC(06)04	* Во ЕСС Одлуката ги има ограничувањата.
5795 - 5805 MHz	SRD: патно-транспортна и сообраќајна телеметрија (RTTT)	MKC EN 300 674	2 W e.i.r.p. 8 W e.i.r.p.			ERC/DEC/(02)01 ERC/REC 70-03 Annex 5	
8500 - 10 600 MHz	SRD: Радио - детерминистички апликации (TLPR)	MKC EN 302 372	-41.3dBm/MHz e.i.r.p.			ERC/REC/ 70-03 Annex 6	Само за радар за мерење на нивото на течност во резервоарите
9200 - 9975 MHz	SRD: Радио - детерминистички апликации	MKC EN 300 440	25 mW e.i.r.p.			ERC/REC/ 70-03 Annex 6	детекција на движење и алармирање
10,5 - 10,6 GHz	SRD: Радио - детерминистички апликации	MKC EN 300 440	500 mW e.i.r.p.			ERC/REC/ 70-03 Annex 6	детекција на движење и алармирање
10,7 - 11,7 GHz	Фиксни сателитски системи, што употребуваат SIT (T)	ETS 300 255				ERC/DEC/(95)01 ERC/DEC/(98)15	Терминали Omnitrac
12,5 - 12,75 GHz	Мобилен сателитски систем Euteltracs	ETS 300 255				ERC/DEC/(95)01 ERC/DEC/(98)15	Терминали Omnitrac
	Фиксни сателитски системи, што употребуваат VSAT	MKC EN 301 428 MKC EN 301 430	до 2 W, до 50 dBW e.i.r.p.			ERC/DEC/(00)05	Терминали VSAT поставени на растојание поголемо од 500 m од аеродромска ограда.
	Мобилен сателитски систем ARCANET(T)	ETS 300 255				ERC/DEC/(98)24	Преносливи терминали ARCANET

Радиофреквенции	Употреба	МКС и ETSI стандард	Моќност / Магнетно поле	Пристап и услови	Ширина на канал	СЕРТ документи	Забелешка
13,4 - 14,0 GHz	SRD: Радио - детерминистички апликации	MKC EN 300 440	25 mW e.i.r.p.			ERC/REC/ 70-03 Annex 6	детекција на движење и алармирање
14 - 14,25 GHz	Мобилен сателитски систем Eutelsat	ETS 300 255				ERC/DEC/(95)01 ERC/DEC/(98)15	Терминали Omnitrac
	Фиксни сателитски системи, што употребуваат VSAT	MKC EN 301 428	до 2 W, до 50 dBW e.i.r.p.			ERC/DEC/(00)05	Терминали VSAT поставени на растојание поголемо од 500 m од аеродромска ограда.
	Мобилен сателитски систем ARCANET(T)	ETS 300 255				ERC/DEC/(98)24	Преносливи терминали ARCANET
17,1 - 17,3 GHz	SRD: широко-пој. системи за пренос на податоци	MKC EN 301 893	100 mW e.i.r.p.			ERC/REC/ 70-03 Annex 3	
	SRD: Радиодетер-министички апликации	MKC EN 300 440	26 dBm e.i.r.p.	DAA (detect and avoid)		ERC/REC/ 70-03 Annex 6	Ground Based Synthetic Aperture Radar (GBSAR)
17,7 - 20,2 GHz	Фиксни сателитски системи и радиодифузни сателитски системи, што употребуваат ROES (T)		DAA (Detect And Avoid)			ERC/DEC/(99)26	
19,7 - 20,2 GHz	Фиксни сателитски системи, што употребуваат SUT (T)	MKC EN 301 459	до 2 W, до 50 dBW e.i.r.p.			ERC/DEC/(00)04	Сателитски кориснички терминали SUT (T)
24 - 24,25 GHz	SRD: неспецифични уреди	MKC EN 300 440	100 mW e.i.r.p.			ERC/REC 70-03 Annex 1	

Радиофреквенции	Употреба	МКС и ETSI стандард	Моќност / Магнетно поле	Пристап и услови	Ширина на канал	СЕРТ документи	Забелешка
24,05 - 24,25 GHz	SRD: Радио-детеминистички апликации	MKS EN 300 440	100 mW e.i.r.p.			ERC/REC 70-03 Annex 6	детекција на движење и алармирање
24,05 - 27 GHz	SRD: радиодетерминистички апликации (TLPR)	MKS EN 302 372	-41.3dBm/MHz e.i.r.p.			ERC/REC/ 70-03 Annex 6	Само за радар за мерење на нивото на течност во резервоарите
29,5 - 30 GHz	Терминали во сателитски комуникациски мрежи	MKS EN 301 459					
57 - 59 GHz	Фиксни линкови	MKS EN 301 751				ERC/REC(09)01	
57 - 64 GHz	SRD: радиодетерминистички апликации (TLPR)	MKS EN 302 372	-41.3dBm/MHz e.i.r.p.			ERC/REC/ 70-03 Annex 6	Само за радар за мерење на нивото на течност во резервоарите
57 - 66 GHz	SRD: широкопојасни системи за пренос на податоци	EN 302 567	40 dBm средна e.i.r.p.			ERC/REC/(05)02 ERC/REC/(09)01 ERC/REC 70-03 Annex 3	Фиксна надворешна инсталација не е дозволена.Макс. средна e.i.r.p. до 13 dBm/MHz
61 - 61,5 GHz	SRD: неспецифични уреди		100 mW e.i.r.p.			ERC/REC 70-03 Annex 1	
63 - 64 GHz	SRD: патно-транспортна и сообраќајна телеметрија					ERC/DEC/(02)01 ERC/REC 70-03 Annex 5	Системи возило - возило и пат - возило
75 - 85 GHz	SRD: радиодетерминистички апликации (TLPR)	MKS EN 302 372	-41.3dBm/MHz e.i.r.p.			ERC/REC/ 70-03 Annex 6	Само за радар за мерење на нивото на течност во резервоарите

Радиофреквенции	Употреба	МКС и ETSI стандард	Моќност / Магнетно поле	Пристап и услови	Ширина на канал	СЕРТ документи	Забелешка
76 - 77 GHz	SRD: патно-транспортна и сообраќајна телеметрија	MKS EN 301 091	55 dBm врвна e.i.r.p.			ERC/DEC/(02)01 ERC/REC 70-03 Annex 5	23.5 dBm просечна моќност само за импулсни радары
77 - 81 GHz	SRD: патно-транспортна и сообраќајна телеметрија	EN 302 264				ERC/DEC/(04)03 ERC/REC 70-03 Annex 5	автомобилски радары со краток домет
122 -123 GHz	SRD: неспецифични уреди		100 mW e.i.r.p.			ERC/REC 70-03 Annex 1	
224 -246 GHz	SRD: неспецифични уреди		100 mW e.i.r.p.			ERC/REC 70-03 Annex 1	

Напомена: (T) се однесува само на терминал

Коефициент (Duty Cycle) е однос, изразен во проценти, меѓу максималната вклученост на предавателот на една носечка фреквенција, и временски период од 1 час.

SRD: уреди со

Кратенки:	
SRD =	Short Range Device
LBT =	Listen Before Talk
AFA =	Adaptive Frequency Agility

**АГЕНЦИЈА ЗА СУПЕРВИЗИЈА НА
ОСИГУРУВАЊЕ****3668.**

Врз основа на член 158-s, точка 1) и член 74 став (5) од Законот за супервизија на осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 27/2002, 84/2002, 98/2002, 33/2004, 88/2005, 79/2007, 08/2008, 88/2008, 56/2009 и 67/2010), Советот на експерти на Агенцијата за супервизија на осигурување, на седница одржана на ден 17.12.2010 година, го донесе следниот

**П РА В И Л Н И К
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ПРА-
ВИЛНИКОТ ЗА МИНИМАЛНИТЕ СТАНДАРДИ ЗА
ПРЕСМЕТКА НА ТЕХНИЧКИТЕ РЕЗЕРВИ****Член 1**

(1) Во Правилникот за минималните стандарди за пресметка на техничките резерви („Службен весник на Република Македонија“ број 158/2010), во делот ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ, во членот 11, на крајот од реченицата точката се заменува со запирка и се додаваат зборовите „а ќе започне да се применува од 01 јануари 2011 година“.

Член 2

(1) Овој правилник влегува во сила со денот на објавувањето во „Службениот весник на Република Македонија“.

Бр. 0101-2776/1
17 декември 2010 година
Скопје

Претседател
на Советот на експерти,
д-р **Климе Попоски**, с.р.

3669.

Врз основа на членот 122 став (1) точка 4) од Законот за супервизија на осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 27/02, 84/02, 98/02, 33/04, 88/05, 79/07, 8/08, 88/08, 56/09 и 67/10), Советот на експерти на Агенцијата за супервизија на осигурување, донесе

**П РА В И Л Н И К
ЗА МЕТОДОТ ЗА ВРЕДНУВАЊЕ НА СТАВКИТЕ
ОД БИЛАНСОТ НА СОСТОЈБА И ИЗГОТВУВАЊЕ
НА ДЕЛОВНИТЕ БИЛАНСИ****I. ОПШТИ ОДРЕДБИ****Член 1**

Со овој правилник се пропишува методот за вреднување на ставките од Билансот на состојба (Извештајот за финансиска состојба) на друштвата за осигурување и реосигурување (во натамошниот текст: друштвата за осигурување).

Член 2

(1) Друштвата за осигурување се должни редовно да вршат вреднување на ставките од Билансот на состојба (Извештајот за финансиска состојба) во согласност со Законот за трговски друштва, со Правилникот за водење сметководство, односно Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ) преведени и објавени во Република Македонија и со одредбите од овој правилник.

(2) Друштвата за осигурување се должни за состојбата и вреднувањето на ставките од Билансот на состојба (Извештајот за финансиска состојба) да составуваат Извештај за спроведување на овој правилник спо-

ред сметководствената состојба на 31 март, 30 јуни, 30 септември и 31 декември во тековната деловна година. Формата и содржината на Извештајот го пропишува Агенцијата за супервизија на осигурување (во натамошниот текст: Агенцијата).

(3) Друштвата за осигурување се должни писмено и електронски до Агенцијата да го достават Извештајот од став 2 на овој член во следните рокови:

- За првото тромесечје (квартал) од тековната деловна година – најдоцна до 30 април во тековната деловна година;

- За второто тромесечје (квартал) од тековната деловна година – најдоцна до 31 јули во тековната деловна година;

- За третото тромесечје (квартал) од тековната деловна година – најдоцна до 31 октомври во тековната деловна година;

- За четвртото тромесечје (квартал) од тековната деловна година – најдоцна до 31 март во наредната деловна година.

(4) На посебно барање на Агенцијата, друштвата за осигурување се должни до Агенцијата да го достават Извештајот од став 2 на овој член и на друг ден и во друг рок различен од состојбата и рокот наведени во став 3 од овој член.

Член 3

(1) Друштвата за осигурување се должни во Белешките кон финансиските извештаи детално да ги обелоденат применетите методи за вреднување на ставките од Билансот на состојба (Извештајот за финансиска состојба).

(2) Доколку друштвото за осигурување не примени некој од методите за вреднување при подготовка на Билансот на состојба (Извештајот за финансиска состојба) истото треба да го обелодени и објасни во Белешките кон финансиските извештаи заедно со проценка на ефектот од неприменувањето на методот врз финансискиот резултат и финансиската состојба на друштвото.

**II. МЕТОД ЗА ВРЕДНУВАЊЕ НА СТАВКИТЕ ОД
ДЕЛОВНИТЕ БИЛАНСИ (ФИНАНСИСКИТЕ
ИЗВЕШТАИ)****Член 4**

(1) Друштвата за осигурување се должни да донесат интерен акт со кој ќе утврдат детални правила и критериуми за вреднување на ставките во Билансот на состојба (Извештајот за финансиска состојба), кој како минимум треба да ги содржи сите методи и критериуми за вреднување утврдени со овој правилник. Друштвата за осигурување се должни до Агенцијата да го достават Правилникот заедно со сите негови измени и дополнувања.

(2) Врз основа на теренски контроли и вонтеренско следење на работењето на друштвото за осигурување, Агенцијата може да му наложи на друштвото да го рекласифицира побарувањето од една во друга категорија, да го измени утврдениот износ на исправка на вредност за одредено побарување/а, како и да изврши измена во интерниот акт донесен врз основа на овој правилник.

Вреднување на финансиските вложувања**Член 5**

(1) Друштвата за осигурување се должни, најмалку на квартална основа, да вршат вредносно усогласување на финансиските вложувања до нивната објективна вредност или обезвреднување, и истото да го евидентираат.

(2) По исклучок на став 1 од овој член, друштвата за осигурување се должни на дневна основа да вршат вредносно усогласување на вложувањата кои ја покриваат математичката резерва по однос на договорите за осигурување на живот.

Вреднување на вложувањата во некотираани хартии од вредност

Член 6

(1) Друштвата за осигурување се должни да ги вреднуваат вложувањата во хартии од вредност кои не котираат на организирани пазари и чија доспеаност не е значајна, по пат на поединечна проценка на финансиската состојба на издавачот на хартиите од вредност.

(2) Финансиската состојба на издавачот на хартиите од вредност се определува врз основа на следните критериуми, чија важност се намалува последователно:

2.1. Солвентност на издавачот на хартиите од вредност;

2.2. Ликвидност на издавачот на хартиите од вредност;

2.3. Парични текови во претходниот период и очекувани идни парични текови на издавачот;

2.4. Профитабилност на издавачот на хартиите од вредност;

2.5. Општи пазарни услови и идни перспективи на издавачот на хартиите од вредност, како и негова позиција на пазарот;

2.6. Соодветност и навременост во исполнување на обврските и

2.7. Квалитет и експертиза на раководството.

Вреднување на побарувања по основ на премија за осигурување и побарувања по основ на регрес и утврдување на исправка на вредност – посебна резерва

Член 7

(1) Друштвата за осигурување се должни да извршат класификација на побарувањата во следните категории во зависност од времето на доцнење во исполнување на обврските од страна на должникот, сметано од денот на доспевање на побарувањето:

1) Категорија А - Побарувања од должници кои своите обврски спрема друштвото не ги исполниле на датумот на доспевање на побарувањето и истото не го сториле во период до 30 дена од денот на доспевање на побарувањето;

2) Категорија Б - Побарувања од должници кои своите обврски спрема друштвото не ги исполниле во период од 31 до 60 дена од денот на доспевање на побарувањето;

3) Категорија В - Побарувања од должници кои своите обврски спрема друштвото не ги исполниле во период од 61 до 120 дена од денот на доспевање на побарувањето

4) Категорија Г - Побарувања од должници кои своите обврски спрема друштвото не ги исполниле во период од 121 до 270 дена од денот на доспевање на побарувањето и

5) Категорија Д - Побарувања од должници кои своите обврски спрема друштвото не ги исполниле во период од 271 до 365 дена од денот на доспевање на побарувањето.

6) Категорија Ѓ - Побарувања од должници кои своите обврски спрема друштвото не ги исполниле во период подолг од 365 дена од денот на доспевање на побарувањето.

(2) Друштвата за осигурување се должни да утврдат соодветна исправка на вредност – Посебна резерва на побарувањата класифицирани во согласност со став 1 на овој член, на следниот начин:

Група на побарувања	Период на доцнење во исплата на обврската од страна на должникот	Исправка на вредност (во % од вкупната вредност на поединечно побарување)
А	до 30 дена	0%
Б	од 31 до 60 дена	10%-30%
В	од 61 до 120 дена	31%-50%
Г	од 121 до 270 дена	51%-70%
Д	од 271-365 дена	71%-90%
Ѓ	подолг од 365 дена	100%

(3) Друштвата за осигурување се должни да утврдат соодветен процент на исправка на вредност – Посебна резерва на побарувањата класифицирани во согласност со став 1 на овој член, во рамки на минималниот и максималниот процент на исправка на вредност утврден со табелата дадена во став 2 на овој член, со примена на најмалку еден од следните критериуми:

- периодот на доцнење во исполнување на обврската од страна на должникот и/или

- поединечна проценка на финансиската состојба на секој должник класифициран во соодветната категорија имајќи ги предвид критериумите утврдени во член 6 став 2 од овој правилник.

(4) Исправката на вредност – Посебна резерва во однос на побарувањата од правни лица против кои е покрената стечајна постапка се врши во износ од 100% од износот на ваквите побарувања, без оглед на периодот на доцнење во исполнување на обврската од страна на должникот.

(5) Побарувањата кои друштвото ги репрограмира во договор со должникот, се класифицираат спрема првобитниот датум на доспевање.

III. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 8

(1) Друштвата за осигурување се должни да се усогласат со одредбите од член 7 од овој правилник на следниот начин:

- Најмалку 30% од вкупната вредност на побарувањата чиј датум на доспевање е во периодот до 31 декември 2010 година - најдоцна до 31 декември 2011 година;

- Останатите 70% од вкупната вредност на побарувањата чиј датум на доспевање е во периодот до 31 декември 2010 година – најдоцна до 31 декември 2012 година.

(2) Во Извештајот од член 2, став 2 од овој правилник, друштвата за осигурување се должни посебно да ги прикажуваат побарувањата утврдени во став 1 од овој член и исправката на вредност која се однесува на истите.

Член 9

Овој правилник влегува во сила од денот на објавувањето во „Службениот весник на Република Македонија“, а ќе се применува од 1 јануари 2011 година.

Бр. 0101-2776/2
17 декември 2010 година
Скопје

Претседател
на Советот на експерти,
д-р **Климе Попоски**, с.р

3670.

Врз основа на членот 122, став (1), точка 5) и член 131 став (2) од Законот за супервизија на осигурување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 27/02, 84/02, 98/02, 33/04, 88/05, 79/07, 8/08, 88/08, 56/09, 67/10), Советот на експерти на Агенцијата за супервизија на осигурување, донесе

**П РА В И Л Н И К
ЗА ФОРМАТА И СОДРЖИНАТА НА РЕВИЗОР-
СКИОТ ИЗВЕШТАЈ И МИНИМАЛНИОТ ОПФАТ
НА РЕВИЗИЈА НА ДРУШТВАТА ЗА ОСИГУРУВАЊЕ
И РЕОСИГУРУВАЊЕ**

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ**Член 1**

Со овој правилник се пропишува формата и содржината на ревизорскиот извештај и минималниот опфат на ревизија на работењето и на годишните финансиски извештаи на друштвата за осигурување и реосигурување (во понатамошниот текст: друштвата за осигурување) која ја врши друштво за ревизија, како и неприфаќање на ревизорскиот извештај.

Член 2

Ревизијата на работењето на друштвата за осигурување и на годишните финансиски извештаи на друштвата за осигурување се врши во согласност со Законот за ревизија, Законот за супервизија на осигурување, Меѓународните стандарди за ревизија, Кодексот на етика на професионалните сметководители (IFAC), одредбите од овој правилник, како и други прописи при вршење ревизија.

II. ФОРМА И СОДРЖИНА НА РЕВИЗОРСКИОТ ИЗВЕШТАЈ И МИНИМАЛЕН ОПФАТ НА РЕВИЗИЈА**Ревизија на финансиските извештаи****Член 3**

(1) Ревизијата од член 1 на овој правилник се состои од ревизија на работењето и на годишните финансиски извештаи на друштвата за осигурување, изготвени од страна на друштвото за осигурување врз основа на сметководствената регулатива којашто е во примена (во понатамошниот текст: ревизија на друштвото за осигурување).

(2) По извршената ревизија на друштвото за осигурување, друштвото за ревизија треба да изготви Извештај за финансиските извештаи на друштвото за осигурување, односно мислење за тоа дали годишните финансиски извештаи на друштвото за осигурување се изработени во согласност со важечката сметководствената регулатива, дали финансиските извештаи даваат вистинска и објективна слика и дали ги прикажуваат објективно, од сите материјални аспекти, финансиската состојба на друштвото за осигурување на датумот на финансиските извештаи и резултатите од работењето и паричните текови за годината којашто завршува на датумот на финансиските извештаи.

(3) Кон Извештајот (мислењето) од став 2 од овој член друштвото за ревизија треба да ги приложи финансиските извештаи на друштвото за осигурување кои се предмет на ревизијата, изготвени во согласност со сметководствената регулатива којашто е во примена.

Дополнителни извештаи**Член 4**

Кон Извештајот (мислењето) од член 3, став 2 и кон финансиските извештаи од член 3, став 3 од овој правилник, друштвото за ревизија треба да ги подготви и приложи и следните дополнителни извештаи:

1. Писмо на друштвото за ревизија до надзорниот орган и органот на управување на друштвото за осигурување;

2. Преглед на корекции на финансиските извештаи на друштвото за осигурување предложени од страна на друштвото за ревизија, и тоа одделно корекции коишто друштвото за осигурување ги прифатило и коишто соодветно се внесени во финансиските извештаи и корекции коишто друштвото за осигурување не ги прифатило;

3. Извештај за состојбата и промените на техничките резерви;

4. Извештај за состојбата и структурата на вложувањата на средствата кои ги покриваат техничките резерви и/или математичката резерва;

5. Извештај за состојбата и структурата на вложувањата на останатите средства (од капиталот);

6. Извештај за спроведување на прописите за управување со ризик;

7. Извештај за спроведување на внатрешната ревизија;

8. Извештај за начинот на водење на трговските книги;

9. Извештај за квалитетот на информатичкиот систем;

10. Извештај за точноста и комплетноста на извештаите кои се доставуваат до Агенцијата за супервизија на осигурување (во понатамошниот текст: Агенцијата); и

11. Извештај за вреднување на билансите и вонбилансните ставки и сметководствени политики.

Писмо до надзорниот орган и органот на управување на друштвото**Член 5**

Писмото до надзорниот орган и органот на управување на друштвото од член 4, точка 1 од овој правилник треба да содржи опис на уочените неправилности, слабости или пропусти во работењето на друштвото за осигурување утврдени во текот на ревизијата и препораки за отстранување на тие неправилности, слабости и пропусти.

Извештај за состојбата и промените во техничките резерви**Член 6**

(1) Извештајот за состојбата и промените во техничките резерви од член 4, точка 3 од овој правилник треба да содржи:

- Состојба на техничките резерви на почетокот и на крајот на деловна година и промената во износот на техничките резерви во текот на годината;

- Мислење во однос на методите за пресметка на техничките резерви кои друштвото за осигурување ги применува за утврдување на техничките резерви на друштвото а во случај кога друштвото за осигурување не ги применило донесените методи, опис на таквото отстапување и неговите ефекти врз финансискиот резултат и финансиската состојба на друштвото за осигурување;

- Мислење за состојбата на техничките резерви дадено од страна на независен овластен актуар кое мора да содржи оценка на состојбата и адекватноста на издвоените технички резерви;

- Опис на преземените активности на друштвото за осигурување во однос на исполнување на препораките на друштвото за ревизија во претходната деловна година, заедно со оценка на ревизорот во однос на соодветноста на преземените активности;

- Препорака на друштвото за ревизија со наведување на уочените слабости и ризици кои произлегуваат од начинот на издвојување на технички резерви.

(2) За независен овластен актуар во смисла на став 1, алинеја 3 од овој член, покрај лицата кои ги исполнуваат условите од член 112 од Законот за супервизија на осигурување, се смета и лицето кое има лиценца за овластен актуар стекната во странство, како и лицата кои положили испит за овластен актуар во согласност со програма за образование на актуари донесена од меѓународни и европски здруженија на актуари.

(3) Лицата од став 2 на овој член не смеат да бидат вработени во друштвото за осигурување или лице поврзано со друштвото за осигурување чии извештаи се предмет на ревизија.

Извештај за состојбата и структурата на вложувањата на средствата кои ги покриваат техничките и/или математичката резерва

Член 7

Извештајот за состојбата и структурата на вложувањата на средствата кои ги покриваат техничките резерви и/или математичката резерва резерви од член 4, точка 4 од овој правилник треба да содржи:

- Опис на состојбата и структурата на средствата кои ги покриваат техничките резерви и/или математичката резерва со споредбен преглед на издвоените технички резерви, односно математичка резерва, како и состојба на вложување на средствата кои ги покриваат техничките и/или математичката резерва на почетокот и на крајот на деловната година и промената во текот на годината;

- Мислење за преземените активности на друштвото за осигурување во однос на исполнување на препораките на друштвото за ревизија во претходната деловна година, заедно со оценка на ревизорот во однос на соодветноста на преземените активности;

- Мислење за состојбата и структурата на вложувањата на средствата кои ги покриваат техничките и/или математичката резерва во однос на усогласеност со одредбите од Законот за супервизија на осигурување и подзаконските акти донесени врз основа на тој закон, со наведување на уочените слабости, неправилности и ризици кои произлегуваат од начинот на вложување на средствата кои ги покриваат техничките и/или математичката резерва, заедно со Препорака на друштвото за ревизија за отстранување на уочените слабости, неправилности и ризици.

Извештај за состојбата и структурата на вложувањата на останатите средства (од капиталот)

Член 8

Извештајот за состојбата и структурата на вложувањата на останатите средства (од капиталот) од член 4, точка 5 од овој правилник треба да содржи:

- Опис на состојбата и структурата на вложувањата на останатите средства (од капиталот), како и состојбата на вложувањата на останатите средства (од капиталот) на почетокот и на крајот на деловната година и промената во текот на годината;

- Мислење за преземените активности на друштвото за осигурување во однос на исполнување на препораките на друштвото за ревизија во претходната деловна година, заедно со оценка на ревизорот во однос на соодветноста на преземените активности;

- Мислење за состојбата и структурата на вложувањата на останатите средства (од капиталот) во однос на усогласеност со одредбите од Законот за супервизија на осигурување и подзаконските акти донесени врз основа на тој закон, со наведување на уочените слабости, неправилности и ризици кои произлегуваат од начинот

на вложувањата на останатите средства (од капиталот), заедно со Препорака на друштвото за ревизија за отстранување на уочените слабости, неправилности и ризици кои произлегуваат од начинот на вложувањата на останатите средства (од капиталот).

Извештај за спроведување на прописите за управување со ризик

Член 9

Извештајот за усогласеност со правилата за управување со ризик од член 4, точка 6 од овој правилник треба да содржи:

- Опис на видовите ризик на кои друштвото за осигурување е изложено во своето работење, особено опис на следните ризици: капитал и адекватноста на капиталот и усогласеност со минималните капитални барања, инвестициски ризик, кредитен ризик, инвестициски ризик, валутен ризик, ризик кој произлегува од каматните стапки, реосигурување и ликвидност;

- Опис на политиките и процедурите за управување со поединечен ризик, нивно спроведување од страна на друштвото за осигурување, уочените недостатоци во управување со поединечен ризик;

- Мислење за преземените активности на друштвото за осигурување во однос на исполнување на препораките на друштвото за ревизија во претходната деловна година, заедно со оценка на ревизорот во однос на соодветноста на преземените активности;

- Мислење за адекватноста во идентификување, мерење и управување со поединечни ризици, заедно со Препорака на друштвото за ревизија во однос на евентуални корекции при пресметка на капиталот и адекватноста на капиталот, управување со ризикот од ликвидност и солвентност, и останатите ризици на кои друштвото е изложено, како и Препорака на друштвото за ревизија за подобрување на политиките и процедурите за управување со ризик;

- Мислење на адекватноста и соодветноста на интерните контроли во друштвото врзани за управување со поединечни ризици заедно со Препорака на друштвото за ревизија за подобрување на ефикасноста и соодветноста на системот на интерни контроли во друштвото за осигурување.

Извештај за работењето на внатрешната ревизија

Член 10

Извештајот за работењето на внатрешната ревизија од член 4, точка 7 од овој правилник, треба да содржи:

- Опис на работата на внатрешната ревизија со податоци за стручната способност на вработените во Службата за внатрешна ревизија;

- Мислење за преземените активности на друштвото за осигурување во однос на исполнување на препораките на друштвото за ревизија во претходната деловна година, заедно со оценка на ревизорот во однос на соодветноста на преземените активности;

- Мислење за работата на внатрешната ревизија (ревизорот треба да оцени дали работата на внатрешната ревизија е усогласена со закон и со општите акти на друштвото, дали ревизорот е независен, дали ги врши работите во согласност со правилата на структурата, дали ревизорот ја проценува законитоста на работењето на друштвото за осигурување и соодветноста на системот на интерни контроли во друштвото за осигурување на начин да обезбеди сигурно и стабилно управување со друштвото за осигурување), попис на недостатоците во работењето на внатрешната ревизија и ризиците кои произлегуваат од тоа, заедно со Препорака на друштвото за ревизија за подобрување на работењето на внатрешната ревизија.

Извештај за начинот на водење на трговските книги

Член 11

Извештајот за начинот на водење на трговските книги од член 4, точка 8 од овој правилник треба да содржи:

- Опис на начинот на водење на трговските книги;
- Мислење за преземените активности на друштвото за осигурување во однос на исполнување на препораките на друштвото за ревизија во претходната деловна година, заедно со оценка на ревизорот во однос на соодветноста на преземените активности;
- Мислење на начинот на водење на трговските книги (ревизорот оценува дали друштвото за осигурување ги води деловните книги, односно дневникот, главната книга и сите останати помошни книги уредно и ажурно, на начин кој овозможува контрола во исполнувањето на податоците, чување и користење на податоците, како и увид во хронологијата на извршени книжења и согледување на сите промени на контата во тие книги. Ревизорот особено треба да процени дали материјалната евиденција на непополнети полиси за осигурување – обрасци на строга евиденција во друштвото и кај задолжените лица, се води сигурно, потполно и ажурно и да направи попис на недостатоците во начинот на водење на трговските книги и ризиците кои произлегуваат од начинот на водење на трговските книги;
- Препорака на друштвото за ревизија за подобрување на начинот на водење на трговските книги.

Извештај за информатичкиот систем

Член 12

(1) Извештајот за информатичкиот систем на друштвото за осигурување од член 4, точка 9 од овој правилник треба да содржи:

- Опис на состојбата и адекватноста на управувањето со информатичкиот систем, негова усогласеност со деловните цели и пропишани интерни процедури за работа на друштвото за осигурување, ефикасноста на работењето на информатичкиот систем, политика и организација на сигурност и заштита на информатичкиот систем и податоците, соодветност на надворешните, системски и останати контроли, технолошката опременост, уочените слабости и ризици на системот и други податоци за функционирањето и безбедноста на информатичкиот систем;
 - Мислење за преземените активности на друштвото за осигурување во однос на исполнување на препораките на друштвото за ревизија во претходната деловна година, заедно со оценка на ревизорот во однос на соодветноста на преземените активности;
 - Мислење на ревизорот за адекватноста на управување со информатичкиот систем заедно со Препорака на друштвото за ревизија за подобрување на начинот на управување со информатичкиот систем.
- (2) Извештајот од став 1 од овој член содржи и оценка која се однесува на состојбата и адекватноста во управувањето со информатичкиот систем во согласност со меѓународно признатите стандарди за ревизија на информатички системи.

Извештај за точноста и комплетноста на извештаите кои се доставуваат до Агенцијата

Член 13

(1) Извештајот за точноста и комплетноста на извештаите кои се доставуваат до Агенцијата од член 4, точка 10 од овој правилник треба да содржи оценка на ревизорот за точноста и комплетноста на извештаите

кои, врз основа на Законот за супервизија на осигурување, Законот за задолжително осигурување во сообраќајот и подзаконските акти донесени врз основа на тие закони, друштвото за осигурување ги доставува до Агенцијата. Критериум за утврдување на точноста и комплетноста е, меѓу другото, и усогласеност со ревидираните финансиски извештаи на друштвото за осигурување.

(2) Извештајот од став 1 на овој член треба да содржи и препорака на друштвото за ревизија во однос на подобрување на точноста и комплетноста на извештаите кои се доставуваат до Агенцијата.

Извештај за вреднување на билансите и вонбилансните ставки и сметководствени политики

Член 14

(1) Извештајот за вреднување на билансите и вонбилансните ставки и сметководствени политики од член 4, точка 11 од овој правилник треба да содржи мислење на ревизорот за применетите сметководствени политики, вреднување на билансите и вонбилансните ставки, користените методи за вреднување на финансиските вложувања и вложувања во недвижности и останати ставки, како и нивна усогласеност со МСФИ, Законот за супервизија на осигурување и подзаконските акти донесени врз основа на тој закон.

(2) Извештајот од став 1 на овој член треба да содржи и препорака на друштвото за ревизија во однос на подобрување на начинот на вреднување на билансни и вонбилансни ставки и сметководствени политики.

III. НАЧИН И РОКОВИ НА ДОСТАВУВАЊЕ НА РЕВИЗОРСКИОТ ИЗВЕШТАЈ (МИСЛЕЊЕ)

Член 15

(1) Друштвата за осигурување се должни да го достават Ревизорскиот извештај (мислењето) од член 3, став 2, финансиските извештаи од член 3, став 3 и дополнителни информации и извештаи од член 4 од овој правилник, во роковите предвидени во Законот за супервизија на осигурување.

(2) Доколку друштвото за осигурување прифатило корекции од член 4, точка 1.2 од овој правилник, соодветните измени во своите деловни книги друштвото за осигурување треба да ги направи најдоцна до рокот во рамките на кој се доставуваат кварталните извештаи за првиот нареден квартал до Агенцијата.

IV. НЕПРИФАЌАЊЕ НА РЕВИЗОРСКИОТ ИЗВЕШТАЈ (МИСЛЕЊЕ)

Член 16

(1) Агенцијата нема да го прифати Ревизорскиот извештај (мислење) доколку утврди дека истиот е составен спротивно на одредбите од Законот за супервизија на осигурување и одредбите од овој правилник.

(2) Во случај на неприфаќање на Ревизорскиот извештај (мислење), Агенцијата донесува решение за неприфаќање на Ревизорскиот извештај (мислење) со кое ќе му наложи на друштвото за осигурување да определи друго друштво за ревизија кое ќе изврши ревизија на работењето на друштвото за осигурување и ќе определи рок за доставување на нов ревизорски извештај (мислење).

V. НАЧИН НА ОБЈАВУВАЊЕ НА РЕВИЗОРСКИОТ ИЗВЕШТАЈ (МИСЛЕЊЕ)

Член 17

(1) Друштвото за осигурување е должно во рок од 15 дена од денот на усвојување на Ревизорскиот извештај (мислење) од страна на Собранието на акционери,

но не подоцна од шест месеци од денот на завршување на календарската година за која се изготвува извештајот, да го објави Извештајот од извршената ревизија на работењето и на финансиските извештаи, и тоа на следниот начин:

- На својата интернет-страница да ги објави: Ревизорскиот извештај (мислењето) од член 3, став 2 и финансиските извештаи од член 3, став 3 од овој правилник. Тие остануваат на интернет-страницата на друштвото за осигурување сè до објавување на Извештајот за следната година;

- Во најмалку еден дневен весник да ги објави Ревизорскиот извештај (мислењето) од член 3, став 2 и финансиските извештаи од член 3, став 3 од овој правилник – без Белешките.

VI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 19

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службениот весник на Република Македонија“, а ќе се применува за финансиските извештаи со состојба на 31.12.2011 година.

Бр. 0101-2795/3
23 декември 2010 година
Скопје

Претседател
на Советот на експерти,
д-р **Климе Попоски**, с.р.

ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

3671.

Врз основа на член 19, став 2 точка 7 од Законот за јавните претпријатија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 38/96, 6/02, 40/03, 49/06, 22/07, 83/09 и 97/10) и член 21, став 2, алинеја 10 од Статутот на ЈП Службен весник на РМ, Управниот одбор на ЈП Службен весник на РМ, на седницата одржана на 20.12.2010 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ЦЕНАТА НА ГОДИШНАТА ПРЕТПЛАТА НА СЛУЖБЕНОТО ГЛАСИЛО „СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА“ ЗА 2011 ГОДИНА

Член 1

Со оваа одлука се утврдува цената на годишната претплата за 2011 година на службеното гласило „Службен весник на Република Македонија“.

Член 2

Цената на годишната претплата на службеното гласило „Службен весник на Република Македонија“ за 2011 година, за домашни правни и физички лица се утврдува на 10.100,00 денари, со можност за плаќање на рати.

Член 3

Цената на годишната претплата на службеното гласило „Службен весник на Република Македонија“ за 2011 година, за правни и физички лица со седиште или живеалиште во странство се утврдува на 325,00 EUR.

Член 4

Претплатниците од член 2 на оваа одлука, кои во тековната година ќе го зголемат, односно намалат бројот на примероци на службеното гласило „Службен

весник на Република Македонија“ или да се претплатат во текот на тековната година за пократок период од 12 месеци, цената се утврдува во износ од 1.000,00 денари на месечно ниво.

Член 5

Во цената утврдена од член 2, 3 и 4 од оваа одлука е пресметан и данокот на додадена вредност.

Член 6

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се објави по добивањето согласност од Владата на Република Македонија, со примена од 1.01.2011 година.

Бр. 02-7495/1
20 декември 2010 година
Скопје

Управен одбор
Претседател,
Лазо Трпков, с.р.

3672.

Врз основа на член 19, став 2, точка 7 од Законот за јавните претпријатија („Службен весник на Република Македонија“ бр.38/96, 6/02, 40/03, 49/06, 22/07, 83/09 и 97/10) и член 21, став 2, алинеја 10 од Статутот на ЈП Службен весник на РМ, Управниот одбор на ЈП Службен весник на РМ, на седницата одржана на 20.12.2010 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ЦЕНАТА НА ГОДИШНАТА ПРЕТПЛАТА НА РЕГИСТАРОТ НА ПРОПИСИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА 2011 ГОДИНА

Член 1

Со оваа одлука се утврдува цената на годишната претплата за Регистарот на прописи на Република Македонија за 2011 година, во издание на Јавното претпријатие Службен весник на Република Македонија ц.о. Скопје.

Член 2

Цената на годишната претплата на Регистарот на прописи на Република Македонија за 2011 година за домашни правни и физички лица се утврдува на 4.000,00 денари, со можност за плаќање на рати.

Член 3

Цената на годишната претплата на Регистарот на прописи на Република Македонија за 2011 година за правни и физички лица со седиште или живеалиште во странство се утврдува на 100,00 EUR.

Член 4

Во цената утврдена од член 2 и 3 од оваа одлука е пресметан и данокот на додадена вредност.

Член 5

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се објави по добивањето согласност од Владата на Република Македонија, со примена од 1.01.2011 година.

Бр. 02-7497/1
20 декември 2010 година
Скопје

Управен одбор
Претседател,
Лазо Трпков, с.р.

3673.

Врз основа на член 19, став 2, точка 7 од Законот за јавните претпријатија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 38/96, 6/02, 40/03, 49/06, 22/07, 83/09 и 97/10) и член 21, став 2, алинеја 10 од Статутот на ЈП Службен весник на РМ, Управниот одбор на ЈП Службен весник на РМ, на седницата одржана на 20.12.2010 година, донесе

О Д Л У К А
ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ЦЕНАТА ЗА ОБЈАВУВАЊЕ НА ОГЛАСИ, АКТИ
И НЕВАЖЕЧКИ ДОКУМЕНТИ ВО СЛУЖБЕНОТО ГЛАСИЛО
„СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА“

Член 1

Со оваа одлука се утврдува цената за објавување на огласи, акти и неважечки документи во службеното гласило „Службен весник на Република Македонија“.

Член 2

Цената за објавување на огласи, акти и неважечки документи кои се објавуваат со надоместок, согласно член 10 став 2 од Законот за објавување на законите и другите прописи и акти во „Службен весник на Република Македонија“ („Службен весник на РМ“ бр. 56/99 и 43/02), се утврдува со Тарифата за висината на цената за објавување на огласи, акти и неважечки документи во „Службен весник на Република Македонија“, која е составен дел на оваа одлука.

Член 3

Во цената утврдена од член 2 на оваа одлука е пресметан и данокот на додадена вредност.

Член 4

Со денот на влегувањето во сила на оваа одлука престанува да важи Одлуката за утврдување на цената за објавување на огласи, акти и неважечки документи во службеното гласило „Службен весник на Република Македонија“ („Службен весник на РМ“ бр. 84/2009).

Член 5

Оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се објави по добивањето согласност од Владата на Република Македонија.

Бр. 02-7496/1
20 декември 2010 година
Скопје

Управен одбор
Претседател,
Лазо Трпков, с.р.

Т А Р И Ф А
ЗА ВИСИНАТА НА ЦЕНАТА ЗА ОБЈАВУВАЊЕ НА ОГЛАСИ, АКТИ
И НЕВАЖЕЧКИ ДОКУМЕНТИ ВО „СЛУЖБЕН ВЕСНИК
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА“

Р.бр.	ТИП НА ОГЛАС	ШИФРА	ЦЕНА
	ОБЈАВУВАЊЕ НА ОГЛАСИ И АКТИ		
1.	ПРОМЕНА ВО СУДСКИОТ РЕГИСТАР (на правни лица)	502	230,00
2.	ДРУГИ ОГЛАСИ ЗА ПРЕТПР. и ТД (повикување поранешни содруж. акционери при поделба-спојување на друштва, предбележба и друго)	509	270,00
3.	ЈАВНИ ПОВИЦИ БАРАЊА ЗА ПРИБИРАЊЕ НА ПОНУДИ (за објавена една страна во весникот)	601	5.000,00
4.	ИЗМЕНА-ИСПРАВКА (КОРЕКЦИЈА) (за објавена една страна во весникот)	603	5.000,00
5.	ЛИСТА НА ЛЕКОВИ (за објавена една страна во весникот)	604	5.000,00
6.	ЦЕНОВНИК-ТАРИФНИК (за објавена една страна во весникот)	605	5.000,00
7.	ОДЛУКА-И (за објавена една страна во весникот)	608	5.000,00
8.	ПРАВИЛНИК (за објавена една страна во весникот)	609	5.000,00
9.	КОЛЕКТИВЕН ДОГОВОР – СПОГОДБА НА НИВО НА РАБОТОДАВЕЦ (за објавена една страна во весникот)	610	2.500,00
10.	СООПШТЕНИЕ, ИЗВЕСТУВАЊЕ (за објавена една страна во весникот)	612	2.500,00
11.	РЕШЕНИЕ ЗА ПОЧЕТ СО РАБОТА НА НОТАРИ (за објавена една страна во весникот)	613	2.500,00
12.	РЕШЕНИЕ ЗА ПРЕСТАНОК СО РАБОТА НА НОТАРИ (за објавена една страна во весникот)	614	2.500,00
13.	КОНКУРС за полагање нотарски испити (за објавена една страна во весникот)	615	2.500,00
14.	ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАИ (за објавена една страна во весникот)	617	2.500,00
15.	СТАТУТ-И, СТАТУТАРНА ОДЛУКА (за објавена една страна во весникот)	618	2.500,00
16.	КОНКУРС ЗА ИМЕНУВАЊЕ НА НОТАРИ (за објавена страна во весникот)	620	5.000,00
17.	ОДЛУКА ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА ОСНОВНАТА ГЛАВНИНА НА ДРУШТВОТО	621	230,00
18.	ОДЛУКА ЗА ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ОСНОВНАТА ГЛАВНИНА НА ДРУШТВОТО	622	230,00
19.	ЈАВНА ОБЈАВА НА ИЗВРШИТЕЛИ (за објавена една страна во весникот)	623	5.000,00
20.	ОТВОРЕН-И ПОВИК-ЦИ (за објавена една страна во весникот)	628	5.000,00
21.	ПОНИШТУВАЊЕ, ПОВЛЕК, СТОРНО (за објав. една страна во весникот)	629	5.000,00
22.	МЕЃУНАР. КОНКУРС, ПОВИК (за објавена една страна во весникот)	630	5.000,00
23.	ОГЛАС ЗА ЈАВНО НАДДАВАЊЕ И ДР. (за објавена една страна во весникот)	634	5.000,00
24.	ОДЛУКА ЗА УТВРДУВАЊЕ НА МАЛОПРОДАЖНАТА ЦЕНА НА ПУРИ И ЦИГАРИЛОСИ (за објавена една страна во весникот)	635	5.000,00
25.	ОДЛУКА ЗА УТВРДУВАЊЕ НА МАЛОПРОДАЖНАТА ЦЕНА НА ЦИГАРИ	636	2.000,00

26.	ПЛАН, СПОГОДБА ЗА ПРИСОЕДИНУВАЊЕ, СПОЈУВАЊЕ НА ДРУШТВА (за објавена една страна во весникот)	640	2.500,00
27.	ОГРАНИЧЕН ПОВИК (за објавена една страна во весникот)	641	5.000,00
28.	ДОПОЛНУВАЊЕ НА ТЕКСТ ЗА ОБЈАВУВАЊЕ (за објавена една страна во весникот)	642	5.000,00
29.	ПЛАН, СПОГОДБА ЗА ПОДЕЛБА НА ДРУШТВА (за објавена една страна во весникот)	643	2.500,00
30.	РЕШЕНИЕ И ДРУГИ ОГЛАСИ ВО УПРАВНА ПОСТАПКА (за објавена една страна во весникот)	644	5.000,00
31.	Овластување за ПП заштита (согласно член 45 и 47 од Законот за пожарникарство)	645	330,00
32.	СУДСКИ ОГЛАСИ	700	230,00
33.	ЛИКВИДАЦИЈА	701	270,00
34.	СТЕЧАЈ	702	270,00
35.	СУДСКИ ОГЛАС ЗА ЈАВНА ПРОДАЖБА-ЛИЦИТАЦИЈА	706	230,00
36.	РЕГИСТРАЦИЈА НА ПОЛИТИЧКИ ПАРТИИ	709	500,00
37.	НОТАРСКИ ОГЛАСИ (за катастарско земјиште)	801	230,00
38.	ОГЛАС ЗА ЗАСНОВАЊЕ НА ЗАЛОГ	802	350,00
39.	ОБЈАВА ЗА ИЗВРШЕНА РЕАЛИЗАЦИЈА НА ЗАЛОГ	803	350,00
40.	ОГЛАС ЗА ЗАСНОВАЊЕ НА ЗАЛОГ СО ПОПИС И ОПИС НА ЗАЛОЖНАТА СТВАР (за објавена една страна во весникот)	804	2.500,00
41.	НОТАРСКИ ОГЛАСИ ЗА ОСТАВИНСКА ПОСТАПКА	805	230,00
42.	ПРЕСТАНОК ЗА ВРШЕЊЕ САМОСТОЈНА ЗАНАЕТЧИСКА ДЕЛНОСТ	200	75,00
ОБЈАВУВАЊЕ НА НЕВАЖЕЧКИ ДОКУМЕНТИ			
1.	ЛИЧНИ КАРТИ	100	60,00
2.	ПАСОШИ		
	-за државјани на РМ со живеалиште во земјата	101	75,00
	-за државјани на РМ со живеалиште во странство *	101	(3,8 EUR)
3.	ЧЕКОВИ ОД ТЕКОВНА СМЕТКА	102	40,00
4.	РАБОТНА КНИШКА	103	40,00
5.	ВОЕНА КНИШКА	104	40,00
6.	ЧЕКОВНА КАРТИЧКА	105	40,00
7.	СВИДЕТЕЛСТВО-А	106	40,00
8.	УЧЕНИЧКА КНИШКА	107	40,00
9.	ИНДЕКС	108	40,00
10.	ДОЗВОЛА ЗА ОРУЖЈЕ	109	100,00
11.	ДИПЛОМА	110	40,00
12.	СТУДЕНТСКА ЛЕГИТИМАЦИЈА	111	40,00
13.	ЛЕГИТИМАЦИЈА, КНИШКА И ДР.	112	40,00
14.	ШТЕДНА КНИШКА	113	40,00
15.	ВОЕНА ЛЕГИТИМАЦИЈА	114	40,00
16.	УВЕРЕНИЕ	115	40,00
17.	ДЕВИЗНА ШТЕДНА КНИШКА	116	40,00
18.	ДАНОЧНА КАРТИЧКА	117	75,00
19.	ДОЗВОЛА (други видови)	118	75,00
20.	ЦЕМТ ДОЗВОЛА	119	75,00
21.	АДР ДОЗВОЛА, ПОТВРДА	120	75,00
22.	СЕРТИФИКАТ	121	115,00
23.	ПОЛИСА	122	40,00
24.	ОРУЖЕН ЛИСТ	125	100,00
25.	РЕШЕНИЕ-ОДОБРЕНИЕ ЗА ВРШЕЊЕ ЗАНАЕТЧИСКА ДЕЛНОСТ	301	75,00
26.	ПЕЧАТИ (ТРКАЛЕЗЕН ПЕЧАТ, ТРКАЛЕЗЕН ПЕЧАТ И ШТЕМБИЛ, ФАКСИМИЛ)	401	115,00

ЈП Службен весник на РМ
Претседател,
Лазо Топков, с.р.

* Доколку се уплатува во странство, а поради трошоци за банкарска провизија, цената изнесува 3.8 евра, а доколку се уплатува во РМ цената е 75,00 денари.

www.sivesnik.com.mk
contact@slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ц.о.-Скопје
бул. "Партизански одреди" бр. 29. Поштенски фах 51.
Директор и одговорен уредник - Тони Трајанов.
Телефон: +389-2-55 12 400.
Телефакс: +389-2-55 12 401.

Претплатата за 2010 година изнесува 9.200,00 денари.
"Службен весник на Република Македонија" излегува по потреба.
Рок за рекламации 15 дена.
Жиро-сметка: 300000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД - Скопје.
Печат: ГРАФИЧКИ ЦЕНТАР ДООЕЛ, Скопје.

ISSN 0354-1622

